

שימו לב! גיליון כפול  
ל'ג בעומר - שבועות

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות נחל נובע מקור חכמה

# אבקשדה

הוויז'ניצער  
רב  
הברסלבר  
חסידים

חסיד ברסלב  
מי לכם פה

סיקור מרתק של מעמד  
ההדלקה של חסידי  
ברסלב בהילולא דרשב"י  
במירון עם המארגנים  
ממשפחת צוקר

הגה"ח ר' אלעזר  
שטרן שליט"א  
רבה של מירון בשיחה  
מיוחדת על קרבתו של אביו הדגול  
הגה"ח ר' מאיר שטרן זצ"ל רבה של  
מירון לחסידי ברסלב // מציג את  
רשימותיו של אביו בהם תיאר את  
דמויותיהם בזווית נדירה

מי שלומד  
הוא ברסלבר

שיחת חג מיוחדת  
עם הרה"ח ר' צבי  
ליברמנש שליט"א  
מתווה דרך ברורה  
כיצד כל אחד יכול  
לזכות ללימוד  
התורה

איש חסיד היה

פרויקט מיוחד במלאות השלושים להסתלקותו של  
שריד לדור דעה הגאון החסיד הנלבב ר' נתן ליברמנש  
ע"ה // תיאורים מרתקים מפי תלמידיו הקרובים  
וסיקור חייו מזווית ייחודית ומרתקת

מחד חדש  
ותחזק  
במיוחד!

אם רבינו הצליח  
עליי, למרות השאול  
שהייתי שקוע בה -  
כל אחד יכול..."

סיפור אישי עוצר-נשימה על איש  
עסקים בן זמנינו שנולד מחדש  
בזכות כוחו של הצדיק הרחמן.

ימי תמימים

סיקור מיוחד רצוף גילויים על  
תלמידיו הק' של מוהרנ"ת זיע"א  
שכמעט לא נודע אודותם

הילד שלי לא מקשיב לי...

מדור 'במסילות הנערים' מגיש פתרון  
מופלא לקונפליקט שמתסכל הורים  
רבים



48

### ההתלקה של חסידי ברסלב

ראיון מיוחד עם ר' לוי יצחק ור' יחיאל צוקר ח"ו מארגני התחלקת המיוחדת במדינת



28

### רבי סתן אינט

פריקט מיוחד לזכרו של הגאון והחסיד המלוח נשכח ר' נתן ליברמנט ע"ה \* שיחות עמוק. סיקורים מיוחדים. ראיונות יחודיים



24

### נפשי חשקה בתורה

הרה"ח ר' צבי ליברמנט שליט"א בשיחות תג מיוחדת לקראת מות תורה א"ך נזכר ללמוד תורה



10

### אנשי מידן של מעלה

השיטות של השרא האטרא הנודע של מידן מאורות מוית יודות ומפלאה את חיים המרומים של החסידים כצל מערת הרשב"י // מיוחד - שיחת הוד עם בנו הגאון ר' אלעזר שטרן הרב של מידן בהום



ד"ר ע"י  
מערכת אבקשה  
טל': 02-539-6363  
פקס: 077-318-0237

©  
כל הזכויות שמורות.  
העתקה קטעי מאמרים,  
או רבנות אך ורק  
באישור בכתב מהמערכת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משרלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עימוד ועיצוב גרפי: ת. חשין

תודה לבעלתה של ברסלב על המצאת חלק מהתמונות

<p><b>הכי מעניין הכי מעודן. איזי חזקו</b></p> <p>• קו מוקד ברסלב •</p> <p><b>02.999.3.148</b></p> <p>שיעורים   עדכונים   ראיונות   תוכניות</p> <p>077.22.787.52 051.8988.1307 4432.0512.0475</p>	<p>אדרי ישראלי <b>079.704.0073</b></p> <p>אירופי <b>718.362.8870</b></p> <p>מדינת <b>0350.350.3064</b></p> <p><b>אודות ברסלב</b></p>	<p><b>אודות ברסלב</b></p> <p>02.560.7387</p>	<p><b>03.50.111.06</b></p> <p>קו נכספה</p> <p>הקו של בני חסידות</p> <p>מחיר הקו מספר יחיד ממש</p>
--	--	--	---

**70 מופת זה אני**  
סיפור ההתקרבות המיוחד של ר' ליאוד שמעון זנג

**76 נקודת המיקום**  
סיום 'שיחות הר"ן' במבודת הבעלז' בתים במשעין

**78 להשקות איכנות**  
הקו החדש 'מעיינות ברסלב' שמופעיד את ברסלב

**07 דפיקות נמדצות על דלתי הקדושה**  
מאמר עמוק להגל ימי הספירה והג השבועה

**54 ימי תמימים**  
החסיד ר' יעקב טייטלבוים מומלטידי מוהר"ת

**61 הביזנסמאן**  
סיפור החיים המרומים של משח מעולם העסקים הנודל למוילי בית המדרש // מיוחד: ראיון מאוודי הקלעים

**04 חסידי ברסלב 'מחותנים'**  
הרה"ח ר' יעקב נתן אנשין מומלדי במסדר דבור של חרבי לקראת ל"ג בעומר

**06 'אודות' בלימוד הנגלה**  
היר' ר' יצחק מרגלית ממא"ח במסדר דבור של חרבי לקראת מות תורה

**לתרומות ושותפות בבית אבקשה פנו עוד היום:**

בארין ישראל  
02-6237686  
בארצות הברית  
845-650-9368

אם אתם שוחפים ומכל סיסח שהיא לא קבלתם את הגליון לכתום נא השאירו הודעה במספר 026237686 שלוחה 3

יש לך דרך  
להאיר את האור  
של הרבי בבית



## געוואלד געוואלד חסידי ברסלב!

הנה פורס עלינו היום הגדול ל"ג בעומר את כנפיו. כמה ערגה ותשוקה ממלאים את כולנו לקראת ההילולא הגדולה של בחיר הצדיקים, שבזכותו אנחנו זוכים להיות קשורים לתורה הקדושה, זוכרים אותה עדיין, ורוצים רק אותה.

אך כנראה שגם לבעל דבר יש לוח שנה, וכשהוא מגלה שהתאריך מתקרב הוא מכין את תוכניותיו האפלות כנגד ההילולא הקדושה. אך לאחר שגילה רבינו הקדוש את סודם של המניעות שרק מעצימות את החשק לזכות לנחשק הגדול שוב אין אנו מתייראים כלל כנגד שום מחסום שבעולם, מולו נפעיל את נשק הרצון והתפילה, ובוודאי אף נזכה להגיע בפועל ממש.

זה הזמן, לדפדף קדימה ולהציץ ברשימותיו המרטיטות של רבה הבלתי נשכח של מירון, הגה"ח ר' מאיר זאב שטרן זצ"ל ולגלות שם את הדבקות הנוראה של חסידי ברסלב למערת הרשב"י, לשמוע מבנו הרב של מירון כיום עד כמה אביו היה קשור באותם חסידים ועל הנוסח הברסלבי שלא נס לחה גם בערוב ימיו.

ואם ב'כי לא תשכח מפי זרעו' עסקינן, נוכל להמשיך ולצלול בפרויקט ענק שערכנו על האיש שהיה לסמל ואגדה של ממש, בכל מה שקשור להקמת מוסדותיה ויסודותיה של חסידות ברסלב, ה"ה הגאון החסיד ר' נתן ליברמנש ע"ה עם שיחות מיוחדות עם התלמידים שהיו קרובים אליו ביותר.

לא נוכל לפרט הכל, אך זאת נוכל לספר שזכינו לשכתב ברגש עילאי את סיפור החיים המסעיר והאמיתי של ר' משה שהיה נטוע עמוק בעולם הזה ועזב הכל לטובת ספסלי בית המדרש, בהמשך אף ערכנו איתו ראיון אישי ומרגש.

בזאת לא סיימנו, בגיליון זה מוגש פרק הבכורה במדור החדש 'ימי תמימים' - בעקבות תלמידי מוהרנ"ת זיע"א, כשהפעם מופיעים גילויים מרתקים במיוחד על החסיד היקר רבי יעקב שמוקלר-טייטלבוים מטולטשין.

נסיים בהפניה למדור 'במסילות הנערים' של אחד המיוחדים שבאנ"ש שבו הוא מתייחס לשאלה אקטואלית במיוחד 'איך משיגים משמעת מול הילדים' עם תשובה מיוחדת במינה.

עוד ועוד מאמרים וכתבות מלאים טוב מאוצרות האור של הרבי, בוודאי תפיקו מהם הנאה רבה.

כפי שתראו, הגיליון אותו אתם אווזים בידכם הוא כפול ומכיל חומר עבור החודשים אייר וסיוון גם יחד, בתקווה שנוכל להיפגש שוב בחודש תמוז הבעל"ט מתוך התחדשות ושמחה.

חזקו ואמצו

# מרתק סוחף קדוש נקי



הצטרף עוד היום

0534-123-065



## חסידי ברסלב הם ה'מורחזקים' בחירות של רשב"י!

כמה דיבורים מאירים על הסוד של רשב"י שמעניין גם את  
החלשים וגם את הכי מוצלחים

משתכחת מאתנו היום, לגמרי. ולכן השם שלח לנו את כל הצדיקים הללו, שכל עניינם הוא לגלות את הנסתרות והפנימיות שבתורה, והם אלו שנותנים לנו את הכוח להחזיק מעמד, לזכור את השם בכל עת ולהידבק בו גם בהסתרות האימות והנוראות של אחרית הימים.

הנקודה היא, כי באמת החלק הנסתר שבתורה מלמד את האדם את החלק של הדבקות והגעגועים להשם, ואת הפנימיות שיש בכל מצווה. הרבי מגלה לנו גילויים חדשים עצות ודרכים נפלאים כיצד להחזיק בהשם בכל עת - גם כשאדם מרגיש מאוד מאוד רחוק עד ש'על פי נגלה' נראה לו שכמעט אין לו כבר קשר עם היהדות שלו, עם ה'אידישקייט', ועל ידי הגילויים הללו הוא יבין שיש קשר מאוד פנימי בין יהודי לבין השם יתברך והוא יראה לפתח את הקשר הזה יותר ויותר ויחזיק את זה בכל הכוח עד שיזכה לקיום התורה בשלימות ולשוב בתשובה שלימה. זה כל ההתחזקות של הרבי וזה גם כל ההתעוררות של הרבי. כי גם אלה ש'על פי נגלה' הם כבר נחשבים כל כך מוצלחים וכל כך טובים, ומצליחים בכל המבחנים ויודעים את כל התורה כולה, אבל לפעמים גם הם נמצאים בשכחה איומה ונוראה, בהסתרה שבתוך הסתרה, כי אין להם את היראה והאהבה להשם ואת ההתעוררות ואת הדבקות שהם צריכים.

הגילוי הזה נצרך לכולם. מכיוון ששכחת התורה שיש באחרית הימים מאיימת גם על ה'מוצלחים' ואף גם ל'חלשים', וכולם צריכים את תורתו וסודו של רבי שמעון בר יוחאי, זה שהלך והתגלה יותר ויותר, עד שהגיע לשיאו בגילוי של הרבי.

מלבד מה שהוא יתברך גילה לנו את התורה שבנגלה, הוא אחר כך הוסיף לגלות לנו בכל פעם לפי הצורך במשך הדורות את פנימיות התורה, דור דור ומנהיגיו, הסתרותיו וגילוייו. וזה מה שמחזיק אותנו בגלות.

מהסיבה הזו, מרגישים חסידי ברסלב התרגשות והתעוררות מיוחדת כשמגיע ההילולא של רבי שמעון, אז, זה זמן ההתקשרות והאהבה לרשב"י, וזהו הזמן שאנחנו מודים להשם יתברך שהוא שלח לנו כאלו צדיקים שגילו לנו את הפנימיות ומזכים אותנו לקיום התורה, ואנחנו שמחים עם הצדיק הזה ומתחברים אל אורו והן ומתקשרים אליו. ואז, חוץ מהתורות והעצות שהצדיקים גילו לנו, ישנו לנו תקווה עצומה - בזכות עצם הכוח שלהם, החיבור אליהם, הקשר איתם, האהבה לצדיקים האלה, זה עצמו נותן לנו את הכוח ואת האור להחזיק באחרית הימים האלה. שנזכה להיגאל בקרוב, אמן!

תמיד אנחנו שואלים את עצמנו: מה יש לחסידי ברסלב עם ל"ג בעומר יותר משאר העולם? למה הם מרגישים חיבור מיוחד ומנכסים את זה כחג שלהם, כמו שרואים אצל חסידי ברסלב מאז ומקדם, ר' שמואל הורביץ וכדו'?

אפשר לענות לשאלה זו בשפה פשוטה ואפשר להעמיק בזה עד למאד. כל מי שפותח ליקוטי מוהר"ן, עוד לפני שהוא מתחיל את התורות, נפגש עם התורה הראשונה של "לכו חזו". שם הרבי מדבר על הסוד הנורא שרבי שמעון בר יוחאי הבטיח ש'על ידו לא תשתכח התורה מישראל' גם בתוקף הגלות באחרית הימים. המיקום של התורה הזו מפליא עד מאד, בתחילת ליקוטי מוהר"ן, לפני כל התורות האחרות...

אפשר להסתכל על כך, שהגילוי הזה הוא כעין הקדמה ופתיח לכל הספר של הרבי. ובאמת, הרבי בסוף המאמר הזה סיים ואמר 'ועכשיו'... אחרי שזכינו לאור של רבי שמעון, כעת, בתוקף הגלות האחרונה והשכחה הקשה, יש נחל נובע מקור חכמה, והוא זה שממשיך את האור ביתר שאת ויתר עוז באחרית הימים.

ולמה באמת זה פתיח לכל העניין של הרבי? כי עיקר עניינו של רשב"י היה בכדי לגלות את הנסתרות שבתורה, החלק הנעלם של מעבר ללימוד הנגלה וההבנה הפשוטה שלנו. עם אותה מטרה המשיך האר"י הקדוש אחר כך, ובעקבותיו הבעל שם טוב הקדוש, עד שבאחרית הימים ה' יתברך שלח לנו את רבינו הקדוש, שאמר שהאש שלו תוקד עד ביאת המשיח.

אבל לכאורה, למה יש צורך בכלל בכל החלק הנסתר הזה של התורה? הרי את התורה כבר קיבלנו ממש רבינו, ויש לנו את כל התורה שבכתב והתורה שבעל פה, את כל המצוות וההלכות, כל מה שיהודי אמור לקיים.

ישנה שאלה כזאת מפורסמת, סוג הסתכלות כזה שאומר: יש לנו את התורה שבנגלה, שם אומרים לנו בדיוק מה לעשות וממה להימנע. אז למה חסר לנו את כל סודות התורה שגילו רשב"י, האר"י, הבעל שם טוב ורבינו הקדוש?! לעיתים נראה בעינינו כי כל 'תורת הנסתר' היא בסך הכל איזה 'לוקסוס', משהו למתקדמים, למשודרגים, אנשים שרוצים להיות 'מקובלים', ולגלות עוד חלקים של התורה... אבל לאו דווקא 'הכרח' שבלעדיו העולם לא יכול להתקיים.

והאמת היא, כמו שהרבי מביא מיד בתחילת ליקוטי מוהר"ן, שבלי רבי שמעון בר יוחאי והגילוי של ספר הזוהר הקדוש, כל התורה הייתה

מחיר מיוחד  
לדגל ההילולא  
וההוצאה לאור

סוֹד תוֹרָה קְצִיצִים וּפְרָחִים

ברון גיל ושבח  
הנגו לבשר בזה לציבור היקר  
כי בס"ד יצא לאור הספר הגדול והמופלא

# שערי רשב"י

המלא וגדוש בחידושים וביאורים פרפראות ורמזים נפלאים  
משוכבי לב ומשיבי נפש השופך אור יקרות ומאיר את  
סוד התגלות הרשב"י שגילה רבינו הקדוש הנגמ"ח זיע"א  
המופיע בריש הספר הקדוש "ליקוטי מוהר"ן"  
ובעוד מאמרים אשר כל הרואה אומר ברקאי!

ועוד כפליים לתושיה ביאורים וחידושים על הזמר הקדוש "בר יוחאי"  
השיר שנתקדש על ידי כל בית ישראל

## הביאו ברכה אל ביתכם!

ואור הרשב"י זיע"א יאיר לכם השנה ביומא הילולא דיליה כאור נפלא ונערב

אשרי העם הם לומדי, ואשרי העומדים על סוד

מון לנו היא מאירת עינינו... אדוננו בך יוחאי



שיפתח ויאיר את לבכם  
הספר הזואי של הרשב"י

עיר וקדיש מן שמיא נחית

בני לא תשכח מפיו זרעו

את הספר ניתן להשיג: במירון ביומא דהילולא ל"ג בעומר בדוכני ההפצה

ירושלים: חנות ברסלב מאה שערים 110 - 02-628-6823. בית המדרש הגדול דברסלב מא"ש (בארון ההפצה). בני ברק: סלא' 052-765-3662. כולל ברסלב אלשיך 5 (בחדר הספרים). ספריית ברסלב לב הנחל רבי עקיבא 40. בית שמש: (הפצה ראשית) 'דעם רעביס ווינקל': 055-673-003. צפת: 'היכל מוהר"ן רחוב אד"ל' 122 0533142026. אור הצדיק' 053-413-3222. ביתר: בית הכנסת 'מקור הנחל' נחל יצחק 24. בית הכנסת 'עטרת הנחל'. הרב קעניג. קרית ספר ברכסלד: 'הקלוזי' - 053-314-4152. הפצה ראשית בארץ ישראל: 054-848-3148. בחו"ל: 845-826-5323.



# למה רבי נתן לא כתב רק את השורות האדומות והצהובות?!

שיחה פתוחה ומרגשת על הטעם המיוחד שאפשר להרגיש רק  
בתוך צמצומים של דינים הלכות תגלה פשוט

לכן רבי נתן עמל ויגע להבין ולהשיג את הדעת העמוקה כיצד כל פרט ופרט של מצוה וכל הלכה והלכה בשולחן ערוך היא בעצם צמצום של האור הגבוה הזה. ר' נתן מגלה לנו שכשנעמול ונתייגע להבין ולראות את כל שורשי המצוות והלכות, כפי שהעלה בספרו הקדוש, רק אז יוכל להאיר לנו האור האמיתי של ההתחזקות האין סופית... רק כשתסכים לצמצם את עצמך, לקרוא ולנסות להתחבר לכל מלה ומלה שכתובה בספר הזה, אזי יאיר בך אותו אור גבוה ונשגב שאתה כל כך כוסף ומשתוקק אליו, ואז הוא יאיר בך בתוך הכלים שבנית, לפי המדות שלך, לפי הכלים שלך.

וכשהדעת הזאת מתחילה להתבהר אצלנו, אז גם העמל בלימוד התורה שבנגלה מקבל פתאום משמעות אחרת לגמרי. אני לא צריך לעמול כי אני 'מחוסר הבנה' וכדומה, ואני גם לא מחפש לברוח מעמל על ידי כל מיני ספרים של קיצורים ופירושים, אלא אני מבין שהעמל והיגיעה הם המתנה הכי גדולה הם אלו שבונים לי את הכלים, כדי שאני יוכל לקבל את האור העצום שקיים בתוך דברי התורה הקדושה.

והדברים נכונים וצודקים בכל המדרגות ובכל המצבים. בין אם זה אברך או בחור ששקוע ראשו ורובו בעמל התורה הקדושה, או בין אם זה אדם שלומד מדי יום ביומו את הדף היומי ופתאום הוא מוצא את עצמו מתקשה בסוגיות קשות של מנחות וחולין. תדע ותאמין ששם בנקודת הקושי טמון כל האור שאתה מחפש בעקשנות שלך, להתאמץ להזיע קצת בראש כדי להבין יותר טוב את דברי אביי ורבא, או כשהנפש שלך רק מחכה למים הקרים אבל בדיוק הדף של היום מלא בהסבר ארוך על שורש של הלכה ומצוה, אבל במקום לוותר אתה מצמצם את עצמך לתוך המילים לתוך האותיות וכעת יאיר בך אור שהוא גדול לאין שיעור כלל.

## כמה תורות עוד לא למדתי...

בספירת העומר אנו מורידים את האור הנשגב שקיבלנו לביל הסדר לתוך מדות וכלים. אנו מצמצמים את האור לתוך ימים ושבועות. ולכן, מצות ספירת העומר מגלה לך, שאחרי שצמצמת את האור, הדרך הנכונה היא לא להסתכל על מה שעוד חסר לי, אלא דווקא על מה שיש לי כבר... אחרי שבחכמתו יתברך צמצם את האור לתוך אותיות ומילים לתוך שורות ודפים, הדרך לקבלת התורה היא לא להסתכל עוד כמה תורות יש בלקוטי מוהר"ן שעוד לא זכית ללמוד, עוד כמה הלכות בלקוטי הלכות לא זכית לדעת... אלא לקחת את מה שכבר צמצמת, את הדף של היום את העמל הקטן שהיה לי היום לספור אותו, להאיר אותו, לשמוח בו, ולהתפאר בו. עד אשר נגיע לאותו יום גדול אשר בו כולנו ביחד נשיש ונשמח על אשר קיבלנו את התורה הקדושה, אשר מצמצמת לנו את האור העצום והנשגב בתוך כלים ולבושים, עד שגם אנשים כמונו יכולים לטעום ולהתענג להרגיש ולחוש את האור.

בהצלחה.

## מהי בעצם 'תורה'!?

נמצאים אנו בעיצומם של ימי הספירה הקדושים, מתקרבים אט אט ליום הגדול יום 'קבלת התורה'.

אבל כשנשים לב, נראה שיש משהו תמוה לכאורה בספירה שאנחנו סופרים, אם ניקח לדוגמה חתן שסופר את הימים ליום חתונתו הוא סופר כמה ימים נשארו לו עד החתונה הוא מתחיל במספר הגדול עד שמגיע למספר הנמוך - נשאר לי יום אחד עד החתונה. אבל כאן הספירה היא בדיוק הפוכה, אנו מתחילים במספר הנמוך ולאט לאט עולים עד שמגיעים למספר הגבוה, מדוע באמת זו הצורה של הספירה?

בואו נעצור לרגע ונתבונן, מהי בעצם ה'תורה', כן כן, זו שכל החיים שלנו מסתובבים סביבה, אשר אותה אנו לומדים ואת מצותיה אנו מקיימים, מה היא באמת?

רבי נתן מבאר בכמה מקומות, כי כלל התורה והמצוות הם בעצם צמצומים נפלאים כדי שנוכל לקבל ולהשיג את אור השם יתברך. כי אורו יתברך הוא אין סוף ללא גבול וללא תפיסה, לית מחשבה תפיסא ביה כלל, ולכן אין בידנו דרך להשיג ולטעום מאור זה, ולכן בחכמתו יתברך הוא צמצם את אורו כביכול צמצום אחר צמצום, כדי שנוכל לקבל ולטעום מאור זה בתוך לבושים וכלים אשר הם בעצם כל התורה והמצוות.

התורה נלמדת ונדרשת ב"ג מדות, וכמו שאמרו חז"ל: 'דברי תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר', ומדוע באמת נדרשת יגיעה ועמל כל כך בלימוד התורה? אלא שבאמת העמל והיגיעה שלנו בלימוד התורה הוא זה אשר בונה את הכלי לקבל בתוכו את אור התורה. אמנם כל דברי התורה והמצוות הם בעצמם צמצומים נפלאים, אך גם מאיתנו נדרש לבנות כלים נפלאים שנוכל לקבל בתוכם את אור התורה. ולכן בעמל והיגיעה שלנו כדי להבין כל פרט ופרט אנו עושים צמצום ועוד צמצום, כדי שנוכל להתחבר לאור הפנימי הנמצא בתוך התורה הקדושה.

ואם הדברים נכונים בכל חלקי התורה, על אחת כמה וכמה בדברי תורתו של רבינו הקדוש.

כמה פעמים מצאנו את עצמינו יושבים ולומדים בליקוטי הלכות, אך לא כל כך מצליחים להתחבר לכל הבניין הנפלא של ר' נתן... לפעמים אנחנו פחות מתחברים להסברים הארוכים שלו על כל פרט ופרט ממצוות התורה ואנו רק מחכים בקוצר רוח שיבואו השורות הנפלאות שבה הוא יחיה אותנו בשבעה מיני טעם. אז אם כן, מדוע באמת לא כתב ר' נתן בספרו רק את השורות שמודגשות אצלנו בזרחן אדום וצהוב...

## אור בלי כלים

התשובה לכך פשוטה מאוד. אור העצם של התחזקות הוא אור גדול מאד, ולכן בדיוק הקב"ה נתן לך את התורה, כדי להלביש את האור העצום והנשגב הזה בתוך כלים, כדי שתוכל לקבל אותו בצורה שלך, להאיר לך בתוך המעברים שאתה עובר במשך כל ימי חיך בעולם הזה, כדי שבמקום שאתה עומד בו שם הם יעמדו ויאירו לך את הדרך אשר תלך.

# הפיקות נמרצות על דלת הקדושה

המעידות התכופות מעיבות כליל על מצב רוחו המרומם, המכשלות התמידיות מוליכות אותו למסקנות שגויות בתכלית. תמיד חשב את עצמו לאיש 'מצליח' ומחונן, עד שהמציאות טפחה על פניו, מותירה אחריה שובל של רסיסים. ימי קבלת התורה באים ומתקרבים ואיתם עמם תובנות עמוקות לדמותה של הצלחה. רק איש האמת הגדול יחליט עבורנו מהי הצלחה ואיזהו כישלון, איך נזהה סולם רעוע לעומת קרקע מוצקה // הצלחה במשנת אוהב נאמן.

נחמן ישראל סטארט

הם היו מסודרים ושנונים בפי, שלב אחרי שלב עם יעדים ומכסות, כולל מהלכים הרואיים ונועזים.

האמת, שבתחילה האירו לי פנים מלמעלה, ניתבוני בשבילים של עבודת ד' בחיות עצומה, קמתי בבוקר לעבודת בוראי עם מורל גבוה ועם חיות שקשה לתאר, למדתי, התפללתי, שחתי בעולם של אהבת הבורא, של עילאיות וקרבת אלוקים. הם היו ימים נעלים וגבוהים, מתוקים וערבים.

עד שהתהפך עלי הגלגל בחריקת בלמים אימתנית, הקנאה והתחרותיות היוו בעדי מכת מחץ ממנה עדיין לא התאוששתי, במהלך חיי בחנתי הצלחות וכשלונות, בייחס למה שראו עיניי אצל חבריי - חברי שיעורי - תמיד הערכת את מצבי לעומת חבריי. התענוג הכי גדול אצלי הוא כשראיתי כי עדיין חבריי משתרכים מאחור ואני שועט קדימה בפראות, חיי דמו לכביש מהיר בו תמיד דאגתי להיות מבין הראשונים לשעוט הלאה וחס ושלום לא להשתרך מאחור. זה - עד שאכן הבטח לימין ולשמאל היניבו תוצאות של נסיגה מצדי, ושל חברים המצליחים להדביק פער

לא תמיד ניתן לזהות מיידית כוונתם של מילים. לפעמים מתחת למעטה של מילים רהוטות ומהוקצעות ניגרים נחלים של דם. נפש רטושה ופצועה שמטיבה להסתתר מאחורי מילים גבוהות ומליציות. נשמה אבודה וכאובה שמחפשת מזור ומתבטאת בקולמוס נפשה.

פחד מצמיית אפף את כל ישותו של עלם חמודות זה אשר לו צעדים ראשונים בהיכלי הישיבות. נפשו מטולטלת לו זה מכבר מחפשת לה מנוח בפנינותיה של הבריאה. את הגיל והרינה של התחלת הזמן תפסו סערות וכוסות יגון. במקום להיראות פורח ומבלבב ניכרים עליו קמילה ודכדוך עמוק.

זה לו חדשים ארוכים בהן הוא מנסה לרפד את נבכי נפשו ברעיונות של חיזוק ובלקטי ציטוטים, אך אל המציאות האפילה של נפשו לא הבליתה שום קרן אור, ביום מן הימים הוא החליט לקחת את קולמוסו ולשרטט לפני מוריו את עומק פנימיותו ולספר להם במעט על הדמעות ועל השיסוע העמוק בו הוא שרוי זה מכבר. וזה מה שנמצא בין נבכי כתביו:

לא דבר קל הוא לי, לבוא ולשרטט בפניכם את אשר על לבי, זה לי זמן רב בו נשמתי כמהה ומחפשת אחר עילאיות וחיות, מאז הכרתי את נפשי ידעתי גם ידעתי כי נפש עדינה ומרוטת לחי יש לי, זו שמודעזעת כליל מכל בדל של שינוי ותחרותיות ומתבצרת בעמדתה בזמני שפל.

כששמתי את פעמי בתחילת שנות בחרותי אל עבר הישיבה הישר מבית התלמוד, הגעתי עם שאיפות ענקיות, רצייתי לכבוש את העולם וגם היו לי תוכניות סדורות מראש על תוכניות הכיבוש.

**ביום מן הימים  
הוא החליט  
לקחת את  
קולמוסו  
ולשרטט לפני  
מוריו את עומק  
פנימיותו ולספר  
להם במעט על  
הדמעות ועל  
השיסוע העמוק  
בו הוא שרוי זה  
מכבר. וזה מה  
שנמצא בין נבכי  
כתביו**



מה שצדיקי אמת קבעו כהצלחה והישג. יש הצלחה במשנת הבעל דבר, ולהבדיל, יש הצלחה במשנת האמת.

### קבלת התורה

צריך להגיד ברורות, לקבוע מסמרות, לבטא את הדברים ללא חת.

קבלת התורה, אין משמעותה שממחרת החג נתעורר לבוקר מופלא בערפילי טוהר. זה לא אומר שמאחרי שבועות בהכרח נהיה עדים לשינוי יסודי במהות בו ליבנו וחושינו יטו באופן מוחשי לצד הקדושה. זו לא הכוונה.

מי שמספר לכם שב-ו' בסיון "בוודאי" יתהפך עליכם העולם ובאחת תהפכו לעובדי ה' נעלים ומרוממים - הוא טועה ומטעה, הוא מוכר לנו אשליות נבובות. הוא מציע במרכולתו רעיונות בעלי פוטנציאל להשמדה המונית. זה נשמע בוטה. זה נשמע הזוי ומסולף, אבל צריכים אנו להיצמד למקורות אמת ולהשקפה טהורה. חבל לצפות לשינוי מוחשי בהגדרות. חבל להשתכנע שאור עילאי יתחיל לאפוף את חושינו. הציפיות רק ייפכו לאכזבות עמוקות ולעילה לייאוש.

מה שייקרה בחג מתן תורתנו הוא אם כן זריקת עידוד להמשיך הלאה בדפיקותינו הנמרצות על דלתי הקדושה. אור של דעת עליון משער החמישים. הבנה שבכדי לכבוש פסגות עלינו לדפוק ולדפוק ולא ליפול ברוחינו כשאנו רואים ששערי הקדושה נעולים על מסגר וברח.

"וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת שְׁאֵז הוּא קְבַלַת הַתּוֹרָה, שְׁהִיא עֵקֶר הַדַּעַת שֶׁל בְּחִינַת מִשְׁהָ שְׁמַאֲרֵי בְּבֵן וְתַלְמִיד, בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, וּמוֹדִיעַ לָהֶם פִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, שְׁעֵקֶר זֶה הַדַּעַת נִתְגַּלָּה בְּשְׁבוּעוֹת עַל-יְדֵי קְבַלַת הַתּוֹרָה" [שם].

הדרך אל הקדושה רצופה בדרכים עתירי מכשולות, מהמורות ופחתים בכל דרך שרק נרצה לצעוד בה. החכמה, היא לעמוד מול השער ולדפוק ולדפוק שוב ושוב. לא ליפול ברוח ולא להיעלב מקיתונות בוז. להמשיך לחתור בחושך מול סורגים עבותים.

זו היא הקבלת התורה העילאית לה נזכה. בקולות וברקים עליהם הופעת. באש קודש ובחיות עצומה. לקבל על עצמינו להמשיך לדפוק. להמשיך להתעקש. לא ליסוג. לא להתייאש.

קבלת התורה הינה דעת עליון והבנה חדשה. הבנה שהצלחות אינן נבחנות על פי התובנה האנושית הגורסת שמי שהצליח להגיע לקו הסיום הוא המוצלח של דורינו. אלא מי שאיתן בדעתו להמשיך ולדפוק. להמשיך להתעקש. להמשיך ולרצות. כל עוד רוח מפעפעת בקרבו.

אמור מעתה, מיהו מנצח - זה שעומד על דעתו בעקשנות ודופק ודופק ודופק. הוא המוצלח הכי גדול. לא זה שבכשרונות נדירים הצליח להעפיל אל פסגת ההר ולהשיג את יעדו. אלא זה שממשיך לרצות למרות שגבר אויב. זה

ולהשיג את רכבת חיי. הבועה בו הייתה נתונה נפשי התנפצה לחלוטין וחוף מחרס הנשבר לא נשאר מומני מאומה. כל משאת חיי והסיפוק עמה קמתי בבוקר ועמה צעדתי לישון התנפצו באחת אל עבר סלעי המציאות. איבדתי טעם בכל מה שאהבתי ונמסה בי כל מה שבניתי בעשר אצבעותיי. זה לי מילים שקשה היה לי לכתוב ולבטא בפניכם, הדף - זה שהנכם אווזים כעת, חרוך בדם ואפר הלוואי יבוא הקץ על סערותיי.

ככאב.

### הצלחה במשנת ברסלב.

כולנו גדלנו על המעשה מ"חכם ותם". התם, היה לו כל הסיבות בעולם בכדי להבין שמבחינת התוצאות הוא נמצא בשפל עמוק. אחרים הרוויחו הון, והוא נאלץ להסתפק ברווח של פרוטות בודדות. אם רק היה משווה את רווחיותו בייחס לאחרים, לו היה מביט על הבריאה במשקפיים של כביכול "ריאלי" הוא היה מיד מבין את מצבו לאשורו. חבריו לספסל הלימודים העפילו עליו עשרות מונים והוא מצידו השתרך מאחור. זה לא רק התבטא בתעשיית הנעליים. המכוון העיקרי של העניין הוא - רף הצלחה בעבודת ה'.

הלימוד העמוק של הסיפור הוא אופי ההסתכלות שלנו על הצלחה וכישלון. מה אנחנו מחשיבים לניצחון ומה אנו מייחסים לנקודת שבר. בעיניים בלתי נכונות הצלחה הוא עניין יחסי. אף אחד לא יגיד על רווחיות מינימלית שזה סיפור הצלחה.

אם נתמקד על "עבודת התפילה" כמשל, בעיני האדם המעוותות - רק תוצאה נחשבת להצלחה. תפילה בכוח. כוונה בכל חלקי התפילה. התלהבות נלהבת. דביקות עילאית. הם ורק הם המדדים הנכונים לדעת אם המצב במיטבו או בנסיגה חלילה.

כשנשקלל נתונים ונעשה הערכת מצב לגבי מצבינו, המדדים יהיו - רף ההצלחות. מי יאות להחשיב את ההתעקשות היומיומית. מי יעלה על נס את שברון הלב ונקודות האור. מי יחשיב בכלל מעברים ותהפוכות הפוקדות מידי יום את עבודתנו. הם כלל לא יהיו מרכיב של הצלחה. למה שנעריך אותם ונתייחס אליהם ברצינות.

אך הלימוד שרבינו הקדוש מלמדנו בסיפור הקדוש הזה של 'חכם ותם' הוא היפוך היוצרות של השקפתנו. התם העריך את פעולותיו הדלות מה שהקנה לו בסופו של יום רווחים מועטים אך מבחינתו הוא הרוויח המון.

"כִּי בַּמַּעֲשֵׂה הַזֶּאת מְבִינִים רַב הָעוֹלָם פְּמָה דְּבָרִים הַנּוֹגְעִים לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - שְׁצָרִיכִין לְהַתְנַהֵּג בְּדָרְכֵי הַתְּמִימוּת וְלִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה תְּמִיד, אֲפִילוּ בְּעִנְיֹת וְדַחְקוֹת גְּדוֹל וְגַם עִבּוּדָתוֹ וְתַפְלָתוֹ אֵינוֹ בְּשִׁלְמוֹת כָּלֵל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה שְׂמֵחַ בְּחֻלְקוֹ תְּמִיד, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם כָּלֵל" [ליקוטי הלכות פסח ה"ט].

להצלחות וכישלונות יש הגדרות מרובות. יש את מה שהרחוב מחשיב להצלחה, ויש את

החכמה, היא לעמוד מול השער ולדפוק ולדפוק שוב ושוב. לא ליפול ברוח ולא להיעלב מקיתונות בוז. להמשיך לחתור בחושך מול סורגים עבותים.

הוא צפה וחזה את הירידה האיומה של דורנו, ובכל זאת הבטיח. הוא הבטיח שלא תשתכח תורה. הוא הבטיח שעדיין יעמדו אנשי הבעל תפילה וייחלו לישועה. שעדיין יעמדו לגיונות מול חומות אטומות וידפקו בשער.

הוא לא רק הבטיח, הוא גם פעל ועשה בכדי לממש את הבטחתו. כי על ידו לא תשתכח התורה.

הוא האיר בכתביו הקדושים את הכוח והדעת להמשיך ולדפוק, להמשיך ולרצות.

כי בזוהר דא יפקון מן גלותא, שם טמונים אוצרות פלא להאיר לנו חשיכה ברבות הימים.

"וְעַל-כֵּן חָבַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי אֶת הַתְּקוּנִים שֶׁהוּא שֶׁבָעִים אֲנָפִין עַל תַּבַּת 'בְּרָאשִׁית', שֶׁהוּא הַמְּאָמֵר סְתוּם, שֶׁשָּׁם כָּל הַרְזִין סְתִימִין, וְעַל יְדֵי כַח הָזֶה יֵשׁ לָנוּ כַח לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יְתַבְּרָךְ אֲפִילוֹ בְּתַכְלִית גְּלוּת הַנֶּפֶשׁ, אֲפִילוֹ אִם נִתְרַחֲקֵנוּ מִכְבוֹדוֹ מֵאֵד, כִּי יְכוּלִין לְחַפֵּשׂ אִי"ה וְכוּ', עַד שְׂאֻכִין לְעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה."

ביום ל"ג בעומר כוח השפעתו מרקיעה שחקים. ביום זה רבי שמעון עולה ומתעלה בכדי לגלות את הדעת הקדוש הזה ביתר שאת.

זה זמן להושיט יד. לאפס את המוח. ולייחל לאור הצדיק שיושפע עלינו מלוא חפניו.

זה זמן גם לרקוד. לרקוד עד כלות. לרקוד על גאולתנו ופדות נפשינו. לרקוד מול החומות. לשמוח בשמחתו.

וזה התשובה למכתבו הכאוב של עלם החמודות...

יש מי שצפה את כאבך מאז ומקדם. 'צדיק אמת' שעמד והטביע חותם אמת עבור תיקון הבריאה כולה. הוא הכין בשבילך תפריט מיוחד לתעלומות נפשך. הוא השיג בשבילך תרופות פלא שרק הם באפשרותם לרפאות אותך. הנה הוא נכנס להיכל הישיבה ומרמוז לך שתיגש אליו. הוא רוצה להגיד לך משהו. לרמוז לך רמיזות.

תתישב בדרך ארץ ותאזין בקשב רב מה שרועה נאמן השיג במיוחד בשבילך מעולמות טמירים.

כשהחלטת על קביעת יעדיך טעית בגדול. כלל לא ידעת מה שחשוב ומה הוא נצנוץ רגעי.

להסתכל על חברים היא טעות קריטית שעלולה לאמלל את חיך. זה כלל לא מודד למה שאתה.

חשבת תמיד שהעיקר הוא להשיג תוצאות. לבוא הביתה עם מבחן מושלם. להתמיד בלימוד התורה עד כלות. להבין את דברי 'הקצות' עד עומקם. להתפלל עם כוונה עילאית. לשמור את המחשבות בלי ליפול.

כל אלה הם יעדים נכונים, אך העיקר הוא מה שתצליח להשיג גם אחרי שנפלת. לקום אחרי שמעדת. להתקומם מול חלישות הדעת שהשטן מנסה לעשות לך.

לדפוק ולדפוק - זה מה שחשוב.

הנה עכשיו בא יומך וקבלת התורה באופק. זה הזמן הכי מסוגל בכדי שההבנה הזאת תחלחל לנפשך.

באהבה נצחית.

רבך.

שינוי עצום בהשקפה שלאורה צעדנו טרם חג מתן תורתנו. שינוי ראות. שינוי כיוון.

עומר שעורים.

את העומר הקריבו משעורים. מאכל בהמה. במקום לבוא ולחלות פני בוראינו 'בחייטים' מהודרים באנו לפניו בעומר שעורים מה שמסמל את הפחות יותר שבמאכלים. ואת זה אנו מניפים ומעלים על נס. את ההתחזקות על אף החולשות והכשלונות. הנסיגות והבזיונות. את זה אנו הפעם מחשיבים ובה אנו מתמקדים.

זו היא ההכנה הנאותה לקבלת התורה. להחשיב את ההתעקשות על עומר שעורים. להכניס חיות בפרוטות הדלות. להעלות על נס נעליים עם קצוות משונות. נעל עם שלוש קצוות.

"וְעַל-כֵּן עָקַר הַהֲכָנָה לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַתְּגַלּוּת הַדְּעַת הַנְּז"ל, הוּא עַל-יְדֵי הָעֵמֶר שְׁעוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מֵתְחִילִין לְהַמְשִׁיךְ הָאָרֶה הַזֶּאת שֶׁל הַדְּעַת לִידַע וְלַהוֹדִיעַ וְלַהֲדַע כִּי מֵלֵא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֲפִילוֹ בְּתַכְלִית הַזְּהָמָא וְהַגְּשָׁמִיּוֹת בְּבַחֲיַת עֵמֶר שְׁעוּרִים, גַּם שָׁם יְכוּלִין לְגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יְתַבְּרָךְ, וְאֲדַרְבָּא, דִּיקָא עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵמֶר שְׁעוּרִים - מְגַלִּין וּמְפַרְסְמִין כְּבוֹדוֹ יְתַבְּרָךְ עַל-יְדֵי שְׁהֲרַחֲוִקִים בְּיֹתֵר, שֶׁהֵם בְּבַחֲיַת שְׁעוּרִים, בְּחִינַת בְּהִמְיּוֹת כְּשֶׁהֵם מוֹדִים וּמוֹדִיעִים אֲמוּנָתוֹ הַקְּדוּשָׁה יְתַבְּרָךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עָקַר הַגְּדֻלוֹת וְהַתְּגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ יְתַבְּרָךְ."

### וספרתם לכם - לנו לעצמינו. לפדות נפשינו.

להעצים ולהחשיב כל בדל של עומר שעורים. לספור את זה. להבין שמעתה מה שחשוב זו היא ההתעקשות היומיומית אפילו על 'מאכלי בהמה', אותם הצלחנו בדלותינו להשיג.

נספור את זה שוב ושוב ארבעים ותשע פעמים.

נצעק, נתחנן, נתייפח, שה'דעת' העליון הזה יחלחל לחושינו. זו ההיטהרות המוחלטת. זו היא ה'לתקן את נפשתינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם'. זו היא זעקת ה'תתיר צרורה' הידועה. עד שאכן נזכה לקבל את התורה בחג השבועות. לקבל את הדעת וההבנה הזאת בשיא תפארתה.

כי לא תשכח.

רבי שמעון הבטיח.



יש מן שמיא  
תשכח מפרי



**'אבי זצ"ל היה חסיד וויזניץ בכל נימי לבו ומתחת לטליתו אף היה מונח מחזור בנוסח ויזניצאי, אך בד בד היה מתענג בדביקות עצומה על הניגון והנוסח של חסידי ברסלב עליהם התבונן ללא הרף ומהם בחר ללמוד דרכי עבודת ה' בשמחה' // לקראת ל"ג בעומר הממשמש ובא זכינו לשיחה מרוממת ונדירה עם המרא דאתרא של אתרא קדישא מירון הגאון הרב ר' אלעזר שטרן שליט"א, על שנות נערותו בצילו של רשב"י לאור שלהבת אישם הקדושה של חסידי ברסלב הנלהבים, לקראת הוצאתם לאור של רשימותיו של אביו הגדול הגאון החסיד הרב ר' מאיר שטרן זצ"ל בהם מתואר המבט הייחודי של הרב זצ"ל על עבודתם הנשגבה מתוך בעירה תמידית של החסידים הברסלביים // ועכשיו יש נחל נובע.**

נחמן ישראל סטארט



# הוויז'ניצער רב

שדבק בחסידי

# הנחל נובע

**כות מיוחדת ונדירה ניתנה לנו להיכנס לחדרו של רבה של מירון הגה"ח ר' אלעזר שטרן שליט"א, כדי לקבל ולטעום ניצוצי הוד מחייו הטהורים של אביו הגדול הגאון החסיד ר' מאיר שטרן זצ"ל רבה של מירון במשך כשישים שנה. מי שלזכותו ניתן לזקוף הרבה מההתפתחות הרוחנית של מירון וציון הרשב"י זיע"א, ועיצוב צביון המקום בכלל. זה שלא חת מפני כל, ושלא נס ליחו אף בשנות קנותו. אחד מעמודי חייו שלא ניתן לדלג עליהם, הוא ללא ספק הקשר הייחודי אשר רקם עם זקני החסידים ועובדי ה' מחסידי ברסלב אשר באו לפקוד את המקום בכל השנים תמידין כסדרן, שהותירו עליו חותם עמוק כפי שהתבטא בעצמו באין ספור הזדמנויות. העבודות התמידיות, ההתלהבות התדירה, השלהבת שהאירו זקני אנשי שלומינו בעת שהותם על ציון המצוינת הם היוו בעדו השראה, ואש בוערת שקשה היה לעמוד לצידה באדישות. האש והלהבה הציתו לבבות ואף רקמו קשר ייחודי של רב וזניציא מתלמידיו של האמרי חיים זצ"ל לבין חסידי ברסלב.**

בעת בה מופיעות לאור עולם רשימותיו של האי גאון וחסיד, שם מתוארים עלי גליון בהרחבה נפלאה כל מפעל חייו ופעולותיו בקודש, וכן כל מה שראו עיניו מהעבודות העצומות של החסידים הקדושים הללו, ביקשנו לשמוע ולהבין כיצד זה שחסיד וזניץ כה נלהב ידבק ויתקשר בצורה כה מיוחדת בחסידים שחיהם היו שונים מחייו ועליהם לא שמע מעולם טרם הגיעו מירונה.

האווירה שהשרתה עלינו השיחה הייתה אפופת הוד קדומים עת חזר המרא דאתרא לקורות חייו של אביו הגדול, הדבקות של האב עדיין ניכרת היטב בכל דיבור ותיאור, וזכותו בוודאי תעמוד למליץ יושר לנו ולכל ישראל.

## קודם כל רצינו לשמוע כמה מילים על אביכם הגדול זצ"ל, ועל השנים בו עמד ברבנות מירון.

אבי זצ"ל נולד ביום י"ג סיון שנת תרצ"ו בעיירה טמשוור שברומניה לאביו הרה"ח רבי משה שטרן זצ"ל מחסידי ויז'ניץ. בשנת תשי"א עלה לארץ ישראל ולמד בישיבת סערט ויז'ניץ בחיפה, שם נודע כמתמיד ושקדן עצום, לאחר מספר שנים, ובעוד היותו בחור ישיבה, הוסמך כבר לרבנות. ובשנת תשי"ט, הפך לרב היישוב מירון - תפקיד בו נשא בגאון עד יומו האחרון.

## ההערכה וההתפעמות שלו מחסידי ברסלב היה דבר שקשה היה לפספס, הוא תמיד דיבר מהם בהערכה מיוחדת כשהפליא רבות בדבריו על עבודתם הבוערת את ה' והאש קודש של חסידי ברסלב

בתפקידו כרבה של מירון פעל רבות למען קדושת המקום וצביונו, ביניהם פעל רבות להצבת מחיצות בחצר מערת רשב"י על מנת להפריד בין עזרת הגברים לעזרת הנשים לרווחת המוני המתפללים והבאים לפקוד את המקום הקדוש והנורא הזה, כמו כן הוא הפריח את השממה ששררה כאן במירון בשנים עברו טרם היות המקום לתל תלפיות לאלפים ורבבות הבאים תמידין כסידרן להשתטח על ציון המצוינת של התנא הקדוש.

## מה זכיתם לשמוע ממנו על הקשר הייחודי עם חסידי ברסלב.

אבי מורי ע"ה היה יהודי מופלג בתורה ויראת שמיים באופן נעלה ביותר, עד כדי כך שבמגירתו של המקור ברוך מויז'ניץ זיע"א הייתה מונחת תמונתו של אבא בבחרותו בינות לתמונותיהם של החסידים מהדור הקודם אותם חיבב.

בשנות צעירותו עוד כשהיה אברך צעיר כבר לקח את שרביט ההנהגה כאן בכפר מירון וכך החל להפריח את השממה ששררה כאן בימים ההם, באש שלהבת קודש בקדושה ועבודה. עיקר תפקידו היה לעסוק ברוחניות של המקום שרוב תושביו היו בעלי בתים.

ה'יושבים' של מירון שבילו שבועות וחודשים בהיכל הציון הקדוש היו ברובם הגדול חסידי ברסלב והם בעבודותיהם שבו את ליבו. כך גם בימים שבהם עוד היה מתפלל בבית הכנסת של המושב מתוקף תפקידו, לא היה מוותר על

תפילת ליל שבת בציון הק' יחד עם העובדים המופלגים, וגם הם הגיעו לבקר אצלו תדירות תוך שהם מוסרים את בגדיהם לכיבוס לכבוד שבת קודש או בשביל לאכול סעודת ראש חודש בצוותא. הם גם כיבדו אותו מאד למרות היותו צעיר מהם, בתחילת שנות העשרים.

בראשית דבריי אדגיש, כי אבי ע"ה היה חסיד וויז'ניץ בכל נימי נפשו, וכאן טמון החידוש הגדול, כי מידת האמת שהייתה בו הייתה גדולה כל כך, עד שברגע שראה בעיניו 'ערליכע אידן' - יהודים כשרים ויראים שעבדו את ה' באמת הוא דבק בהם בכל נפשו ומאודו. הוא היה מתפלל בקיבוץ של חסידי ברסלב בראש השנה במחזור בנוסח וויז'ניץ אך היה מתענג וחרור על קטעים שריגשו אותו מהנוסח המירוני של העובדים הברסלבים.

כהיום ניתן לראות שמירון נהפכה ב"ה לנחלת הכלל כאשר מאות ואלפים מישראל באים לפקוד את המקום מידי יום ביומו ומידי שבת בשבתו, אבל אי אפשר לשכוח את הימים בהם מירון היתה מדבר שממה מבחינת כמות האנשים שבאו לפקוד את המקום כאשר רוב ככל הבאים לבוא ולהשתטח תדיר על ציון הרשב"י היו ללא ספק חסידי ברסלב אשר במהלך השנה לא עזבו את המקום ותמיד הסתופפו בצלו של העיר וקדיש, ובפרט בשבתות ובימי דפגרא וכן בימי ר"ה בקיבוץ הקדוש של חסידי ברסלב בציון הרשב"י.

ההערכה וההתפעמות שלו מחסידי ברסלב היה דבר שקשה היה לפספס, הוא תמיד דיבר מהם בהערכה מיוחדת כשהפליא רבות בדבריו על עבודתם הבוערת את ה' והאש קודש של חסידי ברסלב.

למירון היו מגיעים אנשים רבים, מהם כאלו שהיו הרבה יותר מרשימים מבחינה חיצונית, כל מיני מפורסמים וחשובים שאבא לא התפעל מהם ככהוא זה, ואילו דווקא מהחסידים הפשוטים הללו הוא התפעל עד אין קץ.

## האם יכולתם לשמוע ממנו 'תורות' ברסלבאיות עליהם חזר בפניכם הילדים?

היו שני נקודות אשר לדבריו התבלטו בהם מאוד חסידי ברסלב ואותם הזכיר פעמים רבות. האחת, הפלא המיוחד איך בקבוצה אחת יש עובדים כה רבים, שכל אחד מהם היה ראוי להיות אדמו"ר גדול בפני עצמו ובכל מקום אחר היו רבים משחרים לפתחם לברכה ועצה. 'מעודי לא ראיתי מקום שעמוס בעובדי ה' רבים כל כך', התבטא לא אחת. שנית, אבא התפעל עד מאד מההקפדה של



שצריכים לבקש ולחפש את המשמעות שלה. אבל את זה בוודאי נוכל לומר ואת זה כולם רואים, שהיהודים שהיה להם מסירות נפש להגיע להילולת רשב"י בל"ג בעומר ובפרט חסידי ברסלב אשר ידוע לכול את מסירות נפשם לפקוד מקום קדוש זה בכל עת מצוא, לא פספסו אף שנה אחת במהלך השנים האחרונות מלהשתתף בהילולא.

מקובל מצדיקים לומר שבשביל להגיע לרשב"י צריכים לקבל 'הזמנה מרבי שמעון', ואלו המוסרים נפש לכתת רגלם בהרים ובגאיות בכדי לבוא ולשמוח בשמחתו של רשב"י הם ללא ספק המזומנים העומדים בראש.

באופן כללי צריך להיאמר, שהסטרא אחרא לוטשת עיניים על המקום הקדוש הזה וברצונם לעשות במקום הנשגב הזה כאוות נפשם חלילה, והדבר היחידי שעומד בעוכריהם ומונע מהם לבצע את זממם - זה ללא ספק המסירות נפש התמידית של אלה שעומדים בפרץ להכרית כל הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה. יצא לי לשמוע כמה פעמים מפיהם איך הם מתייחסים למוסרי הנפש ברצינות רבה, כך שהם יודעים שיש קבוצה מגובשת העומדת נגדם לעצור בעד המשחית ולגדור גדר. אשרי אלו שיודעים להעריך נכוחה את קדושת המקום ועושים כל טצדקי לבל יבולע למקום קדוש זה, בוודאי זכותו של התנא האלקי רשב"י זיע"א תעמוד להם להיוושע בכל מילי דמיטב, לאור באור החיים, ולזכות לגאולת עולמים בב"א.

שמבחינה חיצונית נראה לפעמים שהיה אדם מאוד פשוט רך לבב ומאיר פנים לכל אחד, אך מבחינה פנימית הוא היה אדם מאוד מעמיק ואיש מחשבה ואף ידע להגדיר היטב כל איש ותכונותיו הוא, הוא לא הסגיר לאחרים את צפונות לבו כך שקשה מאוד לדעת את סדר עבודותיו מפני שהקפיד שלא לספר לאחרים את אשר בליבו.

אך זאת אוכל לספר, על פעם אחת, בעת שנכנסתי לחדרו לפנות בוקר בזמן לא צפוי וראיתי אותו יושב לבדו בחדר. כשהבחין בתמייתי למעשיו, הוא ענה לי בפשיטות "הרי יש מצוה של תשובה"...

## מה היה דעתו ומה זכור לכם מדבריו על השנים בהם השלטונות אסרו את ההגעה לציון המצוינת בימי ל"ג בעומר ודרכי ציון היו סגורים ומסוגרים.

בפסח תש"פ כשהקורונה החלה והפחד אפך את האנושות כולה, כך שהגיעו שמועות מבהילות מחו"ל על מגיפה אימתנית המאיימת על היקום כולו, אז הוא עמד על דעתו שזו סכנה להתקהל ולהתקבץ יחד, אבל ברבות הזמן ולקראת ימי ל"ג בעומר כשהמצב כבר נרגע קצת הוא החל לעלות לציון הק' ולהתפלל יחד, אף עמד על דעתו והתנגד בתקיפות על האופן והצורה בו השלטונות מתנכלים באגרסיביות על קיום ההילולא של רשב"י ואף היצר על זה רבות.

## מה שייך לומר על השנה הנוכחית אשר עדיין סדר ההילולא לוטה בערפל מפאת רוחות המלחמה השוררות בארצינו הק' ואין איש יודע מה ילד יום.

אי אפשר להתעלם מהדברים הפלאיים שעובר על אתרא קדישא מירון בשנים האחרונות מאז שנת תש"פ. זה החל בשנת הקורונה ואח"כ האסון הנורא שפקד את המקום הזה מה שגבה מ"ה נפשות מישראל ל"ע, ולאחר מכן המלחמה הממושכת וכל השאר, זה בוודאי מלחמה כבירה שהסטרא אחרא מנהלת ומקטרגת מול קיום ההילולא הקדושה שבוודאי ובוודאי עושה רושם חזק מאד למעלה ומקרבת את הגאולה ללא כל ספק. אך חוץ מזה צריך להיאמר, שזו גם קריאה של רשב"י שתובע מאתנו משהו וצריכים שלא להתעלם מקריאה זו ולהתהלך בשוויון נפש כאילו דברים ותהפוכות טבעיים מתרחשים לעינינו, אלא זו בוודאי קריאה

חסידי ברסלב על יסודות ההלכה, כאשר לצד העבודות הנוראות בשלהבת אש קודש והתבערה התמידית שאפפו אותם הם תמיד ידעו שסעיף קטן בשולחן ערוך הוא היסוד והעיקר שממנו אסור לזוז. הוא היה מבטא את התפעלותו והיה מסכם: 'רבי נחמן מברסלב סלל דרך עד ביאת המשיח והגביל את העבודות הגדולות בתוך ה'מסגרת' של השולחן ערוך, כך שלמרות ירידת הדורות והתהפוכות שישנם בעיקבתא דמשיחא תמיד הם מוגבלים בסדר של שולחן ערוך ללא כל היתרים למיניהם, חסידיש'ע היתירים'.

זכורני דיבור שהיה מספר בשם אחד מחסידי ברסלב, כי 'הרבי לא השאיר לנו זמן לעבור עבירות חלילה', כי העבודות התמידיות, הקימת חצות, ההתבודדות, התפילות, והשיעורים קבועים, והשמחה התדירה, לא נותנים לנו זמן נוסף להתרועע עם הבלי העולם, כך שפשוט לא נשאר לנו זמן להתעסק עם דברים אחרים.

'מי שיילך באותה דרך, בוודאי יהיה עובד ה' גדול ויעלה מעלה מעלה', היה אבי מורי מסכם.

מתוך אותם רגשות שהיו לו כלפי החסידים יצאו רשימותיו של הספר עם המעשיות הנפלאות שהעלה על הכתב. תיאורים מרוממים שלא מעלמא הדין המבטאים מקצת מהרגשת ליבו ואת שראה בצדיקים וחסידים שהסתופפו בצילו של הרשב"י.

## מה זכור לכם בעצמכם מחסידי ברסלב שפקדו את המקום.

איך אפשר שלא לזכור את הדמויות אפופות ההוד של החסידים הראשונים, זו הרי הגירסא דינקותא שלי. כל ליל שבת כשעלינו לציון הק' עמדתי נפעם מחדש מול מחזות מרהיבים של חסידים בוערים באש קודש בתמימות ופשיטות מופלאה שאין בנמצא.

הנה, בצד זה ישב ר' שמואל שפירא ועל ספסל זה ר' שמואל צ'צ'יק, בפינה ההיא ר' משה בורשטיין וכן הלאה, כל אלו עדיין חרוטים בזכרוני ומלווים אותי עד היום.

מאז הבר מצוה שלי כבר לא התפללתי במירון בקיבוץ בר"ה מפני שנסעתי להתפלל בויזניץ, אך עד היום, כשאני מגיע לקטע של "לא-ל עורך דין" אני נזכר ומתעורר בקרעכץ' המיוחד של ר' יעקב זאב ברזבסקי זצ"ל כשהיה ניגש לפני העמוד בקיבוץ בראש השנה.

## אתם יודעים לספר האם קיים אניכם את ההנהגה של ההתבודדות?

אבי זצ"ל היה אדם מאוד ייחודי, ואף



אבקשה, אבקשה

הגה"ח ר' מאיר שטרן בסיעתו הראשונה לאומן (במרכז)

# אוי, זענען זיי געווען פרויליכע מענטשן

”עד כמה שהם היו  
אנשים שמחים”

הסימן שנתן ר' הירש לייב לרבה של מירון והרגעים בהם  
נשכב ר' בן ציון אפטר על הרצפה // **הכבוד לבנשקי"ם**  
של ר' שמואל שפירא והדבקות של ר' שמואל הורביץ //  
הגעגועים לתפילתו של ר' שמואל צ'צ'יק והדאגות שהיו לר'  
יונה לבל לפני הקיבוץ // **על אלו ועוד ברשימותיו הנדירות**  
של הגה"ח ר' מאיר שטרן זצ"ל שהיה לרבה של המושב  
מירון // **מי לכם פה ומה לכם פה**

נחמן ישראל סטארט



כמה חיזוק נתן לי חסיד ותיק זה. ר' הירש לייב ליפל

**'זרק' אתכם מכאן, אני רוצה שתהיה לי שותפות איתכם...**

מספר היה רבנו, שבכל פעם שרבי הערש לייב פגש בו, היה אומר לו: "אבקש מכם, קחו ממני סכום כסף ותנו לי ברכה". כאשר רבנו אמר לו בתמיהה שהרי הוא אברך צעיר ומהיכן ייקח את הכוחות לברך אותו? נענה רבי הערש לייב בבטחה:

**"כן! הרבי ב'ליקוטי מוהר"ן' על הפסוק (דה"א טז, יב) 'מופתיו ומשפטי פיהו, אומר, כי אלה העוסקים ב'משפטי פיהו, היינו בהלכות שבשולחן ערוך, ביכולתם לעשות 'מופתים'. ואתם הנכם הרב דמירון, פסיקת שאלות הלכתיות היא התפקיד המוטל עליכם, על כן בכוחכם לעשות מופתים! כי כוח זה מונח בידי הלומד הלכה והפוסק 'משפטי פיהו, לכן הנני מבקש שתברכוני!'"...**

כשרבנו חזר על דבריו אלו, היו עיניו מצטעפות דמעות ואומר בהתמוגגות: "אה, כמה חיזוק נתן לי חסיד ותיק זה, רבי הערש לייב ליפל, עם הדיבורים האלו..."

## דבר כזה לא רואים בשום מקום

החסיד רבי בן ציון אפטר זצ"ל

רבנו היה מספר רבות על החסיד רבי בן ציון אפטר זצ"ל, שהיה שם דבר במסירות נפשו המופלאה בעבודת השי"ת בכל הכוחות. עוד בפולין אהבוהו כל הצדיקים מאד, הם נהנו



הוא נשכח על הארץ במירון. החסיד ר' בניצין אפטר

ביקר אותו בתמידות גם סמוך לפטירתו, בבית בתו בירושלים העתיקה.

רבנו סיפר עליו כי היו לרבי הערש לייב תכסיסים והמצאות משלו כיצד לזכות את הרבים בקיום מצוות. לדוגמה, בערב יום הכיפורים היה נוטל תרנגול לבן אשר קיבל במתנה מאחד מתושבי הכפר, **וכדי לזכות את הרבים במנהג הכפרות** [במירון השוממה דאז לא היה מהיכן להשיג תרנגולים לכפרות], היה מכנס את כל חבורת ה'עובדים' לחבורה גדולה ליד הציון הקדוש, היה מסובב מעל ראשם את התרנגול כשהוא קשור בחבל על נס גבוה, ואומר: **"זה כפרתנו, זה חליפתנו..."**

היה זה אחד מתכסיסיו והמצאותיו למען רווחתם הרוחנית והגשמית של 'אורחיו של רבי שמעון'.

רבי הערש לייב היה קשור בלב ונפש לאתרא קדישא מירון והיה מגיע מירושלים למירון בקביעות פעמים רבות בשנה. על ההילולא קדישא דרשב"י כל"ג בעומר לא היתה מציאות מבחינתו לוותר גם במצבים של פיקוח נפש,

**מידת השמחה שלהם  
היא ממש מעל לדרך  
הטבע. אי אפשר  
לשכוח את ריקוד  
הקאדאצ'קע של רבי  
וועלוול חשין זצ"ל  
במרכז המעגל. הוא  
היה מרים את כל  
הקהל בשתי ידיו. הוא  
הזריח כזאת שמחה  
בקרוב הציבור**

כמו בשנת תשכ"ז של"ג בעומר היה ימים ספורים לפני פרוץ מלחמת ששת הימים וכל הדרכים היו סגורות עם מחסומים צבאיים, אבל רבי הערש לייב הגיע בכל זאת למירון בדרכים עוקפות...

רבי הערש לייב ידע להעריך ולהוקיר עד מאד את רבנו כמרא דאתרא קדישא מירון, ורגיל היה בפיו לומר לרבנו בצחות לשוננו: **"אם רבי שמעון מחזיק אתכם כל-כך הרבה שנים, זה סימן טוב! רשב"י לא היה צריך 'לזרוק' אתכם מכאן... הוא יכול היה להמציא עבורכם מקום אחר לכהן בו ברבנות. אם רבי שמעון עדיין לא**

## לדמותם של חסידי ברסלב

"חסידי ברסלב אנשי המעלה אותם הכרתי במירון, עבדו את השי"ת באש קודש שאי אפשר לתארה. כל מהותם ודביקותם היתה רק בתורה ובעבודה. ראיתי בעיניי איך אנשים מתהלכים כאן על גבי הקרקע ובעצם חייהם חיי גן עדן ממש", הפטיר רבנו במילים של הערצה עצומה לאותם חסידי קמאי שהאירו את מירון ברוממותם ובצדקותם.

"ראיתי אנשים שניצחו את המלחמה האמיתית עם היצר הרע. העולם הזה על כל שלל ניסיונותיו ופיתוייו לא יכל להם כחוט השערה, דבוקים היו בדביקות מוחלטת ועצומה לכורא עולם ותורתו הקדושה. לא היה זה אדם אחד או שניים, זו היתה מציאות.

**"מי שנגע בשיפולי גלימתם של חסידי ברסלב, מי שדבק בהם ובחבורתם נהפך לאיש אחר, רוח השי"ת החלה לפעם בקרבם ואהבת השם היתה מלהטטט סביבו. רואים בחוש את כוח האור העצום של הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע, איך שהופך את אנשיו לצדיקים מופלגים."**

"מעל לכל", היה מתלהב רבנו בדבריו, "הוא כח השמחה וההתחזקות של ה'ברסלבער חסידים'. מידת השמחה שלהם היא ממש מעל לדרך הטבע. אי אפשר לשכוח את ריקוד הקאדאצ'קע של רבי וועלוול חשין זצ"ל במרכז המעגל. הוא היה מרים את כל הקהל בשתי ידיו. הוא הזריח כזאת שמחה בקרב הציבור."

רבנו הוסיף ואמר בצחות לשוננו:

**"הנני רגיל לומר, הלא הצדיק הקדוש מברסלב נקרא 'רבנו נחמן בן שמחה', ושמו לא בכדי, כי אכן 'בן שמחה' הוא... המציאות היא שבקרב מקורביו שורת שמחה מעל לדרך הטבע, והאמת היא כי ללא כוח השמחה של רבי נחמן מברסלב, אינני יודע איך אפשר לשרוד את מהמורות העולם הזה ותלאותיו!"**

## קשה לי לתאר את דמותו הנשגבה

על החסיד רבי הערש לייב ליפל זצ"ל

אחד ממופלגי חסידי ברסלב היה הרה"ח רבי הערש לייב ליפל זצ"ל, אשר רבנו היה מפליג מאד בשבחו ובערכו. "רבי הערש לייב היה אדם גדול וקדוש, יהודי של מסירות נפש", הכריז אחריו רבנו בערגה. "קשה לי לתאר את דמותו הנשגבה למי שלא זכה להכירו, הוא היה אש להבה להשי"ת. כדי לשבר את האוזן, די אם נאמר שאותו קדוש עליון רבי שמואל שפירא זצ"ל היה תלמידו ורבי הערש לייב קירבו מאד."

רבי הערש לייב היה 'כארי יתנשא' במלוא מובן המילה. הוא היה אדם חריף וחד מאד, אבל לא כולם יודעים עד כמה היה בעל לב טוב וזהב, אדם לבבי ונעים, למרות חריפותו העצומה. רבנו זכה להיות מיווד עמו ואף

# ראש השנה במירון

"אי אפשר לתאר את מסירותה של גבאית הצדקה מרת פרומא אנשין ע"ה - אם משפחת אנשין המפוארת והמסופעת, אשר זאגה וטרחה להאכיל את בני הקיבוץ הקדוש. היא אף היתה מסובבת בין תושבי הכפר להתרימים למען הקיבוץ, מפלוני היא נטלה עוף, מזה תבנית ביצים, ומזה ק"ג סוכר.

"אחר כך הגיעה עם עגלה - ובשנים מאוחרות יותר עם טנדר עמוס מכל טוב הארץ - ושעות רבות עמדה להכין ולבשל את מאכלי החג לציבור הגדול. במיוחד זוכר אני את הסימנים שנוהגים לאכול בליל ראש השנה שהיתה מכינה לכל הציבור".

## הגעועים לאומן ראש השנה

הקיבוץ של חסידי ברסלב בראש השנה במירון החל בשנת תש"א, בראשותו של הגאון החסיד רבי אברהם שטרנהרץ זצ"ל, נכד הרה"ק מוהרנ"ת מברסלב זי"ע, שהנהיג לנסוע למירון לימי ראש השנה, בשל היותם של שערי אומן סגורים ומסוגרים.

היה זה לאחר שמיד עם הגיעו לארץ הקודש בשנת תרצ"ו, נסע רבי אברהם למירון בז' אדר לרגל הילולת משה רבנו ע"ה ואמר למקורביו שהוא מרגיש כאן במקום קדוש זה הרגשה עילאית כמו בציון הקדוש באומן, לכן כשלא מתאפשר לנסוע לאומן, אפשר לבוא ולהתקבץ ליד הצדיק התנא האלוקי רשב"י.

באותן שנים כלל לא היה במציאות לנסוע להשתטח על ציון המצוינת של הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע באומן שבאוקראינה המסוגרת מאחורי מסך הברזל. מפליא היה לראות, איך למרות זאת אותם קדושים וטהורים היו מלאים געועים וכיסופים לאומן. הם לא הפסיקו לרגע אחד להתפלל ולבקש ולדבר על ענין זה.

תמיד אמרו כולם בצורה ברורה וחד משמעית, כי רצונו של הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע היה, שיגיעו לקברו באומן גם מארץ ישראל, ורק כל זמן ששערי ציון נעולים על מסגר ובריה הם מתכנסים למירון להתקשר לרבי נחמן, כי הלא מפורש יצא מפיו הקדוש שרצונו שיתאספו אליו לאומן בימי ראש השנה מכל מקום שהוא.

רבנו היה מתרגש מאד בתיאוריו, איך בראש השנה אחרי הצהריים הלכו לאמירת תשליך שהיתה נאמרת ברחבה שמעל הציון בדרך לציון התנא רבי יוחנן הסנדלר, כי ראו משם בראיה ברורה את הכנרת. כששבו אחר כך לציון הרשב"י, היו רוקדים בהתלהבות עצומה ניגונים על 'אומן ראש השנה', והזקנים יותר היו שרים גם: 'הוא רבנו מקור חכמה'.

בשוכם לימדו כמה מגדולי החסידים - כגון רבי נתן ברסקי או רבי גדליה קעניג - תורות מ'ליקוטי מוהר"ן', בנעימות ובהתלהבות.

הנסיעה המרכזית של חסידי ברסלב לאתרא קדישא מירון, היתה זו לעשות את ימי ראש השנה בצילא דרשב"י במסגרת הקיבוץ הכללי של חסידי ברסלב במירון, שנוסד על ידי הגאון החסיד רבי אברהם שטרנהרץ זצ"ל, ולצידו עמד החסיד רבי משה בורשטיין זצ"ל שהיה מנאמני מירון הקבועים והגדולים ביותר.

בהיות רבנו קרוב ומקושר עם חסידי ברסלב במירון, זכה להיות במחיצתם בקיבוץ של ראש השנה. היו כאן את החסידים המפורסמים: רבי שמואל הורוויץ, רבי יונה לבל, רבי גדליה אהרן קעניג, רבי הערש לייב ליפל, רבי יעקב מלמד, רבי אברהם יעקב גולדרייך, רבי שמואל שפירא, רבי שמואל צ'צ'יק, ועוד רבים.

רבנו סיפר עליהם שהם היו כולם מגיעים כבר יום לפני ערב ראש השנה, ובשעה שלש לפנות בוקר החלו באמירת סליחות 'זכור ברית' בהתעוררות עצומה. לפני העמוד ניגש הגאון החסיד רבי יעקב מלמד זצ"ל, שהיה בעל-תפילה קבוע במשך 49 שנים ברציפות ומתיקות תפילתו לא תישכח מקרב המשתתפים, ואחרי פטירתו בשנת תשנ"ב המשיך החסיד רבי נחמן בורשטיין זצ"ל. **רבנו היה תמיד מצטרף לאמירת הסליחות שלהם, באמרו כי לנסוח שלהם יש מתיקות שאין לתאר.**

בתפילות ימי ראש השנה היה על רבנו להתפלל עם בני המושב בבית הכנסת למטה, אך מיד לאחר התפילה האיץ רבנו פעמיו למערת הרשב"י כדי להשתתף בתפילת המנין הברסלבאי ולהתענג על הנוסח הנעים. רבנו אף העיד על עצמו שכבר הורגל לנסוח הזה והוא מכיר היטב כל תנועה על בורייה... [עם זאת היה מצוין שהוא עצמו מתפלל אך ורק בנוסח הויז'ניצאי כפי שראה ושמע אצל רבותיו הק' לבית ויז'ניץ].

כך תיאר רבנו את תפילותיהם של חסידי ברסלב בראש השנה:

"שאגות פסוקי 'מן המצר' של רבי יונה לבל החרידו את הלבבות כאמור, ולאחריהן, התקיעות של רבי גדליה קעניג היו מעמד נורא הוד. הוא היה עומד בין הציון של רשב"י ורבי אלעזר בנו, פניו היו אחוזות בשרעפי קודש ובדביקות נוראה, עד שהיה נדמה שהוא אינו שרוי בעולם הזה כלל. תמיד היה לפלא בעיניי כיצד הוא שומע את קולו של הבעל-מקריא, הוא הרי בכלל לא היה כאן..."

"מקום מושבו של רבי שמואל שפירא היה בצד קברו של רשב"י, בחלק שמשמש היום כעזרת נשים. באותם ימים עדיין לא היתה המחיצה בהיכל של רבי אלעזר. בין הגדר לציון היה ספסל קצר, שם ישבו רבי שמואל שפירא עם בניו ר' נחמן ור' נתן. עיניי נמשכו לשם, לראות את תפילתו של רבי שמואל. איי, איך היה נראה אצלו ראש השנה, מראה שלא מעלמא הדין..."

לשוחח אתו על אף שהיה חד וחריף מאד בדביקותו בברסלב, כי ראו בו את הלהט ואת הדביקות האמיתית.

גם הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זי"ע הפליא תמיד את התבטלותו של רבי בן ציון לצדיק האמת מברסלב. "דבר כזה לא רואים בשום מקום אחר בעולם" - היה מן ה'בית ישראל' מצוין בהתפעלות.

רבנו סיפר שהכיר את רבי בן ציון גם מבני ברק, כשהיה מגיע אל הרה"ק האמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע, והיה סוחף את כולם בנעימותו ובמתיקותו. **רבי בן ציון היה מגיע למירון בכל ערב ראש חודש, ובבואו מירונה היה שוכח מכל העולם, הוא נשכב על הארץ ובכך הסתיר את עוצם מעלותיו ומדרגותיו בתורה ובעבודת השם.**

## בדביקות עצומה אחוז בשרעפי קודש

החסיד רבי שמואל שפירא זצ"ל

"היתה לי שייכות קרובה וקשר גדול עם החסיד המופלג לבית ברסלב, רבי שמואל שפירא זצ"ל. הוא היה עובד השם מופלא מאד מתוך דביקות גדולה", סיפר עליו רבנו והפליא את דרגותיו הנשגבות:

"רבי שמואל שפירא היה איש קדוש להפליא! שמעתי שהרה"ק ה'בית ישראל' מגור זי"ע שלח אליו אברכים ובחורים שיראו את עבודתו המופלאה. הוא ידע את ארבעת חלקי השו"ע בעל פה, ולא הביט מחוץ לד' אמותיו. רק הבטה עליו כבר הדליקה את הלב בהתעוררות לתשובה. ראו עליו את המתיקות של החיים, הוא היה חי בעולם מתוק שכולו אש להבה להשי"ת, חיים חסידיים נעלים של חסידי ברסלב האמיתיים, ואני מדבר ממה שבעיניי ראיתי ונחקק בליבי לאורך ימים".

רבנו הוסיף ואמר בלשונו המתוקה:

"באים אלי בנש"קים שמוצאם מגזע צדיקי הדורות וקדושי עליון, ואני אומר במלוא מובן המילה: נכד של רבי שמואל שפירא הוא בעיניי לא פחות חשוב. הוא היה קדוש עליון במדרגה של צדיקי אמת ולא הוציא



בדביקות עצומה אחוז בשרעפי קודש. ר' שמואל שפירא יחד עם ר' לוי יצחק ליד חדרו במירון



מירון הילולה דרשב"י הריקודים



מירון הילולה דרשב"י הקהל



מירון

הגה מפיו, אבל כל המציאות שלו האירה יראת שמים, תמימות והתעוררות לעבודת השי"ת, ובמיוחד השמחה והאושר האמיתי שהיו רואים עליו כשהתבוננו בו היטב היטב.

"הקשר שלו לרבי שמעון בר יוחאי היה עמוק ונשגב עד מאד. הוא לא החסיר ראש השנה במירון, ולא זו בלבד, הוא כבר הגיע מראש חודש אלול ועד למחרת יום הכיפורים. אי אפשר לתאר את העבודות הנשגבות שערך שם, עד כדי תמצית נקודת לבו ומיצוי כל כוחות הנפש לעבודת ה'.

"למחרת יום הכיפורים, כשהטנדר שהיה אמור להחזירו לירושלים עמד בחוץ, היה זה מחזה נורא הוד לראות את פרידתו מהציון הקדוש. המעמד היה מלווה בתנועות של השתוקקות ואהבה שהביעו הרגשה של 'קשה עלי פרידתכם' בצורה כל-כך עוצמתית, עד שהרואה יכול היה להיות בטוח שהוא שהה כאן לא יותר מכמה דקות."

המשיך רבנו וסיפר עליו כי למרות השהיות הארוכות שלו במירון, היה אצלו כל רגע במירון בהתחדשות ובחיות שאי אפשר לתאר:

**במשך זמן הנסיעה לא הפסיק בשום דיבור חול, אלא ישב בדביקות עצומה אחוז בשרעפי קודש. האמירה שלו היתה בהתעוררות ובנעימה הרבה יותר ממונה מעות, ולא סתם מעות, אלא כל מילה היתה כמו מונה מאה דולר לפחות...**

"בני דורנו לעולם לא יוכלו להבין באיזה תנאים קשים שהו כאן גדולי חסידי ברסלב במירון שבועות וחודשים, שהרי לא היו כאן שום תנאים מינימליים.

"אני נזכר כי פעם רציתי לראות מה רבי שמואל שפירא אוכל בליל שבת, עליתי לחדרו וראיתי סועד את סעודת שבת קודש, שכל תכולתה היתה שתי חלות קטנות ויבשות לקיום מצוות לחם משנה, בקבוק יין, קופסת שימורים שהכילה דגי סרדיניים, כדי לשמור על המנהג שמקורו בהררי קודש לאכול דגים בשבת, פרי אחד, ומים לשתייה. זה היה כל מזונו בסעודות השבת. כדי לקיים מצוות אכילת 'חמין' בשבת, היה נושא עמו תרמוס עתיק יומין, ממנו לגם כמה לגימות של תה פושר...

"אבל באיזו שמחה עילאית היה יושב לסעודת השבת... בטוחני מעל לכל ספק, כי עשירי תבל שעל שולחנם עולים כל מעדני מלכים, אין להם אפילו טיפה אחת של שמחה כפי שהיתה לו לרבי שמואל ולחבר מרעיו חסידי ברסלב, שהשמחה העצומה שהקיפה אותם גברה על כל הקשיים והניסיונות שהיו מנת חלקם, ותמיד היו שמחים ודבקים בחי החיים. ממש הייתי מקנא בחיים הטובים והשמחים שלהם."

עוד סיפר רבנו כי מידי שנה בין כסה לעשור, היה נוהג להגיע למירון יהודי יקר מבני ברק, שם משפחתו היה שטרן ובבעלותו היתה טחנת קמח, אשר ביססה את מצבו הכלכלי, כך שהיה לו רכב פרטי מדגם 'ולוו'. באותם הימים לא היה זה דבר של מה בכך. הוא היה שוכר דירה אצל הרה"ח ר' שמואל שלזינגר ז"ל

ממחרת ראש השנה ועד ערב יום הכיפורים. הוא היה מיודד עם חסידי ברסלב, והיה נוסע איתם יחד כל יום לפקוד את המקומות הקדושים בגליל.

גם רבנו זכה לנסוע אתו כי רצה להתקרב ולראות מה מעשיהם של גדולי חסידי ברסלב בקברות הצדיקים, וכפי שרבנו סיפר הוא היה נצמד תמיד לרבי שמואל שפירא.

"זכורני", סיפר על כך רבנו, "כי בציון הראשון שהגענו, החל רבי שמואל לומר את מזמור 'מכתם לדוד' - הקאפיטל הראשון בסדר התיקון הכללי, ולא אמר יותר מקאפיטל אחד, כי האריך בדביקות ובנעימה. בהגיענו לציון השני המשיך ואמר את הקאפיטל השני 'לדוד משכיל', וכך היה אומר את התיקון הכללי במשך שעות, כשבכל ציון היה אומר פרק אחד.

"במשך זמן הנסיעה לא הפסיק בשום דיבור חול, אלא ישב בדביקות עצומה אחוז בשרעפי קודש. האמירה שלו היתה בהתעוררות ובנעימה הרבה יותר ממונה מעות, ולא סתם מעות, אלא כל מילה היתה כמו מונה מאה דולר לפחות... הרושם העז נחקק בליבי ואינני יכול לשכוח את המתיקות ואת הנעימות בה אמר את התיקון הכללי שעות על גבי שעות..."

רבנו סיפר על רבי שמואל שפירא שהיה מגיע למירון פעמים תכופות עוד משנות בחרותו בשנות ה-תר"צ. הוא ממש מסר את נפשו על הנסיעות למירון, עד כדי כך שמיד לאחר ששחרר מהשבי הירדני, יחד עם שאר אנשי העיר העתיקה בירושלים, הגיע היישר מהשבי - ולפני שביקר בביתו - למירון, לרגל ז' אדר של שנת תש"ט.

כמה שנים לאחר מכן, כאשר שרתה השמחה במעונו בהולדת בנו, חל יום הברית באחד מהימים הקבועים שנהג לנסוע למירון. אך הוא לא ויתר על הנסיעה, ומינה שליח לערוך את הברית במקומו...

בכל שנה נהג לנסוע למירון עם תחילת חודש אלול ועד לאחר יום הכיפורים, זאת מלבד ימי ערב ראש חודש, שבתות מסוימות במהלך השנה וגם בסתם ימים בהם היתה לו הזדמנות להגיע מירונה.

### "רבי שמעון, רבי שמעון..."

החסיד רבי שמואל הורוויץ זצ"ל

בחצר הקודש ברסלב נודע שמו של החסיד הוותיק רבי שמואל הורוויץ זצ"ל, לשם דבר ותהילה, בהיותו 'עובד' גדול באש להבה ודבוק בלב ונפש באתרא קדישא מירון, עד שאפילו היתה תקופה בה הגיע לקבוע את מגוריו במירון. רבנו היה מספר איך הגיע רבי שמואל לשאול אותו שאלות באיסור והיתר, זאת בהיות רבנו אברך צעיר בשנות העשרים לחייו.

בימים ההם היו תושבי מירון קונים עופות

## היחס לדרכה של ברסלב

למרות קרבתו הגדולה אליהם וקשרי הידידות עמם, לא נעשה רבנו חסיד ברסלב, באמרו כי השפעתם של רבותיו הקדושים, מרנן ה'מקור ברוך' וה'אמרי חיים' זי"ע היתה גדולה יותר, מה גם שחסידי ברסלב לא ניסו להשפיע עליו להצטרף לחבורתם, אך עם זאת, היה משתדל רבנו לומר בכל יום את התיקון הכללי שהנהיג רבי נחמן מברסלב.

"זכיתי גם להיות באומן בראש השנה ואין בכך שום סתירה", שח פעם רבנו לאחד ששאל אותו על היותו 'זי"נ' צעיר חסיד' יחד עם קרבתו לברסלב, "כשרואים את האור הגדול של ברסלב, מבינים שהדבר שייך והכרחי לכל אחד בעולם, איזה חסיד שרק יהיה".

שיחה מעניינת היתה לרבנו עם כ"ק מרן אדמו"ר ה'ישועות משה' זי"ע, לאחר שנסע פעם לאומן. הרבי שאל והתעניין אצל רבנו האם אכן היה באומן - כפי שסיפרו לו, ורבנו בתגובה לכך התחיל לספר לפניו על ההתעוררות העצומה שזוכים להרגיש שם. לאחר ששמע את הכל, נשפכה נהרה של קורת רוח על פניו של הרבי, ועודדו על כך באמרו: "זייער גוט! גוט האסטו געטוהן" (טוב מאד, טוב עשית)...



עשר שעות ברציפות ליד הציון - רבי שמואל הורביץ בציון הרשבי במירון

**וצדקות וקדושה שאין בנמצא, דביקות והתבטלות לצדיקים בלי שום זיו כלשהו. לא היתה לו כל נגיעה קלה להנאות עולם הזה, נקי היה מכל רבב".**

בשנות בחרותו התקרב רבי שמואל לחסידות ברסלב, כאשר אחיו הגאון המפורסם רבי וועלוול צ'צ'יק זצ"ל [מגדולי בעלי המוסר בעולם הליטאי] חיזק אותו ותמך בו. ומי שהכיר את רבי שמואל צ'צ'יק יודע, כי כשהוא החליט החלטה רוחנית, לא עמד דבר בפניו. כך הפך להיות חסיד ברסלב נלהב ביותר עם כל הרמ"ח והשס"ה.

בגודל דביקותו כתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, חילק רבי שמואל את ימיו לחצאין. שבועיים שהה בירושלים, ושבועיים שהה במירון. עד כדי כך, שבזקנתו עת נישא בזיווג שני, התנה כתנאי קודם למעשה, שהוא ממשיך במנהגו הקבוע לשהות שבועיים בירושלים ושבועיים במירון...

ואיך היה מגיע רבי שמואל מירושלים לאתרא קדישא מירון? עם טרמפים, כמובן.

על כך היה מספר רבנו תמיד, בהקדמו לומר: "שמעו נא מה היא תמימות והתקשרות אמיתית לרבי שמעון בר יוחאי, ועד כמה היא פועלת".

היה זה לפני עשרות רבות בשנים, כשרבנו נסע לבקר אצל הוריו ע"ה שהתגוררו בחיפה, ובחזרתו מחיפה למירון באישון לילה, עבר על-יד העיר עכו. "היה זה לילה

בדרך כלל היה רבי שמואל הורוויץ עובד את בוראו בינו לבין קונו בפנינו לכד, כמעט ולא נראה אף פעם משתתף בשיחת חברים. אפילו רבי שמואל שפירא זצ"ל שהיה ידוע בשתיקתו, היה משתתף תמיד בתוך שיחת החברים והוא עוד היה ה'שותק' שבחבורה, אבל רבי שמואל הורוויץ כמעט לא היה נוטל חלק בשיחות שנערכו ברבים.

## עם טרמפים בדרך לרשב"י

החסיד רבי שמואל צ'צ'יק זצ"ל

רבי שמואל צ'צ'יק זצ"ל היה מגדולי חסידי ברסלב בירושלים עיה"ק, תלמיד חכם עצום ומחברם של סדרת ספרים. "הוא היה אש להבה להשי"ת", העיד עליו רבנו בהערכה רבה. "ראיתי בו שלימות של תורה וגאונות



תורה וגאונות וצדקות וקדושה שאין בנמצא. ר' שמואל צצ'יק במירון בהדלקת נרות ערש"ק חנוכה

חיים והלכו לשחוט אותם אצל השו"ב החסידי שהיה כאן במירון, הר"ח ר' אברהם יעקב העלד ז"ל, שהיה שו"ב חשוב מאד. כאשר ביתרו את העופות והתעוררו ספיקות בנוגע לכשרותם, היה כל אחד שולח את בני ביתו לשאלו אצל המרא דאתרא, אולם רבי שמואל הורוויץ, בכל פעם שהיתה לו שאלה בכשרות העופות, היה מגיע בעצמו לביתו של רבנו.

רבנו סיפר שרבי שמואל היה אומר לו תמיד: "אינני שואל אם זה כשר או טריפה, אני שואל אם זו שאלה או לא; כי אם יש בזה 'שאלה', אף שהתשובה היא 'כשר', אינני רוצה לאכול אפילו ספק של שאלה!" - עד כדי כך היתה מידת זהירותו להתרחק אפילו מצ"ט שערי היתר כדי להתקדש בקדושת האכילה.

דרשותיו של רבי שמואל הורוויץ היו מיוחדות במתיקותן ובהתלהבותן. בכל מסיבה שהתקיימה במירון היה רבנו מזמין את רבי שמואל הורוויץ, כי סגנון הדרשות שלו מצאו חן בעיניו מאד ושעות הוא היה יכול להאריך בדרשה, כשכל דיבור ודיבור היה הכל מתוך ספרי ברסלב.

היתה לו בקיאות נפלאה בכל אות ואות של 'ליקוטי מוהר"ן' ושל 'ליקוטי הלכות', והוא היה דורש באש להבה ובחיות גדולה שאי אפשר לתאר. "הוא היה סמל ודוגמא של שמירת המסורת ודקדוק על כל קוץ ותג של מנהגי ברסלב מדור דור", העיד עליו רבנו.

עומד היה רבי שמואל בפנינו במערת הרשב"י, בפניה המערבית-דרומית מימין לציון, ידיו היו מורמות כלפי מעלה וכל-כולו אש להבה בוערת מתוך ישוב הדעת. כל תנועה שלו היתה מלאה מחשבה עמוקה והתבוננות. הריכוז והדביקות שלו היו פלאי פלאים. הוא היה מסוגל לשבת עשר שעות ברציפות ליד הציון ללא שום ספר בידו, רק עיניו סגורות ומוחו משוטט בדביקות עצומה, כשעיניו זולגות דמעות ללא הרף, ומזמן לזמן יצאו מפיו בערגה המלים: "רבי שמעון, רבי שמעון..."

של חורף, בשעות הקטנות של הלילה, ועל אם הדרך מחיפה על-יד עכו, שמעתי יללות מחרידות הקורעות את דממת הליל, סיפר רבנו.

**"הייתי אוזן והנה עלתה באוזני מנגינה מסוימת, המנגינה היא תנועה השגורה על פיהם של חסידי ברסלב בשעת התפילה. האטתי את הנסיעה והתאמצתי לקלוט את המילים, והנה קולטות אוזני את המילים: 'זכות רבי שמעון א טרמפ... זכות רבי שמעון א טרמפ...'**

"הבנתי מיד כי אלו צעקותיו של חסיד ברסלב אשר פניו מועדות מירונה, והוא ממתין למצוא טרמפ. אכן לא טעיתי בהשערתי, ומשהתקרבתי הבחנתי ברבי שמואל צ'צ'יק... נעניתי ואמרתי לו בשמחה גדולה: 'אתה רואה, זכות רבי שמעון שלחו לך טרמפ'... והוא ענה לי בשמחתו האופיינית: **'כשאני נוסע לרבי שמעון, אני סומך על כוחו של הצדיק כי בע"ה זכותו בוודאי ימציא לי השם יתברך את הדרך, פשוט ביקשתי כמו ילד שמבקש מאבא...'**

"העליתי אותו ברכבי עד למעלה ליד הציון, ואמרתי לו: 'אתה רואה איזה טרמפ שלחו לך, עד הדלת!...' ועדיין זעקותיו הנעימות 'זכות רבי שמעון א טרמפ... איי זכות רבי שמעון א טרמפ'... מהדהדות באוזניי..."

רבי שמואל צ'צ'יק היה משמש כאחד מבעלי התפילה הקבועים במירון. בדרך כלל גם קרא בתורה מתוך נעימה מיוחדת המושכת את הלב. "אין לשער ולתאר את המתיקות שלו בתפילתו", הפליג עליו רבנו. "הוא היה ניגש תמיד לתפילת ליל שבת קודש, משליך מעצמו את השטריימל לארץ - זאת מתוך שהיה מופשט ונקי לגמרי מחיזו דהאי עלמא, והחל להתפלל בנעימות עצומה. גם לתפילת הלל היה ניגש תמיד, וצלילי תפילתו הערבים מצטלצלים באוזני עד היום הזה... אני מתגעגע לשמוע את מתיקות קול תפילתו..."

רבי שמואל המשיך לקרוא בתורה במירון משך כל השנים, גם בערוב ימיו כשהדבר היה כרוך אצלו במסירות נפש אמיתית. בשנים האחרונות לחייו, היתה ראייתו לקויה וצעירי הצאן היו מגביהים את ספר התורה שיעמוד באלכסון קרוב לעיניו בכדי שיוכל לראות את האותיות, אבל הוא מצידו לא חשב לרגע לוותר על 'חזקה' ולהפסיק לשמש כבעל קורא בהיכל דרשב".

"זכורני את הריקודים הסוערים של רבי שמואל צ'צ'יק זצ"ל בסעודת מוצאי יום הכיפורים, שהיתה נערכת בבית", היה מספר רבנו ברגשי הוד. "בימים ההם לא היה מושג של 'הכנסת אורחים' במירון, היה זה מדבר

שממה ואפילו מי שתיה לא היו שם זמינים. בערב יום הכיפורים נהגה זוגתי הרבנית תליט"א להכין מרק חם ובשר עוף, אותם הייתי מעלה אל המערה, שם שהה הבעל-תפילה של מנין חסידי ברסלב הגה"ח רבי יעקב מלמד זצ"ל, ואילו במוצאי יום הכיפורים התכנסו גדולי חסידי ברסלב בבית, שם סעדו את סעודת מוצאי יום הכיפורים.

**"במהלך הסעודה הוצאתי 'פטיפון', היה זה כלי גדול ומסורבל שבתוכו הסתובב דיסק עגול ענק, ולקול צלילי ניגוני מירון שבקעו מתוכו, נעמדו החסידים וערכו ריקודים סוערים ונלהבים במשך שעות ארוכות. אלו דברים שלעולם לא ימושו מזכרוני!"**

מספרת הרבנית ממירון תליט"א:

"בדרך כלל הייתי משתמשת בעופות שהכשרנו אחרי עשיית הכפרות בערב יום הכיפורים, אבל היתה שנה אחת שלא הספקתי לבשל את כל העופות שהוכשרו והם נשארו במקרר. והנה, במוצאי יום הקדוש נכנס רבנו לתוך הבית ומאחוריו שיירה של

## לקול צלילי ניגוני מירון שבקעו מתוכו, נעמדו החסידים וערכו ריקודים סוערים ונלהבים במשך שעות ארוכות. אלו דברים שלעולם לא ימושו מזכרוני!

חסידים שעוד לא אכלו את הסעודה... מיד הוצאתי את העופות מהמקרר ונעמדתי לבשל אותם עבור האורחים!"

"יש לנו זכרונות נעימים מאד מאותה סעודה מרוממת של מוצאי יום הכיפורים בביתנו. רבנו היה תמיד שרוי בשמחה מיוחדת ופניו היו מוארות בקביעות באור יקרות, אבל כשהיה נמצא במחיצתם של אותה חבורת חסידי ברסלב גבוהים ורמים בהשגותיהם העליונות, היתה השמחה הגדולה מתפרצת ממנו ועולה על גדותיה, בפרט במוצאי יום הקדוש שכולם שמחים על מחילת החטאים והטהרה המושלמת,

### לפני ד' תטהרו".

פעם נוספת בה היו חסידי ברסלב מתכנסים בבית רבנו, היתה בראש חודש ניסן. "הם הגיעו כבר כולם בערב ראש חודש לתפילת יום כיפור קטן, והיתה זו תפילה בהתלהבות עצומה כזאת, אשר להשערתי אצל חסידים אחרים אפילו בתפילת 'יום כיפור גדול', אין את ההתעוררות הזאת", ציין רבנו בנענועים עזים לאותם ימים נעלים.

"אחר עבודת הלילה ותפילת ותיקין בציון הרשב", היו מגיעים יחד לחצר ביתי לברך ברכת האילנות על עצי פרי מלבלבים שגדלו שם, ושוב לאחר הברכה יצאו בריקוד נלהב שאי אפשר לתאר עד היכן בערה בקרבם מידת השמחה".

**"אוי, זענען זיי געווען פרייליכע מענטשן"** (הם היו אנשים שמחים) - הפטיר רבנו בערגה והזכיר את החסיד רבי וועלוול חשין זצ"ל שהיה בראש עדת החסידים שפניהם היו מאירות תמיד באור יקרות של שמחה רוחנית ותענוג מכל דבר מצוה.

### לשמור על הפרוד'קטאלאך,

#### החסיד רבי יונה לבל זצ"ל

שמו ודמותו של החסיד רבי יונה לבל זצ"ל, כרוכים כאחד ובנשימה אחת עם רשב"י ומירון. "הוא היה יהודי שמח, חסיד ברסלב אמיתי", העיד עליו רבנו.

"איזו שמחת חיים ראו עליו, הוא היה מגיע למירון לעיתים תכופות. הוא לא החמיץ שום הזדמנות מלהיות אצל רבי שמעון, ולמרות העניות והקשיים שעברו עליו, היה תמיד אדם עליו ושמח, כי אמנם הסוד של ה'ברסלבער חסידים' הוא שמחת החיים שהרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע מלמד אותם, השמחה שלהם בוקעת רקיעים ולנו נותר רק לקנאות בהם".

רבי יונה לבל ומירון הם תרי רעין דלא מתפרשין. בכל פעם שבא למירון, לא הראה את פניו ריקם. תמיד היה לו מה להביא למירון, יהיה זה קופסת פח מלאה בזיתים או קופסת ביסקוויטים להחיות בהם נפש כל חי. הוא היה הראשון שהראה כי במדבר השממה של מירון, אפשר להכין יש מאין. הוא הגיע מירושלים עם פרימוסים, הביא אתו פחי נפט וסלי ירקות מצפת, על אף קשיי התחבורה בימים ההם של שנות ה-תש"י.

כאשר היה מגיע למירון, היה דוחה את השתטחותו על ציון הרשב"י למועד מאוחר יותר. הפעולה הראשונה שלו היתה: הרתחת

1. כאן המקום להעלות על נס לזכרון עולמים את מסירותה והתמסרותה של הרבנית תליט"א עבור כל קדשי ציון הרשב"י בכל ימות השנה, שהיה לה לביתה השני ואולי אפילו לביתה הראשון. מאז נישואיה בגיל צעיר, הגיעה להתגורר באתרא קדישא מירון יחד עם רבנו, כשביטם הופך להיות מאו ומתמיד אכסניה קבועה לכל עובר ושב, בפרט בימים ההם שלא היה שום מקום ראוי להתאכסן בו במירון. תמיד היתה שולחת הרבנית תליט"א מאכלים ותבשילים לבאי הציון בכל עת מצוא. אף היתה מכבסת במסירות את בגדיהם של חסידי ברסלב קמאי שהיו שוהים בציון במשך תקופות ארוכות, מתוך תחושת קודש של זכייה אמיתית לעמוד לימנים של אנשי מעלה אלו.

## סדר יומם של חסידי ברסלב בתבטו של החרא דאתרא

סדר יומם של חסידי ברסלב במירון החל כמובן בקימת חצות.

"כולם קמו בחצות, בלי יוצא מן הכלל", מספר היה רבנו. "גם בליל שבת קודש אף אחד מכל העובדים לא החסיר קימת חצות. זכורני שכאשר היו אוכלים את סעודת ליל שבת קודש בבית, אם הארכת קצת בשירות ותשבחות כנהוג בוויז'ניץ, היו מרמזים לי - בדרך ארץ כמובן - אם אפשר לקצר, שהרי עוד מעט צריכים כבר לקום לערוך עבודת חצות."

**"על טבילת מקוה כמובן לא ויתרו, הם מלהזכיר. על אף שהמקוה שאצל הציון היה באותם ימים במצב נורא, מים קרים ומלוכלכים שהריח הרע נדף מהם, עם זאת לא עלה על דעתם להימנע מטבילת מקוה, אף בלילות החורף הקרים כשהצינה היתה חודרת עד לשד עצמותיהם המיוגעות ביגיעת עבודת הבורא."**

רבנו היה מזכיר לטוב את החסיד רבי שמעון אנשין זצ"ל, שכאשר היה מגיע למירון, היה פועל גדולות ונצורות לחמם את המקוה. היתה זו משימה מורכבת מאד וכלל לא קלה, הוא היה עומד שעות על ה'סמובר' וריח הנפט הקשה מנע ממנו להמשיך ולהתעסק במצוה זו. "בטוחני שבגן עדן עומדת לו זכות המקוואות החמים שאירגן אצל רבי שמעון עבור החסידים הצדיקים", ציין רבנו בדבריו הנרגשים.

אחרי חצות הלכו כולם להתבודדות ביערות מסביב למירון. למרות שנכנסו למעבה היער והתרחקו מהישוב, היו קולותיהם נשמעים בכל פינה. השאגות הדהדו בעצמה אדירה בכל מרחבי המושב, כפי שיכלו לשמוע אותם בכל לילה בקולות עד לב השמים: "גיוואלד טאטעו!"...

מנהמת ליבם הטהור שפכו אותם שרפי מעלה את נפשם כמים בשיחה בינם לבין קונם, וזאת מידי לילה בלילה, הם לא ויתרו בשום אופן על השעה של ההתבודדות, ויהי מה. תמיד היו גדולי חסידי ברסלב חוזרים ואומרים: "השעה הזאת מוציאה את האדם מחיים מרורים של גיהנום לחיים מתוקים של גן עדן עלי אדמות. רק מי שזוכה לעשות בקביעות כל יום שעה התבודדות, יודע טעמו של גן עדן אמיתי מה הוא."

לאחר ששבו מההתבודדות, החלו בלימוד שיעורים קבועים זה בכה וזה בכה - גמרא, משניות, זוהר הקדוש, ספרי הרה"ק רבי נחמן ורבי נתן מברסלב זי"ע. "אם ארצה לתאר את התפילה הלוהטת שלהם, לא יספיקו כל המילים שבעולם לתאר את השתפכות הנפש שלהם", הפליג רבנו בגעגועי הוד.

אחרי התפילה היה הריקוד הנפלא, ממש פלאי פלאות. כל יום ריקוד, אבל איזה ריקוד, מלא שמחה והתעוררות. "ראיתי בעיניי איך אנשים חיים בעולם אחר, בעולם שמח ומתוק", העיד עליהם רבנו.

מיד לאחר התפילה למדו כולם סדר בשולחן ערוך, הם היו אומרים: "כך ציווה רבנו, שולחן ערוך קודם לכל לימוד". רבנו סיפר על רבי שמואל שפירא שלמד שנים רבות 'קיצור שולחן ערוך' עם 'מסגרת השולחן', ואילו רבי שמואל צ'צ'יק למד 'משנה ברורה'. כל אחד היה לו את הספר שלו, אבל כולם למדו שיעור בהלכה.

לאחר שטעמו קצת, ממש פירורים של ביסקוויטים וכוס קפה, שוב קמו כאריות לעסוק בהתמדה בתורה במשך כל שעות היום ללא הפוגה.

רבנו היה מוסר משמו של החסיד רבי יחיאל גרינוולד זצ"ל: "תראה מה שרבנו עשה איתנו - לקח מאיתנו את החשק והאפשרות לעשות עבירה ח"ו. בלילה 'גנב' לנו את הלילה עם החצות וההתבודדות, וביום הרי כבר עייפים ומוכרחים ללכת לישון קצת... אוי כמה טוב מה שעשה איתנו..."

"למרות שהיו בהם כל מיני סגנונות וכשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות, עם זאת היתה ביניהם אהבת חברים שאי אפשר לתאר", העיד עליהם רבנו נאמנה. "כל אחד כיבד והעריך את דעתו של השני, אף אם לא היתה ממש כדעתו. מעולם, מעולם אינני זוכר שתהיה ביניהם איזו חציצה קטנה!"



קומקום מים והכנת תה מתוק לקהל הבאים מירונה. תיכף עם היכנסו לחצר הרשב"י היה שר ומוחה כף: "אשרינו! אשרינו!" כשירו האחת אוחות בקומקום הרוחה והשנייה בקופסת ביסקוויטים להשביע את נפש הרעבים וגם צמאים.

**"הוא היה סוחף בשמחתו את כל מי ששהה אז בחצר הרשב"י", העיד עליו רבנו. "מלבד טרחתו להאכיל את ההמונים הבאים מירונה, היה יחיד מומחה להשרות מצב רוח נעים על פני כל סביבתו."**

רבנו היה ממליץ עליו את מאמר חז"ל (כתובות קיא): "טוב המלכין שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב", באמרו שרבי יונה היה מבצע את שני הדברים גם יחד, גם משקה את באי מירון בקפה וחלב, בעודו מעניק להם את אחת מאמרות הכנף שהיו מעלים חיך על פני הסובבים.

וכי מי הגיע באותן שנים למירון? חסידים מסוגפים מירושלים, מעונים ומורעבים, שבביתם לא היה מה לאכול. כגון רבי שמואל שפירא זצ"ל אשר כל-כך זעק להשי"ת ב'התבודדות', עד שלא נותר בו כח לחזור מן השדה, ובחור אחד נזקק להרכיבו על כתפיו ולהחזירו. רבי יונה חסך מפת לחמו כדי לממן כל זאת. כל פרוטה שהרוויח, מחולקת היתה בין ביתו לציון הרשב"י.

"מסירות נפשו לרווחת המתפללים במירון, להשקותם ולהאכילם, אינה ניתנת לתיאור", הפליג עליו רבנו בשבחו הטוב להיטיב עם הבריות במאור פנים. "לילות כימים עסק ופעל, ובמיוחד לפני ראש השנה, על מנת להכין את המקום לשהיית החסידים שהגיעו להשתתף בקיבוץ במירון."

רבנו הפליא במיוחד איך לא חס רבי יונה על כבודו וגם כשעסק בעבודות בזויות כניקיון השירותים וכדומה,

# הוויז'ניצער רב בדרך לאומן

היה מלא שמחה וחיות. אף בשעה שתחב את ידו על מנת לפתוח סתימה בבית הכסא, והעירו לו שאין זה לפי כבודו לעסוק בגופו במלאכה כזאת.

על כך היה רבי יונה עונה בעליצות: "הלא אין לי זכייה ואושר גדולים מזה... אפשר למצוא אנשים המוכנים לתת לחם לרעבים, ופחות אנשים שיעניקו מקום לינה לעני, אבל לתת שירותים נאותים שהוא צורך ראשון במעלה, על מצוה כזו מעטים מאד הקופצים. זוהי הכנסת אורחים ממדרגה ראשונה..."

ר' יוסף הגלילי מספר עליו ב'ספר מירון', מעשה אופייני התואם במדויק למידותיו של רבי יונה:

פעם ראינוהו מתהלך במירון בין הקהל, ללא השטריימל על ראשו. במקומו חבש את כובעו רחב השוליים. כאשר שאלנוהו מה הסיבה לכך, ענה בפשטות: "איך האב עס פארזעצט", כלומר, מישכנתי אותו... הזדמן לכאן אורח, שאולי זו לו הפעם הראשונה לשבות את שבתו במירון, ואת השטריימל שכח בביתו. עמד נבוך, מה יחבוש לראשו ביום השבת?

הזדרז רבי יונה והציע לו את השטריימל שלו בהשאלה, וכבדי לשכנעו לקבל ממנו את השטריימל, אמר: "אף אחד לא ישאל אותי היכן השטריימל שלי; אותי יקבל הקהל כמו שאני, גם בלי השטריימל..."

הוסיף רבנו וסיפר עליו:

"הוא הפקיר את כל צרכיו הרוחניים והגשמיים כדי לגמול חסד עם המתפללים. במשך כל שעות התפילה בימי ראש השנה היה מתרוצץ על מנת להכין את הקידוש והסעודות, אולם לאחר שהצליח להתפנות לשעה קלה לשפוף שיחו לפני קונו, ראוהו כבן המתחטא לפני אביו, כאשר נפשו יוצאת בדברו מרוב כיסופים וגעגועים. הוא היה מדבר עם השי"ת ככזו אהבה ופשטות, עד שכל מי שעמד שם נשפך ליבו מרוב מתיקות.

"במיוחד בא הדבר לידי ביטוי בימי ראש השנה כאשר ניגש לפני התיבה לומר את פסוקי 'מן המיצר' לפני תקיעת שופר. שאגותיו מנהמת ליבו היו בוקעות רקיעים, עד שזקני מירון היו אומרים כי מובטח הדבר שמי ששמע אי פעם תפילת 'מן המיצר' יוצאת מפי רבי יונה, שכבר לא יצא מהעולם בלי תשובה..."

רבנו אכן סיפר כי ידוע לו על יהודי ממשפחה ידועה ומכובדת, שירד מן הדרך ל"ע והתדרדר עד שהגיע לשפל המצב רחמנא ליצלן, אבל הזכרונות של תפילת 'מן המיצר' שהיה שומע מרבי יונה לבל במירון, עוררו את ליבו והחזירוהו למוטב.

רבי יונה היה כל הזמן מעורר במאור פניו 'לשמור על הפרוז'קטאלאך', כשהוא מכנה את העיניים בכינוי 'פרוז'קטורים', ומזרז את כל אחד לשמור על קדושתם וטהרתם, חלילה לא לפגום בהם...

להוסיף בסוף הכתבה: הכתבה הובאה לדפוס באדיבות בנו הרה"ח ר' אליעזר שליט"א שהמציא לידו את הרשומות מתוך הספר ובו תולדותיו של אביו הגדול 'מאור גליל העליון' שיוצא לאור בימים אלו. תש"ח לו.

ולהביא לגאולתו של המקום הקדוש. מתוך הדברים שיובאו בשורות הבאות בפרסום ראשון, ניתן להבין כי רבנו היה מוכן לשלם טבין ותקילין עבור קניית הבית בו נמצא הציון מידי הדייר הערל המקומי, כולל החצר מסביב כדי שיוכלו להקים בו מצבה חדשה וכן אוהל מסביב, לכבודו הראוי של אותו צדיק וקדוש.

בחזרתו לביתו במירון, התיישב רבנו ושיגר מכתב למר ברוך לייבוש בתאריך כ' כסלו תשמ"ט, בו הוא כותב לו:

"הנני פונה אליך בהמשך לשיחתנו מיום ראשון ד' כסלו, בדבר הבטחתך להשתדל לקנות את הבית שליך קבר רבנו הקדוש רבי נחמן בעיר אומן, ולהושיב בתוך הבית יהודי ועל ידי כך יתאפשר לבנות מצבה והדברים ששייך למקום קדוש זה שהוא כמו ראש ועיניים אלפיי רבבות ישראל בכל העולם.

"אודה לך מאד באם תודיע לי בהקדם על הסכמתו של הדייר למכור את הבית והחצר, וסכום הכסף שאמציא לכם תמורת הבית והחצר שליך, רצוי לקנות גם הדירה של השכן באופן שנוכל לקנות את כל הבית. הנני מדגיש שבאם לא ירצו למכור, לפחות יתנו רשות לבנות מצבה בגובה ורוחב מטר וחצי ובאורך מטר וחצי כנהוג".

רבנו ממשיך ומתייחס למצב הקיים שאינו יכול להימשך הלאה בצורה הזו:

"מצב הקבר הנוכחי מהווה ביזיון גדול להצדיק הקבור שם, וגם ביזיון לכל אדם ישר מכל גזע ולאום. ידידי היקר תדע שבהצלתך לסדר את כל הנ"ל, תהיה רשום בהיסטוריה היהודית באות של כבוד נצחי. מלבד זכות המצוה שתעמוד בעדך שתתברך באריכות ימים ושנים טובות בבריאות השלימה ולהרבה נחת מכל המשפחה אמן".

את מכתבו הנרגש חותם רבנו: "הנני מחכה בהקדם לבשורתך על הצלחתך במשימה החשובה הזאת".

הסיפורים נלקטו מתוך הספר על הרב שטרן זצ"ל הרואה אור בימים אלו והובא לגיליונו בטוב ליבו של בנו המרא דאתרא שליט"א, תש"ח לו.

כאן המקום לציין את פעילותו הנמרצת של רבנו למען הצלת קברו של הרה"ק רבי נחמן מברסלב ז"ע באומן, כפי שניתן ללמוד מתוך כמה מכתבים היסטוריים שנמצאו בארכיונו המשומר, עד כמה עמד הנושא בציפור נפשו והשתדל לעשות למען כך גדולות ונצורות.

היה זה בשנת תשמ"ט, לאחר שהצטרף רבנו לקבוצת חסידים ואנשי מעשה שארגנו נסיעה מיוחדת במינה למקומות הקדושים באוקראינה, עוד לפני נפילתו הסופית של מסך הברזל.

במהלך הנסיעה ההיסטורית הזו, שהו חברי הקבוצה על שבת קודש פ' תולדות ג' כסלו תשמ"ט בעיר ויניצא באוקראינה. כמה ממשתתפי המסע סיפרו לאחר מכן בהתפעלות, איך רבנו קם השכם בבוקר יום השבת והודיע כי הוא צריך לטבול ולהיטהר לפני תפילת שחרית.

כמובן שלא היה בנמצא מקוה טהרה בעיר, ולכן הלך רבנו בעזות דקדושה יחד עם עוד כמה יהודים אל הנהר הסמוך שהיה קפוא לגמרי, שם שברו את שכבת הקרח וניצתו אותה לחתיכות, עד שנוצר חור שמספיק כדי להשתחל דרכו אל תוך המים הקפואים ולהיטהר במים חיים.

היה זה פרק נפלא של מסירות נפש למען טהרה לפני תפילת שחרית של שבת קודש. שעות ארוכות אחרי שובו מטבילה זו, עוד היו רגליו של רבנו נפוחות כתוצאה מהטבילה בגושי הקרח של הנהר בוויניצא!

בימים ההם עוד לא ניתנו אישורים רשמיים להיכנס לתוך המדינה הסגורה, ואף סוכני ק.ג.ב. התלוו אליהם בנסיעתם לכל מקום, לעקוב אחריהם שאינם מרגלים ומתעדים מקומות רגישים.

בהיותם בעיר אומן לתפילה על ציון הרה"ק מברסלב, נחרד רבנו לראות את המצב המחפיר בו נמצא קברו של הצדיק לאחר עשרות רבות של שנים תחת המגף הקומוניסטי, והביזיון היה קשה מנשוא. עוד בהיותו באומן דיבר רבנו עם אחד היהודים המקומיים מר ברוך לייבוש, שיפעל ויראה לעשות כל מה שניתן כדי לעצור את החרפה הזו

1 רבנו עצמו לא גילה על מעשהו זה, אלא הוא נשמע לאחר מכן מפי משתתפי המסע ורבנו נאלץ להודות בכך שלא בטובתו...



**בין אדם  
לחבירו  
במשנת  
התחל נובע**

הרה"ח ר'  
אליעזר סאוויצקי  
שליט"א

# אהבת חסידיים

## תיקון המדות – אהבת ישראל

### תלמידי רבי עקיבא (שנפטרו במגיפה) מזהירים: יש משהו משונה באומן

רואים שלכל סוגי האנשים יש שורש טמיר ונשגב אחד, כאיש אחד בלב אחד.

התנא הקדוש רבי עקיבא גילה כי 'אהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול בתורה!' - להבין שכל יהודי הוא כמוך ממש, הוא חלק מנשמת ישראל הכללית - בדיוק כמו שאתה חלק מנשמת ישראל, זהו כלל גדול בתורה, אכן יש הרבה כללים בתורה, אבל יש כלל 'גדול' - כלל שכולל את כולם. זה הלימוד שאם כל יום, וכל נפש, וכל מצב יש לו את העבודה הפרטית שלו, אבל יש שורש קדוש אחד שכולל את כולם, שמאחד את כולם. 'אהבת ישראל' הוא לא ענין של 'תן לכל אחד לעשות מה שבא לך, אהבת ישראל הוא לאהוב את 'ישראל', מה זה ישראל, 'ישראל הם עם קדוש' (תורה לה, תורה ז בח"ב), לעם ישראל יש שורש קדוש ונורא, ורבינו מגלה לנו שהשורש הזה הוא שורש נשמת ישראל, יש מקום גבוה מאד שמאחד את כל נשמות ישראל, ומי שאוהב ישראל באמת הוא בעצם אוהב את החלק האמיתי של ישראל, הוא רואה שבשורש העליון הרי שכל עם ישראל הוא אחד.

ורבינו מגלה לנו (בתורה יד) שהשורש הזה הוא מחשבתו של הקב"ה כביכול, כמו שאמרו במדרש: ישראל עלה במחשבה תחלה, ומחשבתו של הקב"ה הוא שורש התורה, התורה היא הדעת של הקב"ה כביכול, 'מחשבתא דקודשא בריך הוא', ואותיות התורה הם שורש נשמות ישראל, כנודע בכל הספרים ש'ישראל' ראשי תיבות: יש ששים ר'בוא א'זיות לתורה, וישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא קשורים זה לזה, כמובא בזוהר הק'.

מקובל בכלל ישראל שימי הספירה - ימי ההכנה לקבלת התורה - הם ימים מסוגלים מאד לעבוד על ענין מיוחד זה של אהבת ישראל, ורבינו מגלה לנו שאהבת ישראל הוא לא רק סגולה לקבלת התורה, אלא אהבת ישראל האמיתית היא להאמין שכל יהודי הוא נשמה ואת בתורה, וכשזוכים להאמין בקדושת נשמות ישראל ממילא מתקרבים להתורה שורש נשמות ישראל.

וכמובא בשיחות הר"ן (סימן צ"א) וזה לשון קדשו: סגולה להתמדה שיזכה להיות מתמיד בלימודו, הוא להיזהר לבלי לדבר על שום איש ישראלי וכו', וכל אחד מישראל יש לו אות בתורה כי ששים ריבוא אותיות התורה כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל, וכשיש חסרון באחד מישראל נמצא שיש חסרון בתורה ששם שורש נשמות ישראל וכנ"ל, ועל כן בוודאי אי אפשר לאהוב את התורה בשלימות, אבל כשיזהר מלדבר על שום ישראל ולבלי למצוא שום חסרון בשום ישראלי נמצא שאין בהתורה שום חסרון ומום, ואזי בוודאי יאהוב את התורה מאד, ואזי יתמיד בלימוד התורה מגודל האהבה כנ"ל וכו' עכ"ל.

הרי שרבינו הקדוש מלמד אותנו שאהבת ישראל ואהבת התורה אחד הם, וצריכים להכיר שכל יהודי הוא ניצוץ קדוש, נשמה קדושה, אות בהתורה, ולכן דווקא אצל ציונו של רבינו הקדוש - ראש בני ישראל - רואים איך שכל סוגי האנשים באים יחד להתעורר לתשובה שלימה ולזכות לקיום התורה באמת, אמן כן יהי רצון.

תשאל לכל מי שהיה באומן בראש השנה מה יש שם, אחד הדברים הראשונים שכמעט כל אחד יגיד הוא שיש שם מגוון אנשים מכל הסוגים, ולא רק בראש השנה, גם במשך השנה, כל מי שנכנס לציון ימצא שם ירושלמי, חסידי, יהודי מארצות הברית, בעל תשובה, ליטאי, וגם מי שרוצה לחזור בתשובה וכו', כולם עומדים בתור, מחכים ומשתוקקים שיאיר להם אורה של תשובה שלימה, שזהו כל ענינו כל רבינו הקדוש. וכל אחד מתפלא לדעת: מה הסוד של העניין הזה שרבינו מאחד אנשים כה שונים?! ובוודאי שעוצם סודו של רבינו הוא למעלה מהשגתנו, אבל אולי יש משהו בזה שאנחנו יכולים ללמוד ממנו, שרבינו מלמד אותנו בזה.

פעם אמר רבי נתן זצ"ל שהוא יתפאר למעלה לפני 'כסא הכבוד' בזה שהוא החזיר בתשובה שני אנשים שהיו רחוקים מאד, אחד מהם היה זה שכיניו היה 'דער דייטשל' (הגרמני) שהיה פקיד ממשלתי בעיר ברסלב, ובשבת בבוקר הוא היה נכנס להתפלל בקלויז של אנ"ש. ובשעה שהציבור היו מרימים את קולם באמירת קדושת 'כתר' - הוא היה מרים את ידיו בהתלהבות, אך חלק מהציבור הבחינו בכתמים טריים של דיו שעל ידיו - דבר שהיווה סימן מובהק שזה עתה סיים את העבודה במשרד הממשלתי, רחמנא ליצלן. האנשים רצו לגעור בו ולגרשו, אבל רבי נתן עיכב בעדם ולא הניח לכך, באמרו "הרי כשנכנס אלינו הוא לא נכנס ללא שום סיבה ובוודאי במעמקי נפשו הוא חושב על תשובה, והראיה כי הרי גירשו אותו מבתי מדרש אחרים, ולא הניחו לו ליכנס וכו', ואם הוא נכנס לכאן (למרות ההתנגדות העזה על חסידי ברסלב) הרי שיש לו תקווה", ואכן בסופו של דבר הוא זכה להתקרב לאנ"ש ולחזור בתשובה שלימה עד שנהיה אחד מהעובדים הגדולים.

זה לא בגלל שבברסלב הכל הולך, הכל טוב, לא משנה שום דבר ח"ו, לא זה מה שאמר רבי נתן, אלא ר' נתן אמר שהוא רואה בו אדם שבפנימיות נפשו יש ניצוץ של קדושה, הוא עדיין חושב על לחזור בתשובה, ר' נתן ראה את הנשמה הקדושה שעדיין טמונה עמוק מתחת לכל הררי הפסולת. אכן זהו סוד 'אהבת ישראל' - לראות את הנשמה של כל יהודי, להבין שכל יהודי יש לו שורש גבוה מאד.

ומכאן, לימי ספירת העומר, אמנם תלמידי רבי עקיבא היו צדיקים ותלמידי חכמים מופלגים מאד, אבל לא נהגו כבוד זה בזה, הם הסתכלו על כל אחד שהוא "זה" והוא "זה", הם לא ראו עצמם כדבר אחד ('אנן בחביבותא תליא מילתא'), היה חסר את ההסתכלות הפנימית על השורש הטמיר ונעלם שהוא סוד קדושת נשמות ישראל, דבר שמאחד את כולם. היו שהזהירו שאי אפשר ליכנס למקום שיש שם מגוון של אנשים רבים, כי צריכים לבחון 'מיהו זה ואיזהו קודם שנותנים לו ליכנס, אבל חכמינו ז"ל מלמדים אותנו שלא זו הדרך, הדרך היא להבין שיש שורש קדוש אחד לכל עם ישראל, נשמה אחת פנימית המאחדת אותם בשרשם, וכשמגיעים לאומן אכן מרגישים את השורש המאחד, כשאנו רואים את כולם מתרפקים בערגה על הציון הקדוש ובוכים ושמהים מתוך רצון עז להתקרב באמת לה' יתברך ולשוב בתשובה שלימה - אנו



הבנת התורה

# גדולת לימוד התורה אצל חסידי ברסלב

מהן העצות להיכנס ללימוד התורה הקדושה? איך זוכים לחשק והתמורה? האם 'בעל הבית' גם מחויב בלימוד התורה? האם צריך ללמוד במהירות כדי לדעת את התורה?

לקראת חג קבלת התורה, הרה"ח רבי צבי ליברמנש שליט"א מרבני אנשי שלומינו, בנו של האי גאון וחסיד רבי נתן ליברמנש זצ"ל, מתווה נתיב כיצד יוכל אדם לזכות ללמוד את התורה הקדושה בצורה הנכונה בדרכו של רבינו הקדוש // והגית בו יומם ולילה

נחמן מלמד

## גדולת לימוד התורה אצל רבינו הקדוש

במה שונה לימוד התורה של חסיד ברסלב משאר העולם? עד כמה לימוד התורה הוא חלק מסדר יומו של חסיד ברסלב? בתורות רבות בליקוטי מוהר"ן מביא רבינו הקדוש את גודל עניין מעלת וחשיבות לימוד ועסק התורה הקדושה. די אם נזכיר את תורה א' ש"על ידי התורה מתקבלים כל התפילות והבקשות", וכן עוד ועוד תורות רבות שבהן רבינו מדבר על מעלת לימוד התורה.

לימוד התורה הוא חלק מהעבודה בברסלב. אבא שלי הכ"מ תמיד היה מזכיר את סעיף ו' בתורה ח', שעל ידי בירור ההלכה, על ידי תורה ותפילה, ניתן להפריש ולהבדיל ולבטל הרע מהטוב, ולימוד התורה יהיה ללון לעומקה של הלכה, היינו ללמוד פוסקים. והנה עבודת האדם הוא לברר הטוב מהרע, וכמה שהוא יותר מעיין ומברר הפסק הלכה, ומברר האיסור והמותר, אז הוא מפריש הטוב מהרע.

"כי צריך כל אדם לרפא נפשו, והיינו להעלותה למקום שורשה, וזה על ידי שמתייגע בתורה, עד שזוכה לידע אותה ולהבינה" (תורה ע"ד), פלאי פלאים. רבינו אומר, להעלות את הנפש לשורשה נעשה על ידי שמתייגע בתורה עד שזוכים לידע אותה ולהבינה.

וכן בתורה ק"א, שאי אפשר לצאת מהתאוות בלי לימוד התורה, כלומר על ידי הבנת התורה, להתעמק בתורה. בקיצור, בכל מקום שאתה פותח בליקוטי מוהר"ן, אתה מוצא את עניין לימוד התורה.

## המונקאטשער התפעל מלימוד התורה של חסידי ברסלב

פעם אבי הכ"מ רצה להכניס אותי בהתמדת הלימוד. ושאל אותי האם אתה יודע מהי ברסלב? הוא סיפר לי שבשנה הראשונה שאחר נישואיו של החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, הוא ישב כל היום ולמד. הוא סיים את כל הש"ס וארבעה חלקי שולחן ערוך ועוד ועוד. דבקוּתו בלימוד הייתה כה גדולה, עד שאשתו פחדה להיכנס לחדר להביא לו כוס תה שהכינה עבורו, כדי לא לבטל אותו שנייה אחת מלימוד, שלא יהיה ביטול תורה חלילה.

זו הייתה השנה ראשונה של רבי לוי יצחק - התמדת הלימוד. סיפר לי יהודי, לפני שנים רבות, ששמע מזקני החסידים שהמונקאטשער רבי בעל המנחת אלעזר היה פעם באומן לפני המלחמה, והוא תיאר איך שנכנס לקלוזי של חסידי ברסלב באומן והוא התפעל מהם מאוד, וממה הוא כה התרגש?! כי הוא ראה שאף אחד לא מתעסק במה השני עושה, לא היה פטפוטים, לא היה דיבורים, כולם, כל אחד יושב ולומד. זה עסוק בזוהר, ההוא לומד ש"ס, האחר שולחן ערוך. אין ביטול זמן, אין פאָרברענגען.

זה מפליא. המונקאטשער רבי יושב, מסתובב בכל אוקראינה והוא מתפעל מאיזה שטיבל שהוא ראה, וממה הוא מתפעל? לא מהעבודה. אלא מכך שאין פאָרברענגען - לא מבטלים את הזמן. אצל החסידים זה היה דבר פסול, דבר שלא בא בחשבון, רק יושבים ולומדים.

יש ספר שנקרא "אמונת עתיך" שליקט החסיד הקדוש רבי אלטר טעפליקער הי"ד מדברי מוהרנ"ת, ומי שקורא את זה מקבל כזה התעוררות על שמירת הזמן. הוא מתחיל להבין מה זה כל דקה ודקה, איך צריך להיזהר מביטול תורה. וכמה צריך לשמור את הזמן. הלא כל העולם הזה מלא בשטריות, הבל וריק, כל הדיבורים והוויכוחים וההתנצחויות שבהם עוסקים בני הנעורים, הכל הבל.

## אמת שגורמת לאדם לא ללמוד, היא שקר

האדם באמת רוצה ללמוד אבל הוא לא מצליח, האם יתכן לומר חלילה על מאן דהו שהוא אינו מתאים ללימוד התורה?

אכן, ישנו קושי גדול בעניין הזה בברסלב. כי הרי רבינו הכניס בנו 'אמת' עצומה. הכנסת בכס הרבה אמת.

אדם שואל את עצמו: "מה אני רוצה להיות ש"ס איד"? אני רוצה להיות תלמיד חכם! אני רוצה לדעת את התורה! מי אני בכלל שאלמד ואבחן במסגרת של הוראה?! אדם רוצה להיות אמיתי. למה לי מסגרות ומבחנים, האם אני באיזה תחרות עם מישהו?

וכל זה נובע מכך שהעולם באמת נמצא בתוך השקר של התחרויות. בעולם קיימת מציאות של תחרות בין בני אדם, וגם בלימוד התורה עלול להיות תחרות. ורובנו הק' הכניס בנו כזה אמת, שאדם אומר לעצמו "הרי אני לא שם...! אז בשביל מה אני צריך להיבחן...?"

אבל כשנתבונן בכך, נגלה שאולי יש בכך מהסתת היצר, ייתכן שהוא זה שמסית את האדם להתחיל עם האמת דווקא מהחלק של היידישקייט. כי את התחרות של כל השטויות של העולם, לעזוב את זה, זה קשה לאדם. ולכן היצר מרמה אותו להתחיל ביידישקייט דווקא להיות שם עם ה'אמת' הצרופה. אך עם האמת הזאת הוא עוזב את הכל. כי הרי לכל אדם יש רצון להיות 'משהו'... אבל כמשל הידוע שכשהייתה סערה בספינה, והגלים ביקשו להטביע את הספינה, אמרו שצריך לזרוק כל מה שאפשר שהספינה לא תהיה כבדה מדי, אז היה מישהו, שדבר ראשון הוא זרק את הטלית ותפילין שלו. נו, הרי מדובר בפיקוח נפש...

לאמיתו של דבר, ייתכן שמסתתר פה 'שקר' גדול, וכלל לא אמת. להתעסק כאילו עם האמת במקום לטפל בדברים אחרים שגורמים לו להתבטל. והאמת הזאת היא בעצם 'שקר'.

בשיחות הר"ן (אות ס"ב) רואים שרובנו אומר שאדם צריך שתהיה לו תוכנית, לחשוב כך וכך אני הולך להספיק. מה זה כך וכך אני הולך להספיק? כך וכך אני הולך... גם שיחה ע"ו בנויה על זה, כך וכך ללמוד בשנה, כך וכך להספיק בשנה. הכל עובד על הדבר הזה.

גם כשנסתכל על עבודת ה' של רבינו כשהיה ילד, נגלה כיצד הוא היה מתוכנן ולמד עוד דף ועוד דף, ביקש לדעת עוד דף ועוד דף (שבחי הר"ן ד', ז', ח'). הכל בנוי על זה, אי אפשר בלי זה.

עכשיו, לזכות לזה עם אמת ביחד, זו עבודה גבוהה. אבל לזרוק את הכל בגלל האמת, זה לזרוק את היהדות בגלל האמת באיזשהו מקום.

כבר לימדונו חז"ל: "לעולם ילמד אדם שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". מה זה 'לעולם'? אל תנסה להתחכם! תחיל ללמוד 'שלא לשמה', ומתוך כך תגיע ללשמה! רק צריך להיזהר, לבקש מהקדוש ברוך הוא לדעת את האמת ולהתפלל שנזכה להגיע לתורה לשמה.

עוד סוג של 'אמת' לא נכונה, שעלולה להסיט את האדם מייעדו, היא ה'עסקנות'. לעיתים האדם מקבל התעוררות לעסוק בצרכי ציבור, ותמורת כך מוותר על כל סדר היום שלו, על התורה והתפילה.

בשנת תשט"ז ראה אבי הכ"מ שיש מחסור בחלק מספרי ברסלב כמו שבחי הר"ן, שיחות הר"ן, ימי מהרנ"ת, ולכן הוא השקיע רבות כדי להדפיסם, זמן רב וממון רב. הוא ראה שאין מי שיעשה, אז הוא עשה. אך אחד לא יודע מכך, בגלל שהוא לא כתב את שמו.

לאחר מכן, הוא עזב את עיסוקו בזה, ולאחר שנים רבות, שאלתיו למה הוא לא המשיך לעסוק בכך? והוא ענה: כי אחרים עשו, אם יש מי שעושים, אז שהם יתעסקו בזה... למה צריך דווקא אותי?! אני חוזר לתורה ותפילה. כמדומני שגם מוהרנ"ת, אילו היו לו אנשים אחרים שיוכלו להתעסק בהדפסה, הוא היה נותן להם להתעסק בכך, לשבת במשרד.

ואילו הוא היה יושב בבית המדרש וכל הדבר הקשה היו מביאים אליו. אולם במקום שאין אנשים, השתדל להיות איש. ולא שאבא לא ידע מהי הפצה, כי כשהיה צורך למסור את הנפש הוא היה הראשון.

**סיפר לי יהודי ששמו  
מהמנתקאמשה רבי שכשהגיע  
לאומן לפני המלחמה, תיאר  
וסיפר שנבנם לקרוי של ברסלב  
כאומן והתפעל מאוד, וזמנה הוא  
סה התרגש?! כי הוא ראה שאף  
אחד לא מתעסק במה השני  
עושה, לא היה פשוטים, לא  
היה ריסורים, כלום, כל אחד  
יושב ולומד.**

לפני כארבעים שנה, היה נוסע למסור שיעורים בכל הארץ, ומעולם לא חשב על תשלום. הוא היה נוסע עד לנתיבות באוטובוס בימים ההם. הייתה שם קבוצת מקורבים מתפרח, שהתקרבו באותה העת, והוא נסע במסירות נפש. בלי תנאים.

הוא היה נוסע בחמישי אחרי הצהריים, ונשאר לישון שם שהרי אוטובוס חוזר לא היה, ובבוקר היה חוזר הביתה. האם מישהו חשב לתת לו כסף, משהו? לכאורה לא. בכל אופן הוא לא חשב לקחת...

סיפר לי הר"ר יצחק טורץ, שהוא היה מזמין את אבא שלי לשיעור בעיר רחובות והוא היה מגיע. הוא היה נוסע לשיבת ברסלב והיה עובר דרך רחובות, הלך וחזור.

כשאבא הגיע הוא לא הבין עד כמה זה 'חידוש', אבל אחר כך כשאבא כבר לא יכול היה לבא, הוא ניסה להתקשר לדרשנים אחרים. ופתאום

הוא גילה שיש כאלה שלפני שהם מגיעים הם שואלים שאלות: דבר ראשון, כמה בחורים יושבים שם? מי מביא אותו... מי לוקח אותו, מי משלם... ואם המציאות שיש שם רק שתי בחורים, שלוש, אז לא רוצים לבוא. אבל אבא היה מגיע בלי לשאול כלום ובלי לבקש כל תמורה. ואז ר' יצחק הבין, שאבא שלי פשוט זרק את עצמו, במבט לאחור הוא הבין עד כמה משונה זה היה.

ברוך השם שכל אחד רוצה להפיץ את האור של הרבי ואת האמת וכו', אבל צריך להיזהר ולדעת שלפעמים זה מגיע עם תערובת של עצלות מחמת שאין כוח ללמוד ואין עצבים... וכיוון שלשבת וללמוד דף גמרא זו מלחמה קשה. אז הנה יש פתרון, משהו רגשי יותר ולא צריך להילחם.

## המקורב הראשון של מוהרנ"ת, היה על ידי שהכניסו בהתמדת לימוד התורה

כשנבקש ללמוד על חשיבות הלימוד, נתבונן בדבריו המבהילים של מוהרנ"ת בספרו 'מי מוהרנ"ת'.

מוהרנ"ת מספר שלאחר שרובנו הסתלק מהעולם, הוא ישב בבית מדרש, ולא חשב לעשות משהו למען העולם, אלא לעבוד את השי"ת לבדו בפנינתו, עד שברחמי ה' יתברך עלינו הוא הבין שתפקידו לעסוק בקירוב לדרך רבינו הקדוש.

מה היה הדבר הראשון שהוא עשה? כתב שם רבי נתן, הוא לקח אברך והכניס אותו להתמדת הלימוד!!! ואז הוא התעורר להתחיל להפיץ בעולם את אורו של הרבי, רק בגלל שהוא ראה איך שהדיבורים של רבינו נכנסים בעולם, להכניס באדם את התמדת הלימוד, להמשיך את העולם אל העשייה (שיחות הר"ן אות יט).

והרי לשונו של מוהרנ"ת בימי מוהרנ"ת (פג): "והנה בכל השנה הזאת, מכל ריבוי הדיבורים קדושים ונוראים שדברתי עם בני הנעורים, בתחילה לא ראיתי פעולה ברוב השנה.

אך באמצע הקיץ נתעורר אחד, שהיה רוב דבריי בשנה הזאת עמו ביותר, והייתי מוכיח אותו הרבה מאד על התמדת הלימוד. כי היה ממובחרי בני הנעורים ומופלא בלימוד, והעולם החזיקו אותו שמתמיד בלימודו. אבל אני השגחתי בו וראיתי שאינו לומד כלל, והוכחתי אותו על זה". הוא לא למד באמת...

"והודה לדבריי, והיה משתוקק מאד שאכניס אותו בתוך התמדת הלימוד; אבל יצר לב האדם רע מנעוריו, והיה קשה להרגילו בהתמדה". אז איך מכניסים בן אדם להתמדה? פלאי פלאים. אומר לנו רבי נתן דברים ברורים ומבוררים כיצד ניתן להיכנס להתמדת הלימוד; "אבל סיפרתי לו עוצם נוראות גדולת רבנו ז"ל, את כל אשר עשה לנפשי, ואיך הכניס אותי להתמיד בלימוד בכמה דרכים נפלאים, וסיפרתי לו מאשר עבר עלי בזה אצלו ז"ל.

## עסקנות ללא ביטול תורה



ישיבת ברסלב בשנותיה הראשונות בבני ברק, נראה ר' שמעון ברנשטיין

כשאדם יודע ללמוד, הוא יודע שצריך להתמיד ולהמשיך, ואחרי זה הוא נבחן, והולך ומתקדם. ובעזרת השם כל הטוב שבתורה יעלה ויגבר על כל השלא לשמה' עד שיזכה ללמוד לשמה כראוי.

## לפעמים דווקא החכם, מפספס דברים בלימוד הנכון

לפני פורים האחרון עסקתי במשך כמה שבועות יחד עם אבי הכ"מ, בחידושים שכתב על סימן תרפ"ח, בסוגייה האם אפשר להתחייב בשתי ימי הפורים או לא, כשהגעתי אליו הוא שאל אותי מה דעתי על מה שכתב, אבל אני אמרתי לו: הלא למדתי את הראשונים רק פעמיים, שלוש. אני מרגיש שזה לא מספיק בשביל לחוות דעה.

אבי מורי מאד התפעל מכך וחיזק אותי. או... ככה צריך להיות!!! צריך ללמוד עוד פעם את הראשונים ושוב ושוב.

זו הדרך לקנות את התורה. בהתחלה יש עבודה קשה, אבל אסור ללמוד תורה ברפיון.

בשביל להצליח, צריך להקדיש זמן לחזור ולשנן, ולא לעשות מזמני הלימוד 'קביעות'. חז"ל מזהירים אותנו מלעשות "עיתים לתורה", לא כמו זה שיושב ולומד בכולל כמה שעות, משלים את הזמנים, ממלא את הבחינות... וזהו. וכמובא בירושלמי (ברכות פ"ט ה"ה) "העושה מלאכתו עתים הרי זה מפר ברית" (הביאו במשנה ברורה סימן קנ"ה ס"ק ד').

צריך לחטוף כל זמן פנוי. יש את יום שישי, שבת קודש, ערב יום טוב, מוצאי יום טוב, שבת אחרי צהריים. יש כל כך הרבה זמן, אך כשאדם לומד רק בכולל, איך הוא יוכל לדעת הכל... והאמת היא כי יש דווקא מעלה בזה שלומד ואינו מבין והוא צריך לחזור על לימודו כמה פעמים, כי אז הוא שם לב לפרטים רבים מאשר זה הבעל-כשרון שהבין בפעם הראשונה, אך לא שם לב לכל הפרטים, וכמובא כמה פעמים הלשון "לפום חורפא שבשתא".

צריך לקחת את זה בשיא הרצינות. לא להתבלבל ולא להתייאש. זה כמו עסקת חיים. שיהיה אצל אדם כמו שזה החיים שלו.

## גם בעל הבית חייב לקבוע עיתים לתורה

ומה יעשה מי שלא יכול לשבת וללמוד כל היום, אנשים שהם בעלי בתים שהתייאשו מלשבת בכולל?

אדם שלא זוכה ללמוד כל היום, זה לא אומר שהוא צריך להיות מנותק ממקום חיותו הקדושה, מהתורה ועבודת ה'. הוא יכול להתחבר אל התורה הקדושה על ידי לימוד הלכה (שרבינו הזהיר אותנו על כך). וכן לימוד משניות, גמרא, עין יעקב, ספרי רבינו הק', חומש רש"י,

כמו אדם שמגיע לגור בעיר חדשה. אם תעשה לו סיור וריז ובכל בניין תראה לו מי גר פה ומי גר שם, הוא לא יזכור כלום. אבל אם תבנה תוכנית מסודרת ותסביר לו לאט איך בנויה השכונה, וכמה דירות יש בכל בנין, וכל הפרטים בצורה נכונה, אז יש סיכוי טוב שהוא יבין אותך ויזכור זאת לתמיד.

זו אחת מהטעויות הגדולות והנפוצות בעניין הלימוד, שרוצים הכל לדעת עכשיו ומיד. אין הכל עכשיו. מים נספגים באדמה לאט לאט. ככה גם התורה נספגת במוח לאט לאט. עוד ועוד. ככה זה. לחזור עוד פעם ועוד פעם. ופתאום אתה מבין יותר טוב, וזוכר טוב יותר. רבינו אומר בשיחה ע": בפעם הבאה כשתחזור, תבין את מה שהיה קשה לך בפעם הראשונה. ועוד פעם כשתחזור, תבין עוד דבר. אותו דבר זה גם בלימוד ספרי הק' של רבינו גם כן. עוד פעם ועוד אחת. ככה זה כל הזמן.

## חלק מההצלחה בלימוד, היא לעשות תוכניות מסודרות

אז מה הפתרון לאדם, שכן יוכל 'לשרוד' ולהמשיך ללמוד, ולא ליפול?

רבינו אומר לעשות תוכניות. איך ללמוד וכמה ללמוד ואיך להצליח בלימוד, כשהמקורב הראשון של מוהרנ"ת למד בשש שנים את השולחן ערוך, אז הוא לא למד את זה בקריאה, זה לקח לו שש שנים!

ישנה השיחה הידועה של הרבי על התמדת הלימוד בשיחות הר"ן סימן ע"ו, שבה רבינו מורה שלא להתעכב ולדקדק יותר מדי אלא ללמוד בזריזות. וכשרבי נתן מורה לבנו כיצד ללמוד הוא כותב לו שהוא לא ירמה את עצמו בלימוד לא יסודי, ויתאמץ להבין כל דבר שלומד. וזה לשונו (עלים לתרופה מכתב ו): "זתשים עיניך ולבך להבין הדברים היטב, ולא תונה את עצמך. וגם לא תדקדק יותר מדאי בחנם, כאשר כבר דברנו בזה".

כי לשבת ולהתעכב על כל דבר ולרצות כבר בתחילה להבין עד הסוף, זה טעות. בפרט בתחילת הדרך, כמו שאמרנו מקודם, שזה מפיל הרבה רבים וטובים כבר בתחילת לימוד הגמרא. למשל בעניין בשר בחלב. יש אברכים שאמרו לי: מה זאת אומרת ללמוד בלי פרי מגדים? אבל אני עניתי להם: איך תלמד את הפרי מגדים כשאתה לא יודע את כל היסודות של תערובות, את כל היסודות של מה שאתה מתעסק? יש סדר בלימוד.

אחר כך, אחרי שתרכוש את הבסיס, פתאום תבין גם את דברי הש"ך, וכשתהיה לך קושיא תלך להסתכל בפרי מגדים, וכן הלאה והלאה. וכך בסוף תדע את הכל עם הפרי מגדים. רק סבלנות. תלמד, אבל לא צריך לדעת את הכל - עכשיו על בוריו.

ממשיך מוהרנ"ת: "ואף על פי כן לא פעלתי אצלו כל ימות החורף, כי אם מעט, שהתחיל ללמוד יותר בתחילה, אבל לא כרצוני כראוי באמת. אבל מריבוי אמתת הדיבורים חמים כגחלי אש שסיפרתי לו ממנו ז"ל הבעירו בו, עד שבאמצע הקיץ נתעורר ליבו, והתחיל להתמיד בלימודו בהתמדה גדולה ונפלאה, והיה מתמיד גדול שש שנים רצופים, וגמר בהם כל הארבעה פוסקים הגדולים". רבי נתן לא אמר לו שיתחיל לנסוע לקברי צדיקים. להתחיל להפיץ. אלא כל כך דיבר עמו מגדולת רבנו, עד שהוא נהיה מתמיד גדול בש"ס ופוסקים.

ומסיים מוהרנ"ת בדברים נוראים; "ובתוך כך נשתנה לטובה גם בשאר דברים". למה הוא מוסיף את זה? כי כשאדם מתמיד בלימוד, אז תוך כדי זה הוא משתנה לטובה גם בשאר דברים.

צריך מאד לא להתבלבל, לדעת מה העיקר ומה הטפל, מה רצון רבינו שנתעסק איתו יותר ומה פחות.

כידוע יש מכתב ממוהרנ"ת, שבו הוא מזכיר את ההתנגדות שהייתה על אחד הבחורים שהתקרבו אליו וטענו כנגדו: 'כי מי שלומד כל היום הוא ברסלב'...

ורבינו הקדוש בעצמו במכתבו לחתנו ר' יוסקא מזהיר על כך מאד: "בקשתי מאהובי חתני שתלמוד בכל יום שיעור גמרא ופוסק, שלא תעשה חס ושלום מטפל עיקר, רק את האלקים ירא וכו' כי זה כל האדם".

וכן לחתנו השני ר' יצחק אייזיק: "גם יראה להודיע לי מעסק לימודו וכמה דפין גמרא הוא לומד בכל יום, כי באלה חפצתי שיתמיד בלימודו, וזה כל מגמותי, ודי למבין!"

## לא עליך המלאכה לגמור, ואי אתה בן חורין ליבטל ממנה

באמת איך זוכים שיהיה חשק?

קודם כל, זו עבודה קשה. כן. אבל הסוד הוא לא לנסות 'לבלוע' את כל העולם בבת אחת.

ללמוד במתינות וישוב הדעת ולחזור עוד ועוד. אני עצמי לומד במתינות גדולה. לא יכול לעבור במהירות, לא שייך לראות פרי מגדים לפני שאני מבין טוב מה שקורה פה.

תהלים וכדומה. להחיות את עצמו עם התורה כפשוטו, ועל ידי זה לזכות להקרב להש"ת. גם התפילה שלו יכולה להיות בצורה נכונה, להשקיע בזה מאמץ. חסיד ברסלב לא צריך להיות 'בעל בית', אלא חסיד ברסלב שעוסק מעט לפרנסתו.

באחד הימים נסעתי עם דריווער לברית, ובדרך למדתי חומש עם ליקוטי הלכות. לפתע פנה אלי הנהג ושאל אותי אם אני חסיד ברסלב, השבתי לו בחיוב. אז הוא אמר לי, שברסלב הצילה לו את החיים, וסיפר שהוא כבחור ואברך ליטאי עשה 'שטייגען' בישיבה ובכולל במשך כמה שנים, אבל לצערו הרב, עקב קושי כלכלי נצרך להתחיל לעבוד, וכך הפך לדריווער.

אלא שהוא לא רצה להיפרד ממקור מים חיים - התורה הקדושה, אז הוא חשב שיצליח להמשיך 'לתפוס סוגיא' מדי יום למשך כמה שעות. אבל בפועל לא הצליח ללמוד כלום, העייפות והכבדות הכריעו אותו בסופו של כל יום. וכשהבור ריק אין בו מים, נחשים ועקרבים יש בו, ומתחילים להסתכל ולשמוע מה שלא צריך... וכל הפנימיות מתחילה 'להתקרב'...

עד שיום אחד גילה את המושג של 'נקודות טובות', לחטוף משהו קטן. הוא התחיל ללמוד משנה אחת, ומשם התקדם והספיק ללמוד כבר כמה פעמים ש"ס משניות, והרבה מספרי רבינו, והכל עם חיות גדולה מחמת הקירבה להש"ת שהיה לו מכל דבר קטן.

## גם לימוד התורה תלוי ברצונות וכיסופין

אז מה עושה מי שלא זוכה? מי שמרגיש שהוא רחוק, שהוא לא מצליח. איך להתחזק ברצונות? להאמין שבזכות זה יום אחד הוא יזכה להגיע לזה.

אז קודם כל יש לנו את העצה של תפילה, יש את העצה של רצונות.

יש שיר ששרים העולם, "מעשה בחסיד אחד שרצה ורצה - עד שפרחה נשמתו", אז הם חושבים שזה חיסרון, שזה רצונות בלי תכלית. אבל האמת היא, שזו המעלה של החסידות. מעשה בחסיד שרצה ולא הלך לו, והמשיך לרצות, ואף על פי כן המשיך לרצות כל יום עד שפרחה נשמתו. אין סוף לתשובה. אם הוא לא היה חסיד, זה היה נגמר ברצון הראשון וזו היא מתיאש. אכן, זה הלימוד, וזה המעלה הגדולה של החסידות. רצונות, כיסופים, תפילה ושמחה. וכמו שאמרנו מקודם, מתחילים עם דברים קלים ופשוטים.

כמו כן, חשוב לעמול על החלק של ה'סור מרע'. בפרט היום בזמנינו שהולכים לעבוד, והניסיונות הם נוראיים. האמת שתמיד היו ניסיונות וגם אז היו חייבים התחזקות גדולה. רבנו (בתורה לג) כבר מעורר ומחזק את מי שהפרנסה שלו נמצאת במקום שאין שם יהודים, שלא יתנצל לחשוב שהקדוש ברוך

הוא אינו נמצא שם חלילה. לכל דור יש את הניסיונות שלו.

ברגע שהולכים עם כל הלבוש, אז גם מתביישים להחזיק ביד מה שלא צריך להחזיק. צריך להיזהר מה"בעלבת'שקייט", להישאר חסיד של רבנו איפה שהוא נמצא, להישאר עם כל החסידישקייט. מה היה הבעלי בתים של פעם של ברסלב?

אבא מורי ע"ה היה אף הוא עוסק לפרנסתו והיה מנהל חשבונות. פעם הוא סיפר למה הוא עזב את העבודה, הוא עשה איתם תנאי שלא תיכנס שום אשה לחדר. יום אחד נכנסה מישהי פנימה, ומיד באותו יום הוא עזב את העבודה...

הייתה לו שם משרה מצוינת, משכורת מכובדת, והוא אמר לי: 'דעתי שאני מסתכן בחרפת רעב. אבל הקדוש ברוך הוא בכל מקום. הקדוש ברוך הוא איתנו'.

## בעלי הבתים צריכים להיזהר מאד לכבד תלמידי חכמים, וכן יזכו לבנים תלמידי חכמים

צריך גם לאהוב את התורה. לתמוך בלומדי תורה, לאהוב תלמידי חכמים. וכשתגיע אהבה, תהיה תמיכה, וזה יוסיף בו אהבה לתלמידי חכמים, ולא להיות חס ושלום כמו 'עמי הארצות', שחז"ל אומרים שעם הארץ שונא את התלמיד חכם.

רבי משה פיינשטיין זצ"ל נשאל, למה ראינו יהודים שמסרו את הנפש על שמירת שבת, והילדים שלהם נהיו חילונים. ומאידך גיסא, היו מהם כאלה שכל הילדים שלהם כן זכו

חסיד ברסלב לא צריך להיות 'בעל בית', אלא חסיד ברסלב שעוסק במעט לפרנסתו.

לתורה וליראת שמיים, וזכו לראות דור ישרים מבורך.

והוא הסביר, שאותם אלה שביום ראשון - לאחר שקיבלו את המכתב פיטורין מהעבודה על זה שלא באו לעבוד בשבת - היו באים הביתה עם האף למטה, מתוסכלים ושבורים לגמרי. אמנם הוא מסר את הנפש, כי אין ברירה, אבל הוא הרגיש מסכן ועצוב. אז זה הלחל לילדיהם, והם הסיקו ח"ו שדרך התורה זה לא בשבילם, כי זה רק עושה צער לבן אדם, חלילה.

אבל אלה שחזרו הביתה עם המכתב פיטורין, מלאי שמחה, ב"ה זכינו למסור את הנפש עבור הקב"ה - לכבוד שבת קודש. אז גם הילדים הפנימו את זה, וכך הם זכו לרוות נחת דק' ולראות דור ישרים מבורך.

גם בימינו, אם בעלי בתים רוצים שיהיו להם ילדים תלמידי חכמים, הם צריכים לדבר בשבחם של תלמידי חכמים. ולא להעביר

ביקורת כל היום. וכמו שאמר חז"ל בשבחו של מי שמוקיר רבנו, שזוכה לבנים תלמידי חכמים.

היו שני רבנים מפורסמים בירושלים. לאחד קראו רבי אריה לוי, וכל המשפחה שלו נשארו יראים לדבר ה' ומהם אף גדולי תורה. ולעומתו היה רב אחר, גאון עצום וצדיק מופלג, אבל הוא לא זכה לדור ישרים יבורך.

והחילוק ביניהם היה כזה, שלמרות שלרבי אריה לוי, היו באים כל המסכנים והרחוקים ביותר. אבל הנקודה היתה כאמור לעיל, וכמסופר שפעם הגיע אליו ראש ממשלת הציונים לביקור חג. ובצאתו היה ר' אריה אומר לילדיו: זה מסכן, רחמנא ליצלן. מה כבר יש לו בחיים? הוא הולך לעולם האמת, ה' ישמור מה שמחכה לו... ולעומתו לכו ראו את הרב מבריסק יושב ולומד, ממש יושב בגן עדן ומתענג על ה'. ככה זה היה בכל פעם

ופעם. אם היה מגיע אליו איזה עשיר, או אחד מגדולי הציונים, הוא היה אומר לילדים שלו, איזה רחמנות, נעבאך, מסכן. ומאידך גיסא, הוא היה מזכיר להם גדולי ישראל - שהם טוב להם באמת. זה גן עדן. טוב להם פה, וטוב להם שם. אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא. אבל אצל הרב השני, בבית לא אהבו כל כך את החרדים ויראים לדבר ה', ומעבירים הרבה ביקורת עליהם, וזה השפיע רבות על הצעירים.

גם אם אתה 'בעל הבית', תשדר לילדים אהבת התורה, אהבת תלמידי חכמים, תשוחח איתם על כך שהתורה זה העיקר, כי הם חיינו ואורך ימינו. נכון, מה אני יכול לעשות, אני טרוד בעבודה, אבל התורה, היא העיקר, היא החיים. ויש לדעת, כי אפילו אם אדם ייתן ממתקים לבן שלו שייבחן על המשניות בעל פה, אבל בד בבד הוא יסדר ביקורת על תלמידי חכמים - זה עלול להפיל את הילדים לבאר שחת רח"ל. אבל כשיש אהבה לתורה ויראת שמיים, אז בעזרת השם גם הילדים וגם הוא בעצמו יזכו לחיות חיי אמת לאור באור החיים.

סבי רבי זאב ליברמנש זצ"ל, זכה בגיל חמישים להתחיל לקום חצות. לפני זה הוא היה טרוד בעבודתו שעות רבות במשך היממה כמעט בלי הפסקה. ולפתע בגיל חמישים נפל בדעתו רעיון שהשותף שעמו ניהל את העסק יעבוד בלילות והוא ר' זאב רק בימים, וכך יהיה לו את הזמן של הלילה פנוי לעבודת השם. אנו רואים מזה, מה זה יהודי שאמנם עובד כל היום, אבל לא שוכח לרגע שצריך לקום בחצות לילה ולעבוד את ה'. וברגע שנהיה לו הזדמנות ראשונה לכך, הוא מיד קופץ על המציאה. ומאז הוא לא פספס אפילו לילה אחד מלקום.

הש"ת יזכנו לשבת על התורה והעבודה כל ימינו, ולנהל את חיינו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים אנו ובנינו ובני בנינו עד עולם, לעשות את כל דברי התורה הזאת.

השמים היו אחרים והעולם השתנה: ההתקרבות המפעימה אצל רבי שמעון // כמו באומן שלפני השואה: חבורתא קדישתא דפונוביז' ופירותיה // הקמת דמותה של חסידות ברסלב: קהילת אור זורח בעמנואל // בני הנעורים של רבינו: הקמת 'מורשת הנחל' // ותשחק ליום אחרון: השנים האחרונות בבית שמש

'אבקשה' ביריעת חיים מקיפה על דמותו של הגאון החסיד רבי נתן ליברמנש זצ"ל שנפטר בחודש האחרון לאחר שנות דור בהם עיצב ובנה את בניינה של חסידות ברסלב | איש חסיד היה



אברהם קלמן

# האבוקה שהודלקה

אצל ה'עיר וקדיש'

## לדמותו של חסיד ברסלב

בהעזת מה, לקחנו על עצמנו ב'אבקשה' לנסות ולתאר את חייו של רבי נתן זצ"ל.

בעמדנו על המפתח, לא ידענו כיצד נוכל בכלל לכתוב את מה שאי אפשר. הרי לרשום את גדולת האדם אין ביכולתנו, כיוון שזה היה רצונו של רבי נתן, וכבר ידועים הדברים. ופטור בלא כלום אי אפשר, שהרי חסידות ברסלב נפרדה כעת מאיש האשכולות שליווה את גידולה והתפתחותה האדירה במשך שנות דור.

באנו במיצר.

ואף על פי כן הילכנו על החבל הדק, חבל שבו יוכלו לתפוס חסידי ברסלב ברצותם להבין להיכן ניתן לשאוף להגיע, בפרט במעשים ה'פשוטים', היום יומיים, התפילה, לימוד התורה, ההתבודדות, ההידבקות בצדיקים, האמת והאמונה. ההתעוררות וההתחזקות, הרצונות וההשתוקקות ובעיקר הביטול המוחלט לאמת לאמיתה עד הקצה של הציפורן הקטנה שברגל, לחיות בתמימות אמיתית שאין אחריה ולא כלום, שיש רק את השי"ת, ואין עוד מלבדו, אפס זולתו - - -

השתדלנו ככל יכולתנו שלא לפאר אנשים ומעשים, שהרי רק הוא יתברך יודע את



נושא דברים בביהכנסת ברסלב מיימון

ודם כמונו ממש, אדם שהיה חי בדור שלנו, זיכה אותו ולשתות וללגום בעצמו מלא לוגמיו כל ימיו, ולדלות עבור אחרים להרוות צימאונם ולהשקותם תדיר ממימי הנחל המתוקים והנפלאים, תיארונו את מסע חייו של האיש שנשתל בדורנו אנו.

כי זאת למודעי. רבי נתן איש האמת - המידה שאפיינה אותו יותר מכל, עסק רבות בכל ימי חייו באופן אקטיבי ואפילו קפדני משהו, שלא יחשבו לרגע שהוא הוא ה'רופא בעל הרפואות' שאותם הציג ב'בית המרקחת' בה 'עבד'.

רבי נתן לא 'מכר' דבר מעולם. הוא רק הראה היכן אפשר לקנות את הסחורה הטובה ביותר.

מאת ה' הייתה זאת, לכונן את אישיו של רבינו הקדוש שאמר 'האש שלי תוקד עד ביאת המשיח'. לתת לאותו אברך צעיר מבני ברק, שעבר בהמשך לעמנואל, וסיים את שירת חייו בבית שמש, את היכולת המדהימה להתחדש כנער עול ימים, גם בהגיעו לגיל גבורות, ולהמשיך להעביר את תורת הרבי הגדול בטהרתה עד זיבולא בתרייתא. כך שאלפי בחורי ואברכי חסידות ברסלב ימשיכו לזכור דמות של חסיד ברסלב אמיתי, שכל רצונו היה רק להודיע שיש רבי בעולם - - -

יש. רבינו. בעולם - - -

## לדלג על העולם

פסענו בגבעות בני ברק המהפילה יחד עם הגה"ח רבי שמעון טייכנר שליט"א, הרה"ח ר' אברהם רחובלט שליט"א, והרה"ח ר' מנחם קירשבוים שליט"א מיקירי אנשי שלומינו, בה נולד רבי נתן ופעל בתחילת הדרך. משם נסענו יחד עם ר' מנחם שומרונה לעבר העיר עמנואל המתפתחת, שם 'פגשנו' גם את הרה"ח ר' רחמים נמני. סיימנו את המסע בבית שמש המעטירה, עם האברכים הצעירים שזכו בשנותיו האחרונות לשמוע דיבורי חיות והתחדשות מפי רבי נתן, ולהתמלא בדעת זקנים.

## התבודדות בחולות ראשון לציון

רבי שמעון טייכנר מספר:

רבי נתן השתוקק מאד לקיים את רצון רביה"ק לעשות התבודדות במקום שאין בו אנשים גם לא בשעות היום. אלא שבארצנו הקדושה קצת קשה למצוא דבר כזה. אך יום אחד הוא הגיע אלי בהתלהבות ואמר לי שהוא מצא כמה קילומטרים מהים עד ראשון לציון שזה מקום שאין בו אנשים בכל שעות היממה. והוא כל כך התלהב שסוף סוף יש מקום בארץ ישראל ששום אדם לא מגיע לשם.

אני כבר הייתי אחרי החתונה, היה לי רכב, ונסענו לשם, והתחלנו לצעוד, והוא אמר איזה מקום נפלא, והוא אמר שכל לילה נוכל לנסוע ולזעוק כל אחד לעצמו, ואך אחד לא ישמע את השני, כיוון שהכל היה הרים של חול ים במשך כמה קילומטרים.

רבי נתן היה לו מידות טובות נפלאות, הוא לא רק חשב על הרוחניות שלנו, אלא גם דאג לנו. היה מאד קר, אז צריך לדאוג שכל אחד ילבש כזה קוצ'מע על הראש שכל אחד יהיה לו חם, והוא אפילו בדק את זה משעטנו. גם כסאות מתקפלות הוא קנה כדי שיהיה יישוב הדעת שיוכל כל אחד לשבת ולהתבודד כמו שצריך.

אה... [רבי שמעון מתלהב תוך כדי סיפור הדברים] איזה גישמאק זה היה החבורה קדישא הזו.

אלא שאז קפץ עלינו רוגזה של המשטרה. מחמת שהיו אז פיגועים לפעמים, והם הגיעו וראו רכב חונה ליד הכביש במקום הנטוש, אז הם פחדו, רצתי אליהם ואמרתי להם שאני יהודי. ואנחנו עושים התבודדות, ושיידעו את זה גם ללילות אחרים, אלא שמעשה שטן שבכל לילה היו מגיעים שוטרים חדשים, אז הפסקנו להגיע לשם כי כבר לא היה יישוב הדעת, כי רצינו לעשות תורנות ליד הרכב, אז זה לא היה טוב, וכך התבטלה ההתבודדות הייחודית הזו.

אבל אני למדתי פרק, איך רבי נתן ראה שזה יהיה יישוב הדעת ושלא יהיה בלבול ואצלו זה היה בקביעות, וכשהוא היה מדבר על התבודדות הוא היה ממש בוכה בדמעות שלישי.



נושא דברים בישיבת ברסלב בני ברק



אסיפה למען תת ברסלב בני ברק בשנת תשמ"ג. נראים שיבלחט"א רבי יעקב מאיר שכטר ר' נחמן בורשטיין ז"ל ור' נחמן ברגשטיין ז"ל

הטהורים שעלו בסערה השמימה. גם החסיד המופלג רבי בן ציון אפטר זצ"ל היה דר בעיר בני ברק, כמו עוד שרידים נוספים שעלו לארץ לאחר שמשפחותיהם נלקחו להשמדה בטרבלינקה ואושוויץ.

מיד עם בואם, החל איש המעש רבי מוטל יגלניק - עם עוד מספר אנשי חיל מקרב אנ"ש - להקים את היסוד הראשון של חסידי ברסלב בעיר התורה והחסידות. היה זה בית כנסת שנבנה כדי עמל ומתוך אמונה תמימה ברבינו הקדוש, והינו עומד עד היום הזה לשם ולתהילה ברחוב מיימון. שם נאספו מדי ערב לאחר יום עבודה מפרך, אנשי המשא ומתן של הצדיק - חסידי ברסלב המועטים שהיו גרים בסביבתו והרוו את נפשם הצמאה בטללי חיות מהרבי הגדול. כל רצונם היה לעשות רצון בוראם. הם הילכו בצדי דרכים, ולא חשבו מעצמם מאומה. ידעו שבהתכנס נפש האדם אל עצמו, יכול הוא שלא ליהנות מכבוד וכיבוד המבלבלים את האדם מלחיות חיי אמת.

### אביו - החסיד רבי זאב ליברמנש ז"ל

בין אותם חסידים, היה חסיד ברסלב שזכה עוד בלודז' שבפולין להתקרב לדרכו של רבינו הקדוש - ר' זאב ליברמנש היה שמו. והיה האיש תמים וירא אלוקים מרבים. בכל בוקר בעת שהיה מברך את ברכת "שלא עשני גוי", היה חוזר על המילים בשמחה גדולה ועצומה, ומרקד בכל עוז על שמחתו שהבדילו מן התועים. מבוקר עד ערב היה עובד בעבודה מפרכת. מפעל של נרות היה לו, ובו עשה את פרנסתו.

בראשונה היה גר בעיר תל אביב. שהייתה באותם ימים עדיין מלאה חכמים וסופרים. אך בעבור הזמן, יעץ לו האי גאון וחסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, שעינו הייתה פרושה על טובת אנשי שלומינו ברוחניות ובגשמיות, לעקור את דירתו למקום תורה ויראת שמים. וכך עשה.

בשנת תרח"ץ בתאריך ט"ו אדר ב' - פורים

אך אז עלה הכורת וגדע בחרי אף את כל המפעל העצום ששגשג לאורכה ולרוחבה של ארץ הדמים. חסידי ברסלב בתוך שאר יהדות אירופה, הוכו שוק על ירך, ושארית הפליטה שנחלצה בעור שיניה התפזרה לכל עבר, כשרובם עלה לארץ ישראל, ומיעוטם הפליג לארץ הזהב.

אך כבר שנים רבות לפני כן ניטעה הנטיעה שממנה יכו השורשים לכל עבר, בארץ הקודש אשר הייתה משושו ומשאת נפשו של רבינו הקדוש, ארץ ישראל.

היו מתלמידיו של רבינו הקדוש שעלו לגור בארץ ישראל, וביניהם תלמידו הראשון רבי שמעון הטמון באדמת קודש בעיר צפת סמוך ונראה לקברו של האריז"ל. מאוחר יותר תקעו יתד בארץ הקודש מתלמידיו של מוהרנ"ת, כמו רבי יצחק בנו שגר בצפת, ורבי נתן ברבי יהודה בטבריה, רבי אפרים ברבי נפתלי בירושלים ועוד רבים. בדור שלאחר מכן עלה ארי מבבל הלא הוא החסיד הגדול רבי אברהם ברבי נחמן, אשר עודד ודרכן את אנשי שלומינו בכל עת לעלות ולחונן את עפר ארץ הקודש.

כאן בנה את בית המדרש הראשון של חסידי ברסלב בארה"ק, בין חומות ירושלים העתיקה. אמנם מועטים היו בני עליה. וכך אנו מוצאים את רבי אברהם בר"נ יחד עם עוד כמניין חסידים מקיימים את מצוות רבם, לועגים לעולם השטוף בהבליו. יורקים לו בפניו. ואף הוא לא הראה להם פנים.

עברו למעלה מעשרות שנים, עולם כמנהגו נוהג, באירופה העשנה והשרופה, נשחטו רבבות חסידי ברסלב ועלו על מוקדה בגזירה שאין להשיב עליה, בבחינת 'שתוק, כך עלה במחשבה', ובארץ ישראל הייתה הפליטה. פליטים נוספים התקבצו להם בעיר בני ברק עם אלו שזכו לעלות ארצה עוד לפני המלחמה. היו אלו בעיקר אנשי פולין, חסיד ר' מוטל יגלניק, והחסיד ר' יוסף ארליך, ועוד חסידים שעוד ראו את קיבוצי וורשה ולובלין כתפארתם ובהוד הדת קדושת החסידים

הם דיברו על רבי נתן ליברמנש, וזכרו ברבינו. התרפקו בערגה על דיבוריו המחיים לב ונפש, אך התגעגעו לצדיק האמת. כי כן הדרך רבי נתן כל חייו. רק הרבי הוא הרבי, וכל השאר הינם חברים המתחזקים יחד. וכל מי שהוא עושה 'חדשות' והופך עצמו לרבי, הרי כבר אינו בחזקת חסיד וממילא אינו יכול להיות ברסלבר.

רבי נתן דילג על העולם. או שמא העולם הוא זה שדילג עליו. למעשה, אין זה משנה כלל. הוא היה חסיד ונשאר כל ימיו חסיד, חסיד-אמיתי-של-רבי-אמיתי.

### חסידות ברסלב שאחרי השואה

כדי להבין היאך צמח רבי נתן כבר מגיל צעיר לאבן שואבת עבור כל המתקרבים הטריים של חסידות ברסלב המצומצמת של אותם ימים, שומה עלינו לנסות ולהקדים על מצבה באותם ימים.

היו אלו השנים שלאחר השואה האיומה. אלפי חסידי ברסלב שחיו באוקראינה ובפולין, הושמדו על ידי הצורך הנאצי. הייתה זו מכה איומה עבור החסידות שעברה התנגדות ומחלוקת מאז היווסדה. ורק בעשרות השנים שקדמו לגזירה שנגזרה, החלה פריחתה הגדולה, בצורה שאי אפשר לתאר.

אכן אמרו עליו על החסיד הדגול ר' יצחק ברייטער הי"ד, שאם היה נשאר בחיים, היו כל יהודי פולין נקראים על שמו של הצדיק. גם עסק ההפצה פרץ גדרות באותם ימים של תור הזהב של חסידות ברסלב בפולין. גם רעהו היקר החסיד ר' אהרן לייב ציגלמן הי"ד ואחרים פעלו בכל כוחם להאיר את האור בכל מקום, כשפירות הפעולות ותוצאות המעשים הגדולים הם ניצחונות אדירים במלחמה העצומה באנשי תנועת ההשכלה הארורה שעשתה שמונת בדור הצעיר, ורבים נחלצו משאול תחתיות על ידי תורתו המאירות של תקוות כל הדורות.



הנה"ח ר' נתן ליברמנש בכניסה לציון

דמוקפים, נולד בנו הגאון החסיד רבי נתן ליברמנש. בני ברק של אותם ימים חֲסָרָה ישיבות ותלמודי תורה. ובוודאי ששמו של הצדיק האמת, כמעט ולא נשמע ברחובותיה. התלמוד תורה היחיד במקום שהוקם על ידי מרן החזון איש זצ"ל היה תלמוד תורה 'תשב"ר', ואילו נשלח הילד נתן, יחד עם כל הילדים שחיו במושבה המתפתחת, מכל העדות והחוגים.

מטבע הדברים, גדל הילד שנעשה נער ונכנס לשיבת 'סלבודקא', ישיבה ליטאית במהותה, רחוקה מרחק רב מעולם החסידות בכלל ותורת ברסלב בפרט. מושגי תנועת המוסר, יחד עם ההשקפה על עמל והתמדת התורה, מילאו את ליבו ונפשו של הבחור הצעיר. וכך זכה לשקוד על דלתי התורה והיראה, ולעשות לה אוזניים כמוחו הטוב, לפלפל ולהגות בה כמיטב יכולתו.

אף לביתו של מרנא החזון איש זכה להיכנס פעמים לא מעטות. בית הוריו שכן סמוך לבית שממנו יצאה הוראה לישראל, והוא אף קיבל כפעם בפעם חיוק מהגאון הגדול שישב בבית הקטן והפשוט, דברים אלו הם שעיצבו את אישיותו עד ימיו האחרונים, בהסתכלות על העולם מבחינה הלכתית והשקפתית. מנהגים רבים שנהג מאז, המשיך לנהוג עד אחרית ימיו, כאשר לא ראה שהדברים נוגדים את דעת רבינו הקדוש. באמת שליהטה את נפשו מאז עמדו על דעתו, לא רצה לשנות את מנהגי בית אביו מחמת לחצי חברה או קהילה. דבר שבא לידי מבחן בעתות מרובות לאחר מכן.

## התקרבות: התדבקות עילאית במירון

אולם רבינו הקדוש רצה שאישו תמשיך לבעור עד בא ינון, כי לא ישקוט האיש עד אם כילה הדבר היום. וכך התרחש מאורע ששינה את מהלך חייו של רבי נתן - בהגיעו לגיל חמש עשרה - מן הקצה אל הקצה.

כאמור, למרות היותו בן לחסיד ברסלב, ובשל כך זכה להשתתף מדי שנה עם אביו בקיבוץ שהתקבץ בראש השנה בירושלים. לא הכיר רבי נתן את החסידות שכמסופר לעיל, מנתה כמה מניינים מבני ברק ועד ירושלים. לאביו שעבד עד כלות הכוחות לפרנס את משפחתו הברוכה, לא היה את הפנאי לספר את שראו עיניו בפולין הברסלבאית ההדורה שלפני המלחמה, כמו רבים באותה תקופה מצאצאיהם של חסידי ברסלב. לכן היה רבי נתן חוזר ומספר פעמים רבות לכל המעוניין לשמוע את ה'מופת' שעשה עמו רבינו הקדוש, ואיך משכו בחבלי נועם להטות את נתיב חייו לתכליתו האמיתית עלי אדמות.

וכך היה המעשה:

## הנסיעה הראשונה לאומן

רבי מנחם קירשבוים מספר:

בשנת תשל"ט נסענו יחד לאמריקה וקיבלנו ויזה זמנית (ויזה לבנה) לצורך הנסיעה, משם טסנו לבלגיה בכדי לקבל ויזה לבריית-המועצות, התארחנו בביתו של ר' אביש דיקשטיין, ומשם נסענו לצרפת בניסיון לקבל ויזה, אך לא הצלחנו. גם היה מניעות המוח מכל מיני מסרים שקיבלנו מאנ"ש שזה סכנה, ושלא נעז לנסוע, אבל רבי נתן התעקש שאם כבר הגענו עד לכאן, עלינו להמשיך ולא להסתכל על המניעות.

לאחר מכן הרב פרנקל מאנטוורפן סידר לנו ויזה לקייב בחודש תמוז תשל"ט. נסענו לאמסטרדם ומשם הגענו לקייב. כשאין בידינו אישור לנסוע למקום ציון המצויינת באומן.

אגב, כשהגיע רבי נתן לתחנת הרכבת בצרפת ראה שם בלגן גדול מבחינת צניעות, אז שילם יותר וקיבל חדר נפרד ברכבת, כשהגיעו לגבול נכנסו לחדרו אנשי הביקורת וביקשו פספורט, הם שאלו אותו אם יש ברשותו יהלומים, כמובן שהוא הכחיש זאת, אבל המראה שלו עורר אצלם חשד והתחילו לחפש בבגדיו, אז עלה רעיון במוחו וביקש מהם שיביאו לו מים לשתייה, הוא התחיל לברך בכוונה: ברוך וכו' שהכל נהיה בדברו, ורק אז הם עזבוהו לנפשו, למדתי מזה חיוק עצום לעשות ברכה בכוונה בכל מקום בעולם שאדם מגיע.

כידוע באותם ימים הוצרכו התיירים לליווי של ה'אינטוריסט', אלו היו אנשי הק.ג.ב. שהיו מלווים כל אזרח זר בביקורו במדינה הסובייטית, אך חסידי ברסלב היו מתחמקים בדרכים לא דרכים לכיוון עיר משאת נפשם וגעגועיהם כל הימים. כך מצאנו שני נהגי מוניות שהסכימו לקחתנו ברכב. הם נסעו בדרכים לא ראשיות כדי לא להתגלות על ידי הק.ג.ב.

הגענו לציון. השער היה סגור. הגויה שדרה בדירה הסמוכה הציקה לאנ"ש באותם שנים. אך מצאנו שייגעץ קטן שהסכים בעבור כמה פרוטות לקפוץ פנימה ולפתוח את השער.

בהתרגשות אין קץ, נכנסנו בפעם הראשונה בחיינו למקום קודש הקדשים. ורבי נתן... הוא לא היה עמי באותם רגעים...

הוא שכח עולם ומלואו, וכמו בן השב לאביו מדרך ארוכה של כמה שנים, החל למרר בככי. דקות ארוכות הוא בכה ובכה עד ששלולית נקוותה על הרצפה שלמרגלותינו.

רק לאחר זמן מה, התנער ביישוב הדעת נורא, והחל לומר את התיקון הכללי מילה במילה, "מ-כ-ת-ם ל-ד-ו-1-ד שמרני קל" כשהוא מכוון בכל תיבה, מזה לבד התרגשתי מאד. אני פחדתי שבכל רגע תצא הגויה מביתה ותסלק אותנו מהמקום בצעקות, כפי שנהגה פעמים רבות, לכן אמרתי את התיקון הכללי במהירות, ורק בפעם השנייה התרתי לעצמי להאט באמירתו.

בעצת כמה מאנשי שלומינו, הנחנו ליד דלת ביתה, בקבוק וודקה גדול עם כמה דולרים למטה, ואכן היא פתחה את הדלת, ובראותה את הדורון, הניחה לנו.

שהינו במקום מנוחתו הקדוש במשך שתיים. היו אלו שעות שאי אפשר לתאר אותם לדור הזה, שזכה כבר להגיע בקלות יתר. לאחר התיקון הכללי, עשינו וידוי דברים, וכל אחד התפלל ופעל ככל יכולתו ברוחניות ובגשמיות.

בדרך חזור היה רבי נתן שרוי בהתרגשות מופלאה, הוא חזר ואמר בשמחה עצומה "איזה זכות... איזה זכות... איזה תיקון עצום להיות אצל הרבי".

בשבת שהינו במלון בקייב, טונה וחלות וסודה, זה מה שהיה לנו עבור סעודות שבת. הוא אמר שזה כמו בסיפורי מעשיות במעשה מהתם, שעל כל מאכל היה אומר איזה מאכל טוב הוא, למרות שהכל היה עוד חתיכת לחם. היה לו ליקוטי מוהר"ן והוא למד עמי מזה על גדולת התיקונים הנוראים שעושה עמנו רבינו הקדוש.

# ואחרי הלב הנשבר שאינו מצוי באף מקום אחר באה שמחה, והשמחה אף היא עד כלות, כשכל רמ"ח האיברים ושס"ה הגידים מפוזרים ומרננים לקל חי



הגה"ח ר' נתן ליברמנט בציון הרשב"י

ממה שהכיר הנער שידע היטב מהו עולם המוסר ומאבקו הגדול לטוהר את מידותיו של האדם, הוא ידע מהי התמדה שאינה יודעת שובע, אך פה הוא גילה עולם שונה ונסתר.

הוא ראה עולם פנימי. עולם שבו הלימוד הראשון הוא שהלב זועק, והנשמה כואבת, והכליות מבררות, והכבד ממרר, והרגליים מרקדות והידיים מטפחות, ואחרי הלב הנשבר שאינו מצוי באף מקום אחר באה שמחה, והשמחה אף היא עד כלות, כשכל רמ"ח האיברים ושס"ה הגידים מפוזרים ומרננים לקל חי. אנשים שחיו עם השי"ת כפשוטו, וכל מעשיהם היה דביקות שאי אפשר להפרידה לעולמי עד, התבטלות מוחלטת לקיים רצונו של מוסר התורה, המיה לכבית הבוקעת קירות נפש ונשמה, להיטהר ולהתקדש עד הנקודה האחרונה.

הוא ראה שלימוד התורה הוא עבודה, והתפילה היא חיות, והשמחה היא נשמה, וקיום המצוות היא מתוך אהבה למי שאמר והיה העולם. ובעיקר ביטול נורא ועצום, שפלות וענווה של אנשים היודעים שהם עפר ואפר, ויום יבוא והם יעמדו בפני בוראם, חשים את זה בכל עת, וכל חייהם טובים סביב זה.

ועל כולנה זכה לראות את החסיד הצדיק רבי שמואל שפירא. אותו לילה שידד רבי שמואל עוד אחת ממערכות גופו, ואולי היה זה מן השמים לקרב נפש טהורה לרכינו. רבי שמואל עמד משעת חצות ועד תחילת התפילה, כשהוא שעון על הציון הקדוש, ללא זיע, בסילודין ובחידודין, התדבקה נפשו בנפש הצדיק השוכן לידו. ונפשו של הבחור העומד עורא את הדברים, מזדעזעת ומרטטת עד היסוד, להבין שכל מה שראה ושמע עד היום על עבודת השם, הינו כאפס קצהו להתקרבות ולחיבור שיכול להגיע ילוד אשה בחייו, להשם יתברך.

וכבר הם עומדים ליד אחד העצים ביערות העד המקיפים את הציון הקדוש.

"משוך עבדך אל רצונך" - - -

זה היה כל רצונם ומהותם, חבלם וחלקם.

"הראנו נועם זיווך" - - -

התחנונו, שיוועו ובכו.

לאחר סעודת שבת עם זמירות בהתלהבות כיאה לחסידי הנחל הנובע, התכונן רבי לוי יצחק לעבודת הלילה, הנפתחת בשינה מוקדמת בתחילת הלילה, ולא מתחילה בקימה בחצות. אלא שהנער הצעיר שהיה רגיל להתמיד בלימודו לאחר הסעודה, תמה היה זכי ליל שבת בחורף, הוא זמן לשינה? הרי אפשר להספיק עוד שעות לימוד רבות?! אך רבי לוי יצחק שידלו לקיים את העצה של רבינו ולישון על מנת לקום בחצות לילה.

הגיעה שעתם של חסידי ברסלב. חצות לילה.

רבי לוי יצחק עורר את הנער, והסביר לו מעט על קימת חצות - מושג שהיה רחוק מעולמו של הצעיר כרחוק מזרח ממערב. גם החסיד המופלג רבי הירש לייב ליפל זצ"ל, גיסו של רבי לוי יצחק, קם אז משנתו והתגבר כארי בזריזות לעבודת בוראו.

אותם שני אריות שעלו מאומן, אשר להט חבורת העובדים שהקור האוקראיני לא היה יכול להם מעולם לא מש מזכרונם. ר' מתע"ס, ר' געצ'י, ר' ישראל כהן ועוד מאותם אלו שבחרו להם את היער לבית, ואת העולם על שלל מאווייו השליכו מאחורי גוים כחפץ אשר אין בו חפץ.

"יצאתי החוצה, תמך על המתרחש עמי, לא הבנתי כלל במה מדובר" יספר לימים רבי נתן "וכשיצאתי, היו השמים אחרים לגמרי ממה שהכרתי עד אותו היום. בהיכנסו לציון ראיתי את רבי אברהם יעקב גולדרייך, רבי יונה לבל ועוד מחבורת העובדים..." זה היה עולם אחר

החסיד המופלא שזכה להקים עולה של חסידות ברסלב בארה"ק הלא הוא פאר עדתנו רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, היה נוהג להגיע לביקורים אצל בתו וחתנו הרב מרדכי לסקר ז"ל שדורו בבני ברק. בדרך כלל היה זה בערב ראש חודש, אז היה לן רבי לוי יצחק בבני ברק, בכדי שלא לפגוע בעבודת הלילה, ומשם היה ממשיך למירון, לעבודת הקודש בצילו של העיר וקדיש.

אולי עקב כך שביתם של חתנו היה קטן מדי מכדי לארחו, היה לן בביתו של רבי זאב ליברמנט, שנהג לארח את אנשי שלומינו בכל עת שהיו מגיעים לבני ברק וחיפשו מקום להניח את שק העצמות של גופם.

באחד הפעמים, ראה רבי לוי יצחק את הבחור נתן, ובטביעות עין של תלמיד חכם, הבין שמדובר ב'כלי' מפואר. הוא ניסה להיכנס עמו בדברים על מטרת ותכלית העולם. ולקראת הלילה ביקש את רשותו של האב רבי זאב לקחת עמו את בנו למירון לרבי שמעון.

שבת חנוכה. מירון תשי"ג.

מועטים הם בני עליה. מירון של אותם ימים הייתה מקום קשה להגעה. ולא רבים היו באיה. כפרט בחודשי הקור והכפור השוררים בהרי מירון בחורף. אשר על כן מצאו להם חסידי ברסלב את המקום המבודד למשכן עבור זעקות כיסופיהם אחר 'דיד נפש אב הרחמן'.

בני החבורה הקדושה של רבי שמואל שפירא ואחיו רבי לייב, השקיעו עצמם ימים ולילות במקום אשר בחרו לו העיר וקדיש למשכן. הם כמעט ולא אכלו, ושתם אף היא קצרה הייתה, אך אור פניהם לא הועם בשל כך, אלא להיפך, נעשה יותר ויותר בהיר ומאיר. וכי מה לו לאדם בעולם, אם לא לעסוק בתכליתו, ובעוד כל העולם עסוק בשינה, היו הללו נעטפים בבגדיהם הישנים, מדלגים מהמיטה המושכת,



כנס התבודדות בשיבת מתיבתא

מגדולי יקירי וחשובי אנ"ש בדורינו, מעידים כי הדברים המתוקים ומחיי הנפשות של רבי נתן, הם הם אלו שקירבו באמת לרבינו הקדוש.

## חבורתא קדישתא בעיר בני ברק

מתנה גדולה העניק השי"ת לחסידות ברסלב. יכולתו של רבי נתן להסביר, לשאול וליישב, להקשות ולתרוץ, להעמיק ולהרחיב בתורות של רבינו הקדוש הייתה הגורם לכך שעשרות ואולי אף מאות אנשים התקרבו לרבינו בשנים ההם. אחת השאלות המסקרנות ששאלנו את כל אלו שהתראיינו במיוחד ל'אבקשה', הייתה: "במה היה כוחו הגדול של רבי נתן, שבמחי שיחה אחת יכול היה לגרום לאדם, מתנגד ככל שיהיה לברסלב, להפוך לחסיד שרוף של רבינו בלב ונפש?"

הן אמנם, התמדתו וידיעותיו בתורה שבאו לידי ביטוי בכל שיחה עמו, קידשו את שמו של רבינו. כמו גם התמסרותו לצרכיהם של הבאים בשערי ביתו בכל שעות היממה. גם האמת שהייתה נר לרגליו, השפיעה עמוקות על כל צורב-מחפש-אמת שבא לדבר עמו.

אך המשיכה המופלאה לחסות תחת צילו של רבינו הקדוש, הייתה בהצלחתו הגדולה להעמיק ולחדד את דבריו של רבינו הקדוש כשהכל נאמר מתוך התלהבות דקדושה וחיות שהוקרנו על השומעים, בלא לפגוע חלילה בפשטותם של דברים ובמעשיותם הברורה.

רבי נתן ידע לקחת את המוח של הליקוטי מוהר"ן, את הלב של הליקוטי תפילות, את הכליות-יועצות של הליקוטי הלכות, את הריאות-ורוח החיים של החיי מוהר"ן, השיחות הר"ן, וההשתפכות הנפש. ולהרכיב לכדי תמונה ויצירה מוחשית, כאילו ובעל השמועה, רבינו אור האורות וצח הצחצחות קדוש ישראל ותפארתו, עומד בחדר ומדבר את דיבוריו הקדושים, ההופכים את גידיו של האדם, ומקיים את דמו, על מנת להחזירו טהור ומזוכך יותר. להכיר את בוראו, ולהידבק בו בכל עת.

כך כבר בשנות העשרים לחייו, החלה להתייחד 'חבורת פונובויז' המפורסמת, ממנה צמחו וגדלו רבים ממשפיעי אנ"ש וראשי משפחות גדולות וידועות בקרב חסידות ברסלב עד היום הזה. הרשימה ארוכה, ואין לנו אלא לנסות וללכת צעד אחר צעד. אולי נזכה לחוש טעמם

אדם ירא שמים ובעל מידות, סיפר לכתו במה מדובר וביקש ממנה לבדוק אם מתאים הדבר בעיניה. היא הסכימה, ובסיום הפגישה נשברה הצלחת...

רעייתו הצדקנית עמדה לצידו כל ימי חייה, ולמעשה הפקירה את חייה מנגד בכדי שבעלה יוכל לקרב את בני הנעורים. כך בבני ברק, בבית הפתוח לרווחה בכל שעות היממה, כך בעמנואל ועד לפטירתה לפני שבע עשרה שנים ביום כ"ו אלול תשס"ט.

## הקמת מוסדות ברסלב בני ברק

לאחר נישואיו, התגורר רבי נתן בסמיכות למקום מגוריו אביו. הוא עבד לפרנסתו כמנהל חשבונות בבנק, כשהוא בחדר סגור וללא צורך במפגש עם בני אדם, כך נהנה ממעשי ידיו ולא נצרך לאחרים. בתקופה מאוחרת ניהל את מפעל הנרות של אביו, עד שאביו מכר את המפעל (עיין מסגרת).

סיפור מעניין סיפר אחד מהאנשים שהגיעו אליו למשרדו בבנק. באחד הימים הוא שם לב שהשולחן רטוב, ועיניו היו אדומות. לשאלתו 'מה זה', העביר רבי נתן נושא במהירות. כפי הנראה הוא ניצל את אפשרותו להיות בחדר סגור ללא מגע עם אנשים, לקיים התבודדות ולככות להשי"ת.

אך לא שכח לרגע את התכלית של העולם הזה. והיה לומד שעות רבות ביממה, כך קנה קניין בכל חלקי התורה. אחד מבניו העיד, כי מעולם לא שאלו בבית מורה הוראה. זאת עקב ידיעתו הענפה בהלכה. אף ספר שלם על משנה ברורה כתב רבי נתן ועודנו בכתובים. כמו גם חידושים רבים על הש"ס. הוא ראה בהתמדת התורה את קיום רצונו של רבינו, להמשיך את העולם אל העשייה, ובכל מעשה התקרבות היה מקפיד שלא להפריע לסדרי הבחורים בשיבה. תמיד טען שחסיד ברסלב אינו יכול להיות עם הארץ, שהרי "לא עם הארץ חסיד"...

כאיש מעשה, ובראותו שאין איש, החל להקים את אימפריית המוסדות הקדושים בעיר בני ברק, מהם הייתה פינה ואבן שואבת לכל חסידי ברסלב במשך דורות. יחד עם גיסו הגאון החסיד רבי נתן צבי קעניג זצ"ל, וראש הישיבה הגאון החסיד רבי שמעון ברגשטיין זצ"ל, החלו להקים את ישיבת ברסלב בבני ברק, שם הוא שימש בתקופה הראשונה כמשגיח הישיבה. ולאחר מכן הוקם הכולל ברחוב אלשיך. נסיעות רבות נסע לארץ עממין בכדי להחיות עם רב, כך זכה גם שם להאיר את אור רבינו בלבבות יהודי לייקודו ומונסי.

כמשגיח, הוא נהג למסור בשיבה שיעורים הן בגמרא והן בליקוטי מוהר"ן. אמנם לאחר תקופה קצרה מסיבות שונות, החליט לעזוב את תפקידו. עם זאת שיחותיו המפורסמות בתורתו של רבינו לא הופסקו שנים רבות, ורבים מתלמידי הישיבה, ביניהם רבים

כשהיה רבי נתן מתאר את סיפור התקרבותו, היה מתחדש ומספר את זה כאילו והוא חונה את הרגעים הללו ממש כעת, כביכול הוא נמצא באותו המקום ובאותה השעה, בציונו של רבי שמעון במירון. הוא היה מתרגש עד כדי דמעות, ומודה להשי"ת אשר קירבו לאמת הנצחית של העולם כולו.

## רבי לוי יצחק מלוב את הלב

עם חזרתו לבני ברק, החל רבי נתן לשקוע בים תורתו של רבינו הקדוש, את כל זמנו, כוחותיו ומרצו השקיע בלימוד הספרים הקדושים, כשהוא לא זונח את הסדרים האחרים, לימוד גמרא ושולחן ערוך ראשונים ואחרונים. באותם שנים אף זכה לשאוב מלא חופניו מרבי לוי יצחק ז"ל שהתגורר תקופה מסוימת אצל חתנו, לאחר פטירת אשתו הראשונה. אז נכתבו חלק גדול מהשיחות שנדפסו לאחר מכן בספר שיח שרפי קודש. אף רבי לוי יצחק אהב את כתיבתו, כשהוא מתבטא ש"הוא מדייק יותר מכולם..."

לאחר כשלוש שנים נישא לרעייתו ע"ה בתו של רבי שמעון דוב כהן, מאנשי 'ירושלים של מעלה' שהיה ירא שמים מרבים. שידוך זה נעשה בדרך מופלאה. גיסו ר' חיים משה כהן שהכירו במעט, הציע לו לבא עם הוריו לפגישה עם אחותו. דא עקא, שהוא שכח לעדכן את הוריו, וכך מוצא את עצמו הבחור הצעיר יחד עם הוריו עומדים בפתח, כשאנשי הבית אינם יודעים במה מדובר. אך חמיו שהיה

## המסירות נפש למען אנ"ש בראש השנה בירושלים:

רבי מנחם קירשבוים מספר:

שנה אחת אחרי שסיימנו לארגן לכל האורחים את המיטות, הגיע ליל ראש השנה, והוא אמר לי "ב"ה יש לכולם מיטות ואוכל" כשפנינו נוהרים משמחה ואושר שזכה לסייע לאנשי הצדיק להיות בקיבוץ.

עניתי ואמרתי לו "לא לכולם! יש אחד שאין לו..."

הכוונה הייתה אליו. ראיתי בחדרו, שהיות והמזרונים נגמרו, הוא פרש שמיכה על הרצפה, והתכונן לישון עליה.

אך רבי נתן כמו רבי נתן. חיך והעביר מיד נושא...

**כשהיה רבי נתן מתאר את סיפור התקרבותו, היה מתחדש ומספר את זה כאילו והוא חווה את הרגעים הללו ממש כעת, כביכול הוא נמצא באותו המקום ובאותה השעה**



רבי נתן ליברמנס בהיכל הישיבה בבני ברק

שיחד עם רבי נתן שינו את ההיסטוריה של חסידות ברסלב מן הקצה לקצה.

רבי אברהם מרדכי פלברבוים זכרונו לברכה.

רבי אברהם חושף את תחילת התקרבותו: "אחד הבהורים בישיבת 'בית יוסף', בנו של ראש הישיבה רבי מתתיהו שצ'יגל זצ"ל, החל להשתתף בשיעוריו של רבי נתן בישיבה. הוא לא הפך בעקבות כך לחסיד ברסלב, אך אישי תנועת המוסר, אהב לשמוע את התביעה והדרישה לשלימות בעבודת השם שתובלו בידי האמונות וכפיו מפיק היהלומים של רבי נתן בהתחזקות הנפלאה של רבינו. לאחר שהיה שומע את הדברים, העבירם כנתינתם לבחור המבקש הגדול רבי אברהם מרדכי שהיה אחד מהמתמידים והשקדנים הגדולים ביותר של עולם הישיבות דאז שזה רק עתה החל לצמוח בארה"ק, וחיפש קרבת אלוקים, אותם מצא בשיעורים מחיי הנפשות".

לצד יראת שמים עצומה, התבלט בחבור אברהם מרדכי בהליכות ומידות תרומיות. הוא היה גאוות הישיבה, כמו גם הישיבה הגדולה אליה עלה - ישיבת פונוביז'. הוא הקפיד תמיד על סדרי הישיבה והתמיד בעצמו בלימוד התורה וזמני השיעורים.

באחד מן הימים, ביקש מרבי נתן רשות לעבור לפני העמוד בתפילת מעריב של מוצאי שבת בישיבת ברסלב - היות ואימו נפטרה באותה שנה. רבי נתן התנה עמו שיבא לשיעור שיימסר לפני כן בישיבה. רבי אברהם מרדכי שלבו היה פתוח לכל שיחה שתוכל להיטיב עמו לעולם הבא, נכבש בקסם שפתיו של רבי נתן, והחל להתקרב לברסלב.

רבי אברהם מרדכי ניחן בעין טובה. ומייד עם התקרבותו, באש הבערת שליטה בתוכו מרגע היחשפו לאורו של רבינו הקדוש, הדליק שלהבות אש שהציתו בתורם עוד ועוד נשמות חדשות. הוא לא נח לרגע ומסר את חייו מנגד

נתן ונשמתי התלהטה ברוחו של הרבי. ולמרות שרק שנה למדתי בישיבה, מני אז ועד עברו לעמנואל, זכיתי לעלות אליו בכל זמן שרציתי, ולשמוע עוד ועוד מדיבורי ההתחזקות של רבינו הקדוש.

לאחר שנה כאמור, עברתי לישיבת 'בית יוסף' - נובהרדוק' המפורסמת בבני ברק. בה למד בזמנו גם רבי נתן ורבי חיים קנייבסקי זצ"ל ועוד מגדולי ישראל.

באותה תקופה דרנו בעיר תל אביב. אך דיבורי מלאי החן והמתיקות של רבי נתן שמשכו את לבי, הביאו לכך שגם בשבתות הייתי הולך כברת דרך שעה ארוכה, מתל אביב הרחוקה, בה גרו הוריי עד לביתו כדי לקבל חיות והתחזקות.

לאחר תקופה קצרה, הנהלת הישיבה אסרו עלי ללכת אליו בשעת השלוש סעודות. לכן הייתי עולה אליו באמצע השבוע בבין הסדרים. והוא, רבי נתן, הפקיר את ביתו הקטן בעל השני חדרים וחצי, עם ילדים קטנים, היה מקבלני בכל שעה שהייתי מגיע..."

אכן זהו אחד הדברים החוזרים על עצמם. ביתו הפך להיות כמדבר לכל. מקורבים רבים שלא רצו להופיע יחד עם הבהורים האחרים מפחד הרדיפות, היו מופיעים בשעות לא שעות, ורבי נתן היה מקרבם ומחזקם ומעודד את רוחם.

"היינו מסתגרים בחדר, ולומדים ליקוטי מוהר"ן, או סתם משוחחים בעבודת השם, כשהוא מקדיש את מלא תשומת הלב לכל בחור. באותו הזמן לא הבנתי באיזו מסירות נפש מדובר, כאשר בני הבית היו מסתגרים בחדר סגור יחד עם הילדים".

### רבי אברהם מרדכי פלברבוים ז"ל מתקרב

ואז התקרב האחד והמיוחד שבחבורה. האיש

של דורות עברו, בחורים צעירים שחיפשו עבודת השם, קדושה וטהרה, אמונה ותקווה, חיות והתחדשות.

העולם כולו עמד להם בדרכם, מאבקים רוחניים רבים נאבקו הנערים. רבים מהם לא עמדו במניעות, הביזיונות וההרחקה שנכפתה עליהם. אך רבים אחרים שהרגישו כי ננפשמם הדבר. וכי הפתח לחיים אמיתיים, כאן הוא, זכו והתעקשו בפתח שער הקדושה עדי זכו להיכנס להיכלו של הרבי הגדול שפרש עליהם את חסותו, וקירבם אליו באהבת עולם.

הרה"ח ר' אברהם רונבלט שליט"א, שהיה מהמקורבים הראשונים שהתקרבו על ידי רבי נתן. מתאר לנו בריאיון מיוחד ל'אבקשה', את השתלשלות העניינים:

"הייתי בחור ממשפחה כלל חסידית. אך בבני ברק של אותם ימים, לא היו ישיבות רבות. כך שרבים מיראי המקום שהכירו את רבי נתן, ביכרו לשלוח את ילדיהם לישיבת ברסלב שבה שימש כמשגיח. כך בנו של רבי חיים גריינמן, של רבי בנימין זילבר (אביו של הרה"ח רבי ברוך זילבר) ועוד רבים מתלמידי החזון איש. והיות ואחי הגדול היה חברו של רבי נתן וידע שהיא ישיבה רצינית, הוא הציע לאבי לשלוח אותי לשם. כך נשלחתי לישיבה הקדושה.

בישיבה שמעתי את שיחותיו הנפלאות של רבי



ר' אברהם רונבלט

## לדבר ביראת שמים

הגה"ח רבי שמעון טייכנר שליט"א, גם הוא מראשוני המתקרים, פותח את לבו בריאיון מיוחד על אותם ימים, בגעגועים בלתי נגמרים לימים של חשק, בהם רבי נתן 'חינך' והדריך עשרות אברכים לחיי קדושה וטהרה, חיים שיש בהם אך ורק תורה, עבודה ויראת שמים פנימית ועמוקה.

"פנייתו של רבי אברהם מרדכי אלי באחד הימים, תפסה אותי בהפתעה גדולה, ובהתרגשות עצומה... הבחור הכי 'נחשב' בישיבה מכל הבחינות, ניגש 'לדבר איתי ביראת שמים'... הוא, הבחור המתמיד והחשוב, דבר עמי ביראת שמים...?"

הוא רצה לקרב עוד בחור לרבינו. לא רבים יודעים, שלעומת עשרות המקורבים שהתקרבו ונשארו בברסלב, רבים שהתקרבו באותה תקופה התרחקו או נכון יותר לומר הורחקו ברדיפות וגלי התנגדות עצומים, ביניהם רבים מגדולי הרבנים ברחבי ארה"ק, שעד היום הזה, מחיים את עצמם באותם ימי קדושה שבהם זכו להכיר במעט את תורתו של מתקן הנשמות כולם.

וכך היו מתנהלים הדברים: רבי אברהם מרדכי היה 'תופס' בחור שבעינו החדה בחן כ'מבקש', ומבקש ממנו לדבר עמו בעבודת השם... שיחות אלו היו כבוד גדול לכל בחור שרצה בקרבתו של אחד מבחירי הישיבה. משם הייתה הדרך קצרה להבאתו אל רבי נתן, שכבר היה מוצא את הדרך למסילות לבו, לקשרו בשק של רבינו.

כך בתקופה קצרה ביותר החלו להתקרב עשרות בחורים מטובי ישיבות הדגל של עולם התורה הליטאי. ולא רק, שיבדלחט"א רבי חיים שלמה רוטנברג שהיה בנש"ק לבית קאסאן, התקרב אף הוא בדרך זו. רבי נחמן גלינסקי ז"ל בנו של המגיד המפורסם רבי יענקלה גלינסקי זצ"ל, יבדלחט"א רבי שמעון טייכנר, רבי ישראל הירש ז"ל שהתקרב על ידי רבי שלמה זלמן חשין, וקירב את שיבדלחט"א רבי זאב אטינגר, רבי שאול זיסמן, רבי משה



תמונות האחרונות של האי חסידא ופרישא הגה"ח רבי נתן ליברמנש זצוקל בבית בנו הרה"ח ר' נחמן ליברמנש שליטא בפורים האחרון

בינשטוק, ואחיו רבי נפתלי בינשטוק, רבי אביש דיקשטיין, רבי מנחם קירשבוים, רבי יהודה קיפניס, רבי יעקב רייכר, ורבי מרדכי טורץ ז"ל שפעל גדולות ונצורות בהפצת אורו של רבינו. ועוד היו עשרות רבות, שהגיעו בשני 'פעילות' של התקרבות. רובם הגדול מיישיבת פונוביז', אך גם מיישיבות ה'לוויין' שלה, כאוהל יעקב, סלבדוקא ועוד.

כשהתגבשו הבחורים והפכו לקבוצה מלוכדת ומגובשת, החל רבי נתן להדריכם כפי שקיבל מאנשי שלומינו. מניין הוותיקין המפורסם, שיעורי הסיפורי מעשיות חודרי הלבבות של רבי נתן, ההתבודדויות בחולות ראשון לציון בואכה בת ים, ועד המעבר לעמנואל קבוצה מאוחדת מבני ברק.

רבי אברהם מתאר לנו בגעגועים את המניין וגולגוליו השונים; "בתחילה התפללנו בביהכ"ס ברסלב ברחוב מיימון. היו אלו תפילות בוקעות שחקים. לאחר מכן עבר המניין להתקיים ב'כולל ברסלב' שאז החל להיבנות. בזמנים אחרים, התפללו בני החבורה בבתי כנסת שונים, רבי נתן מאד רצה שהסדרים אותם דרש מכל המקורבים, יתקיימו בשלימות וללא עקמיות. התפילה הייתה מתחילה כבר שעה וחצי לפני הנץ, כשאת הטלית הניחו לפני הודו".

## החזנות בשנת תשל"ט:

בשנת תשל"ט ניגש רבי נתן - ע"פ בקשת רלוי"צ - להתפלל כחזן בראש השנה, גם בסליחות של ערב ראש השנה, וגם במוסף. והוא התעלף באמצע התפילה מרוב מאמץ. ראו עליו שהוא מכון בכל מילה.

מהסליחות בערב ראש השנה של אותה שנה, נשארה הקלטה ייחודית, בה שומעים כיצד רבי נתן מבטא כל מילה ומילה בחיות ובהתלהבות מודגשת, כשהוא לא גורע בכהוא זה מהנוסח המוכר מדורי דורות לאנשי שלומינו.

אלו שראוהו העידו שפניו היו אדומות ממש, כשהוא מתאמץ להכניס את כל מחשבתו בתפילה.

ובפעם הראשונה ששמעתי את רבי נתן, היו הדברים מתוקים מדבש ונופת צופים, והחן שהיה נסוך בהם, אין לתאר ואין לשער... הייתה זו תורה מ"ח ח"ב, תורת 'האגרת', בה רבינו מבאר שהדרך היא ש"בתחילת ההתקרבות מראין לאדם התרחקות", דיבורים מתוקים כאלו לא שמעה אונזי מעולם... ואני כבר שמעתי מעודי שיעורים ושיחות חוצבות להבות אש ממשגיחים גדולים וראשי ישיבות מפורסמים, אך כאן היה מונח עניינו של עולם. הייתה נשמה לאותיות שהצטרפו למילים שהפכו לתורה ודרך ונתיב עם נחל

# הוא היה חזק בזה ביותר ובתוקף שחייבים לעשות כל יום התבודדות ולכסוף לשעה התבודדות, זה עיקר העיקרים



בהכנסת ספר תורה לע"ג הבחור נחמן קירשנביום זל מהרזגי מירון )

רבי שמעון לספר "ולא יכולתי להגיע לשיעורים בימי שלישי, רק לפעמים בשבתות שהיננו מתפללים במימון, ואחר כך ככולל ברסלב. לאחר מכן נישאתי, ובחנתונה שימש רבי נתן כעד. וכל החבורה קדישתא באו לשמוח בשמחתי, היינו ממש מאוגדים ומאוחדים יחד באהבה עצומה האחד לשני.

## ההתבודדות בכל מקום

הוא היה חזק בזה ביותר ובתוקף שחייבים לעשות כל יום התבודדות ולכסוף לשעה התבודדות, וזה עיקר העיקרים, הוא היה מדריך לעשות התבודדות גם בבית, כיוון שמי שאינו מרגיל את עצמו לדבר זה, יכול בקלות להפסיד התבודדות ביום שאינו יכול לצאת לשדה.

אף אחד לא לקח אותו לרבי, הוא לא נתן לעשות ממנו דמות מיוחדת, הוא גם לא הנהיג, לא היה כאלה מושגים אבל ראינו לפנינו דמות של ברסלב'ר חסיד בלב ונפש. הוא היה ראש החבורה שלנו, היה לנו דרך ארץ ממנו, אבל הכל היה בדרך בלי 'קבלו דעתי', הוא היה מדבר עמנו כמתייעץ, ושח עמנו בשיחת חברים.

## ראש השנה בירושלים

כשהיינו נוסעים לראש השנה לירושלים, הוא הגדיר את זה כנסיעה לרבינו כפשוטו.

ומכיוון שהדבר בער לו שכולם יבואו על ראש השנה, הוא פעל בכל כוחו למען אלו שבאים מחוץ לעיר. בתחילה היה זה בקומת המרתף של בית מדרשינו הגדול במאה שערים, וכמקום לקיום סעודות החג הוא שכר את תלמוד תורה 'מאה שערים'. אחר כך גדל מספר האנשים והוא שכר את מתחם 'בית יעקב הישן', שנה אחרי זה את שני הקומות, וכמה שנים אחרי זה קנינו עוד מיטות כדי שיהיה לכולם מקום. מחלקי המנות של הסעודות היו בני החבורה

תקופה לאחר מכן, החלו להגיע עוד ועוד בחורים, והוותיקים יותר זכו להיות אצלו בסעודה של מלווה מלכה, כבחורים היה ברור לנו שהוא צריך לעשות את זה כדי שיוכל להפיץ את האור, לא הבנו שזה מסירות נפש של ממש. בסעודה זו כבר היה פותח את השיחות הפנימיות של חיי מוהר"ן, בגדולת רבינו ובביטול הגמור לדברי רבינו. זה היה 'אורות' עצומים שהגיעו יחד עם 'כלים' שנתנו לי את הכוח להחזיק ברבי.

## מניין הוותיקין של אריות פונוביז'

עתה אנו נכנסים לביהכ"ס מיימון: לשם היו מתקבצים בני החבורה קדישא, לעסוק בעבודה שבלב זו תפילה, כאמור רבי נתן היה מדריך את הבחורים להתחיל את התפילה כשעה וחצי לפני הנץ. הוא עצמו היה בעל תפילה עם רגש עמוק ונפלא בקול נעים וצלול, והשתדל לגשת כחזן, וכשלא הרגיש טוב היה מגיש את רבי אברהם מרדכי פלברבוים או יבדלחט"א רבי מאיר קרליבך שהיו מלהיבים את החברים שנתאספו לשפוך שיח, וללמוד היאך מתפללים, ולהתפלל שיזכו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים.

באחד הימים הגיע רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל להתפלל עימם. ולאחר התפילה התבטא שכזו תפילה ראה 'שם'. כשכוונתו לאומן שלפני השואה האיומה. הוא נזכר באריות ששאגו את תפילותיהם בהתחננם על נפשם. לא כסף ולא כבוד אף לא עולם הבא להבדיל הייתה משאת נפשם. רק לעבדו יתברך הם רצו ותו לא...

הבעירה והאש שרחשו בשיביל הקטן שבבני ברק, היו ללהבה שהציתה את האש עשרות שנים אחר כך בארגון שנתייסד על ידי רבי נתן וחלק מהמקורבים שהתקרבו באותם הימים - מורשת הנחל.

"לאחר מכן עברתי לישיבת באר יעקב" ממשיך

המרווה טללי חיים וחיות שאינם נמצא בעולם שבחוץ... דברי אלוקים חיים --- דברי אלוקים חיים ---

כמוכן הוא הקפיד שלא יהיה הדבר על חשבון הסדרים. ולא על חשבון ארוחת הצהריים. וכך בכל יום שלישי, הגענו אליו והדבר נתן לנו שמחה וחיות בלתי נגמרים. שנה שלימה הגעתי לשיעורים, ואף אחד בעולם לא ידע. לא הוריי ולא צוות הישיבה.

לאחר שנה של שיעורים בהם הספקתי לשמוע כמה פעמים מגדולת הצדיק ומגודל מעלת התקרבות לצדיקים בלי שהזכיר במפורש את שמו של רבינו ז"ל או חסידות ברסלב. רציתי מאד לשמוע ממנו אם שייך גם כיום להתקרב לצדיק כזה. לכן החלטתי להגיע אליו בגפי בשבת, ולשאול אותו על זה.

כשהגעתי אליו, פתח לי רבי נתן את הדלת בחיבה והכניסני לביתו. וכיוון שניתנה רשות... הוא נתן לי שיעור מופלא על ענייניו של הרבי, והסביר בטוב טעם למה צריך התקשרות והתקרבות לרבינו ז"ל, ומדוע יש עליו מחלוקת. הגדרותיו היו קולעות ומדויקות עד שהלהבה שבערה בנשמתי זכתה לליבוי של רוח חיים.

כשיצאתי ממנו באותה שבת... יצאתי אדם אחר... אין שמחה כהתרת הספיקות! יש צדיק! הבנתי לפתע שיש מי שיטפל בי ויעסוק בתיקון נשמתי, יש צדיק בעולם, הרגשתי שמחה כזאת ברבי, הרגשתי שמחה נפלאה, יש מה לעשות בחיים, יש לי כתובת של מקור המעיין.

ומרוב שמחה, הלכתי הביתה ורציתי לרקוד... אך איך אפשר לרקוד, הרי העולם בעברו השני של הנהר? אז לקחתי את אחי הקטן על כתפיי, ורקדתי איתו. הם חשבו שאני רוקד מתוך הארה רגעית ומשמח את אחי. אבל אני שמחתי שגיליתי מקור מים חיים.



הגה"ח רבי שמעון טייכנר

הקדושה. הוא היה אומר לנו "עושים בשביל הרבי", כך עסקו בהגשה ובניקיון, ובסוף הסעודה, ה'פרס הגדול' לאלו שעזרו וסייעו היה, לאכול אתו בסעודת חג. אז היה מדבר דיבורים נפלאים של ראש השנה.

באחד השנים הראשונות סיפר לי שמצא את עצמו בשעה 11 בליל ראש השנה, מוריד שני פחי זבל, במקום לישון ולקום חצות, "התחלתי לבכות בדמעות, והתחזקתי שזה היה בשביל הרבי, אבל אחר כך זכיתי, הרבי שילם לי; איזה תפילה זכיתי באותו ראש השנה, למרות שבקושי ישנתי בלילה, "הנה נער בוכה". הוא סיפר לי את זה כמשהו שעבר עליו וכחבר ולא בשביל שאעריך אותו.

בהקשר לכך, חושף לנו רבי רחמים נמני, שעם השנים התברר, שאת כל מעשרותיו היה רבי נתן משקיע בכך. כשאף אחד מבאי הקיבוץ אינו נדרש לשלם על האש"ל. רק לאחר שנים,

## השערות שקפאו:

לאחר שנפתחו שערי ברית המועצות, קיימו כמה חסידי ברסלב נסיעה לקברי הצדיקים בפולין ואוקראינה. בין היתר הגיעו לציונו של הרה"ק הנועם אלימלך זיע"א. היה זה בחודשי החורף הקרים. האברכים התפללו כל אחד כדרכו, ולאחר מכן פנו לצאת, כשהם מחכים לרבי נתן שיסיים גם הוא את תפילתו. אלא שהוא התמהמה שעה ארוכה מעל למצופה, והם נכנסו לבדוק את סיבת ההמתנה הבלתי צפויה.

המראה שהם גילו בציון המס אותם. רבי נתן עומד ומתרפק על הציון הקדוש ובוכה בדמעות שליש, הדמעות יורדות על זקנו וקופאות בקור האירופי העז, וכך הוא דבוק לציון כשזקנו הופך להיות גוש קרח הדבוק לציון הקדוש. הם פנו לתושב מקומי שיחמם קערה עם מים חמים, וכך אט אט הצליחו להפריד את זקנו מהציון, ולחלץ אותו בשלום.

כשהאפשרויות הכלכליות של ר' נתן צומצמו, נדרשו אנשי שלומינו לשלם על האוכל והלינה.

רבי שמעון מסיים את סיפור ההתקרבות עם מעשה המגדיר היטב את הניגודים באישיותו של רבי נתן שידע מתי להיות רך כקנה, ומתי להפוך לקשה כארז: "לאחר שנודע בבית הוריי שהתקרבותי לברסלב. אמי שהייתה אחותו של המשגיח דפוניבז' הגאון ר' חיים פרידלנדר, פנתה אליו שיוציא אותי משם, הם באמת חשבו שיש לחסידי ברסלב בעיה נפשית ושיגעון, וזה מפריע לשידוכים, והם דאגו לי מאד - אז שלחו אותו שהוא יוציא אותי.

הוא דיבר עם רבי נתן שירחיק אותי, ורבי נתן אמר לו בכבוד אבל בנחישות: "תפקידי הוא לקרב לברסלב, לא לרחק!". הוא אמר לו את זה בכבוד אבל באופן ברור. הוא לא אהב זיפים, ולכן אפילו שהוא היה אדם חשוב הוא לא פחד ולא ירא מזה.

אחרי כמה שנים - דיברתי עמו על השבת ההיא שבה דפקתי בדלת, והוא זכר מצוין, ואמר לי שבעת מעשה הוא פחד שאולי דיבר מילים חריפות וקיצוניות ביותר, אבל אחרי כמה ימים כשראה שחזרתי נחה דעתו.

## יישוב הדעת בכל דבר שבקדושה

בנסיעות שקיימנו לקברי צדיקים, הכל היה מתוכנן מראש, איפה מתפללים והיכן אוכלים, הוא האיר בניו את זה שכל דבר צריך להיות עם תכנון, שלא יהיה בדיעבד, אלא כראוי וכהגון.

הוא היה שוכר את מאפיית המצות של ויזניץ כל שנה לעשיית מצות של חבורה, והיה מקפיד שם מאד על נקיות וזריזות. לדוגמא, היה שם אחד שכמעט היה נופל לו הכיפה, אז הוא הביא לו סיכה, בכדי שלא יגע בראש. אך למרות כל החומרות וההידורים, הכל נעשה מתוך חדווה של מצוה, ובסיום האפיה, היינו יוצאים בריקוד של שמחה.

הקפדתו על הלכה הייתה בקפדנות ובשלמות. הוא שנתן שיעורים בכל ספרי רבינו, היה נותן בכל שבת בכולל ברסלב - שיעור מיוחד של הלכה, כשעה שעתיים, וכן בכל בוקר אחרי התפילה היה לו שיעור של הלכות לשון הרע. הוא עודד אותנו מאד לקיים את ציווי של רבינו הקדוש, שלא יעבור יום בלי לימוד שולחן ערוך.

כשביקרתי אותו בשנים האחרונות, סיפרתי לו שהטעם גן עדן שהרגשתי באותם שנים, זה מה שמוביל אותי לעשות עוד ועוד, כל ההחזרה בתשובה, וכל הפעולות למען חסידות ברסלב להטעים אותם משהו מאותו גן עדן שחוינו אצלך. הוא שמח מאד שזה ממשיך הלאה, ושאותם פעולות שלפני למעלה מחמישים שנה ממשיכים לעשות פרי.

## צדקה בשני ידיים

אין אדם שהיה קרוב לרבי נתן בכל משעולי חייו, כמו הרה"ח ר' מנחם קירשבוים שליט"א.

הוא התקרב על ידו בבני ברק, עבר יחד עמו להתגורר בעמנואל, ושנים בודדות לפניו עקר לבית שמש, שם כמעט עד יומו האחרון, היה מגיע לבקרו בביתו לעתים קרובות.

"למדתי בישיבת רמת השרון של הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין. יום אחד ראיתי בחור מבחירי הישיבה (לאחר מכן, עקב הרדיפות ואיומים שהוא יורק מהישיבה - הוא התרחק לצערנו הרב) נותן צדקה בשני ידיים, והיות והדבר היה מוזר בעיני, שאלתי אותו על כך.

בתגובה הוא החל לדבר איתי כמה 'שיחות ביראת שמים', והסביר לי בדיבורי אמת, שיש תכלית לעולם הזה, ושעניין נתינת הצדקה בשני ידיים מופיע בספר המידות. הוא לא אמר לי שזה קשור לברסלב, וראיתי שמדובר במשהו 'חדשני' ומעניין. הוא גם אמר לי שראוי להתפלל גם מחוץ לזמני התפילות, הוא לא כינה את זה בשם 'התבודדות', אלא רק תפילה אישית של אדם.

לאחר כמה ימים הוא גילה את אוזניי שכל דיבוריו הקדושים נובעים מהנחל נובע. הוא התקרב על ידי רבי אברהם מרדכי פלברבוים, והכיר כבר את רבי נתן. הוא משך אותי לשמוע את שיעוריו של רבי נתן, ולעולם לא אשכח את השיחה הראשונה שהוא דיבר עמנו - בה הסביר לנו רבי נתן את המושג 'חסיד' על פי הסוגיא במסכת שבת (ק"ע"א): וכי חסידים נוטלים שכר שבת?! שחסידי הינו מי שמוותר משלו. וכך הוא גם בחיים עצמם. אדם שמוותר על האוכל, למרות שהוא כשר מכל הבחינות, אך מכיוון שאין זה אלא לצורך הגוף בלבד, הריהו מואס בזה בתכלית המיאוס, וזהו חסיד...

**חסיד מהותו שהוא כביכול 'מוותר' על התאוות, על הרצונות והמאוויים של הנפש הבהמית שלו.**

שאלתי: ומה עושים? הרי יש יצר הרע שמתגבר עלינו?

ענה לי רבי נתן: "ב'ספרים הקדושים' נאמר... הוא לא רצה לפתוח מיד ליקוטי מוהר"ן כדי לא לגרום לי להירתע, ורק אחרי כמה שיחות ודיבורים, החל לפתוח ליקוטי מוהר"ן, ואני הבנתי שמדובר בברסלב. ולמרות הפחד הראשון שהיה לי מברסלב, החן של אמת שהיה בדיבוריו, 'קנו' אותי. מלבד מה שראיתי שמדובר באדם שעובד על עצמו ובודק עצמו היטב בכל פינה ופינה שבליבו, האם הוא מקיים רצון בוראו".

רבי מנחם עובר לתאר לנו גם הוא את החבורה הקדושה: "כבחור הייתי משתתף פעיל בחבורה הקדושה הידועה, לאחר מכן נישאתי לבתו של המגיד המפורסם רבי יענקלה גלינסקי זצ"ל, שבנו רבי נחמן שבתי להבחל"ח התקרב גם הוא באותו זמן.

אלו היו ימים אחרים. האש והבעירה שהיו בה באותה חבורה, ליהטה את כל סביבותיהם. גם הסיפורי מעשיות של רבי נתן לאחר התפילה היה אש להבה.

את הבחורים הוא היה מדרך לשמור מאד על

**אמרתי לו "אם כן, אני לא יוכל להגיע לקיבוץ". והוא נזעק: "חס ושלום להפסיד כזה קיבוץ...!" אז מה עושים? מתפללים!!!**



עם בנו ר' חיים ז"ל ושיבלחטא רבי מנחם קירשבוים

אבקשה

ב"ה זכינו לשמוע מהרבי, ושנוכה עד היום האחרון להמשיך ולהחזיק ברבינו הקדוש.

## לא יודע כלום

בעמנואל אנו 'מצרפים' את הרה"ח ר' רחמים נמני שליט"א, שזכה להתקרב לרבינו, גם הוא על ידי רבי נתן.

"זכיתי להתקרב לרבינו כאשר לאחר נישואי בהיותי גר בבני ברק, אחד מאנשי שלומינו שאל אותי אם אני רצוני לשמוע שיעור בליקוטי מוהר"ן, וכאחד שכבר טעם שיעורים מהספר בהזדמנויות אחרות, נמשכתי לזה. אז הוא אמר לי שיש שיעור בבית של רבי נתן, הלכתי לשם וכך התקרבותי. ראיתי לפניי אדם מיוחד שיכול להסביר דברים בצורה יוצאת דופן.

מה שתפס אותי במיוחד אצל רבי נתן, היה שכל דבר ששאלתי בעצתו הוא אמר לי "לא יודע! תתפלל!!!"

הדוגמא הכי מדהימה בעיניי, הייתה בהקשר לקיבוץ בראש השנה בירושלים. הייתי רגיל להתפלל בירושלים במניין נוסח עדות המזרח עם גדולי המקובלים יחד עם אבי. והיה לי מניעות המוח להגיע לקיבוץ, מכיוון שגם לא הכרתי את הנוסח וגם בגלל שאבי הקפיד שאגיע למניין, ופחדתי שאם לא אגיע, יהיה לו קפידא עלי.

לכן ניגשתי לרבי נתן ואמרתי לו שאולי אישן יחד עם כולם, ואז הוריי לא יידעו שהייתי בירושלים, אלא שהוא הזדעק: "חס ושלום, להיות בירושלים ולא לעלות להורים...?" אז אמרתי לו "אם כן, אני לא יוכל להגיע לקיבוץ". שוב נזעק: "חס ושלום להפסיד כזה קיבוץ...!" אז מה עושים? מתפללים!!! ומשמיים סידרו שהעניינים אכן הסתדרו על הצד היותר טוב, גם הייתי אצלם וגם השתתפתי בקיבוץ. אחרי ראש השנה כשסיפרתי לו שהכל הסתדר, הוא אמר לי כל המניעות הם כמו קורי עכביש,

שהבאנו, קצת שימורים, ביצים, וחלות.

הוא לא נתן 'למשוך' את הזמן בלילה. הוא הקפיד שנלך לישון בזמן, בכדי שנוכל לקום בחצות. וכל השבת בילינו בעבודת השם בלבד. כל השבת הייתה מנוצלת בכל רגע ורגע לעבודת השם.

## המעבר לעמנואל

רבי נתן קמה וכסף שנים רבות להתנתק מכל ההמוניות של העיר, והוא היה יותר בדרך של העבודה, ולכן הוא רצה מקום שבו יהיה אפשר לבנות משהו מיוחד וממוקד בצורה ואופן הנכון כפי שהוא ראה אותו, כך עברנו כחמש עשרה משפחות ראשונות ולאחר מכן עברו עוד ועוד משפחות.

אני זוכר למשל את הרה"ח ר' קלונימוס קלמן גולדשמיט ז"ל שלא יכול היה לעבור לעמנואל, נוסע כל יום מבני ברק, ובערב היה יוצא להתבודדות ומחיריד את כל המושב, עד שכולם שאלו מה הוא צועק. כך היה עד שעברתי בשנת תשס"א לבית שמש, היה אז את הפיגועים רח"ל, והרבה התחילו לעבור.

בתחילה ר' נתן פתח את הכולל, והיו שם שני רמות, מסלול אחד בעיון, ומסלול שני לאלו שזה מקרוב באו, להם הוא נתן ללמוד גמרא רש"י.

את הפסח הראשון שלי בתור חתן, עשיתי אצלו בבית, הוא עשה את זה בלי שום ווארטים, יחד עם אביו ר' זאב, הוא אמר את ההגדה עם חיות, בלי קושיות והפסקות, אלא רק מתוך שמחה וחיות עצומה, ובעת הסעודה בשולחן עורך דיבר עמי קצת דיבורים. אחר כך ראיתי שגם מוהרנ"ת נהג ככה, בלי להפסיק באמצע. והיה הדבר לחידוש אצלי.

אחרי זה הוא נתן לי מקום לישון, והוא נשאר לומר שיר השירים.

הסדרים בישיבה.

כשהייתי צריך לעלות לישיבה גדולה, הוא הציע לי לנסות ללכת לישיבת באר יעקב, שם למד ר' שמעון טייכנר, ראש הישיבה הגאון ר' משה שמואל שפירא זצ"ל הסכים לקבלני, ויצאתי לישיבה ביום הראשון של ר"ח אלול, למרות שהישיבה התחילה רק למחרת. באותו יום התקשרו להוריי ואמרו להם, שאם עדיין לא יצאתי לישיבה שלא אבוא, כי פתאום נודע להם שאני ברסלבר, אבל אני כבר יצאתי ב"ה! וכך זכיתי להיות עם בני החבורה בבני ברק.

באירוסיי, אמר לי סבה של רעייתי החסיד רבי חיים בנימין ברוד זצ"ל, שאני יכול לקחת ספרי ברסלב מההפצה של רבי נתן שהיה המפיץ היחיד בעיר. היה לו שם זכות של סכום כסף, ממעשה שהיה שר' שמואל טוקצינסקי (גיסו של ר' נתן צבי קעניג) התחנן אליו שימכור לו תיקון הכללי אחד שאמר בציון בתמורה לכסף, והוא לא רצה. אך בתמורה לספרי ברסלב הוא הסכים - עד כדי כך היו חשובים ספרי ברסלב בעיני אנ"ש באותו הזמן.

באותה תקופה החל רבי נתן לעשות סעודה שלישית וסעודות מלווה מלכה לבחורים המתקרבים שלא יכלו בדרך כלל להגיע בשעות הסדרים של הישיבה. הוא היה נוסע עמם להתבודדות, לשבתות במירון, משבתות אלו צמחו 'שבתות מורשת הנחל' המפורסמות.

הנסייעה שבאותם ימים עברה עם הרכבת דרך תל אביב, חיפה, והתמסכה שעות רבות, הייתה תענוג עצום, כשרבי נתן מרעיף עלינו עוד ועוד משיחותיו הקדושות של רבינו. היו אלו שעות התעלות שאי אפשר לתארם. היו מצטרפים אלינו רבי שמשון ברסקי ע"ה, ושיבלחט"א רבי נחמן רוזנטל שהיו אברכים אז.

פעם אחת לא היה מקום לשבת, אז רבי נתן ישב בין הקרונות על המזוודה שלו ודיבר איתנו בעבודת השם, לא היה מה לאכול שם אלא מה

## מסירות נפש למען יהודי אחד

באותה תקופה סיכמתי אתו שיהיה שיעור בבני ברק בכל פעם שהוא מגיע לבקר את הוריו. היה פעם אחת שהוא הרגיש מאד לא טוב, והוא הגיע ולמד איתי שתי דקות, ואמר שכואב לו הראש. למעשה הבנתי למפרע שהוא הגיע במיוחד בשבילי מעמנואל, להגיד לי שכואב לו הראש כדי שלא יתבטל השיעור.

לפני כמה שנים כשעליתי אליו בבית שמש, הזכרתי לו את זה. הוא התרצן ונהיה אדום וצעק עלי: "למה אתה מזכיר את זה, אני יתבע את זה בעולם הבא..." וודאי שאני זוכר את זה...".

לא רבים יודעים שהיה לו שיעורים במקומות נידחים כנתיבות וכדומה, בהם לפעמים היה רק יהודי אחד שהגיע לשיעור. אבל הוא לא נמנע ממיעוט משתתפים, בהאמינו שאפילו הרהור תשובה אחד כשמדברים מרבינו, זה דבר גדול.

בסוף שנותיו בבני ברק, אביו רבי זאב שהזדקן, לא היה יכול לגור בדירתו שהייתה רחוקה מביהכ"ס, ורבי נתן, נתן לו את הדירה שלו שהייתה סמוכה לכולל בקומת הקרקע, והוא עצמו עבר להתגורר בשכירות בדירה בקומה רביעית.

לאחר שנה וחצי שהתגוררתי בבני ברק, רבי נתן עבר לעמנואל. הוא חיפש מקום שבו יוכלו לעבוד את השם בתמימות ובפשיטות, ללא ההפרעות והטרדות שיש בעיר גדולה. כך נבנתה הקהילה שבתוך תקופה קצרה מנתה כחמישים משפחות.

הכולל שהקים שם היה ממש מקום של אש קודש. הרב גרוסמן, הרב של אלעד היה הראש כולל. כשהגעתי לשם הוא סידר לי חברותא. הוא דאג ליישוב הדעת של כל אברך בפרטיות, שלא יצטרך לחשוב כל החודש מהו הסכום אותו יקבל. תקופה מסוימת היה אף נותן כל שבוע מעטפה לכל אחד מהאברכים, כדי שיהיה להם יישוב הדעת. תמיד היה לו רצון לתת לאברך כמה שהוא יכול, בשביל שיחיה כאדם שעובד

לפרנסתו, אך לא תמיד איסתעיא מילתא.

זמני הכולל היו שונים מהרגיל, הסדר החל בעשר, בכדי שמי שקם חצות יוכל לישון ואז להגיע לכולל, והיו מסיימים בשעה אחת ורבע בשביל שמירת העיניים, כי בשעה אחת מסיימים כל המוסדות.

לעומת זאת כולל ערב, לא היה באופן רשמי, כדי לא להפריע לקימת חצות.

כשהיה צריך להוריד כסף לאברך בגלל איחורים, הוא היה מתנצל "מי אני שיחליט להוריד לאברך, אבל כך ההנהלה דורשת, מה אני יודע מה עובר על אברך, רק זה צורך הכולל שיגיעו בזמן".

מיד כשהגעתי לגור שם, נולדה לי בת - והוא העניק לי לאלתר מענק לידה, שאוכל להתאקלם בצורה טובה.

כשהוא היה מדבר, הוא היה מכניס בך חיות וחשק עצום להתקדש וללמוד ולהתפלל. היה לו התעוררות עם מתיקות, בקרב החברים זה היה נקרא שהוא לוקח את הבחירה... הוא לא היה דרשן, הוא היה מדבר מתוך הלב, וכמו שרלוי"צ אמר עליו שהוא שופר טוב של רבינו. לכן הוא לא הסכים לדבר בשמחות בכלל. הוא אמר שיש לו גדר לא לדבר על אף אחד, ולא נשא דברים מחוץ לדרשות בציבור.

בסעודה שלישית, בכל הזדמנות היה מדבר איתנו מרבינו. וכך גם בנסיעות לקברי צדיקים ולמירון, תמיד הוא ניצל את הזמן, להמשיך ולהשפיע עוד ועוד מרוח החיים של רבינו הקדוש.

## תקופת עמנואל בנתה אותי

כשהתקרב מקורב חדש, מיד היה דואג לו בכל הכוחות והמרץ. בכל העניינים, פרנסה, שלום בית, ילדים, ואם היה מדובר באברך שנוזק מהכולל בגלל שהתקרב לרבינו, הוא היה ממש מוסר את הנפש למענו. הכרתי אברכים שהוא החזיק עוד שנתיים אחרי שהם 'נוזקו' מהכולל בגלל שהתקרב.



הרה"ח רחמים נמני



ר' נתן בהכנסת ספר תורה לביהכנס בעמנואל

שיחותיו היו משהו מיוחד, עם התעוררות גדולה. בזמני התפילות בין מנחה למעריב הוא היה מדבר, אבל הוא לא רצה לדבר סתם, אז הוא היה מבקש שישאלו שאלה שקשה למישהו, וכך הייתה מתפתחת שיחה. אמנם כשמישהו היה מתווכח על שטויות ומכניס דעות מעוותות הוא היה חותך אותו מיד וללא פחד ומורא בתקיפות גדולה.

פעם אחת הייתי אצלו בפורים והייתי שתוי, הוא קיבל אותי במאור פנים ושאל אותי איזה יין ארצה לשתות? אמרתי לו בהלצה ש"אני לא רוצה יבש, כי כל השנה אני יבש..." אז הוא הלך להביא יין מתוק, עניתי ואמרתי לו, "לא מה פתאום, זה ריבוי אור", אני רוצה חצי יבש, אז הוא שוב הלך להביא בקבוק, ואז אמרתי לו שלא צריך כוס, כי אני יכול לגמור את כל הבקבוק... כאן הוא כבר התרצן ואמר לי "אסור לומר כך!" אמרתי לו שאני שיכור וזה היה מתוך שכרות, אבל הוא לא הסכים לשמוע "אפי' בצחוק אסור לומר כך". אחר כך הוא התחיל לשמוח שב"ה אנ"ש אומרים דיבורים מהרבי, על ריבוי אור ועוד, גם כשהם שיכורים הם מדברים מרבינו. זה דוגמא לשילוב הנדיר שהיה לו בין ההתלהבות העצומה לכל דבר שבקדושה, למקום הגדר של יראת שמים.

עד היום אני שומע מרבים מאלו שעזבו את עמנואל, "התקופה של עמנואל בנתה אותי!!!", ההדרכה וצורת החיים המופלאה שהוא בנה והשריש בכל אחד ואחד בנה משפחות שלימות, ללכת בדרך סלולה בעבודת השם ביישוב הדעת.

גם רבי נתן בעצמו היה משבח את ימי עמנואל, עד ימיו האחרונים התגעגע ל'בנייה' שנעשתה שם, והיה אומר שעמנואל זה משהו אחר לגמרי..

אם הגיע ברסלבר חדש לעמנואל היה יכול ללכת ולעזור לו בידי להוריד את הדברים.

## 40 שנה של רצונות לחצות שניצחו

ר' נחמן פרנק מספר:

אביו רבי זאב, היה יהודי יקר שעבד לפרנסתו במשך שעות רבות ביממה. אך לאחר שהיה כבן חמישים שנה הוא הכניס שותף נוסף לעסק, וכך נותרו לו שעות רבות פנויות. החל מאותו יום הוא החל לקום חצות לילה כדי לעבוד את בוראו באמת ובתמים.

והיה רבי נתן שואל: איך ייתכן, הרי חמישים שנה הוא לא קם, מה קרה בגיל כזה מבוגר שהוא התחיל מחדש?

וענה בחדא מחתא: הוא זכה לזה כי הוא לא עזב לרגע את הרצון, הוא תמיד רצה וכסף לקיים את העצה של הרבי, ואכן בסוף הוא זכה להתחיל לקום חצות, כי לית רעותא טבא דאיתאביד.

**בחיינו היה שפל  
ומבוטל בתכלית  
הפשיטות למי  
שאמר והיה העולם.  
ובמותו זכה למה  
שלא זכו רבים,  
להישאר נסתר  
ביותר מפני הבריות**



ותשחק ליום אחרון - מטמינים את גופתו הטהורה

עבר לשכונה אחרת, עבר לשכור דירה סמוך לבית חתנו הרב ר' מנחם לור שליט"א, בקריה החרדית בבית שמש.

חסד השי"ת היה בכך, כאשר עשרות רבים מצעירי ברסלב הדרים בעיר, זכו להגיע לביתו מדי יום ביומו ובעיקר בשבתות לקבל דעת וטעם זקנים מזקני תלמידי חכמים.

כמעט שנים עשרה שנים, ישב רבי נתן בבית שמש, ומשקה את צאן קדשים. כשמתוך התחדשות מופלאה הוא עונה על כל שאלותיהם, ומספר להם מאשר ראו עיניו. ובעיקר מסביר ומפרט, כיצד צריך להיראות חסיד ברסלב.

פגשנו שניים מהם, הר"ר יהודה צבי ברוין שליט"א, והר"ר נחמן פרנק שליט"א שזכו לשמוע ממנו רבות, והם הסכימו לדלות מפנינו עבודת ה' שמסר להם מאוצרות רוחו הכבירה.

ביום ד' בניסן האי שתא, נדם הלב הגדול, למגינת כל לב אנשי שלומינו חסידי ברסלב בכל העולם כולו אשר התחזקו והתעוררו מאשו של החסיד הגדול שלא הסכים לרגע לקחת את הכבוד לעצמו. בפטירתו המשיכה חסידות ברסלב לסעור כאשר התברר שאסר להספידו, כיאה וכיאות לכל חסיד ברסלב, אך מדיליה הוסיף להזהיר אזהרות נוספות המרחיקות את הכבוד שלאחר המיתה.

בחיינו היה שפל ומבוטל בתכלית הפשיטות למי שאמר והיה העולם. ובמותו זכה למה שלא זכו רבים, להישאר נסתר ביותר מפני הבריות.

כי זה היה כל רצונו, שנזכור שיש לנו את רבינו הקדוש רבינו נחמן בן פיגא, שהוא הוא הצדיק האמת, וממנו לא יהיה חדשות עד משיח צדקנו, וכל השאר הם חברים וחסידים, תלמידים ושמשים של הצדיק.

אשרינו שזכינו להתקרר לרבינו.

הנחל, שבלי כל ספק הציל את דור ההמשך של חסידות ברסלב. בתחילה היו אלו טיפין טיפין שהגיעו לחבורות שנפתחו בלשון הקודש. ולאחר מכן החל השיטפון הגדול, כאשר עשרות ומאות מאנ"ש החלו להתגבש ולהתאחד סביב הארגון.

כך החלו השבתות המפורסמות, ימי הנסיעה - ישיבות בין הזמנים, בהם החדירו את היסודות הבסיסיים של חסידות ברסלב כחצות, התבודדות, תפילה בכוח, ועוד, בטירתם ללא שינויים וללא ייפויים, כשעל גבי ראשי החבורות עומד רבי נתן כמלאך האומר לו גדל, מופיע בכינוסי הקודש, ומשפיע על צעירי הצאן את משנתו הטהורה של רבינו, ללא פשרות בכי הוא זה. הוא התווה את סגנון ההתנהלות בכל עניין, ביניהם את סדרי השבתות, שאין בוגר אחד מהחבורות הקדושות שאינו מתלהב בזכרו את אותם ימים.

זכה רבי נתן, ועד סוף ימיו המשיך וממשיך הארגון להיות בית היוצר לעובדי השם לאלפי בחורים ואברכים אשר ינקו את קדושת שמו של רבינו הקדוש, תורותיו הנוראות, ועצותיו המופלאות, כשהם ממשיכים הלאה והלאה את האור כרצונו של רבינו הקדוש.

גם בשנותיו האחרונות ביותר, כשכמעט ולא יצא מביתו, התגבר מאד בכל כוחו, והגיע לכינוסים הגדולים של הארגון, בכדי שהאור ימשיך ויזרח ויפיץ זהרי קודש. ושאר פרטי הפעולות הקדושות וכל המסתעף כבר כתובים הם על ספרי דברי הימים של חסידות ברסלב.

### המעבר לירושלים ומשם לבית שמש

בשנת תשס"ח בהיותו בחו"ל לצורך גיוס כספים לטובת צרכי הרבים, עבר אירוע מוחי, ובשל כך הוטס לארץ, כאן בארץ התקשה לשוב ולתפקד כבתחילה. עקב כך עבר לירושלים, למשך כשנה וחצי. ומשם עבר לעיר בית שמש, בה התגורר תחילה סמוך לבנו רבי נחמן שיבדלחט"א, ולאחר תקופה כשבנו

היה לו גמח"ם והיה עוסק בחסד בגופו, ובכל זאת היה משתדל לא להראות את עצמו בעה"ב על שום דבר.

פעם אחת באתי לביתו והוא היה לו שם חדר פרטי שהוא היה לומד שם בהתלהבות והוא לא ידע שאני מגיע, ונכנסתי ופניו בערו באור יקרות אש להבה, ומיד שראה אותי הוא הפסיק וחזר לעצמו, הוא סגר את הספר, ואז המשיך איתי מה שאני צריך, ליד אחרים הוא לא היה מתנהג כך, הוא ידע להסביר את עצמו, ומי שלא הכיר אותו לא ידע מיהו, למרות כל הדיבורים.

ככלל, חייבים להדגיש את הידוע לכל בר בי רב דחד יומא שביקרו ודיברו עמו אי פעם, רבי נתן היה מדריך אנשים ואומר להם איך הוא חושב שברסלב חסיד צריך לעשות ולקיים את עצותיו של רבינו, אבל בשום פנים ואופן זה לא היה בצורה של 'קבלו דעתי'. הוא היה מומחה לתת לאדם את מרחב הבחירה, למרות הסבריו הברורים לפי דעתו. הוא האמין שביכולתו לעזור לאנשים לקיים את העצות בתמימות ובפשיטות, אבל לא היה אכפת לו אם יש משהו שחושב אחרת, או מתנהג בצורה שונה. רק בענייני המסורת הידועים, הוא היה שולח תמיד לשאול את רבי לוי יצחק בנדר.

### הצלת בני הנעורים של רבינו: הקמת 'מורשת הנחל'

בשנת תשס"א, הגיע רבי נתן יחד עם עוד מאנשי שלומינו, לידי החלטה שבכדי שאורו של רבינו הקדוש שהחל לפרוץ גבולות ימה וקדמה צפונה ונגבה, ימשיך להאיר בצורה נכונה, נצרך לבנות ארגון גג לבחורים ואברכים שבו יוכלו להתחזק ולהתגבש יחד בדרכו ואורו של רבינו הקדוש, בתמימות ובפשיטות וכדרך המסורה לנו מימות רבינו הקדוש ותלמידו הגדול.

כך הוקם והתייסד ארגון החבורות 'מורשת

# להיות נקי מהעולם

ר' יהודה צבי ברוין:

הדבר שהכי היה מדגיש בפרט בשנים האחרונות ממש, הוא **ההתקשרות לצדיק והביטול אליו**. אך עם זאת העניין שעליו היה מדבר רבות כל חייו, היה להיות **דיין פון דער וועלט**. הוא היה מדבר מזה שיחות שלימות, שעל חלקם היה חוזר שוב ושוב.

**להיות נקי לגמרי מכל הבלי העולם הזה**. היינו שבשביל לזכות לקבל ולקיים באמת את כלל התורה והמצוות, צריכים להיות נקיים לגמרי מכל התאוות ומכל ההבל של עולם השקר. הוא היה מזכיר זוהר ששמע מהגרי"מ שכטר שליט"א, שרבים ראו במעמד הר סיני את הקולות וברקים, אך זעירין אינן שזכו לשים ליבם לשמוע היטב את ה'אנכי ה' אלקיך'. כי על האדם להתעסק עם העיקר, ולא להסיח את דעתו מהנקודה העיקרית.

היה סיפור שנהג לספר הרבה על אחד מבעלי המוסר שהגיע למקום שהציעו לו לאכול מאכל כלשהו, והוא לא אכל לאחר שאמר שכבר 22 שנה הוא נקי מלאכול את זה, אך היה משתמע שעדיין היה לו משיכה לזה. והיה אומר על כך רבי נתן בהפלגה; 22 שנה אתה לא אוכל רוגאלע וזה עדיין מדבר אליך...?! רבינו מלמד אותנו להיות נקיים מזה, 'מעבירות שבידו' (תורה ח), שלא יהיה לנו שום משיכה לדבר, רק להיות נקי ומזוכך לגמרי. רבינו לא רצה שנהיה גיבורים 'ונשבור את התאוות', אלא שנזכה להיות ממש נקיים בתכלית מכל הבלי העולם הזה. זוהי גם כוונת רבינו הק' שאמר שהוא יכול לעשות אותנו 'כמוני ממש' אם נציית לו, ואין הכוונה בעניין של ההשגות הגבוהות שרבינו השיג, אלא להיות נקי מהעולם הזה עד הסוף, עד הקצה האחרון. וזאת זוכים רק על ידי תפילה והתקשרות לצדיק באמת.

הוא היה אומר בשם רבינו (בחי מוהר"ן) שצריך לעבד את הגוף כמו עור של בהמה, שמעבדים אותו יותר ויותר בכדי שיהיה זך ונקי לגמרי בלי שום שמץ של ריח פגום. וכמו שאמר רבינו על עצמו שהוא זיכך את גופו בתכלית עד שהיה מזוכך לגמרי בתכלית השלימות. זוהי הנקודה העיקרית של ההתקרבות לרבינו, לרצות ולהיות נקי לגמרי מתאוות עולם הזה והבלי.

וכשהוא היה אומר את זה הוא היה עושה את זה עם התנועות שלו והדפיקות על מסעד הכיסא שעליו ישב...

כדוגמא הוא תפס את ענין בניית המוסדות לברסלב, מי שעושה זאת אשריו ואשרי

היה מדבר מהסיפורי מעשיות, בסיפור של הבעטלער בלי ידיים, שהוא אמר שהוא יכול להוציא את החיצים, בגלל שכאילו אין לו ידיים. והוא היה מקשר זאת למשה רבינו שהרים את ידיו, ואומר התרגום אונקלוס: פרישן בצלו, כלומר שהוא התפלל. ושואלים חז"ל (במסכת ראש השנה) "וכי ידיו של משה עושות מלחמה" וכו'? אלא שבדרך כלל 'הרמת ידיים' משמעותה שהאדם 'מרים ידיים' ומנוצח. אבל אצלנו דווקא מי שמרים ידיים ואומר להשי"ת "אין לי יכולת בלעדיך" והוא מתפלל על זה, על ידי זה דווקא מנצחים את עמלק. וזה בחינת הבעטלער 'בלי ידיים', שמעלתו היא שהוא מרים את ידיו בתפילה, וזה הכוונה שהוא הולך בלי ידיים.

והיה מדבר בחריפות על כל אלו שאומרים שצריך 'להעלות את התאוות' עם אכילה מרובה וכדומה, וכל הענין זה דווקא ע"י שעוזבים את התאוות ומתגברים שלא לגעת בהם, והשי"ת ברא את כל זה כדי שיהיה לך ניסיון ואתה תתגבר ולא תיגע בתאוות ועל ידי זה תיקנת את זה, ורק בשביל זה ה' יתברך ברא את זה. אבל עדיין צריך הרבה תפילה ובקשה, וזה גם מה שרבינו הקדוש רבי יהודה הנשיא אמר כשהרים את ידיו לפני הסתלקותו ואמר "לא נהניתי מן העולם הזה אפילו באצבע קטנה", הכוונה שלא התגברתי בידיים שלי, אלא על ידי תפילה!!!!

ואכן בגמרא שם (במסכת כתובות) מביא תוספות מדרש: עד שאתה **מתפלל** שיכנסו דברי תורה לתוך מעיך, התפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך פיך, הרי לא כתוב לשון 'שיתגבר', אלא שיתפלל על כך!

והוא, רבי נתן, הלוחם הגדול אומר שצריך להתפלל, ומי שרואה שהוא לא מצליח להתגבר, וודאי שצריך לעשות מה שאפשר, אלא שלא יעשה משה ומתן עם היצר הרע אלא **יברח לתפילה!!!!**

וכמו שרבינו אומר (בחי מוהר"ן) על ההוא שיורה עם מקל וחושב שהוא באמת הצליח להרוג עם מקל, אלא אם הצלחת להתגבר - השי"ת עשה את זה ותמשיך להתפלל על ההמשך.

בעניין של תפילה - ראיתי אותו לפעמים מתפלל בישיבה כי הוא לא הרגיש טוב, וחשבתי שהוא לא יכניס כוחות בתפילה, אבל הוא הכניס את כל הכוחות בתפילה בישיבה.

וכשהיה מגיע לתפילה הוא היה לוקח רק סידור ולא שום ספר אחר, כי כשמתפללים

חלקו. אך אם כבר יש מישהו שעושה את זה, לא חייבים להיות עסוקים בזה, אלא צריך לעבוד את ה' במקום שבו השי"ת רוצה שתעבוד אותו.

כך גם לגבי השיחות, הוא לא אהב שמתעסקים עם שיחות כל היום. למרות החשיבות של זה, אבל זה לא העיקר, אלא לעמול בעבודתו יתברך, לנצל את הזמן, ללמוד את הספרים.

לגבי כך, מסופר שפעם הלך לשיעור של ר' לוי יצחק, ור' לוי יצחק התאונן על כך שהיום מחפשים שיחות ולא לומדים את התורות

## כשהייתי אברך צעיר, שמעתי אותו בכנס הכנה ל'יסוד שביסוד', שאי אפשר לבד, ואין לעשות 'שרירים' בעבודת ה'

של רבינו. ואצל כל השומעים זה היה עוד 'שיחה', אבל אצלו זה היה מיד לעובד ולמעשה.

## עיקר המלחמה ביצר הרע, היא רק תפילה ועוד תפילה ועוד תפילה

הדבר השני שהוא היה מדגיש, וכהמשך לענין הזיכוך מכל הבלי העולם הזה, גם ביחס להצלה מפגעי עולם התענועים שבו אנו חיים כהיום הזה, היה התפילה. והכוונה היא גם לשלוש התפילות הקבועות ולא רק לשעת ההתבודדות.

כשהייתי אברך צעיר, שמעתי אותו בכנס הכנה ל'יסוד שביסוד', שאי אפשר לבד, ואין לעשות 'שרירים' בעבודת ה'. הוא היה אומר שאצל בעלי המוסר עושים חשבון נפש כמו שצריך, ואז אומרים "מהיום אני יהיה יותר טוב בעזרת השי"ת", ובכל זאת, זה לא ברסלב, כי אצלם אומרים שמעכשיו אני יהיה יותר חזק. אבל ברסלב אומר להשי"ת, אחרי שהוא רואה כמה עוד הוא קרוב לתאוות ומידות רעות ועדיין רחוק כל כך; "רבונו של עולם, אתה רואה שאני לא יכול מבלעדיך, אז מעכשיו אני מבקש שתרחם עלי ותזכה אותי לעשות רצונך".

כלומר התפילה היא העיקר, והמלחמה היא גילוי הרצון לכך.

הוא היה אומר: אליעזר זכה לצאת מכלל ארוך ולהידבק בברוך, כי זה היה מדרגתו שהוא אמר: "עבד אברהם אנכי", מתי שבאים לכבד אותי, אני לא הרבי, אני מבוטל לרבינו.

## ותשחק ליום אחרון

הוא תמיד היה אומר לא צריך לפחד מדבר על יום המיתה, וכל הדיבורים הנוראים שראבר"ן כותב (בכוכבי אור) על המוות וכו' וכו' זה כדי שנדע שהעולם הזה לא התכלית, אבל באמת צריך לדעת שאחר כך מגיעים לעולם הרבה יותר יפה...

גם כשידבר על 'שלא עשני גוי', הוא היה אומר שאצל הגוים במוות נגמר הכל, אבל אצלנו זה רק מתחיל, כי שם זה מקום הרבה יותר טוב, וגם אם נצטרך לסבול שם, אבל זה לא נצחי חס ושלוש, ובסוף נזכה לתיקון אמיתי.

ואמרו חז"ל (בפרקי אבות) שוב יום אחד לפני מיתתך, ולמה לא אמרו: שוב היום? כי מי שחושב שהיום הוא הולך למות, הוא כבר לא עושה כלום, הוא לא אוכל ולא עובד ולא עושה מאומה. אבל אם זה מחר הוא עושה הכל, אבל בצורה מצומצמת, כי אכן צריך לעשות את מה שצריך. אבל בזהר הק' באמת כתוב שחסידי קמאי, אצלם היה כל יום כאילו היום הוא יום המיתה, והיו מפקירים את עצמם ממש ועוסקים רק בעבודת ה' יתברך.

הוא סיפר לי על אחד מאנ"ש שלא הרגיש טוב, ונכנסו אליו אנשי שלומינו אחרי התפילה, ועשו ריקוד כדי להתכונן ליום המיתה ביישוב הדעת.

אבל הוא היה דואג לומר שזה לא יום 'המיתה', אלא להיפך זה 'חירות' - לחשוב שעוד מעט נהיה חופשיים ונקיים לגמרי מכל התאוות והיצר הרע.

הוא היה תמיד אומר על תורה נ"ד: כך ראוי להיות מנהג יראי ה', תיכף בבקר בהקיצו וכו', ושם מביא רבינו את הפסוק בתהלים "הוד והדר לבשת", אז הוא היה אומר שהגמרא אומרת במסכת ברכות (י ע"א): "הוד והדר לבשת" זה יום המיתה...

## מדברים מהרבי

ר' נחמן פרנק:

כשהגענו בהתחלה הוא היה מאד חלש ולא רצה לדבר כמעט. הוא לא חשב שבגילו עדיין ירצו לשמוע אותו, הוא היה כל כך שפל בעיניו. רק אחרי כמה וכמה פעמים שהגענו וביקשנו לשמוע דיבורים מרבינו הוא התחיל לדבר

## התחיל בגיל 87 לומר קרי"ש שעל המיטה של האר"י

היה מתאר כיצד צריכה להיראות תפילה בכוח, שכשמתחילים זה יכול להיות אפילו בלי רעש, וכשהוא תיאר את זה היה זה עם התעוררות עצומה.

גם בזמנים האחרונים שתקפו עליו כאבי ראשו, היה לו סדרים קבועים בתמידות.

יום אחד היה בין ערימת ספריו הקבועים גם 'שערי ציון'. שאלתי אותו אם הוא חזר לקום חצות, כי היה קם רק לפנות בוקר, מחמת כאב הראש הנורא שאחז בו. אז הוא אמר שזה קריאת שמע של הארי ז"ל, כי הוא היה אומר תמיד רק שלוש פרשיות, אבל כמו בחזר צעיר הוא התחדש בזה.

## אין אדם יכול

רק לאחרונה שמו לו קטורת של קלף לידו, והוא היה אומר מה. יום אחד הוא אמר לי שהוא היה רוצה להוריד את זה כי הוא לא יכול להגיד מחמת חולשה ואינו רוצה שישאר לידו כאילו הוא אומר, שהרי אין זה אמת, אבל אז הוא הזדקרו למולו המילים 'אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה', והמילים 'אין אדם יכול' תפס אותו, ובכל פעם שיש לו כאב הוא נזכר 'אין אדם יכול'.

כמה פעמים יצא לי לשמוע ממנו, שטוב לבלות זמן רב בשביל להתקרב לצדיק, כי קבלת התורה זה לימוד תורה אצל הליטאים, ואכן תלמוד תורה כנגד כולם, אבל קיבלנו גם כן קיום המצוות שהם כלל התורה, וקדש עצמך במותר לך, כלומר כל זה ממש 'תורה' - מצוות ומעשים טובים, ואצל רבינו זה ממש נקרא לימוד תורה, כמו נסיעה לקברי צדיקים ומקווה זה נקרא לימוד התורה ממש.

כמובן שאי אפשר לעשות רק את הדברים האלו, ועל האדם לעסוק בתורה כפשוטו ממש, אבל כל הדברים האלו לא נקראים 'ביטול תורה' חס ושלוש.

## אליעזר - עבד אברהם אנכי

כפי שהזכרנו בהתחלה, בשנים האחרונות, אחת הנקודות שעליה סובבו שיחותיו, היו ההתקרבות לרבינו, והביטול אליו. וכן שצריך לבקש הרבה שנוכה להתקרב לרבי באמת, ושצריך להקדיש לזה זמן בהתבודדות, ואם אדם לא מבקש את זה - אז הוא צריך רחמי שמים מרובים. וכשמישהו אמר לו שר' שמואל שפירא אמר שרוב ההתבודדות צריך להיות על זה, אז הוא אמר: אני עדיין לא אווז שם, אז אני לא יכול לומר את זה. ואכן הוא היה פלא בזה שכשהוא היה אומר ראו עליו שהוא נמצא במקום הזה.



בעידן חדוותא

זה הדבר היחיד שיש בעולם, רק אני והשי"ת לבד!!!

## רגישות לעניין ציבורי

כשהגיע אחד המשגיחים משייבות ברסלב לשאול אותו, אם לומר לבחורים שיניחו תפילין דר"ת רק לאחר התפילה, אמר שאולי יש בחזר שראה את אביו מניח באמצע התפילה - אז זה פוגע בכבוד אב, וצריך לזה חכמה.

פעם בשבת בבוקר הלכתי מהביהכ"ס באמצע 'סיפורי מעשיות', לדבר איתו בביתו, והוא בעדינות נפשו הבין את זה, אז הוא אמר לי שזה יכול לפגוע בזה שמדבר...

כמו כן לגבי התבודדות בליל שבועות, שאלתי אותו, האם ללכת באמצע הלילה, כי הרי יש חצות, אבל מצד שני, יהיה חולשה אם יתרוקן הבית הכנסת, ומצד שלישי אולי זה דווקא התפארת של רבינו שכולם הולכים להתבודד, ולבסוף אמר שצריך לבדוק אם זה יעשה חולשה.

ידוע שרצה לתקן שלא יאמרו תיקון הכללי אחרי התפילה בשבת, בגלל שלא כולם אומרים, אז זה לזולזל בתיקון הכללי, אבל פעם אחת כשרציתי לדבר אתו בביהכ"ס בשעה שאמרו תיקון הכללי, הוא השתיק אותי ממש, ואמר לי "הרי זה כבוד של הרבי!!!"

#מנהג ברסלב הוא לעבוד את השי"ת!

היה לוועג לאלו שהיו אומרים על דברים מסוימים שכך וכך מנהג ברסלב. והיה מפטיר בהומור; מנהג ברסלב ללכת כך ולומר כך, ויש כאלו שנהגו גם לעשות התבודדות...

בברסלב אין מנהגים!!! והמנהגים שיש, זה מפולין ואוקראינה וכדומה. והוא אמר את זה הרבה פעמים. וודאי שלהתלבש כמו יהודי או הנהגות שרבינו הנהיג בוודאי שחייבים לעשות את זה, אבל כל מיני הנהגות שנכנסו מאומן או מוואהלין, זה אינו ברסלב.

איתנו.

והיה זמנים שהוא שכב, אבל כשהגענו הוא היה מתיישב במיוחד, כי זה הכבוד של הרבי - מדברים מהרבי.

רוב הזמן הוא היה יושב לבד שעות רבות. ולא היה לו עם מי לדבר, ואחר כך כשהגענו אליו, פתאום הוא היה מתלהב כמו נער צעיר ודופק על השולחן, והיה מתלהב בשלהבת אש קודש 'הולכים לדבר מהרבי', ובדרך כלל היינו שואלים אותו שאלות, ופעמים רבים מספור הייתה התשובה: תפילה ועוד תפילה ועוד תפילה.

היינו שואלים אותו על הנהגות שונות. והוא טען שאפשר בכל הנהגה לנהוג כפי רבינו ורבי נתן, אבל אחריהם אין עוד מישהו שצריך להסתכל על המנהגים שלו. רק המסורת שנמסרה ממה שרבינו ורבי נתן בעצמם נהגו, זה המנהג של ברסלב וחוף מזה לא מחייב אף אחד, ועם זה הוא הלך מאד חזק.

## לפתוח את ה'שווארצע פושקאלע'

ההתבודדות - התבודדות זה לפתוח את ה'שווארצע פושקאלע' [= הקופסא השחורה], זו הייתה ההגדרה שלו להתבודדות, לפי תורה נ"ב, שאדם צריך לקחת תאוה כמו תאוות אכילה, ולהתבונן על פי הדיבורים של רבינו בתורותיו ושיחותיו לאיזה מדרגה רבינו הק' רוצה להביא אותנו, שהיא כמו בן המדרגה הכי גבוהה, ואז 'לתפוס' איפה אנחנו אוחים באמת, וממילא הלב נפתח, ואז אפשר להגיע ללב נשכר, אבל כשמסיימים את ההתבודדות, צריך לסיים מתוך שמחה וביטחון שבוודאי תיקנו מה שהיינו צריכים, ובודאי שנזכה שהשי"ת יעזור לנו וישיענו.

כך צריך להיראות התבודדות.

בעניין הצעקות הוא היה אומר שלא חייבים לצעוק בהתבודדות, ולפעמים זה אפילו מבלבל את ההתבודדות, אין זה מחייב, אפשר לצעוק אבל לא חייבים.

התקרבות לרבי - הוא היה אומר שצריך להקדיש לזה זמן מיוחד בשעה של ההתבודדות. וכששאלתי אותו איך אפשר להתמיד באותו דיבור כל יום? הוא אמר לי אם זה יהיה אכפת לאדם והוא ידע שזה הדבר הכי חשוב לו בחיים, אז הוא יגיע לזה ממילא בהתבודדות, ואם הוא לא מבין את זה אז על זה בעצמו צריך לעשות הרבה התבודדות, ואחרי כזה התבודדות מרגישים שאף פעם לא היו מקורבים,

וכשהוא היה מתאר את זה, זה היה נשמע שהוא עכשיו בעצמו מתעקש להתקרב יותר ויותר.



בבית המדרש ברסלב רמה ג' עם בנו הגה"ח רבי צבי ליברמנש שליטא

יוחאי. ופעם אחת דיבר חזק מעניין כי לא תשכח מפי זרעו, ואמר שבגמרא (במסכת שבת) מוזכר שלא ימצאו משנה ברורה והלכה ברורה במקום אחד, והכוונה שלא נוכל להוציא הלכה ישירות מהגמרא, אלא נצטרך את השולחן ערוך, וזה מה שרבי שמעון אמר כי לא תשכח, שיהיה שולחן ערוך שיהיה כתוב שם את כל ההלכות. ובתורה ח' מבאר רבינו את סוד הענין של ללון בעומקה של הלכה וללמוד את ההלכות מהמקור, ושעל ידי זה זוכין לברר ולתקן הכל.

ואז הוא התחיל לדבר על גזירת הגיוס ואמר: חושך וחושך, והזכיר שבדור שלו היו כאלו שהפרידו טוב מהרע אבל כיום הכל מעורבב ממש. ורבי שמעון הרי הבטיח כי לא תשכח מפי זרעו.

והרבי עשה דבר כזה שיוכלו לתקן ע"י לימוד הפוסקים, והצדיק כבר יעשה את הבירור בשלימות.

היה לו יסוד כזה שכל מקום שכתוב בליקוטי מוהר"ן: "דהיינו", הכוונה שחלק מהעבודה לקח רבינו על עצמו, כמו בתורה הנזכרת "דהיינו ללמוד פוסקים".

כשהיו נוסעים לרבינו, הוא היה אומר שנוסעים לרבינו כדי לחזור לארץ ישראל, והמטרה שנזכה לקבל את האור שרבינו רוצה להכניס בנו.

כשהיה מדבר מהמעשה מהשבעה בעטלערס, היה מתלהב מאד והיה אומר את המילים ביראה ופחד.

וכמה צריך להתעקש על תפילה, ולעשות כל יום שעה התבודדות.

הוא היה מדגיש תמיד את העניין להגיע בזמן לתפילה, והיה אומר שהתפילה בקבלת שבת היא התפילה יחידה שכולם מתפללים בכוח, כי כולם מתחילים ביחד, ולכן כדאי

## כשהגענו אליו, פתאום הוא היה מתלהב כמו נער צעיר ודופק על השולחן, והיה מתלהב בשלהבת אש קודש 'הולכים לדבר מהרבי'

שכולם יתחילו ביחד, ובזמן ואז אפשר לזכות לתפילה בכוח.

תמיד לאחר חנוכה היה מתחיל מיד לדבר על פורים בחיות גדולה והיה מתחדש בזה למרות גילו המופלג, ובכל פעם שהיה מדבר מהרבי, היו עיניו דומעות וגם כשהיה מדבר על התבודדות. והוא נתן לנו הדגמה איך עושים התבודדות, והתחיל לבכות ממש, בדמעות שלישי.

איזו התחדשות וכיסופין להתקרב לרבי, בגיל למעלה משמונים.

תמיד הוא היה מיושב ודיבוריו היו מאירים, אבל לפני פורים היה לו אור מיוחד. אור של הרבי, התחדשות של הרבי.

פעם אחת לפני ל"ג בעומר, דיבר על הענין של כח הצדיקים ומגדולת רבי שמעון בר

# רבי נתן היטיב לנגן ומניסיונו לימד אחרים.

הוא לא היה מלחין, אלא ניגן את לחניו של המלחין הגדול בעולם, הלא הוא רבינו הקדוש זיע"א.

"כל אמונה יש לה זמר ונגון, ואותו הזמר המיוחד לאמונה הנ"ל, שהוא אמונה העליונה מכל המיני חכמות ואמונות שבעולם, הינו אמונה בהאור אין סוף עצמו הסוכב כל עלמין כנ"ל - אותו הזמר הוא גם כן למעלה מכל הנגינות וזמירות שבעולם השייכים לכל חכמה ואמונה, וכל הזמירות והנגונים של כל החכמות נמשכין מזה הזמר והנגון - שהוא למעלה מכל הזמירות והנגונים של כל החכמות, כי הוא הזמר השגור להאמונה בהאור אין סוף עצמו, שהוא למעלה מן הכל..."

ולבחינת זמר של אמונה העליונה הזאת, אין מי שיזכה כי אם צדיק הדור, שהוא בחינת משה..."

וכאיש יודע נגן, לא אהב את הזיוף, אפילו לא זיופון קטנטן, כזה שאינו נשמע לאוזן רגילה, אלא רק לרגישים שבנגנים. רבי נתן דרש מעצמו אמת ללא פשרות וללא ויתורים, וכך גם מהסובבים אותו תבע במפגיע אמת ורק אמת.

סיפורים למכביר ישנם, על אנשים - ורבי נתן קיבל את כולם, ביתו היה פתוח לרווחה וכל אדם מכל סוג שהוא יכול היה ללחוץ על הדלת ולהיכנס בלי סינון - כשישבו אצלו וביקשו דבר שלא היה בו מן האמת או שמא הריח ממנו קמצוץ ריח של אי-אמת, וכבר היה דוחה את הדברים בשני ידים, בכבוד אבל בתקיפות ובנחישות. גם אם הדברים 'הסתדרו' לפי שיטתו בעבודת השם. הוא לא אהב 'שטיקים' ו'טריקים' ואף לא קיצורים בעבודת השם, הוא האמין שצריך לעמול קשות בכדי להפוך לעובד השם באמת. רבי נתן לא עזב את המשמרת מעולם, שמירת עיניים, חצות, התבודדות, ותפילה, הוא בער והתחדש כל ימיו עד יומו האחרון ממש. ניגון שלא הפסיק להתנגן.

**קיבצנו לפניכם חלק מההנהגות שבהם הדרך את בחורי ואברכי אנשי שלומינו בדרכו של רבינו הקדוש, וכל זאת בלי שמץ של הרגשת הנהגה או התנשאות, אלא כחבר וידיד המועיל מניסיונו האישי לאלו הרוצים להיכנס בשערי הקדושה, כפי ששמעו ממנו אנשי שלומינו.**

## התבודדות - שהראש יהיה מחוץ ליישוב

**ר' מנחם:** הוא היה מדרך אותנו להקפיד על התבודדות גם בבית כדי שאדם לא ייפול כשאי אפשר לצאת לשדה. הוא היה מקפיד שנדבר ונשוח את הלב לפני הש"י, וכשמישהו היה צועק בשדה את שמו של רבינו הק' ועוד, הוא היה אומר שהתבודדות זה לא 'שמות הצדיקים'...

**ר' יהודה צבי:** הוא הקפיד מאד שגם מי שאין בכוחו לעשות שעה, אבל שיידע שתכלית ההתבודדות היא להגיע לשעה התבודדות, שעה של שיחה בינו לבין קונו. זה מה שרבינו רצה ולזה אנחנו צריכים להשתוקק לקיים בתמימות ובפשיטות.

**ר' נחמן:** תמיד אמר על מה שכתוב במעשה מבעל תפילה 'חוץ ליישוב', הכוונה שהראש יהיה מחוץ ליישוב, ולא שאנחנו צריכים להיות כל הזמן חוץ ליישוב.

## אמת - האמת נשארת כזאת גם כשזה לא מסתדר

**ר' מנחם:** אם נרצה לתאר את ישרותו, אוכל לספר שלמרות שהייתי מאד קרוב אליו, פעם אחת יצאתי לטיול בקברי צדיקים בזמן הלימוד של הכולל, ובסוף החודש הוא הוריד לי מהמילגה, ואמר לי "אין מה לעשות, לא הייתי!" הישרות שלו זה היה משהו שלא בנמצא.

גם בעניין התפילה - גם כשהוא לא הרגיש טוב ולא יכול היה לקום - אבל הוא היה ממשיך לומר: אמנם אני לא יכול, אבל האמת היא שכן צריך להתאמץ להתפלל.

ש'תסתדר' עם החיים ועם הזמן הדחוק.

**ר' רחמים:** הוא הכניס בכל אחד את עניין שמירת הזמן, ממש החדיר זאת לעצמות. עד כדי כך שאם הוא ראה

**ר' רחמים:** יום אחד הוא מצא עלון שהיה כתוב שם על התבודדות בצורה של תיאורים מעניינים על כל מה שמסביב, אך לא התמקדו בדיבור להשם יתברך, אז הוא זרק את זה לפח, והתבטא שזה 'ספר תורה שכתבו מין'. הוא לא חיפש להיות מנהיג או מורה דרך, כשהוא ראה שמקשיבים לו אז הוא אמר לאנשים מה הוא חושב שזה הצורה של דרך רבינו הק', ואנשים הרגישו את האמת.

## תפילה - פירושו; רק אני והשי"ת בעולם

**ר' מנחם:** הוא היה מקפיד שיגיעו חמש דקות לפני התפילה. תפילה צריכה להיעשות ביישוב הדעת, הרבי אומר (בחי מוהר"ן) שתפילה זוהי עבודה גדולה שבגדולות, ואני סומך על הרבי שזה עיקר העבודה שלנו. ויותר מזה הוא היה אומר שהוא חושב שאם אדם לא יתפלל כמו שצריך בגלל קימת חצות, אזי עדיף שהוא לא יקום חצות רק יתפלל כמו שצריך.

הוא הכניס בנו את העניין הזה שתפילה זה עיקר העיקרים ועליו סובב הכל בצורה עמוקה ביותר. היה מדבר איתנו על זה חיזוקים וסיפורים והרבה דיבורים מרבינו. הוא היה מדבר מזה הרבה - גם על התבודדות וגם על התפילה - שלוש תפילות הקבועות, להכניס בזה כוחות, ושעל ידי זה הכל יראה אחרת. התורה והעבודה וכל שבילי החיים.

תמיד היה אומר, שאת העבודה ושאר ענייני העולם הזה, צריך 'לדחוף' שישתדרו בזמן ובמקום, אבל לא את התפילה, ולא כמו שעושים העולם ש'מסדרים' את התפילה

## הלזאת 'תפילה בכוח' תיקרא!?

הוא היה מאד קרוב לר' הירש לייב ליפל שהתקרב יחד עם אביו בלודז'. יום אחד התעוררו כמה מהעובדי ה' במירון לקיים תפילה בכוח, ובמערה אז לא היה שייך להתפלל כך, אז הם יצאו מתחת לציון ביער למטה, וכל אחד היה תופס 'פינה' ליד עץ ומתפלל עד ברכו בלי חזן, ואחר כך המשיכו להתפלל בכוח עד שמונה עשרה. אז ר' הירש לייב אמר לו, שהעובדים באומן היו קמים בחצות, והיו כמה שעות בשדה, ואחר כך היו מתפללים שחרית במשך כמה שעות בקלויז, והם לא העיזו לקרוא לזה תפילה בכוח, ופה כזה זמן 'קצר' וכבר קוראים לזה 'תפילה בכוח', אבל העיקר שיתפללו כפי כוחם.

שהוא לא מצליח להגיע בזמן, הוא היה נשאר בבית, מבחינתו להתחיל 'לרדוף' אחרי החזן, זה לא דבר נכון.

**ר' יהודה צבי:** הוא היה אומר שלא להניח תפילין באמצע התפילה, כיוון שזה מבלבל את כל המחשבה של האדם. וכן בעניין צדקה, העיקר זה לתת לפני התפילה, כנפסק בשולחן ערוך (ומובא בתורה ב').

**ר' נחמן:** על העניין של מחיאת כפיים, היה אומר שזו עבודה בפני עצמה, ולא רק כשיש לאדם התעוררות או התלהבות, וכמו שרבינו מאריך בליקוטי מוהר"ן.

## לימוד ליקוטי מוהר"ן

**ר' נחמן פרנק:** פעמים רבות כשהיה מדבר מתורות בליקוטי מוהר"ן, היה מבקש שנביא לו את ליקוטי תפילות באומרו שזה הפירוש הכי טוב על התורות של הרבי.

## התקשרות לצדיק - אהבה

**ר' מנחם:** בשנים האחרונות הוא החל לדבר יותר ויותר מעניין גדולת מעלת ההתקרבות לצדיק, וכמו שרבינו מביא את הפסוק "ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד" - שזה ענין של אהבת הצדיק. ושעל ידי זה מתבטלים כל האהבות הנפולות.

פעם שאלתי אותו למה בתחילת ההתקרבות הוא בקושי דיבר עמנו על עניין התקשרות לצדיק, אז הוא אמר שלא יכולנו לקבל את הדבר הזה של התבטלות לרבי באותם זמנים. עצות טובות זה נחמד, אבל להגיד שצריך להתבטל, היה יכול להרחיק אנשים בתחילת הדרך. צריך לזה הרבה התבודדות, כדי להבין שזה חלק ממני, ההתקשרות יותר ויותר לרבינו.

## התחדשות - בגיל שמונים ושבע רצה 'להתחיל' להסתגר בבית

**ר' מנחם:** היה אומר על שיחתו של רבינו הקדוש, שאף אחד מאנשיו לא ילך מהעולם בלי להיתקן לפני כן, היינו אם הוא לא יפסיק להשתוקק עד הסוף ועד בכלל, ואז הוא יקבל מה שהוא רצה.

לאחרונה ממש שאלתי אותו מאיפה הוא לוקח את עניין ההשתוקקות, אז הוא הזכיר את דברי חז"ל במדרש אודות רבי אבהו שלא ידע עד יום פטירתו שהוא עשה משהו ושיש לו שכר, והראו לו משמים שלש עשרה נהרי אפרסמון ואמרו לו שזה שלו, והוא אמר "ואני אמרתי לריק יגעתי", כי הוא רצה הכל ואז הוא זכה.

עם הענין הזה הוא הלך בתקופה האחרונה. בהתחדשות של השתוקקות עצומה לעשות רצון השי"ת בכל עת.

הוא היה גם מזכיר את הגמרא (במועד קטן) על ר' יוחנן שאמר עליו הספדן "בא השמש בצהריים" למרות שהוא חי 400 שנה, כי אצלו זה היה בצהריים, כל הזמן היה לר' יוחנן

השתוקקות בלתי פוסקת לזכות לעבוד אותו יתברך ולעלות מדרגא לדרגא.

**ר' יהודה צבי:** כששמע על ר' פסח שפירא שנפטר, ושזכה להיות בבית ולשמור על העיניים בצורה מופלאה כל כך. אמר, אולי גם אני יזכה לזה... להתחיל מעכשיו להיות סגור בבית...

## דרך ארץ:

**ר' מנחם:** לאכול בדרך ארץ - הוא הוא מספר תמיד על ר' אברהם בער'ניו נכד רבינו, שראו אותו אוכל ועל כל כפית הוא הרים את עיניו לשמים. כמו כן, בסעודות הוא לא אהב לראות איך שחוטפים, מה זה? זה השולחן של הרבי!

# כששמע על ר' פסח שפירא שנפטר, ושזכה להיות בבית ולשמור על העיניים בצורה מופלאה כל כך. אמר, אולי גם אני יזכה לזה?! להתחיל מעכשיו להיות סגור בבית...

הוא היה דואג שיהיה מספיק אוכל, וסכין ומזלג, שלא יהיה 'פגם המזבח' (תו' יז). דרך ארץ באכילה זה חלק מהכלי לקבל את האור של הרבי. כך גם בסעודה שלישית עד יומו האחרון הוא היה מביא סכין לחתוך את החלה, שהכל יהיה בדרך ארץ.

**ר' רחמים:** זכורני שהוא התבטא בחריפות מאד על מי שאוכל על גבי שולחן מלוכלך. גם היה מעורר על כך שלא לאכול בעמידה. הוא אמר פעם למשגיח של ישיבת ברסלב, שראוי שהבחורים שמגיעים בחתונות לאכול מהבר, שיישבו לשולחן עם צלחת ומזלג.

## סלידתו מכבוד ופרסום: שלא להיות כאותם שבוחרים מן הכבוד ומסתכלים לאחור לראות שהוא רודף אחריהם...

**ר' מנחם:** אצל העולם היה יושב יחד עם העולם ולא הסכים לשבת במזרח. לעומת זאת כשדיבר בפני בחורים צעירים הוא כן היה יושב במזרח, הוא אחז שהם צריכים לראות דמויות.

**ר' רחמים:** הוא סלד מכל תואר של רב. והוא מחה בפני כל מי שרצה להופכו לכזה.

הוא היה אומר תמיד שצריך רחמי שמים שלא יחשבו שאדם שמדבר ליקוטי מוהר"ן הוא

אחז בזה, אלא היה אומר "אני לא שמה, ואני רק מדבר ממה שהיו צריכים אליבא דאמת".

היה מקפיד מאד לא להגיע מאוחר לשיעור, הוא לא אהב שיחכו לו כמו על איזה רב או אדמו"ר. פעם אמרתי לו שבכל אדם הרי חלק מהחיות שלו זה כבוד, ומצד שני, יש דיבור של רבי נתן: קנאה, תאוה, אבל עוד אתה רוצה כבוד גם?! אז הוא ענה לי שבאמת אי אפשר לחיות בלי כבוד בכלל, אבל שהאדם לא יארגן לעצמו כבוד, לא לרדוף אחרי הכבוד ולא לעשות דברים בשביל זה.

פעם אחת הוא אמר שהוא מרגיש את השמחה של החג, ומיד אמר אני מקווה שזה לא דמיונות, הוא פחד מאד מדמיונות.

לפני כארבעים שנה היה שמועה שהוא נתן צוואה שלא ישאירו ממנו שום תמונה, וכשראה מישהו מצלם אותו - אמר לו שהצוואה מיועדת גם לו (אח"כ כשהוא ראה שיש ריבוי של צילומים ותמונות, הוא ירד מזה).

**ר' נחמן פרנק:** כשיצא פעם מהקלויז הלכו אחריו הרבה אנשים, הוא הסתובב אליהם ואמר "עד שלא כולם הולכים הביתה, אני לא יוזז מכאן..." ואכן חיכה עד שכולם הסתובבו והלכו.

לאחר מכן התנצל לזה שעמד לידו, שבגיל שלו התאוהו הכי קשה היא לכבוד, והוא חייב להילחם בזה עד הסוף...

## שבתות מירון:

**ר' מנחם:** בשבתות מירון, היינו יוצאים בחצות הלילה בצוותא חדא להתבודדות יחד, ובסוף ההתבודדות היינו קוראים לו - מחמת שלא היה לו שעון - והיינו עושים ריקוד. היו אלו ימי חיות בלתי נשכחים, החרוטים עמוק בלב.

**ר' רחמים:** נסעתי אתו פעם אחת למירון יחד עם בני הקטן, וישנו אתו בלילה בחדר. והוא היה סובל מאד בעיכול, ולא היה הולך לישון בליל שבת, כי היו לו כאבים אם הוא היה אוכל מאוחר. אבל במירון הוא הלך לישון מוקדם, כי הוא דיבר עם הבחורים שצריך לישון מוקדם. כל הלילה הוא נאנח מכאבים, בסוף צלצל השעון שלו לחצות והוא ניסה לקום, והיה לו קשה, אז הוא שם את הידיים מאחורי הצוואר והתיישב ואז נפל שוב, וכך עשר פעמים, לבי נצבט בקרבי. אחרי עשר פעמים הוא הצליח לקום, נטל ידיים, ואחרי זה עבודה של החצות שעתיים, איזה עבודה!!!!

בחזור אמרתי לו שראיתי את המסירות נפש שלו לחצות, והיה לי ביטול הבחירה, ובזכות זה קמתי חצות. אז הוא הסתובב ואמר לי "אם לא היית מתפלל, לא היית קם..."

## למד לשונך לומר איני יודע

**ר' רחמים:** היה יכול מול כולם לענות "אני לא יודע", ולא חיפש תירוצים מתחת לאדמה, היה אומר לפעמים "טעיתי". האמת שלו הייתה 'חותכת' לגמרי.

## ותשחק ליום אחרון:

**ר' מנחם:** בשבת האחרונה ששמעתי אותו, היה זה בשבת פרשת זכור כאן בקריה החרדית בבית שמש, הוא דיבר כמה מילים והתאמץ מאד, ואז הוא הסביר את ההבדל בין עקשן לתקיף; תקיף זה כשאדם מבין את העניין והוא מקבל על עצמו בתקיפות לעשות כך, אבל עקשן זה בלי להבין, כי בעבודת ה' אין שכל ואין הרגשה ('אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה') אלא צריך לעשות בלי חכמות ועם עקשנות גמורה. בלי להבין כלום.

בשבת לפני הפטירה עליתי אליו, הוא אפילו לא ראה מי שנכנס, הוא לא דיבר, ורק שמעתי שכמה שעות אחר כך הוא דיבר כמה מילים עם המשפחה. למחרת היה לו קוצר נשימה, הוא רצה להסתלק בבית, אבל בנו רצה לקחת אותו לבית חולים, והוא אמר תעשו מה שאתם רוצים, זה היה היפך טבעו. כי הוא היה עקשן.

**ר' רחמים:** היה אומר שזכרון יום המיתה היא הסגולה הכי טובה לאריכות ימים.

**ר' נחמן:** בפעם האחרונה שראיתי אותו והדיבור האחרון שהיה, כשאמרתי לו שקיבלתי שיעור באמונה בבית החולים, אז הוא אמר לי 'ביטול בשלימות לרצון ה', כלומר זה העבודה שלו עכשיו.

## כבוד רבינו הקדוש:

**ר' יהודה צבי:** באחת השבתות שקרא סיפורי מעשיות במעשה מבעל תפילה, התלהב ביותר בהגיעו לקטע שבו רבינו מספר על כך שהגיבור מצא שערות מראשו של התינוק. ובאומרו זאת החל להפליג בדברים. ולפתע בתוך כדי אש הדיבורים, נעצר. וסגר את הספר. באומרו שסיפורי מעשיות הוא הספר הכי גבוה של רבינו, ואי אפשר לומר בו הבנה, אלא רק רמזים. מאז הוא נמנע לחלוטין מללמוד סיפורי מעשיות ברבים, והיה לומד חלף זאת, חיי מוהר"ן.

**ר' נחמן פרנק:** כשנפתחו שערי אוקראינה לרווחה ויכלו לנסוע לציון רבינו הק', התקיים בשעתו דיון הקשור לנושא בבית הדין של העדה החרדית. בשלב מסוים אחד הרבנים שהיה ידוע בהתנגדותו לברסלב, נעמד וטען בתוקף שאסור בכלל לנסוע לאומן. קם רבי נתן בתקיפות ובנחישות והשתיק אותו, כשהוא אומר לו "אתה מתנגד בכלל לכל עניינו של רבינו, הכיצד הינך מעז לדון בעניין?"

כשהכבוד של רבינו היה על המשקל, הוא לא חס לא על כבודו ולא על כבוד אחרים, כלל וכלל, אלא לחם בכל עוז ותעצומות, וכדברי חז"ל: במקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב.

פעם אחת ראיתי מחכה לילדים שבכו בכניסה לביהמ"ד, ושאל כל אחד מהם את שמו והחזיר אותו לאביו, ולא חס על כבודו.

## ריינע וועלט:

**ר' רחמים:** הוא היה אומר שצריך מסירות נפש שלא להנות מהעולם הזה, והוא עבד על זה בעצמו.

פעם אחת, אחד החברים בעמנואל עשה ארון ספרים חדש בביתו ועשה מלווה מלכה, והראה לו את הארון אז הוא ביטל בתנועת יד את ההתלהבות. הוא כל כך לא אהב את החיצוניות ואת המצב שעושים סביב זה, אפילו בביהכנ"ס הוא לא אהב שמתלהבים מהדברים החיצוניים, אך עם זאת אמר שאנחנו לא בדרגה להתלהב מעצם קדושת הביהכנ"ס, אז אנחנו צריכים את החיצוניות.

היה אומר שאסור ללכת עם בגד קרוע, כמו שרבינו כותב, אבל אפשר לשים טלאי וללכת עם זה...

## רגישות ואחריות:

**ר' רחמים:** הוא היה מקפיד לא לדבר באידיש במקום שלא כולם הבינו אידיש, אפילו בכולל ברסלב בבני ברק, הוא הצליח להוציא הסכמה מהנהלה לדבר בעברית.

ניסן תשפ"ו

בס"ד

## הודעה ובקשה

כל מי שבידו מכתבים/שיעורים/כתבים

הן בכתב הן בהקלטות וכדו'

מאת ראש משפחתינו

הרה"ח ר' נתן ליברמנט זצ"ל

מתבקש לפנות בהקדם

למס' 0548574606

אימייל CHAVY5919@GMAIL. CON

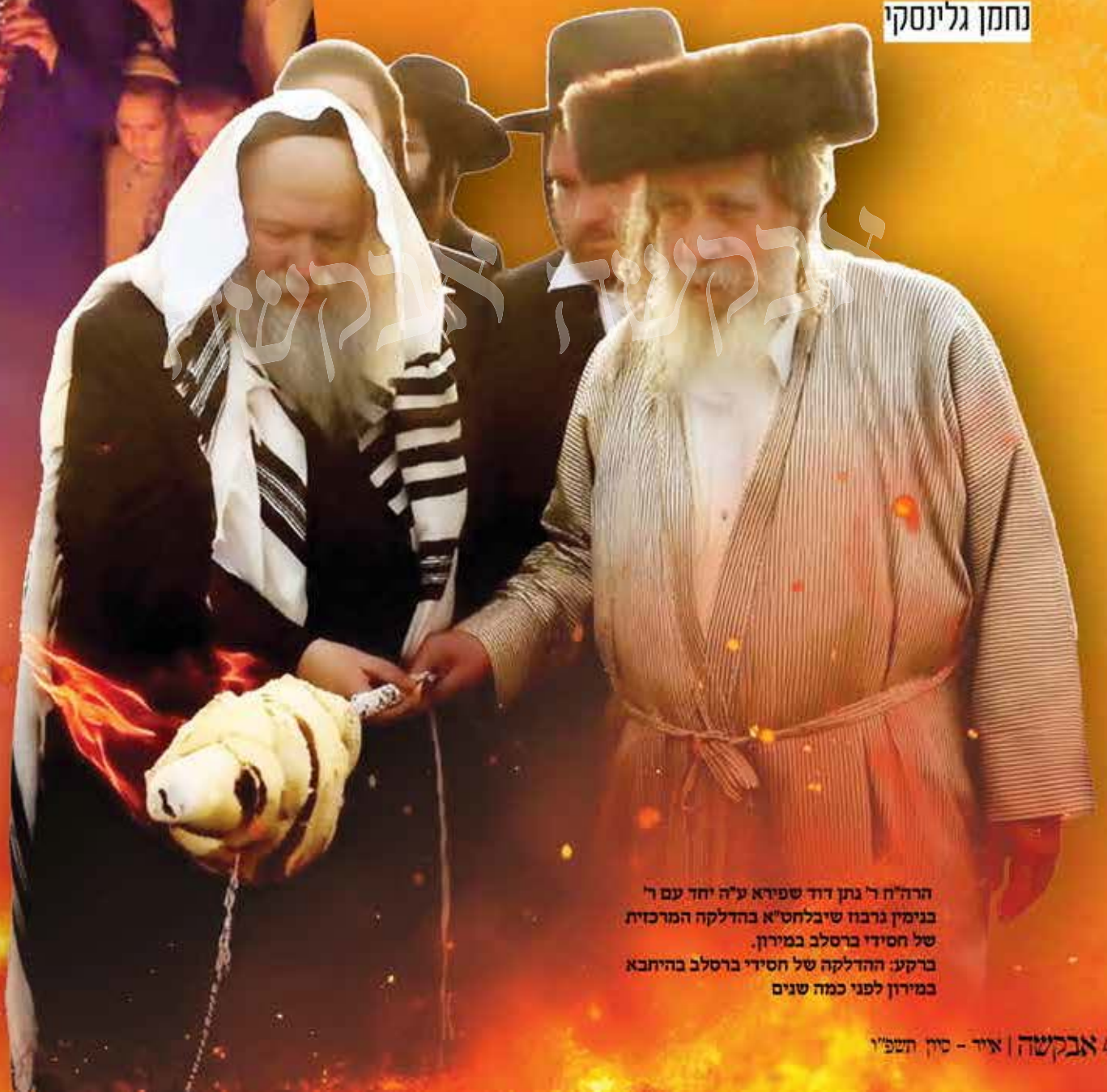
ויהיה בזה לזיכוי הרבים

נספחת ליברמנט



ביום ל"ג בעומר עולים אלפי שלהבות ברחבי העולם כולו, לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי // אך ישנה שלהבת אחת, בולטת במיוחד - השלהבת של חסידי ברסלב אשר להם קשר אישי ומיוחד עם רשב"י ותורתו // אלו ששהו ארוכות במירון גם לפני עשרות שנים בזמנים שאף אחד לא הגיע לשם, וממשיכים לא לוותר גם כאשר מחיצות של ברזל וגדרות תיל מנסים למנוע זאת מהם // בראיון מיוחד אנו חושפים את סיפורה של השלהבת - ההדלקה המרכזית של חסידי ברסלב במירון, ובעצם שלושת ההדלקות: בליל ל"ג בעומר, בבוקר לאחר וותיקין, ובצהרי היום

נחמן גלינסקי



הרה"ח ר' נתן דוד שפירא ע"ה יחד עם ר' בנימין גרבוז שיבלחט"א בהדלקה המרכזית של חסידי ברסלב במירון.  
ברקע: ההדלקה של חסידי ברסלב בהיתבא במירון לפני כמה שנים



אבקשד

אבקשד

# חסידי ברסלב, יראים וששקמים,

מי לכם פה  
זמה לכם פה

קרדיט תמונות: הלוח של ברסלב, גנזי ברסלב, בעולמה של ברסלב



הדלקה אנש דחסידי ברסלב במירון



הדלקה אנש דחסידי ברסלב במירון



הדלקה אנש דחסידי ברסלב במירון עם הגר"מ קרמר תשפ"ב



ר' נתן דוד שפירא בהדלקת ההדלקה במירון תשע"ז

מבחורי ישיבת ברסלב שהחלו להלהיב את העסקנים שחייבים לעשות ריקודים מאורגנים מיד לאחר תפילת שחרית, עם מוזיקה המגביה את השמחה טפח וטפחים.

יצויין שכבר אז הייתה קיימת ההדלקה הגדולה בצהריים ל"ג בעומר בשטח 'תולדות אהרן' אך זו מתמקדת מטבע הדברים בעיקר בהורי וילדי החלאקה המגיעים ביום ל"ג בעומר, אך הבחורים והאברכים הצעירים חפצו גם הם להשתתף בשמחתו של רבי שמעון, וביקשו לארגן מוזיקה גם בבוקר.

### ריקודי אנ"ש בחצר הציון

גולת הכותרת הייתה כמוכּן המניין המרכזי של אנ"ש, התפילה בכח והתלהבות, אך

בשעות של לפנות בוקר לחניון מגידו הסמוך מאוד לציון, שם האוטובוסים היו חונים. משם הייתה עליה מכין הסלעים בה היינו עולים לכיוון הציון. עלייה שהיום כבר אינה קיימת.

היה מדובר כמוכּן בציבור הרבה יותר קטן, ואת התפילין היו מניחים בחדרים של שפירא חדרים חמש ושש וחדרו של ר' חיים ליברמנש ז"ל. לאחר מכן היו מתפצלים לשני מניינים של אנ"ש - מניין אחד גדול התפלל על גג הציון, ומניין שני התפלל סמוך לציון הלל הזקן ותלמידיו.

סמוך לציון של הלל הזקן, לא היה אז שום רחבה, אלא שטח צר ביותר, כמעט שביל, שבכולו לא יכלו לעמוד יותר משלושים-ארבעים איש.

התפילה הייתה מיוחדת במינה. תפילה של אנ"ש חסידי ברסלב בכוח והתלהבות, ביום ל"ג בעומר, בצינונו של רשב"ג...

לאחר התפילה היו ריקודים סוערים של אנ"ש על גג הציון. בית המדרש שעל הגג ('אור הזוהר') לא היה עדיין, וכל הגג שימש לריקודים של אנ"ש. ר' נחמן אטינגר היה זה שארגן את זה, וכך זה נמשך כמה שנים.

זה היה לצד הדלקה גדולה של אנ"ש שאורגנה עוד מאז הייתי ילד צעיר, בשעות הצהריים של ל"ג בעומר, ברחבת הענק שמתחת להיכל ציון ר' אלעזר, שם היו רוקדים יחד עם ילדי החלאקה, הייתה זו הדלקה שארגנו ר' בנימין קוגלמן וחונתי לעתיד ר' נחמיה חשין, עם בעלי מנגנים מאנ"ש וציבור אנ"ש השוהה במירון בשעות הללו, יחד עם ילדי החלאקה מקרב חסידי ברסלב.

### השטח מתרחב והמניין מתאחד

לאחר כמה שנים בהם התקיים המניין סמוך לצינונו של הלל הזקן ותלמידיו, הורחב מאוד השטח הסמוך לציון. היה זה הרה"ח ר' מאיר קרליבך, שעומד כידוע בראשות הכנסת אורחים הממוקם מעל לשטח זה, שהרחיב את השטח הפך אותו לרחבה גדולה, ועשה זאת יחד עם קהילת 'תולדות אברהם יצחק' שמאז החלה לערוך את ההדלקה בשטח המדובר.

לצד ההרחבה הגדולה והפיכת השביל הצר לרחבת ענק - נבנה בית הכנסת 'אור הזוהר' על גג הציון, וכך קרה ששני המניינים התאחדו למניין אחד ענק בשטח שכעת יכול היה להכיל בקלות מאות ואף אלפי מתפללים.

לאחר התפילה התארגנו ריקודים ספונטניים ללא מוזיקה, שמטבע הדברים גוועו במהירות. ואז החלה דרישה, זה היה בעיקר

סידי ברסלב, מאז ומעולם - הרגישו קשר מיוחד לרשב"ג. אין כאן המקום להרחיב אודות קשר ייחודי ועמוק זה. רק נציין ונאמר שמאז ומעולם, חסידי ברסלב הם אלו שנטלו זכות ראשונים במירון וציון הרשב"ג ככלל.

בשנים עברו, כאשר הדרך למירון הייתה סבוכה ומפותלת - מי שהגיע למירון בתמידות היו רק המקובלים ולומדי זוהר הק' לצד חסידי ברסלב. לא לחינם, עד היום החדרים שמעל לציון, אלו שבעליהם הם בניהם ונכדיהם של מי שזכו בהם ב'חזקה' בזכות שהותם התדירה במירון, הם של המשפחות המפורסמות בחסידות ברסלב, נכדיהם של זקני אנ"ש הידועים. ביניהם ניתן למנות את ר' יונה לבל, ר' שמואל שפירא, בנו ר' נתן דוד שפירא, ר' שמואל צ'צ'יק, ר' משה בורשטיין, ועוד ועוד - כאשר רוב ככל החדרים שייכים לנכדיהם של חסידי ברסלב.

עם השנים, ועם התפתחות הדרכים וההילולא הגדולה - החלה נהירה המונית לציון הרשב"ג, בפרט ביומא הדיילולא דיליה. אך עדיין, אפשר להבחין בקלות בחסידי ברסלב אשר לא נפקד מהם איש מלהגיע לציון הקדוש.

ביריעה זו ננסה להתחקות אחר חסידי ברסלב אנשי שלומינו, שביקשו והצליחו בס"ד להקים הדלקה מרכזית שלא כבתה גם בשנים בהם נראה היה הכל כסגור ומסוגר - אך השלהבת הברסלבאית לא נוצחה.

עימנו נציגיהם של מארגני ההדלקה הגדולה זה שנים רבות, ר' לוי יצחק צוקר ור' יחיאל צוקר שמשתפים אותנו במעט מזכרונותיהם כיצד החלה אט אט ההדלקה המאורגנת המיוחדת לחסידי ברסלב לקרום עור וגידים לפני כעשרים שנה, עד שהיא עומדת כיום על מנייני תפילה ענקיים לכל תפילות יום ל"ג בעומר, מנחה ערבית ושחרית, ושלוש הדלקות מרכזיות וגדולות, לביל ההילולא, בבוקרו, ובצהרי היום.

### ראשיתך מצער - מניין של שלושים-ארבעים איש

נבקש לחזור לתחילת ההתמסדות של התאספות אנ"ש במירון בימי ל"ג בעומר.

אתחיל לספר ממה שאני זוכר כשעוד הייתי בחור צעיר, עוד בימי הישיבה קטנה.

היינו נוסעים, ציבור גדול ומאורגן מאנ"ש, ישירות מבית מדרשינו הגדול במאה שערים, וכאשר גדלתי ולמדתי בישיבת ברסלב בכני ברק נסעתי עם אנ"ש שנסעו במאורגן ישירות בבני ברק.

היינו יוצאים לביל ל"ג בעומר ומגיעים

## ריקודים למרות הכל, וח"י רוטל

הריקודים נמשכו מידי שנה כשעה וחצי עד שעתיים, ולפעמים אף יותר מכך, במלוא השמחה והחדווה.

צריך להבין שרוב ציבור המשתתפים, אוזן בבוקר ל"ג בעומר אחרי לילה שלם של ערות - אם בדרכים ואם במירון עצמה, וציבור גדול גם חוזר הביתה מיד לאחר התפילה כוותיקן, מה גם שהשמש קופחת במלוא עוזה ללא הצללה ראויה לשמה (בשונה מההדלקות בליל ל"ג בעומר) - ובכל זאת נמשכו הריקודים במשך זמן לא מבוטל במלוא השמחה.

כאן המקום להזכיר את הר"ר חיים ליברמנש ע"ה שכידוע החזיק בהכנסת אורחים בחדרו שעל גבי הציון, שדאג בכל שנה לח"י רוטל משקה עבור ציבור המשתתפים, כאשר אנו היינו משיגים חלק מהעלות והוא מצידו היה מעניק לנו שפע גדול הרבה מעבר להשתתפות שלנו. היה לכבוד הציבור שתיה ואוכל בשפע. כמו כן הר"ה ר' ג' בנימין גרבוז שליט"א שהיה משתתף בעלויות הרבות כמו גם בשנים בהם היה קשיים עם האישורים הנדרשים.

## שנת הקורונה - הדלקה למרות הכל

כך היה במשך שנים רבות שני הדלקות מרכזיות לאנ"ש סמוך ונראה לציון הקדוש במירון בעצם יום ל"ג בעומר: בבוקר לאחר תפילת הוותיקן, ובצהרי היום לילדי החלאקה ומשפחותיהם.

ואז הגיעה הקורונה, ושיבשה סדרי בראשית... מירון כולה נסגרה על ידי הרשויות, וחוף מטקסים ממלכתיים לא היה צפוי להיות כלום, לפחות באופן רשמי... (על הלא רשמי ראה מסגרת).

כך, שלא יכולנו לתכנן שום הדלקה לחסידי ברסלב במירון.

אך למרות זאת, חסידי ברסלב לא וויתרו. היה אז ציבור מחסידי ברסלב ששכר דירות עוד מהשבת שלפני ל"ג בעומר ביישוב הדרוזי 'בית גא' המרוחק ממירון כשעת הליכה דרך ההרים, היו גם כאלו ששהו באוהלים אי שם ביער באמצע הדרך, והיה גם ציבור גדול שתכנן לנסות להגיע בעיצומו של יום.

וכך הודענו לציבור שהמסורת השנתית



חסידי ברסלב במירון אחה"צ



הנה"ח רבי משה קרמר במירון תשפב

## למרות שרוב המשתתפים, אוזן בבוקר ל"ג בעומר אחרי לילה שלם בדרכים ובמירון עצמה, בכל זאת נמשכו הריקודים במשך זמן לא מבוטל במלוא השמחה

באופן רשמי, אם יש ריקודים בלי הדלקה, זה יותר קל מבחינת האישורים, ואיכשהו הכל הסתדר בכל שנה, כשזכינו גם לריקודים וגם להדלקה...

זה לא היה קל, והיה צריך לעבוד קשה בכל שנה כדי לסדר את כל האישורים, אבל ב"ה שההדלקה והריקודים יצאו לפועל מידי שנה בשנה.

קרה גם שהמסורת הגיעה להפריע באמצע, אבל לא הצליחה להפר את שמחת הרשב"י שנמשכה במלוא עוזה שנה אחר שנה.

הביאו לשם את גדולי בעלי המנגנים מאנ"ש המבוקשים מאוד ביום ל"ג בעומר שבאו ושימחו במאוד את ציבור המשתתפים שנה אחר שנה.

היו כאלו ריקודים סוערים, כשהציבור כולו רקד בכזו שמחה ובכזו התלהבות אין קץ: 'אשרינו מה טוב חלקינו בהילולא דבר יוחאי / ומה נעים גורלינו בזכות אדונינו בר יוחאי'.

הצעירים לא הסתפקו בכך ורצו להמשיך מחיל אל חיל ולארגן גם ריקודים סוערים לשמחה הרשב"י.

מה שעשו אז, זה שסיכמו עם ר' מאיר קרליבך או הרב שניצר, בכל שנה מי שהיה אחראי אז על המוזיקה בחצר, ור' מאיר פראנק שמארגן בשטח את הריקודים, שהשעות הראשונות לאחר וותיקן, יהיו מוקדשים לחסידי ברסלב שירקדו יחדיו בחצר, ואף בעלי המנגנים יהיו כולם מאנ"ש (כאשר בין כך ברוב היום בעלי המנגנים הם מאנ"ש חסידי ברסלב).

הם הסכימו, וכך נהיה שלאחר התפילה היו כל בחורי ישיבת ברסלב לצד שאר אנ"ש עולים יחד לחצר ומארגנים שם ריקודים סוערים. היו מביאים אז בעלי מנגנים ידועים מאנ"ש, וכך היה כמה שנים.

התמונות הידועות של שני מעגלים זה על גבי זה, הם מהשנים בהם בחורי אנ"ש היו רוקדים שם במאורגן, וארגנו ריקודים מעניינים לכבוד התנא הקדוש.

כך זה נמשך במשך כמה שנים בודדות, אבל זה לא כל כך הצליח. מאחר שמדובר בשטח מאוד קטן וממילא מאוד צפוף, עם ציבור מאוד גדול מבחוץ, וגם שמטבע הדברים - כאשר צריך ללכת ממקום התפילה למקום אחר כדי לרקוד, לא כולם היו טורחים והולכים.

## הדלקה וריקודים במיוחד לחסידי ברסלב

וכך הוחלט שמארגנים ריקודים בתוך שטח הסמוך לציון הל הזקן. ר' מאיר קרליבך דאג לארגן את האישורים הנדרשים מצד הרשויות, וכך יצאה לדרך הדלקת אנ"ש המתקיימת עד היום.

# המשפחה הגרעינית של רבי שמעון...

בשנת הקורונה, זכיתי לדרך חתחתים ארוכה ומתמשכת...

צעדתי במשך כמה שעות בחציו השני של הלילה בין הגאיות והעמקים, ההרים והסלעים, בנסיון להגיע לכסא של אליהו למניין של אנ"ש ולאחר מכן לנסות להגיע לציון הקדוש.

זה היה כמעט סיפור מתח... לא יכולנו להדליק פנסים מחשש שנתגלה, וכל הזמן חלפו פטרולים עם ג'יפים, וכך טיפסנו בין השיחים וניסינו להתקדם.

למעשה לא הצלחתי להגיע למניין של אנ"ש, אך בצהרי היום בערך בשעה חמש, נשברו כל המניעות והמחסומים וציבור של כמה אלפים שלפתע 'צצו' מכל ההרים שסביבות מירון או יצאו מכל מיני מחבואים בהר הקודש עצמו - נכנסו להיכל הציון הקדוש ושפכו ליבם כמים.

רוב הציבור שהיה שם, היה מקרב אנ"ש חסידי ברסלב.

אמרו אז (באווירת ימי הקורונה...) שרבי שמעון הזמין את 'המשפחה הגרעינית' בלבד - חסידי ברסלב.

היו שם רבים רבים מאנ"ש, בהם קרובי משפחתי, שלהם ולקנאות אין שום קשר, והם הגיעו למירון במסירות נפש למרות שהם לא מורגלים כלל וכלל להתעמת עם שוטרים ולצפצף על הוראותיהם. אך כאשר מדובר ברבי שמעון, ובאהבה שאינה תלויה בדבר - שום דבר לא מנע מחסידי ברסלב להגיע לשם בהמוניהם.

היו שם כמובן המוני יהודים כשרים מכל הסוגים והחוגים, אך במיוחד התבלט ציבור הענק מקרב אנ"ש שהגיע לרבי שמעון בר יוחאי, שרבינו גילה כי ההבטחה הנצחית 'כי לא תשכח מפי זרעו' תהיה על ידו של רבי שמעון.

גם 'דרך המהדרין' באתרא קדישא מירון נזקפת במידה רבה לזכותם של חסידי ברסלב שמסרו נפשם למען העניין, בכדי שיוכלו לעלות וליראות בקדושה ובטהרה.

הקשר בין רבי שמעון לחסידי ברסלב - אין דומה לו. בשנים האחרונות אנו נוכחים לראות גם, כי יש קשר מיוחד בין ל"ג בעומר של רבי שמעון לראש השנה של רבינו... ובוודאי יש בכך עניינים נשגבים וטמירים.

זה מה שנותן לי את הכוח להתמסר למען העניין הזה, כמו כן, אבי מורי היה מקריא לנו מידי שנה את המכתב המיוחד של רבי יצחק בנו של מוהרנ"ת שמתאר בלשונו הצירורית והמאירה את 'החתונה' של רבי שמעון במירון, שממחישה במעט באיזה אירוע מיוחד וקדוש מדובר...



ילדי חלאקה על גבי הוריהם בריקודים במירון

## לאחר תפילה מנחה מעריב וספירת העומר ושיחות ההכנה המרוממות פצחו כל הקהל בריקודי קודש, כשגם הדלקה מכובדת נדלקה כמעט מאליה...

כהכנה להדלקה הגדולה. עם השנים ועם התווספות המניעות בעקבות האסון הנורא שהתרחש וגבה את חייהם של מ"ה נפשות יקרות - גדל עוד יותר ציבור המקדימים לבוא, וממילא גם ציבור המשתתפים בהדלקה בליל ל"ג בעומר שגדל למאות אנשים, עם שיחת הכנה מיוחדת הן באידיש והן בלשון הקודש על ידי ר' שמעון אליהו בריון, ר' יעקב נתן אנשין, ועוד.

באחת השנים זכינו בהשתתפות של הרה"ח ר' משה קרמר שהדליק את המדורה לכבוד התנא.

במקביל, לאחר שכאמור ציבור גדול החל להגיע בערב היום, דאגנו גם למתחמי מיטות באהלים בשטח הנ"ל ובדירות נוספות במושב מירון, שם הצטופפו מאות רבות של בחורים ואברכים צעירים (במתחם של שלושים

ממשיכה בס"ד. אם במירון אי אפשר לארגן מניין תפילה והדלקה - נעשה זאת סמוך ונראה לציון הקדוש, צמוד לכסא של אליהו (-סלע גבוה שמוזכר במעט כסא, הממוקם ממש מול ציון הרשב"י הנצפה משם בבירור, ומכונה כך על שם מסורות מסויימות שאליהו הנביא יעבור שם בעת הגאולה).

אני אישית לא הצלחתי להגיע לשם, לאחר שטעיתי בין ההרים והעצים בשעות של לפנות בוקר (סיפור נסיעה ארוך שראוי ליריעה בפני עצמה...), אך שמעתי את הציבור הענק מאנ"ש שהתאסף שם, מתוך מערה באיזור בה שהיתי בזמן הנץ החמה.

וכך ב"ה היו שם מאות מאנ"ש שלמרות הכל עמדו ממש מול הציון הקדוש הנראה משם בבירור, והתפללו יחד תפילה בכוח ביום ל"ג בעומר ולאחר מכן ערכו ריקודי קודש בשמחה עצומה שלמרות הכל זכו להגיע כל כך קרוב, וכמקובל מהאר"י שעד שלוש פרסאות נמשך אורו של הצדיק.

אחר הצהריים זכו רבים גם להגיע לציון הקדוש עצמו לאחר שנשתברו כל המניעות בדרך לא דרך...

### הדלקה גם בליל ל"ג בעומר

מאותה שנה החלה תנועה מאוד ערה של ציבור ענק מאנ"ש שהחל לבוא מוקדם למירון כדי להיות בטוחים שיזכו להיות בציון הקדוש ושום מניעה לא תמנע זאת מהם. כך שמיד בכניסת יום ל"ג בעומר כבר שוהים מידי שנה מאות רבים מאנ"ש באתרא קדישא מירון.

לכן, בשנה שלאחר הקורונה, ל"ג בעומר תשפ"א, ארגנו הדלקה מיוחדת גם בליל ל"ג בעומר בתוך יישוב מירון. היה לנו שטח מרווח שרכש גיסי ר' רפאל ויסקי והסכים שנשתמש בו לצורך הדלקה, וכך ארגנו גם מניין מנחה וערבית עם שיחה מיוחדת בין התפילות

## ל"ג בעומר תשפ"ו - התוכנית

מהן התוכניות הצפויות לשנה הנוכחית?

ההדלקות יתקיימו בס"ד כמו בשנה החולפת, במיקומים עליהם סיפרנו בגוף הכתבה. וכאמור - כדאי להתעדכן בקווים הטלפוניים של אנ"ש בזמן אמת כדי לשמוע אם יש שינויים קטנים של הרגע האחרון או דרכי גישה חילופיות.

יש נקודה משמעותית אחת, שבשנה האחרונה מאוד הפריע לאנ"ש והשנה בס"ד הצלחנו לסדר זאת על הצד היותר טוב.

המדובר הוא ברחבת בית הלל, שם הוקם בשנה האחרונה אוהל תפילה גדול עם שולחנות וספסלים.

את תפילת הוותיקין הגדולה והמסורתית קיימנו בשנה שעברה באוהל זה, אשר מבחינה טכנית אין מתאים ממנו, קודם כל בגלל שהוא ממוקם באותו מקום בו אנו מקיימים את התפילה זה שנים רבות. אך גם בגלל עצם קיומו של האוהל המוסדר, והשולחנות והספסלים הכוללים כמה מאות מקומות ישיבה, עליהם ניתן להתפלל ביישוב הדעת.

אך מה שקרה בשנה האחרונה, הוא שכידוע נעשו תיקונים גדולים כדי להסדיר את כניסת כל המעוניין להיכל ציון הרשב"י, ואחד מהפעולות שנעשו הוא יצירת 'סרט-נע' כפי שאנו מכירים מהציון הקדוש באומן בערב ראש השנה למען יוכל כל החפץ להשתטח על הציון הקדוש (זאת לבד מחלק מהיכלי התפילה בציון הרשב"י שם ניתן להתפלל ביישוב הדעת כמשך זמן רב).

כדי להיכנס להיכל הציון, יש תור מסודר, בו נכנסים לאט לאט לציון ויוצאים מפתח אחר. אך ב"ה ש'עמך בית ישראל משתוקקים ומתגעגעים מאוד' וכך נוצר עומס גדול של אלפי יהודים מכל הגוונים המנסים להיכנס לציון הקדוש, עם תור שמתארך ומתארך עוד ועוד.

העסקנים תכננו את איזור הציון כך שהתור מסוגל להתארך עוד ועוד, עד לחצר הלל שרחב 18 מטרים, ובכוונה אהל התפילה רחב רק 10 מטרים כדי להשאיר מקום לתור האנשים המבקשים להיכנס לציון.

אך מה שקרה בשנה החולפת הוא שהתור שהתארך והתארך הסתובב בתוך חצר הלל, כך שהוא נכנס כבר בתוך אהל התפילה, והפריע מאוד למהלך התקין של התפילה בכח של ציבור אנ"ש כאשר מאות אנשים עמדו והמתינו בתוך האהל.

השנה, שוחחנו עם עסקני ארגון 'אש דת' המארגנים את הלוגיסטיקה המדוברת באיזור הציון, ולאחר מחשבה הוחלט שאהל התפילה יעמוד באמצע רחבת הלל, כך שגם אם התור יתארך ויצטרך 'להסתובב' ברחבי הרחבה - הוא יסתובב מסביב לאהל התפילה ולא יפריע כלל לאנ"ש המבקשים להתפלל בכח והתלהבות ביום מסוגל כל כך, במקום מסוגל כל כך...



חסידו ברסלב במירון אחה"צ

על הר הקודש לאחר האסון הנורא, המניין מנחה ומעריב בליל התקדש ל"ג בעומר עם שיחות ההכנה ביניהם וספירת העומר הנוערת שלאחריהם, ולאחר מכן ההדלקה הגדולה, מתקיימים בשטח הענק והמרווח מעל השטח שכונה 'תולדות אהרן' (-השטח שממוקם בסוף המדרגות ביציאה האחורית מציון רשב"י ור' אלעזר בנו).

שם יש אהל ענק המכונה 'אהל חלאקה' ומיועד לציבור ההורים הרוצים לגלח את בניהם ביישוב הדעת, (אמנם בליל ל"ג בעומר האוהל המדובר ריק, וציבור אנ"ש ב"ה מוצא בו תועלת רבה).

בגלל המציאות הרגישה בהר הקודש בשנים האחרונות, יש לפעמים שינויים של הרגע האחרון, וכך נאלצנו לדווח תוך כדי על דרכים חילופיות להגיע

לאהל המדובר, בקווי אנ"ש בטלפונים, וכך זכינו לציבור ענק מאנ"ש, כאלף איש, עם משפחותיהם, שהגיעו לשטח הקרוב כל כך לציון.

לאחר תפילת מנחה מעריב וספירת העומר ושיחות ההכנה המרוממות פצחו כל הקהל בריקודי קודש, כשגם הדלקה מכובדת נדלקה כמעט מאליה... ובבוקר ל"ג בעומר מתקיים המניין באותו מקום בו יש לנו חזקה רבות בשנים - השטח הסמוך למערת ציונו של הלל הזקן.



מיטות שהו כמאה איש(!), שהתחלפו זה עם זה כשאלו קמים חצות ואלו ישנים כמה שעות וממשיכים בעבודת היום, אשרי להם!).

### עד עצם היום הזה!

כך התקבעה לה ההדלקה גם בליל ל"ג בעומר, וגם כאשר כבר לא התאפשר להשתמש בשטח המדובר, חיפשנו מקומות חילופיים לקיים את ההדלקה הגדולה.

בשנה האחרונה (וכך יהיה גם בשנה הנוכחית בעז"ה), לאחר השינויים הדרמטיים שעברו

# ימי

# תמימים

## בעקבות תלמידי מוהרנ"ת זע"א

## רבי יעקב שמוקלר - טייטלבוים מטולטשין

ההתקרבות בגיל הנעורים, הרדיפות והביזיונות, והדיבורים היזקדים שכתב לו מוהרנ"ת במעלת הנסיעה לאומן לראש השנה עד ביאת גואל צדק // תאריך היארצייט ופרטים עלומים נוספים המתגלים לראשונה!

### חז דגן

נולד בשנת תקע"ד לאביו רבי אהרן יצחק, והיה השני מבין חמשה אחים.<sup>1</sup>

בהגיעו לפרקו - כבן חמש עשרה כמנהג הימים ההם - נישא לחיה פרידא בת רבי משה חיים דיינא, דיין ומורה-צדק בטולטשין, שהייתה תכתב בהלכה עם גדולי הפוסקים בדורו ונזכר בכמה ספרי שו"ת נודעים.

כבן שבע-עשרה היה כאשר התוודע לאורו של רבינו על ידי בן עירו, רבי מרדכי ספקטור (המכונה בפי אנ"ש 'רבי מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה' בגין מעשה שהיה שנים אחדות לאחר מכן בעת התגברות הרדיפות בשנת תקצ"ה). רבי מרדכי השפיע עליו מדעת רבינו הקדוש ואף הביאו אל מוהרנ"ת שישמע מפיו דברי אלוקים חיים. בעקבות התקרבותו, התחזק רבי יעקב מאוד בהתמדת התורה ובתפילה בכוונה.

והפעם נקודת מקום - העיר טולטשין

### ורבי יעקב מאי עבידתיה

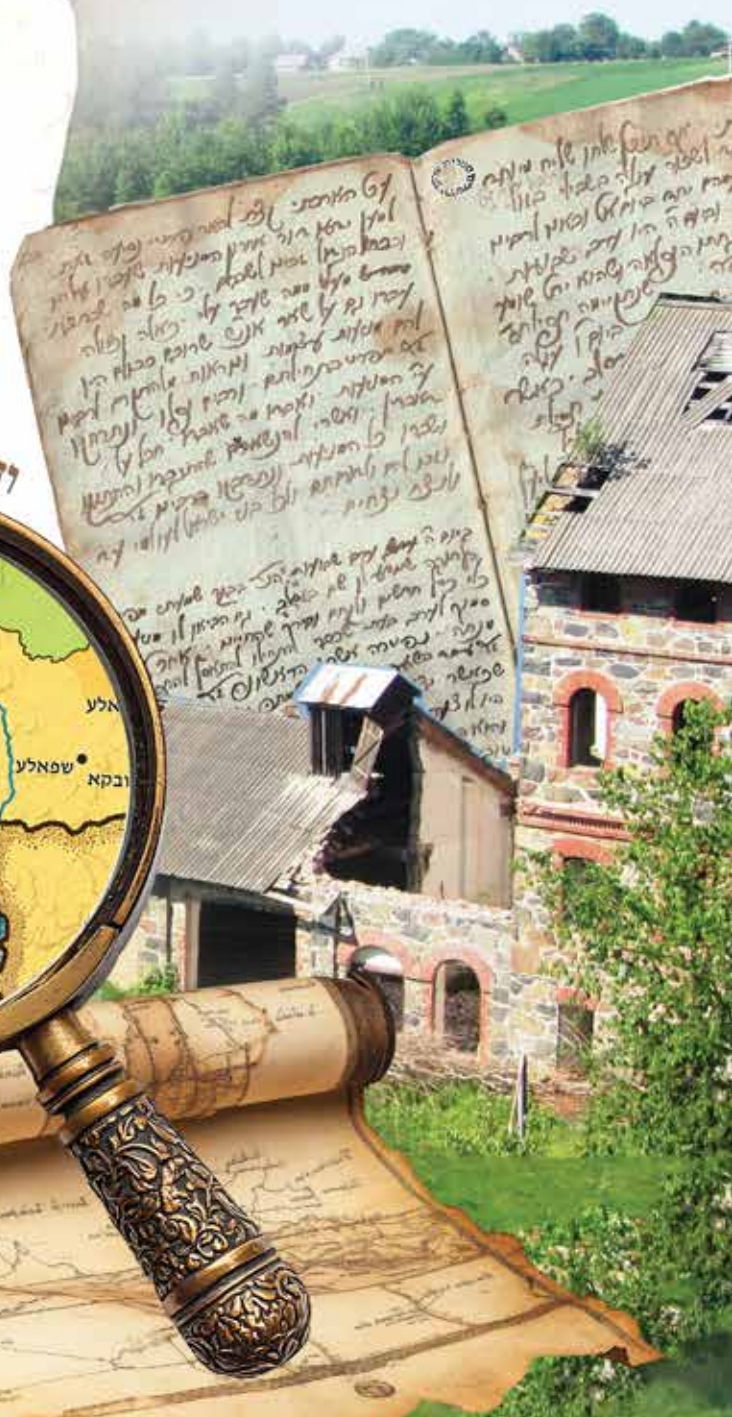
מוהרנ"ת דורש בשלום שניהם במכתבו לבנו שגר בטולטשין: "עוד תוסיף להודיענו משלום ר' מרדכי ותלמידו ר' יעקב מה עלתה בס, ור' יעקב מאי עבידתיה?<sup>2</sup> אם עודנו מחזיק בתומתו לשקוד על דלתי האמת להתקרב לאנשי אמת באמת; וה' הטוב יחזק לבבו וינחהו בדרך האמת, כי ימי הילדות והשחרות הבל, ובוודאי יהיה אשרי לו בזקנותו, אם יבחר בהאמת בילדותו"<sup>3</sup>.

רבי יעקב היה סמוך באותה תקופה שארי נישואיו, על שולחן חמיו, כנהוג

1. חמשת האחים היו: ר' ישראל, ר' יעקב, ר' העניך, ר' אליעזר, ר' משה. שם משפחתם 'שמוקלר' הוא כינוי בידיש לבעל מקצוע: יצרן או מוכר קישוטים, גדילים ועיטורי רקמה לבגדים. מקור השם מהמילה הגרמנית Schmuck, שפירושה 'תכשיט' או 'קישוט'. כדוגמת בעלי מקצוע רבים, הפכה המילה לשם משפחה נפוץ.

2. 'ע"פ לשון הגמרא, בבא קמא לט: "רבי יעקב משלם חצי נזק, רבי יעקב מאי עבידתיה, אלא אימא רבי יעקב אומר משלם חצי נזק".

3. 'עלים לתרופה', מכתב מיום א' כי תצא תקצ"א ברסלב.





בית הכנסת המרכזי בטולטשין, נבנה בשנת תקע"ו



העיירה טולטשין בימים עברו



בית העלמין היהודי בטולטשין (באריבות אוהלי צדיקים)

לטובה".<sup>7</sup>

באותה תקופה חיבר מוהרנ"ת את הלכה ה' מהלכות ברכת הפירות, ושם הוא מרמז על אותם אירועים:

"וזה שכתב אדמו"ר ז"ל בספר הא"ב [ש'ספר המידות], ספירת העומר אות ג] שבספירת העומר יכולין להכניע את המסור ולהפילו מאגרא רמא לבירא עמיקתא, והסימן: 'לעמר' - ראשי תיבות מ'אגרא ר'מא ל'בירא ע'מיקתא, היינו כנ"ל כי המסור והרודף את ישראל, בפרט כשרודף את הכשרים שבישראל וכל שנאתו ורדיפתו על שהם אווזים בקדושת ישראל וחותרים לצאת מהבלי עולם הזה מדרכי ההמון ומשתדלים להתקרב לנקודת האמת, על כן על ידי ספירת העומר יהיה לו מפלה גדולה אז, על ידי העומר שעורים ... ועל כן ביום הנפת העומר היתה מפלה גדולה לכמה רשעים שרדפו את ישראל" (אות טו)

עוד הוא כותב ב"הלכה": "שאי אפשר לאיש הישראלי שיזכה להיכלל בכלל הצדיקים, שהם בחינת מרכבתו של מקום, כי אם כשעובר תחילה דרך רוח סערה וענן גדול וכו' שהם בחינת כלל הקליפות וסטרא אחרא, שזהו בחינת 'ונפיק' - שבהכרח שיעבור עליו

מוהרנ"ת מחזקו בדברים היוצאים מן הלב, כדבר אב אל בנו, להתמיד בלימוד התורה:

"היות גם בעת היותך פה שמעתי והבנתי שני תרפית מהתמדת הלימוד בעתים הללו, וגם עתה שמעתי עליך כאלה, נא בני חביבי, חמול עליך, כי אם לא עכשיו אימתי, וראה והבן כמה יסורים סבלת ושברת כמה מניעות כדי להתקרב אל האמת, ועתה אחרי כל הדברים והאמת האלה ששמעת והבנת מפניו ומפי ספריו הקדושים, אין נאה לך ולנו להתרפות מדברי תורה חס ושלום, אשר הם חיך ואורך ימך לנצח. חוסה עליך והתגבר מעתה כארי ותחיל מחדש להתגבר להתמיד בלימודך בכל יום, ואל תמשיך עליך מיד מרירות טרדת הממון. בטח בה', בפרט עתה שעדיין אין נוג שין אותך פרנסה... זכור את בוראך בימי פְּחַד רְתִיךָ וחדש כנשר נעוריק, ותלך בדרכי האמת ששמעת מאתנו ותעסוק בתורה הרבה בכל יום, גם מזה אל תנח ירך - להרבות בתחינות ובקשות ואמירת תהילים, ולפרש שיחתך לפניו יתברך בכל יום ככּן לפני אביו. ותהיה הצנע לכת בכל מה דאפשר. ואם אף על פי כן יתוודע להתמנגדים, אל תתבייש מפני המל' עיגים ויהיה מצחך חזק נגדם נגד עזותם הרע, ותקיים 'הוי עז כנמר', כי צריכין עזות הרבה דקדושה לעמוד נגדם ונגד כל המונעים שיש מעצמו ומאחרים. אשריך אם תשמע לדברי אלה, אז תצליח ואז תשכיל לנצח".<sup>6</sup>

### סערה בטולטשין

בעקבות התקרבותו של רבי יעקב ואחרים, התעוררה מחלוקת עזה בטולטשין, הגיעו הדברים לידי כך שתלונות הוגשו נגד אנ"ש בפני השלטונות, עד שרבי יצחק בן מוהרנ"ת ורבי נחמן מטולטשין נאלצו לברוח לברסלב. באותה עת - בתחילת אייר תקצ"ב - שהה רבי נתן באומן, ושם נודע לו על הנעשה בטר לטשין. לבו התמלא צער על כך והוא שם פעמיו לציון רבינו הקדוש, העתיר שם בת' פילה ובקשה לפני ה', ולאחר מכן סיפר את כל הנעשה לפני רבינו וביקש שיעזור רחמים על כלל אנשי שלומנו. במכתבו מאותו יום, ו' אייר תקצ"ב, הוא כותב לבנו:

"החומל על דל יחמול על דלותנו ויראה בע' ניינו, ולה' הישועה כי יבושו המה ואל נבוש אנחנו. ויקים בחודש הזה 'א'יבי י'שבו י'בשו ר'גע' ובזכות מצוות ספירת העומר נזכה לה' כניע אותם שהם גרועים ממוסרים, כי הם עומדים על הנפשות. ובעל מלחמות ישפיל ויפיל אותם מ'אגרא ר'מא ל'בירא ע'מיקתא. ישו בו המה אליכם ואתם לא תשובו אליהם. חיזוקו ואמצו, כי ה' עמכם ולא יעזוב אתכם והכל לטובתכם. והזהרו שתהיו כולכם עמנו יחד בחג השבועות הקדוש הבא עלינו

(ולאחריה היה אמור להיות סמוך על שולחן אביו, ובהמשך להתפרנס בכוחות עצמו). חמיו הגאון, שבתחילה הוטבו בעיניו ספרי רבינו, שינה במשך הזמן את טעמו. הוא אסר על חתנו לבוא בדברים עם רבי מרדכי ספע קטיה, שקירבו לדרך רבינו. מוהרנ"ת מתייחס לכך במכתבו, והוא פונה אל שניהם בדברי חיזוק:

"...ומה מאוד נפלאתי על ידידי ר' יעקב חתנו, על אשר הוא חלש בדעתו כל כך, הלא אין ממוצע, ומאחר שכבר דילג על כמה מניעות והיה פה שתי פעמים, וגם מרגיל עצמו בד' רכי אמת להתפלל בכוח ובכוונה וכו', מדוע יקבל על עצמו עדיין מורא חותנו? כי בהכ' רח שיהיה עז כנמר ויתחזק בעזות דקדושה, ולהשליך מוראו מעל פניו, וידבר די'קא עם ידידי ר' מרדכי נ"י, מאחר שהוא קירבו אל האמת, ובחסדי ה' יקרבהו יותר ויותר לעצם נקודת האמת, אשר ייטיב לו לעד. ויש בלבי הרבה להרחיב הדיבור בזה, לחזקו ולאמצו בכל עז... וגם על ר' מרדכי נפלאתי על שהוא חלש בעיניו כל כך, ובהכרח שיחזק את עצמו בעזות דקדושה הרבה וה' יושיע לו".

מוהרנ"ת מדגיש כי אין כוונתו בדבריו אלו שרבי יעקב ינהג כלפי חמיו שלא בכבוד, אלא לבל יימנע מלילך בדרכי האמת בשל התנגדותו: "...והנה אין רצוני שר' יעקב יזוה את חותנו, רק יהיה לו עזות דקדושה, לבלי לקבל על עצמו מוראו כלל וכנ"ל. ודעת לנכון נקל לידע איך להתנהג עם העזות דקדושה, לבלי לחוש על דבריו כלל, ואף על פי כן אל יזוהו, מאחר שהוא בביתו. ויתר מזה תבינו מעצמי כס איך להתנהג בזה".<sup>4</sup>

רבי יעקב המשיך לעסוק בתורה ותפילה בחשק ובחיות על פי דרכי רבינו, אבל ההתנגדות סביבו לא דעכה, עד שמרוב צערו עלה בדעתו לתת גט פיטורין לזוגתו. מוהרנ"ת התנגד לכך בתוקף, הן מפני ש'מזבח מוריד דמעות', וגם משום שמי יודע כמה זמן יארך עד שיימצא זיווג הגון שתהיה כרצונו והאם משפחתה לא תתנגד גם כן, היות ורוב הערלם אינם מסכימים שחתנם יעסוק רק בתורה ותפילה והתבודדות, מבלי פנות לעסקי הערלם הזה ומכל שכן שייקרא ברסלבר חסיד. ומה גם שכל החפץ לגשת אל קדושת אמ"ת האמת, אינו נמלט מן הייסורים. לפיכך פעל מוהרנ"ת - באמצעות אחיינו רבי אייזיק, שהיה מאנ"ש דטולטשין - שישכון השלום בבית רבי יעקב, ובד בבד יעץ לו לעזוב את שולחן חותנו, שעליו הוא סמוך, ולדור בביתו שלו, שכן חשש שגם אביו של רבי יעקב, אף שאינו מתנגד, שמה מריבוי דברי המתנגדים יהיה מוכרח לרדוף את בנו. ואכן חשש זה התאמת.<sup>5</sup>

4. שם, יום ה' ויחי תקצ"ב.

5. שם, יום ד' שמות תקצ"ב.

6. שם, עש"ק ויקהל תקצ"ב.

7. שם, יום א' בהר תקצ"ב.

מה שיעבור, דהיינו מניעות ותאוות וכו' וכו' וחרפות ובזיונות הרבה מהמתנגדים... ועל כן עיקר התחלת קדושת המרכבה הוא מבחינת חשמל. 'חשמל' דייקא, זה בחינת 'חש מל', היינו בחינת השתיקה ששותקין להמחפרהו והמביישו וסובלין שפיקות דמים..." (אות יח) "... כמו שרואין בחוש שהצדיק מגלה נוראות ונפלאות כאלה המאירין עיניים ומחייין נפשות לכל מי שרוצה להסתכל על האמת. והרבה בני אדם אף על פי שיכולים ללמוד, אינם רואים כלל אור גדול ונורא כזה, שכל זה נמשך מבחינת השמן לב וכו' ואזניו הכבד ועיניו השע..." (אות כג)

כל הדברים הללו, נוגעים לעניין הסערה שפרצה בטולטשין בעקבות התקרבות רבי יעקב.

באחד ממכתביו אליו, מחזקו מוהרנ"ת לה' תמיד יום יום בלימוד השולחן-ערוך: "בעניין הלימוד, בוודאי טוב לפניך בכל האופנים שתתחיל כסדר האורח חיים' עם המגיני ארץ, ותקבע לך חוק קבוע כמה דפין בכל יום, עד שתגמור בעזרת השם יתברך כל הארבעה חלקי שולחן ערוך, ותחזור ותתחיל וכו'. וכן תנהג כל ימי חייך ובוה ייטיב לך לעד".<sup>8</sup>

### התקרבות האח ר' הענין

בעקבות רבי יעקב, התקרב גם אחיו רבי הענין, שצעיר היה ממנו בשש שנים, והפך גם הוא לברסלבר חסיד.

מעט לעת היה רבי יעקב נוסע לשבתות לב' רסלב להסתופף בצל מוהרנ"ת, כך למשל מספר רבי נתן באחד ממכתביו: "ובשבת העבר היו אצלי אורחים, ומחותני ר' שלמה ובנו, ור' איצילי מהייסין, ומכבר ר' יעקב נ".<sup>9</sup> ובליל שבת ישבתי אצל השולחן, ודיברנו דיבורים אמיתיים ונאים כדרכנו, הנובעים ממקום שנובעים..."<sup>10</sup>

פעמים, בשו בו טולטשין, היה משמע לרבי יצחק בן מוהרנ"ת דיבורי קודש ששמע בשבת מפי אביו הגדול.<sup>11</sup>

### הרדיפות דשנת תקצ"ה

בשנת תקצ"ה בעת שהתגברו הרדיפות כנגד מוהרנ"ת ואנשיו, בטולטשין הגיעו הדברים לידי הכאות ועינויים. רבי יעקב, כעוד אחים, התקשה לעמוד בניסיון ולפחות כלפי חוץ, הוכרח לתקופת מה להתרחק מאנ"ש.<sup>11</sup> מוהרנ"ת מזכירו באותה תקופה, יחד עם

שאר אנ"ש דטולטשין, שעמם נכסף להת' וועד: "ושלום רב לכל אנ"ש באהבה רבה ור' חימתן עזיזא כמאז ומקדם, כי ברית אהבתנו לא תופר לעולם. מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכו', אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. ונא לכתוב לי מכל אחד ואחד ומר' מרדכי נ"י מה עלתה בו, ומר' יעקב חתן ר' משה חיים דיינא ואחיו ר' הענין, ומר' איציל' בר' אברהם דב, וגם מר' לוי יעקב, ומבן אחותי ר' אייזיק גרם יאיר. וידעתי שאפילו המלמד מפינשעריע לא ניתק מאהבתנו, וגם ר' נחום עדיין אחוז בחבלי עבותות אהבתנו. מי יתן שנוכה לחזור ולהתוועד יחד, לא למען כבוד חס ושלום, כי אתם רואים הכבוד שיש לי מכם, ואיך מבזים ומקללים את עצמן [-לשון סגי נהור] בשביל זה, רק למען כבוד

## זכור את בוראך בימי בחורותיך וחדש כנשר נעוריך, ותלך בדרכי האמת ששמעת מאתנו ותעסוק תורה הרבה בכל יום, גם מזה אל תנת ידך - להרבות בתחינות ובקשות ואמירת תהילים, ולפרש שיחתך לפניו יתברך

השם יתברך ותורתו הקדושה, שנוכה לדבר מאמיתת התכלית הנצחי וכו".<sup>12</sup>

אולם גם באותה תקופה תמך במוהרנ"ת, כאשר כותב ביום א' שמיני תקצ"ה: "מכתבו קיבלתי עתה עם כלי יין גפן וב' זהובים מי ידי הרב ר' יעקב נ"י", אך בהמשך מתפלא מוהרנ"ת מדוע לא שלח לו מכתב: "ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה ובפרט לידידי המר פלג מו"ה יעקב נ"י. קיבלתי הב' זהובים וכבר ברכתי אתכם שתזכו לרפואה שלמה, ונפלא

תי עליך ידידי על שנתעצלת להראות תמונת ידך אלי בכתב. האמת שאינך יודע מהיכן להתחיל, אף על פי כן לפטור בלא כלום אי אפשר. בה' בטחתי כי ברית אהבתנו לא תופר לעולמי עד ולנצח נצחים, מים רבים לא יוכלו לכבות וכו".

בהמשך מכתבי תקצ"ה ותקצ"ו אינו מוזכר, אך באלול תקצ"ו כותב לו מוהרנ"ת ממקום גלותו בנמירוב, אליה גורש בעקבות עלילות המתנגדים: "ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה. ובפרט לידידי כנפשי המופלג מו"ה יעקב נ"י. ישועתנו תשגבך ותחזקך שתבוא אתה גם אתה לאומאן על ראש השנה הבא עלינו לטובה להיות נמנה עמנו. מה אומר לך ידידי נפשי, המאמין לא יחוש, בפרט כי ידעתי כי תהילה לאל לבך נכון וחזק בהאמת לאמתו. על כן אל תתרשל חס ושלום מלקיים דברינו. כי העולם הזה צל עובר ורווח כזה אין נמצא בעולם, ודי למבין בזה. דברי אוהבו באמת לנצח המזרוז לטובתו הנצחית".<sup>13</sup>

בערב יום כיפור תקצ"ט, מוהרנ"ת, שעדיין ישב בנמירוב, פינה מזמנו וכתב לרבי יעקב איגרת התחזקות נפלאה שנדפסה בספר 'עלים לתרופה'.

כאמור, היה שולח מעט לעת תמיכה למוהרנ"ת. כן נדב מממונו להדפסת הספרים הקדושים 'ליקוטי עצות' ו'ליקוטי הלכות' חלק א'.

בעת שהתרגשה עליו צרה, מחזקו מוהרנ"ת: "ושלום לידידי הרבני מו"ה יעקב נ"י חתן ר' משה חיים. מאוד גדול צערי בשמעי צרתכם, ה' יתברך יושיע מהרה. וקיוותי לה' שתנצל בעזרת השם יתברך ויתהפך הכל לטובה. רק חזק ואמץ מאוד להתפלל להשם יתברך בכל זה, ושתתקרב יותר להשם יתברך על ידי כל זה. כי כבר ידעת היטב שכל מה שעובר על כל האדם כל ימי חייו, הכל לטובתו כדי להזכיר על ידי זה שישבו להשם יתברך, ויתחיל מעתה על כל פנים כל מה שיוכל".<sup>14</sup>

### בוא תבוא בריתה עם אנ"ש לפה על ראש השנה

דברים יוקדים כתב לו מוהרנ"ת בחשיבות הנסיעה לאומן לראש השנה עד ביאת גואל צדק - עת שהה באומן בימי אלול דשנת ת"ר: "ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה ועצומה ובפרט לידידי כנפשי הוטיק המופלג מו"ה יעקב נ"י. הזיהר והזיהר בני ותלמידי חביבי לכל יעלה עליך רעיון חס ושלום שלא כר'

8. שם, ז' בתמוז תקצ"ב.  
9. שם, אור ליום [ד'] ויחי תקצ"ד.  
10. ראה מכתב מוהרנ"ת מעשרה בטבת תקצ"ד: "ואם ירצה השם כשיבוא ר' יעקב לביתו יכול להיות שישמע ממנו דיבורים טובים...", ומיום א' וישלח ת"ר: "זמה שכתבת לי מה ששמעת מר' יעקב בענין הג' דברים הבאים בהיסח הדעת - נהניתי מאוד על שסיפר לך ר' יעקב מזה".  
11. קונטרס 'מי התלאות'.  
12. 'עלים לתרופה', אור ליום א' צו תקצ"ה ברסלב.  
13. שם, אור ליום ה' כי תצא תקצ"ו נעמרוב.  
14. שם, יום ג' דברים ת"ר.



טולטשין כיום



חיקוק בדבריו לעלות לא"י. ציון ר' יצחק בן מוהרנ"ת בצפת

ויהיה להחיות את נפשי...<sup>23</sup>

...ובפרט ידידנו ר' יעקב נ"י אשר זכה בי כל כך לטובתי, ה' יצליחו לטוב, ובליבי חקוק אהבתם והנני זוכרם בכל עת לטובתם<sup>24</sup>

"ועל הטוב יזכר שמו, כבוד ידיד נפשי, כרע כאח לי, הרבני המופלג כבוד שם תפארת תו מורנו הר' יעקב ט"ב נ"י. אחי ידיד, מה אומר מהאדבר, הטובות אשר עשית עמי ותגדל חסדך עמי אשר התחזקת נפשי לבוא עד הלום, כן אהבתו חקוק בליבי ולא אוכל לשכחו כלל. כן יצליחו ה' ככל לבבו לטוב תו, עדי יזכה לבוא בחיים חיותו לתכליתו האמתית ברוב שלום וברכה ואזכה עוד בחיים חיותי לראותו נטוע באהלו עם זוגתו תחי' בארץ הקדושה הזאת עם הרחבת לבב למעי לה. דברי כרע כאח לו. יצחק. תפרוט למעני בשלום ידידנו היקר הנעלה הר' נחמן טול' טשיניר לאומאן, ותודיע לו שלום בואי לפה לשלום...<sup>25</sup>

זכה רבי יעקב לאריכות ימים מופלגת יחסית לשנים ההן, הוא נסתלק בטולטשין בכ"ז בכסלו תרס"ד בגיל תשעים, כשהוא זוכה להותיר אחריו דורות ישרים ומבורכים.<sup>26</sup>

(תודות למערכת 'שיבולים')

לי כפלים ממקום אחר, בפרט בראש השנה שאז עוסקין להמתיק בחינת דבש שהוא סוד הכוונות של שופר<sup>17</sup>, וגם אוכלים דבש אז. וב' וודאי יומתק לך הרבה הרבה יותר בזה ובבא כשתהיה נמנה עמנו בראש השנה הבא עלינו לטובה"<sup>18</sup>.

לאחר שיצא אחיו לחירות מעבודת הצבא, מביע מוהרנ"ת שמחתו: "ומה מאוד דישנת עצמיי בשמועה טובה שאחיו<sup>19</sup> של ידידנו ר' יעקב נ"י יצא לחירות, כן יזכה השם יתברך שיהיה בן חורין אמיתי על ידי עסק התורה באמת, כי אין לך בן חורין אלא וכו"<sup>20</sup>.

כן כתב לו מוהרנ"ת שמן הראוי שבמקום 'קרבן תודה' על ישועת אחיו, יבוא רבי יעקב אליו לברסלב לשמוע דיבורי קודש.<sup>21</sup>

### היה לך חלק רב לזכותנו לבוא הנה

בשנים שלאחר הסתלקות התלמיד הגדול, היו אנ"ש דטולטשין מתוועדים יחדיו בכל עת מצוא ומחיים עצמם בדיבוריו הקדושים. ידידות אמיצה ומיוחדת שררה בין רבי יצחק בנו של מוהרנ"ת ובין רבי יעקב טייטלבוים, אשר היה זה שחיזקו לעלות לארץ הקודש. רבי יצחק הכיר לו טובה על כך והוא מזכיר עובדה זו שוב ושוב במכתביו מצפת, לבניו שבטולטשין:

"ורב שלום לידידי חברי הנעים הנגיד המופ' לא הר' יעקב טייטלבוים נ"י, לא אוכל למנוע הטוב ממך וכמעט אין שעה אשר לא אזכיר רך לטובה, כי דבוק בליבי אהבתך, לאשר ה' לך חלק רב לזכותנו לבוא הנה ולזכות אותי לטוב אמיתי כזה. יהי ה' עמך בכל דרכיך לזכות אותך וכל יוצאי חלצריך וחתניך לטוב לכם כל הימים מעתה ולנצח"<sup>22</sup>.

"פריסת שלום לידידי חברי היקר הרבני המור פלא הנגיד כבוד שם תפארתו מו"ה יעקב ט"ב נ"י... ומה אוכל לשער גודל אהבתו התקועה בליבי, אשר לא אוכל לשכחו אפילו רגע אחת, כי הוא הוא היה עיקר ממחזקי נפשי לבוא הנה. ומה מאוד גדול זכותו בזה, כי בעזרת ה' יתברך גודל יקרת נועם ארץ הקדושה הזאת נקבע בליבי, אשר לא אוכל לשער זאת. ובכל עת ורגע אנכי נותן הודאה לה' יתברך על הטוב החסד הזה אשר גמלני. ובהו ביקשתי מכבודו לכבדני במכתבו בדיבוריו הטובים,

צון האמת, רק בוא תבוא בריתה עם אנ"ש לפה על ראש השנה הבא עלינו לטובה, וכן כל ימך, עד יבוא מורה צדק, למען ייטיב לך לנצח, ובחסדו יתברך תחזיק לי טובה לנצח נצחים"<sup>15</sup>.

וכך כתב לו גם לקראת ראש השנה תר"ב:

"לא יכולתי להתאפק מעוצם אהבתך, לחזקך ולזרוזך שלא יהיו לך שום ספקות חס ושלום בלבך בעניין ראש השנה הבא עלינו לטובה. רק תאמר בלב שלם 'ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה' לזכות להתוועד יחד עם אנשי אמת, אנשים כשרים, להתקבץ על ציון הקדוש של הצדיק הקדוש שהבטיח לע' זור לכל מי שיבוא אליו, בפרט בערב ראש השנה, ולהימנות יחד בראש השנה אצלנו. מה אומר לך אחי, מעט מעט שמעת והבנת מרחוק, אבל יותר מזה בני הזיהר והזיהר שלא תהיה חס ושלום בכלל 'חיסרון לא יוכל להימנות' שדרשו רבותינו ז"ל 'זה שנמנו חב' ריו' וכו'. בפרט לעסק קדוש ונורא כזה. ואם תרצה תוכל לקרות מכתב הנ"ל שנאמר גם אלך ולכל חד כפי מה שעובר עליו. וגם תזכור היטב את כל מה שנדבר בינינו, ואת כל ההתנוצצות שהתנוצץ בלבך אור האמת וכו'. ותחזק נפשך לבוא בשמחה. בא תבוא ברינה עם בני שיחיה ועם אנ"ש, נגילה ונשמחה בישועתו. ומובטחני שבלא דברי בוודאי לא היית נמנע חס ושלום מלכוא, אך לזרוזי יתירא קאתינא...<sup>16</sup>

### ואל תסתכל על חשש עיכוב סחורתך עם דבש...

במשך הזמן, ראה רבי יעקב הצלחה בעסקיו והפך לנגיד בעמיו. בין השאר סחר בדבש. לקראת ראש השנה תר"ד, חשש רבי נתן שע' סקי הדבש בעונת ערב החגים עלולה למנעו מלבוא לקיבוץ הקדוש באומן, והוא ייחד אליו את השורות הבאות:

"שלום לכל אנ"ש באהבה רבה, ולידידי כנפ' שי הרבני הנגיד מו"ה יעקב נ"י. סוף דבר הכל נשמע, תדע שאני מזרוך לטובתך הנצחית שתבוא בשמחה על ראש השנה הבא עלינו לטובה. ואל תסתכל על חשש עיכוב סחורתך עם דבש, שהוא בימים הללו. כי הרבה רווח והצלחה לפניו יתברך להשפיע לך רווח בכפ'

15. שם, יום ה' שופטים ת"ר אומאן.

16. שם, יום ג' תצא תר"א טשעהרין.

17. 'פרי עץ חיים' שער השופר א.

18. 'עלים לתרופה', יום ב' אלול תר"ג לפ"ק טשעהרין.

19. כפי הנראה הכוונה לר' העניך הנ"ל, שנולד בשנת תק"פ והיה אז בגיל חובת גיוס.

20. 'עלים לתרופה', יום א' וירא תר"א.

21. שם, יום ד' חיי שרה תר"א.

22. שם, מכתבי רבי יצחק ד', עש"ק מטות ומסעי תרכ"ח צפת.

23. שם ו', יום ה' ראה.

24. שם ח', יום ד' לך לך.

25. שם יג, עש"ק במדבר מ"ח למספר בני ישראל תרכ"ט ירושלים. במכתב אחר מזכיר רבי יצחק את בני משפחתו של רבי יעקב, צאצאי חמיו רבי משה חיים דיינא: "נא להודיעני משלום ידידנו הר' מאטיל נכד המנוח הר' משה חיים ז"ל ואחותו תחי', מה נעשה עמם למען דעת, אנכי מזכירם בכל עת לטוב להם. אם יש להם שנוי לטובה תחיו את נפשי וה' יושיעם לטוב" (אור ליום ה' יוצא תרכ"ט צפת).

26. יוצאי חלציו של רבי יעקב טייטלבוים: מרים, גיטל, ר' אלטר, ר' גדליה, ר' משה חיים, ר' שמואל.

**"זכות רבינו הקדוש וזכות  
הצדיק הקדוש התנא האלקי  
ר' שמעון בן יוחאי יעמוד  
לנו שנוכה לעבוד את השי"ת  
מתוך טהרת הלב וזוכה לאור  
חדש אשד על ציון רבינו ז"ל  
תמיד וזוכה כולנו יחד במהרה  
לאורו"**

## **מכתב מאת החסיד הנלבב ר' אהרן לייב ציגלמן הי"ד מוורשה שבפולין**

ב"ה. יום ב' לסדר וצויתי את ברכתי, ל"ב ימים למספר לקבלת  
התורה הק', תרפ"ה

חיים ושלוש טובה וברכה והצלחה בגשמיות ורוחניות, בגוף  
ונפש וממון, וכל טוב סלה לכבוד אהובי אחי ורעי ידידי חביבי  
כש"ת מוה"ר יצחק מאיר בן סימא מינדל נ"י ויופיע קארמאן, לו  
ולכל בני ביתו ולכל אשר לו.

אחר דרישת שלומך הטוב כאהבה רבה, ויהי רצון שיהיה גם  
אהבת עולם, אודיעך רעי חביבי כי מכתבך הארוך אשר 'חצבה  
עמודיה שבעה' בשבוע העבר קבלתי לנכון, מה אומר לך ידידי  
חביבי כי מאוד שמחתני בראותי כי ברוב עניי לא עובני ה' ולא  
השבית לי גואל לנפשי האומללה, וברוב רחמיו יתברך אל יעזבני  
ואל יטשני מכל וכל, אף בעת ריחוקי - מחמת מעשי הפגומים  
מאוד - מה'. אבל הוא יתברך חושב מחשבות לבל אהיה נדח  
ח"ו מכל וכל, ומרמז לי בכל פעם רמזים טובים שונים, ושולח  
לי בכל פעם דיבורים טובים מחברים וידידים ונאמנים המחיים  
ומשיבים נפשי להתחזק מעט ברוב גודל ירדתי.

מה אומר לך אהובי רעי חביבי, כיוונת במכתבך מכוון ממש  
עלי ועל הרפתקאות שלי שעובר עלי כעת, עד אשר בדעתי היה  
לשלוח לך בתורת תשובה מאתי אליך על מכתבך... את מכתבך  
בעצם... אך כדי שלא יראה בעיניך כחוכא ואיטולא ח"ו על  
ששלחתי לך חזרה בתורת תשובה את מכתבך, לכן הוכרחתי  
להעתיקו בכתב ידי בתמונת אותיות אחרות, אבל באמת הוא  
הוא בעצמו -

תדע אחי היקר, כי מאוד אני מתגעגע לראות אתך פנים אל  
פנים תמיד ובפרט לעת כזאת, אשר בטני מלא מילים ואין לי  
עם מי לדבר רגשי לבבי, כי זכאה מאן דמליל אודנא דשמע,  
וזהו רק יוכל להיות איש עם חברו בן גילו אשר מרגיש דיבורי  
חברו ממש כמו שמרגיש את עצמו, כי כל מה שעבר על יעקב  
עבר על יוסף. והנה מחמת חסרון ההוצאות, אשר דבר זה נמנע

# בית הגנאים

**מאמרים  
אגרות ומכתבים  
והידושי תורה  
בלתי ידועים**



אבקשה



חסידים בורשא פולין לפני המלחמה

ממני (= מונע אותי) לראות אתך פנים אל פנים, על כל פנים אני משתוקק לראות אתך על ידי חליפות מכתבים אשר אולי על ידי זה נוכל להסביר פנים זה לזה ולעורר אחד את חברו למה שצריך להתעורר.

והנה אף על זה יש מניעות רבות, מחמת טירדה ובלבול הדעת מחסרונות שונות, הן לפעמים חסרון בריאת הגוף, והן רוב פעמים בלבול מחמת חסרון פרנסה ההכרחיות, אשר בימים האלה החסרון פרנסה אצלי מאוד, עד אשר הוכרחתי בעל כרחי ללוות מעות על היתר עיסקא, ונשארתי בעל חוב גדול לערך יותר מחמש מאות זהובים, חוץ מהמעות אשר לויתי אצל אחי נ"י מפה בשנה העברה על הדפסת הספר 'ליקוטי מוהר"ן', ועדיין לא שלמתי אף פרוטה אחת, אדרבא, עוד הוכרחתי ליקח אצלו עוד מעות על הוצאת חג הפסח הק' וכו'. ואני מוכרח לשלם בכל שבוע ריוח מהמעות אשר לויתי, סך 10 זהובים לשבוע, וגם החוב הזה אשר נתגלגל הוא ממש כאשר כתבת 'וישאלום - בעל כרחם', כי מעשה שהיה, היה במכוון גדול רק מהשי"ת לבד, כי בא אלי איש אחד ונתן לי בתורת פיקדון איזה מאות זהובים ונתן לי רשות להוציא המעות על איזהו שבועות, ואף על פי כן לא חפצתי לשלוח יד בזה, כי יראתי אולי לא אוכל לסלק לו תיכף כשיר דרוש. ואחר איזהו שבועות כשבא לתבוע הפקדון, [ה]חזרתי לו בשלימות וסיפרתי לו שאף לא נגעתי בס. ענה ואמר לי שאם בחפצי יוכל להחזירו לי על משך זמן ואיזהו חדשים שאוכל להוציאם, כי בין כה וכה אינם נצרכים לו לעת עתה, ואז היה לי שעת הדחק גדול, ושמחתי על ההשגחה שסיכבה לי הזדמנות כזאת. קבלתי את המעות וחילקתים לכמה בעלי חובות, וגם איזהו הוצאות המוכרחיות, כמו על הוצאות שבת קודש ושכר דירה ושכר לימוד וכיוצא.

והנה אחר איזהו ימים מועטים בא אלי האיש הנ"ל וביקש מאתי סליחה שאחזיר לו המעות, באשר שהוא אין מרויח כעת כלל ואין לו במה לפרנס עצמו, לכן מוכרח הוא ליתן המעות על היתר עיסקא, אך אם ברצוני אוכל ליתן לו כפי אשר יוכל לקבל או מעט פחות מכפי אשר יקבל אצל אחי רים. והנה מאלו תבין מרירות נפשי אז, שלא היה לי במה להשיבו, והוכרחתי בעל כרחי להבטיח לו שאתן לו בלי נדר ריוח בכל שבוע מהמעות הנ"ל. והנה כעת אין לי המעות ואף החובות אשר סילקתי מהמעות האלו חזרו ונתחדשו, כי הח' נוני מקיף ופנקס פתוח<sup>2</sup>, ואמרתי על זה גם כן החידוש הזה 'וישאלום - בעל כרחם'.

והנה, אין לי שום הכנסה, כי על הספרים אין כל כך קונים, ואם לפעמים יודמן איזהו קונה בעד איזהו זהובים באיזה שבוע או חודש, המעות לא נחשב כלל בין ההוצאות הגדר לות אשר נצרכים כעת, וגם הכנסה על סיוע הדפסת ספרי רבינו ז"ל גם כן בטלה לגמרי, הן מפה והן מעיירות אחרות. מהמעות הכללית הנגבה בפה בשטיביל, אני מקבל מזה רק לערך 5, 6, 7 זהובים לשבוע. מאלו תבין עוצם דוחקי ובלבולי, והא בהא תלוי גם כן חסרון מבריאת הגוף, הן אצלי ובפרט אצל זוגתי תחיל, אשר העגמת נפש מזיק לה מאוד, כי בלא זה היא עודנה אינה בשלימות הבריאה, ובפרט שאין לי במה להספיק אף ההכרחיות השביעה - וכמה ימים אשר אין באפשריות לסעודת תבשיל חמין, עס זאל נאהר חאטש זיין ווארימס [- שרק יהיה לפחות אוכל מבושל] - ולפעמים

עוזר השי"ת שיש אף סעודת בשר גם כן על ידי איזה השגחה פרטית.

והנה, הצעתי לפניך מעט בלבולי, שתבין לדוני גם כן לכף זכות במה שאינני זוכה להתמיד בחליפות מכתבים אליך כראוי, כי אף בעת כותבי זה המכתב אינני בדעתי, לא שורה הקודמת ובפרט שורה שאחריה, ולא אדע בכלל אם יש במכתבי זה איזהו קישור דברים, רק אמרתי יהי מה ארוצה דברי אלה לפניך אשר יפלוט הקולמוס. ובטוח אני בידידותינו שיהיה חשוב גם דברים המקוטעים ובלתי סדר האלו, בבחינת 'ודילוגו עלי אהבה', ומאליך תבין כל אשר בלבבי כי כמעין פנים לפנים וכו'.

1 ע"פ דברי המדרש על שמות יב, לו

2 אבות ג, טז.

3 ע"פ משלי כז יט: כמים הפנים לפנים פו לב האדם לאדם.

תי כתורן בראש ההר וכנס על הגבעה מבלי כל וכל, רק דער שטעקין אליין מיט דעם סמאטע פין אויבען - וואס פריער איז דאס געהייסען א פאהן, אבער נאכהער בלייבט עס א בלויער שטעקין מיט א בלויע סמאטע [- רק המקל לבדו וחתיכת הברד מלמעלה - שמקודם זה היה קרוי בשם 'דגל', אבל אחר כך זה נשאר מקל לחוד עם חתיכת בד לחוד]. ועוד נוסף לזה נענשתי בחלישות הלב, לא עליכם, אשר קשה וכבד עלי הדיבור ולא אוכל לקיים שיחה עם חברים ובפרט ללמוד ברבים, אשר לפעמים כשעזר השי"ת החייתי את עצמי מהדיבורים אשר שלח לי השי"ת במוחי ובפי בעת הלימוד ברבים, והחייתי גם את אחרים השומעים, וכעת זה קרוב לשנה אשר לא אזכה לזה, לא ברבים ולא ביחידות, כי כבד עלי הדיבור, וטבעי הוא לדבר מתוך הלב דייקא.

והנה הכלל שאודיעך קצת ממצבי בגשמיות וברוחניות כדי שאחד יתפלל על חברו, וגם על כלל אנ"ש שיזכה כל אחד להוושע בכל מה שצריך, באופן שיתגלה כבוד השי"ת וכבוד הצדיק האמת על ידי תלמידי הצדיק האמת הנקראים על שמו הק', מתוך עשירות דקדושה בשמחה ובטוב לבב. חכות רבינו הקדוש חכות הצדיק הקדוש התנא האלקי ר' שמעון בן יוחאי יעמוד לנו שנ' זכה לעבוד את השי"ת מתוך טהרת הלב, ונזכה לאור חדש אשר על ציון רבינו ז"ל תאיר, ונזכה כולנו יחד במהרה לאורו, שנזכה לבוא על ציונו הק' בנקל, ונזכה לבוא לארץ ישראל הקדושה ולהיות על ציון רשב"י ע"ה במהרה, אכ"ר.

והנה מענין לענין אספר לך מענין ארץ ישראל, כי הש' גתי מכתב מאחד מאנ"ש<sup>4</sup> אשר נסע בשנה העבר לארץ ישראל, הוא גיסו של ר' איטשע גערשטינקארץ, שיוכל היות שר' איטשע הנ"ל ישתדל לשלוח מכתבי-דרישה (סירטיפיקאטין) עבורי ועבור ר' יצחק נ"י ברייטער. יתן ה' שאזכה לנסיעת ארץ ישראל במהרה ובנקל, ואזכה לפעול שם תיקון לנפשי.

אודות ה"ר יצחק נ"י ברייטער, הוא כעת גם כן בדוחק גדול ובעל חוב גדול, ואין לו במה להנהיג המשא ומתן שלו, השי"ת ירחם עליו. וכאשר נעשה לו נס בחול המור עד פסח שניצול משריפת אש ולא השליט בו כלל וכלל, כן יעשה לו נסים שחסרון הפרנסה גם כן לא ישלוט בו כלל וכלל, רק יזכה לעבוד את השי"ת מתוך הרחבת הדעת, אכ"ר.

**ידיך הדורש שלומך ומצפה לישועה תמיד והמבקש טובתך הנצחיית**

**אהרן יהודא בן שרה ציגעלמאן**

אפרוס בשלום גיסי היקר כש"ת מוה"ר אברהם דוד<sup>5</sup> נ"י ומברכו בברכת מזל טוב מבתו הנולד לו למזל, יהי רצון שיזכו לגדלה לכל טוב, מתוך הרחבה.

**אהרן לייב ציגלמן**

והנה, ברודער הארציגער, דאס איז נאהר אללעס חיזור ניות [-אח גלבב, כל זה הוא רק חיצוניות], כעת ברצוני לגלות לך אוזן מעט מפנימיות לבבי. ראשית אקדים לך כי היום בבוקר כשהתחלתי לכתוב לך מכתבי זאת, האט מיר זעהר געדרוקט דאס הארץ [- כאב לי הלב מאד] בזכרי ימים מקדם שבשנה העברה ביום הזה אשר זכרתי להשלים הדפסת הספר הק' ליקוטי מוהר"ן ולעשות שמחה של מצוה לגומרה של תורה בקיבוץ חברים, הן מפה והן משאר עיירות, שנתקבצו אנ"ש בשמחת היום, אשר זמן רב היה בזכרוני צילצול השמחה הזאת אשר נודע בשערים בעלה ומי שלא ראה שמחה זאת...

ועתה זה היום אשר קיויתי בכל השנה שאזכה להוסיף אומץ בעזרת השי"ת ולשרת את רבינו הק' זצוק"ל בה' דפסת שאר ספריו הקדושים ובפרט הספר 'ליקוטי תפי' לות' אשר הבטחתי במו פי, ושאר הספרים וכו'. והנה כעת לא זכיתי לשום דבר, מה מאוד נחלשתי בדעתי, ממש כמו שענה העני של [המעשה מ]הבערגיר<sup>6</sup> על בכיותיו, שענה 'וואס איז מיר שוין געבליבן' [-מה כבר נשאר לי]. כי יודע אני מצבי הפחות בכל עניני וכל הירידות שעוברים עלי בכל פעם, אשר רק השי"ת יודע מכל זה, ורק הוא ירחם עלי ויוציאני מצרות נפשי, מבור שחת, אשר אין לבאר. וכל נחמתי בעניי רק היה אשר

## וכל נחמתי בעניי רק היה אשר קיבלתי תנחומין מאנ"ש שזכיתי על כל פנים לזכות את הרבים בהשתדלות הדפסת ספרי רבינו ז"ל, וממילא היה כדאי אצלי שעל כל פנים חברי וכל העולם יזכו על ידי זה

קיבלתי תנחומין מאנ"ש שזכיתי על כל פנים לזכות את הרבים בהשתדלות הדפסת ספרי רבינו ז"ל, וממילא היה כדאי אצלי שעל כל פנים חבתי וכל העולם יזכו על ידי זה אולי אבנה גם אנכי מהם ובזכותם, כי חז"ל גזרו אומר שכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו.

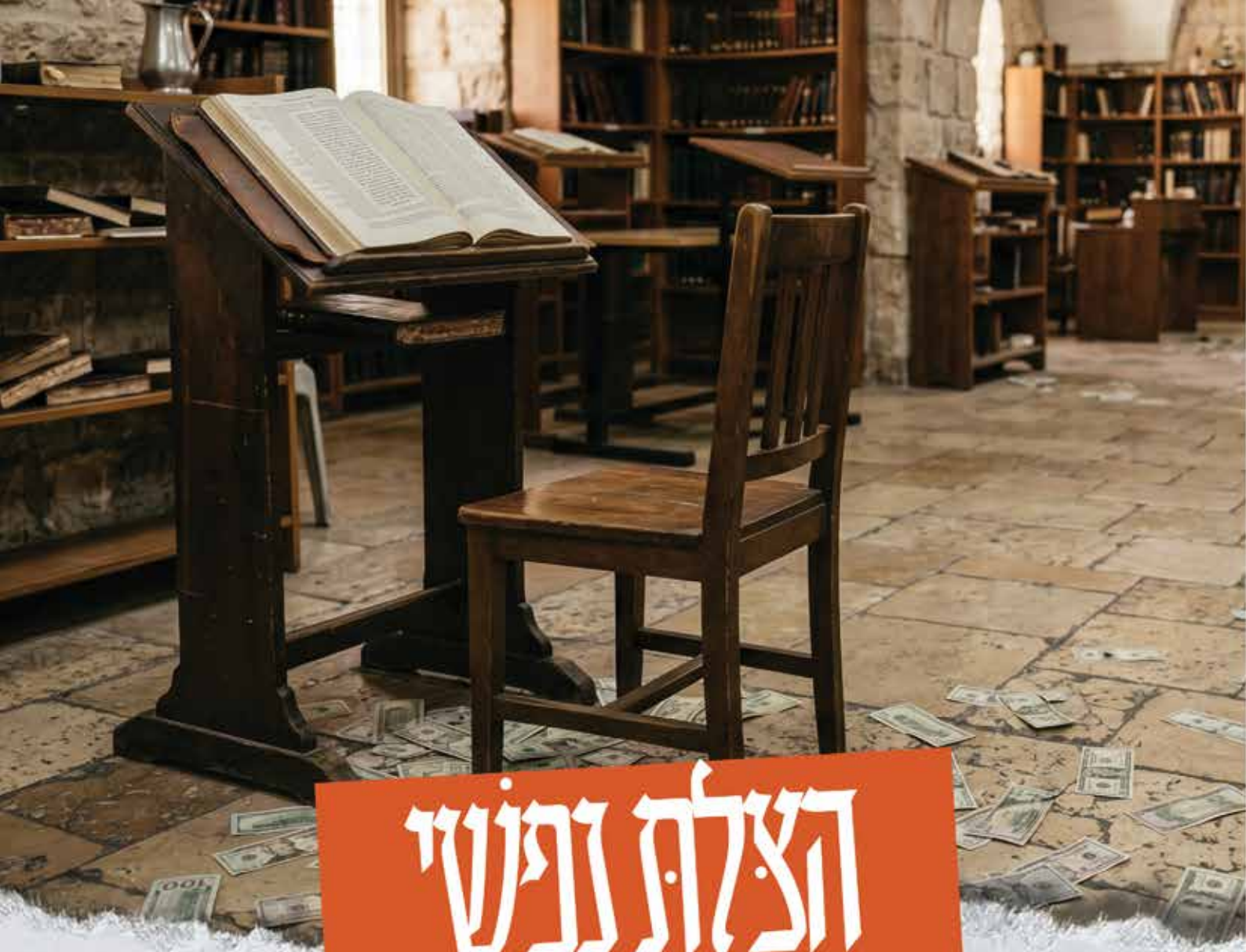
ואף שידעתי בנפשי שעדיין אני רחוק מכל זה, כי אי אפשר להכחיש את החוש - אבל התחזקתי באמונה אולי סוף כל סוף אזכה להטיב גם מעשי ואזכה להיות איש כשר באמת ויטהר לבי לעבדו באמת, אבל כעת הושלכתי מכל וכל ואין לי במה להחיות את עצמי. ובאמת יודע אני בעצמי כי צדיק ה' בכל דרכיו, כי לפי מעשי המ' כוערים אינני כדאי להקרא שם ברסלבר, ובפרט להיות סרסור ושתדלן לקרב נפשות לדעת רבינו ז"ל על ידי בורי או על ידי הדפסת ספרים הק' כי גשמיות ועוביות שלי, מיינן גראבקיט, פאר שטעלט דעם רבינ'ס שיינקייט [- העוביות שלי מסתיר את יופיו של רבינו], ונשאר-

4 סיפורי מעשיות, מעשה י' - מבערגיר ועני.

5 הוא ר' יוסף ארליך, עלה משדליץ לבני-ברק בשנת תרפ"ד.

6 מייסד ובונה העיר בני-ברק.

7 אולי הכוונה לר' אברהם דוד רוזנבלט, מראשוני המקורבים בלובלין.



# הצלת נפש משאול מתמיד

**בעודו יושב על הספה הנמוכה וכף הנעליים הארוכה בידו, לאחר שעת הסגירה של חנות הנעליים, הוא מוצא עצמו מגולל את המסע המופלא והמרתק שעבר ואת הגאולה שהפציעה לאחר גלות ובצורת קשה**

'עזעת לנו את החיים' קראו לעברו שני הבחורים בדמעות. זעקתם של הנשמות היקרות שנפלטו מהמסגרת וכמעט עזבו הכל, חודרת לליבו של ר' משה וגורמת לו להחליט לראשונה להיענות לפניית הרבות ולפרסם את הסיפור המדהים הזה במיוחד לקוראי 'אבקשה' לרגל חג מתן תורה - סיפור שכולו צעקה אדירה ומהדהדת על כוחו הבלתי נתפס של הצדיק

בעמודים הבאים ניחשף לסיפור מטלטל של יהודי בן דורנו שזכה להיחלוד מחדש, לסיפור שמגולל את המסע ממעמקיו של עולם העסקים, תוך מרחק וניכור מכל דבר שבקדושה - אל עונג התורה והעבודה, להתענג על ה'

במקום להתעסק בחשבונות ועריכת שולחנות הוא יושב מדי יום בחצות הליל, ועד ערבו של יום בלימוד התורה הקדושה, מבלה בעולם של אבי ורבא, בשר וחלב וסבי דבי אתונא. ומסכם: "אני אדם רגיל ושכלתן. אם זה קרה לי - אין שום סיבה שזה לא יקרה לכל אחד ואחד מאיתנו" | כי בְּרַחֲמֵי יְיָגִם

ליטוש ועריכה: אברהם מרדכי לב

## דמעות בחנות הנעליים

אנחנו מתיישבים עם ר' משה על הסלעים המשקיפים על הרי ירושלים המרהיבים. שמש של טרום-שקיעה שוטפת את ההרים, ואוויר ערב מתחיל לנשב. עוד לפני שאנו צוללים אל הסיפור המטלטל ומעבירים את רשות הדיבור לר' משה, הוא מקדים אותנו בחיוך:

יש לי הקדמה שאני רוצה שתכניסו בפתח הסיפור - הוא אומר וחיוך מרפרף על פניו - לפעמים אדם יכול לספר את ההשתלשלות של חיו ורבים יכולים לצייר בדמיונם כביכול מדובר באדם מיוחד או בעל השגה מיוחדת.

זו אחת מהסיבות בשלהן מעולם לא רציתי להתראיין או לספר את סיפורי בפומבי, למרות ההפצרות הרבות של הצוות היקר ממערכת 'אבקשה' לצד פניות ממערכות נוספות.

איני מחפש פרסום, וגם לא אוהב את זה. אבל הפחד הגדול שהיה לי הוא מכך שייכנו אותי בצבעים לא נכונים. שלא יציירו אותי כשמועבד באיזה מקרה חריג, תלוש מקרקע המציאות, שכולו פלא שאינו בר השגה ולא קשור למציאות היומיומית של דורנו.

זו הסיבה שבחרתי לשמור על השתיקה. אבל לפני כחודשיים כשנכנסתי לקנות נעליים באחת מהחנויות ברחובות ירושלים, הכתה בי ההבנה שעלי לשקול את החלטתי שוב. מי יודע, הבנתי פתאום, אולי אסור לי לשמור עוד את הדברים קרוב לליבי. שמא אין זה נכס אישי שלי, אלא של הצדיק.

זה היה רגע אחרי סגירת החנות. למרות שברגע הראשון שני המוכרים המהמו ששעת הסגירה כבר הייתה - הם התרצו שאכנס לחנות ואבחר זוג נעליים בנחת. שמחתי והתחלתי

לחפש אחר הנעל הרצויה.

בעודי מודד ומתלבט בין שתי מידות, אני חש את מבטם של המוכרים נעוץ בי. "יש לנו איזה הרגשה מיוחדת כלפיך, משהו שגורם לנו לעזור לך, יותר מכל קונה אחר", פלט אחד מהם לסוף בהיסוס, בעוד השני מהנהן בראשו בהסכמה.

"אני באמת לא כמו כולם", עניתי להם בזיק שובבות, "עד לפני שנים לא רבות

במשך הסיפור הם החלו לדמוע ולרעוד וכשסיימתי, נדהמתי כשאחד מהם אומר: אתה לא יודע מה אתה עושה לנו, זעזעת לנו את החיים!

ניהלתי עסק פעיל של קייטרינג, לא כמו שאתם רואים אותי היום... אבל בסוף גיליתי את הטעם של החיים..."

לתדהמתי, הם גררו שני כיסאות ובעודי יושב על הספה הנמוכה עם כף הנעליים הארוכה ביד, התחלתי לספר אולי לראשונה את הסיפור שלי - אל מול שני הנערים שישבו מולי, כיפות קטנות מוצמדות לתלתיהם. במשך הסיפור הם החלו לדמוע ולרעוד וכשסיימתי, נדהמתי כשאחד מהם אומר: אתה לא יודע מה אתה עושה לנו, זעזעת לנו את החיים!

אז הבנתי, שהגיע הזמן לספר - גם אם תחת שם בדוי - את ההשתלשלות שזכיתי לראות בחוש את הכוח של הצדיק. איך הוציאני ברחמים אין קץ משאול תחתיות והעביר אותי ממעמקי שאול שהייתי שרוי בו - לחיים של טעם, של גאולה, לגן עדן.

מתוך תקווה ותפילה עמוקה שסיפור הדברים יהיה לתועלת, ושהקוראים יבינו אותי בצורה נכונה ולא ישגו לומר שמדובר

במקרה שאינו פוגש את קרקע המציאות שלנו בדורנו. והלוואי ונזכה כולנו לדעת ולהאמין ולהאזין אל קולו של הצדיק האמת שמכריז:

המופת זה אתם! שובו אל אוצרותיכם... ביכולתי וברצוני לתת לכם את חייכם הרוחניים מחדש ממש, להביא אתכם למחוזות שאפילו לא חלמתם. רק האמינו בכך, רק תרצו - - -

## הדמעות של אמא שמרו עליי שלא אבטע או אנטוש חלילה את התלמוד תורה. אבל הייתי ריקני לחלוטין...

אז כמו בכל סיפור עם התחלה, התחלתי את חיי אי שם בבית איכותי ושמרני, בן להוריי היקרים והצדיקים. אבי הינו יהודי חסידי דגול שזכה להתקרב לברסלב - בעודו מנצח על משפחתנו היקרה ביד רמה ומגדל דור איכותי וירא-שמיים המקפיד על קלה כבחמורה.

גם אם לא זכיתי להיות מתמיד גדול, ה' ברחמיו חנני בכישרונות וראש טוב - אבל כל זה לא בלם את ההידרדרות התמוהה לכאורה שפרצה לחיי בפתאומיות בעיצומה של שנת הלימודים בכיתה ו'.

ללא כל התראה מוקדמת, אט אט, החשק ללמוד ולהגות בתורה נעלם מנוף חיי - ומנגד, למרבה הצער, התפתחה בתוכי שנאה עמוקה וניכור עז לכל דבר שבקדושה, לצד משיכה הולכת וגוברת לכל מנעמי והבלי העולם.

הוריי היקרים הביטו בי בעיניים כלות. אמא בכתה. אבא התפלל.

במבט לאחור, התפילות והדמעות של הוריי הצדיקים כנראה שמרו עליי בתוך הגבולות של המוסדות והסביבה התורנית. לא פרצתי גדרות, לא שיניתי את לבושי ולא עשיתי צעדים פוזים - אבל בתוכי הייתי מרוקן. מנותק. ללא שמץ של חיבור או חיות.

למרות התקופה היבשה והאדישה שחייתי בה, והנתק שכמו נגע רע הלך והשתלט על חיי - המשכתי ללמוד

בישיבה קטנה חסידית איכותית ומצוינת.

האדישות אולי אינה שם של מחלה גופנית, אבל היא אבות המחלות הרוחניות והנפשיות - אבל למרות היותה צמודה לחיי בכל שעה, הצלחתי להעביר את שנות לימודיי





## "אתה באמת לא לומד כלום?!" חיים איש העסקים הממולח הביט בי בתדהמה מהולה בכז עמוק...

ר' חיים הוא איש עסקים מצליח ומחונן, המנצח ביד רמה על עסקאות ממולחות תוך גריפת רווחים שמנים לכיסו בחסדי שמיים.

בשונה ממני - שניחנתי בראש מסודר עם חיבה לטבלאות ותיכנון מוקפד - חיים אדם שכולו מעוף ויוזמות, בעודו מרחף בחוסר תיכנון מפגישה לפגישה, הוא ידע שהוא צריך אדם שיעשה לו סדר, יבוא איתו לפגישות ויכניס את העסק שלו למערכת ניהול מסודרת.

כך למעשה נולד השידוך בינינו. במקביל לעיסוק של ניהול הקייטרינג ותמרון מאירוע לאירוע בהכנסת האוכל, הגשתו ופריקת הציד - הצלחתי לפנות מספר שעות ביום להסתובב עם חיים ולעזור לו בעיסוקיו הרבים והמרתקים.

ההכרות בינינו הייתה מרתקת והלכה והעמיקה מיום ליום, בעודנו מבליים יחדיו שעות רבות בנסיעות לפגישות ובמשרד. גיליתי בחייו צדדים מרתקים שלא הכרתי ולא הייתי משער שהם קיימים בו.

נדהמתי לגלות שחיים קם מדי לילה לפנות בוקר להגות בלימוד ערב ומתוק, או שלא יעבור עליו יום - ואפילו אם עמוס טרוד ומתיש - מבלי שיערוך התבודדות מתונה באחד מהיערות הסובבים את ירושלים, או לפחות במשרדו. אלה היו גילויים מוזרים עבורי ואפילו תמוהים - שכן בעיניי הדבר היה מנוגד אחד לשני. אבל זה נשאר כמשהו צדדי בינינו ולא העסיק אותי יתר על המידה.

יום אחד בעודנו יושבים יחד בנסיעה בין עירונית אל עבר המרכז, לצורך פגישה חשובה, חיים הפתיע אותי בשאלה בלתי-צפויה: "משה, אני מכיר אותך כבר כמעט שנה ואף נמצא איתך במשך שעות לא מועטות מדי יום. תגיד, מתי אתה לומד?!" - - -

לא אהבתי את השאלה. זה עורר בי התנגדות פנימית חזקה. עניתי לו באדישות: "אני עמוס עד למעלה מראשי, הן בפגישות איתך והן בניהול הקייטרינג. אין לי טיפת זמן מיותרת. ובכלל, נראה לי שעדיף להניח לנושא הזה כעת."

"בבקשה אל תספר לי סיפורים... אני גם טרוד בעולם הזה, לא פחות ממך". הוא בלם את הרכב באחת בשולי הכביש והטיח בי בלי רחמים: "גם אם אתה לא קם חצות או וותיקין - מגיע לך לפחות את המינימום שבמינימום!" הרכנתי ראשי בחוסר נעימות. מצפה שגל התוכחה יחלוף ונוכל להמשיך בשגרה.

"תקשיב לי טוב", הוא אמר לאחר כמה שניות של מחשבה בטון החלטי, "עד לפני תקופה

בישיבה הקטנה מבלי לעורר בעיות ודרמות מיותרות.

משם התקדמתי לישיבה גדולה, שם לצערי בשעות הלילה חמקתי בסתר לעבוד בתעסוקות שונות ומשונות - בניסיון נואש לברוח מהריק והשממה שמילאו את חיי היבשים.

יום רודף יום. שנה אחר שנה חולפת ביעף. ואני מוצא את עצמי נשוי, עם בית משלי.

## לדאבון לב, הדבר האחרון שעניין אותי היה רוחניות או לימוד התורה

עצמו עיניים ותארו לעצמכם אדם שהדבר האחרון שמעניין אותו זה רוחניות ותורה. חשבו על יהודי צעיר, כשרוני, מסודר ומתוכנן, שכראשו יש דבר אחד: להרוויח עוד ועוד כסף, להתקדם מהצלחה גשמית אחת לרעותה.

אהבתי להיות מעורב בענייני העולם, להביע את דעתי בכל נושא, לעקוב בדריכות אחר החדשות השוטפות את העולם. 'תחביב' זה הפך את יומי למרדף נורא אחר הבלי רוח ויקניים ומרוקנים.

וכך, בעודי בעמדה זו, הקמתי בשותפות יחד עם חברי קייטרינג מבוסס. יומי הפך להיות עמוס ועסוק, בעודי טרוד בניהול ותפעול העסק יומם ולילה. כמובן שאם עד עתה כמעט ולא פתחתי ספר תורני - הרי שכעת, לדאבון לב, יכלו לחלוף שבועות שלמים ולא הייתי לומד ולו מילה.

אני בוש ונכלם לספר שחיי הרוחניים - שגם כך היו יבשים כחרס - הפכו להיות הפרט הכי שולי ואפילו מיותר מבחינתי. טוב, את הדברים הבסיסיים ביותר, כמו תפילה ותפילין, עשיתי כמובן. אבל במהירות, בזריזות, לעיתים אף ללא מניין וכמעט תמיד ללא לב וכוונה. מיד כשסיימתי עם ה'מטלה' הזו סוף סוף - אצתי בהתלהבות לכבוש עוד יום של רדיפה עיקשת אחר העולם הזה.

שמחה לא הייתה לי בחיים, גם לא סיפוק ובוודאי שלא חיות. אבל טבעו של עולם שאירוע רודף אירוע, וכך ביחד עם שותפי היינו טרודים בהפקת אירועים גדולים. תוך שגרפנו רווחים נאים ב"ה.

כ'חסיד ברסלב' שמעתי מפעם לפעם דיבורי התעוררות והתחזקות, אפילו ניסיתי מפעם לפעם להתעורר ולהתחיל ללמוד עם חברותא איזה לימוד יומי - אך לרוב, ההתחזקות חלפה בסמוך אליי ולא חדרה אליי כלל. גם סדרי הלימוד היו שורדים רק במשך כמה ימים או שבועות, אך לא מחזיקים מעמד ליותר מכך.

ניתן לומר שחיי הפכו למעין מרוץ מגושם, בסתר ליבי ייאוש עמוק צרב בי. אבל כבר נואשתי להאמין או לרצות בשינוי או מהפך בחיי שבסך הכל התנהלו למישרים ובהילוך מהיר.

ואז פגשתי את חיים...

למדתי

עם ר' אליהו, תלמיד חכם יקר שביקרים שבין היתר הליכתו קצת מוגבלת. ממחר בבוקר - אתה הולך לקחת אותו כל בוקר לכולל וללמוד איתו במשך שעה, כל יום. על חשבון שעות העבודה כמוכן. אלא אם כן אתה לא מעוניין להמשיך בקשרי התעסוקה שלנו."

העיניים שלו בערו, והבנתי שהעניין חתום מבחינתו.

חישבתי את הנתונים במהירות: את העבודה אני הרי רוצה וצריך. אין לי את החשק לאבד אותה רק בגלל העניין הזה. ובכלל, במחשבה שניה הבנתי שלא אכפת לי לקחת את היהודי הזה לכולל כל יום ואפילו ללמוד איתו - במידה וזה מחושב עבורי כמו שעות עבודה רגילות. מה לי עבודה מהמשרד ומה לי עבודה מהבית הכנסת...

בחוסר ברירה, הסכמתי לתנאי החדש.

הימים הראשונים לא היו קלים. הרגשתי דחף לברוח מבית המדרש. שנים שלא למדתי, והסצנה בה מצאתי את עצמי, הייתה מוזרה לי עד כדי מבוכה. אבל לא היו לי ברירות רבות. מדי בוקר הגעתי לביתו בכדי להסיע אותו לכולל. לאחר מכן היינו יושבים בצוותא ולומדים. התחלנו את מסכת בבא מציעא.

בחלוף שבועיים הייתי נבוך לגלות עד כמה השעה הזו מחייה אותי, עד כמה היא משיבה את נפשי ומעודדת את רוחי. התביישתי לראות כמה הייתי צמא עד כדי שיכרון חושים לפיסת תורה, לפיסת רוחניות.

בהמשך, אגב, השותף שלי מהקייטרינג הצטרף אלינו ללימוד מדי בוקר...

## כל יום הוא בריאה חדשה לחלוטין!

ישבתי מול ר' אליהו והוא דיבר בהתלהבות: "רבי נתן מרבה לדבר על כך שה' יתברך מחדש בטובו את כל העולמות בכל עת ורגע וכמו שאנו אומרים בתפילת שחרית 'המחדש בטובו בכל יום 'תמיד' מעשה בראשית". זה לא רק הרגע הראשון של בריאת העולם, אלא שה' יתברך מְחַדֵּש - בהווה ממש - את כל העולמות. בכל יום, תמיד. כל יום זו בריאה חדשה לחלוטין!"

כמו אסימון שהגיע זמנו ליפול - הצליפה בי פתאום ההבנה שכל יום שפספסתי או ויתרתי



על עבודת ה', על לימוד התורה - זה פספוס מוחלט של תיקוני נצח. אבל העיקר הוא שכל יום זה דבר חדש וכל הבריאה מתחדשת לגמרי - ובכוחי לתקן את כל העולמות, בלי קשר לאיך שהייתי

אמש ולפני שנה.

אבל ר' אליהו לא הרפה.

הוא שלח אותי להביא מהארון ספר 'ליקוטי הלכות' יורה דעה ח"ב, הוא פתח בהלכות תרומות ומעשרות הלכה ג', והקריא מתוכו את דברי רבי נתן אודות ירבעם בן נבט שבחר שלא לשוב בתשובה, 'אי הכי לא בעינא' מוהרנ"ת מרחיב על כך שאין חיים ללא עליות וירידות, והצדיק מחזק את האדם לבל יתיירא מהירידות, מהכישלונות - שכן אלה חלק בלתי נפרד מהחיים, ועל האדם להתחזק ולהתחיל כל פעם מחדש לעבוד את ה', ועליו לקום ולעשות כל שביכולתו כדי לעלות מעלה מעלה.

כבר זמן רב שלא חדרה אליי מילה של חיות. אותו בוקר היה עבורי רגע מכונן שגרם לי להבין שעליי לעשות משהו עם עצמי. החיים רצופים בירידות בלתי נעימות, אבל הן הדרך לפסגה. ולא זו בלבד - אלא כל יום ויום, ואף כל רגע ורגע, הם בריאה חדשה ממש. הייתה זו כמו סטירה שקבלתי לפנים. תמיד הסתכלתי על תורת ההתחזקות כמו על משהו של בדיעבד, ליטוף לאנשים מסכנים, אבל עכשיו עמדתי ושאלתי את עצמי: האם זה באמת כפשוטו?! האם זה קשור גם אליי ויכול להוסיף לי משהו בחיים? האם אני חייב עכשיו להשתנות?

### כיצד יתכן לחוש דבקות עילאית ברגע אחד ובמשנהו להתרסק אל פי שחת?!

למרות ההתעוררות שגאתה בי, הייאוש גם הוא צף: 'עזוב משה, מספיק... אתה מוברג היטב בעולם העשייה. ובכלל... זה לא בשבילך הדיבורים האלה... חבל על האכזבה שבוודאי תהיה מנת חלקך...'

ר' אליהו התבונן בי וכמו קרא את מחשבותיי, וענה לי: "התחל להתפלל 'וותיקין' בקבר שמעון הצדיק, ותראה איך החיים שלך מתהפכים לטובה.

האוויר הצלול והנקי, התפילה המתונה, בוודאי יחוללו בתוכך מהפכה של ממש!"

הנפתי יד בביטול, תוך כדי צחקוק: "זה מופרך לחלוטין. אני עובד בלילות עם הקייטרינג. ובכלל, אויש, זה לא אני..." אבל במהלך הימים הבאים המחשבות על הוותיקין לא הרפו ממני. הרצון רק הלך וגבר.

החלטתי לנסות להגיע להסדר חלוקת עבודה עם השותף שלי שהוא יחליף אותי באיסוף הציוד מהאירועים בלילות, כדי שאוכל לישון באותן שעות ולקום וותיקין, ואני אחליף איתו את העבודה בשעות היום. להפתעתי הוא הסכים.

**הייתה זו כמו סטירה שקבלתי לפנים. תמיד הסתכלתי על תורת משהו של בדיעבד, ליטוף לאנשים מסכנים, אבל עכשיו עמדתי ושאלתי את עצמי: האם זה באמת כפשוטו?! האם זה קשור גם אליי ויכול להוסיף לי משהו בחיים? האם אני חייב עכשיו להשתנות?**

כמו חלום מוזר מוצא את עצמי בקבר שמעון הצדיק בתפילת וותיקין מתונה ומתוקה עם זקני אנ"ש ויהודים של צורה - לאחר תפילה כזו, התבודדות, ואפילו ארוחת בוקר, התחושה הייתה כי אני זוכה לשרטט חיים שונים לחלוטין.

אבל דווקא בשלב זה תחושה מוזרה החלה לאפוף אותי. הרגשתי שאני נקרע בין שתי עולמות שונים וקיצוניים. בבוקר הייתי חש טעם ערב שהיה עוקר ממני את כל החשק לחזור לענייני העולם - אך מיד לאחר מכן, הייתי נכנס למשרד וצולל לתוך שגרת היום העמוסה והמאתגרת, ומתרסק בבת אחת אל קרקע המציאות.

לא היה לי קל.

העליות שהחלו לצוץ בחיי גרמו לי

לחוש לראשונה את השפלות הנוראה השולטת בחיי, את הניסיונות המרים שעוברים עליי, את ההתמודדויות הצורבות.

חשתי שכנגד כל עלייה קטנה בעבודת ה' - באה לאחריה נפילה כפולה בעוצמתה. לא הצלחתי לחמוק מההרגלים הרעים שלתחושותי הפכו להיות כמו חלק ממני. מיום ליום ההתחדשות והרצון הלכו וגברו - במקביל לתסכול עז על כך שאיני מצליח ליישם את שאיפותיי ועודי תלוי אי שם בין רצונות וכיסופים לשאול תחתיות.

התהלכתי בעולם כשבלבול ותהייה אווזים בי. מי אני באמת? כיצד יתכן שברגעים מסוימים אני חש התרוממות ודבקות עילאית, ורק שעתים לאחר מכן אני מתרסק אל פי שחת?!

### "פעם ראשונה שראיתי מולי איש שכבר טעם מהעולם הזה, והצליח לצאת ממנו, ואף לצחוק עליו. כל כולו היה אך לימוד ועבודת ה'..."

כשפגשתי את מורי ורבי הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלאכר זצ"ל בתפילת המנחה בשייבלאך. נהיה לי ברור שהוא הכתובת לכאב הזה.

ניגשתי אליו, ובמעט עזות פנים שאלתי אותו כך: מורי ורבי, תענה לי. איך יכול להיות שאני מנסה להתחזק ובקושי מצליח לי משהו, ואילו אתה עם כל מה שעובר עליך (הוא היה בעל ייסורים גדול, כידוע) יוצא הולך ובא, כל כולך עבודת ה' וחיות... איך אתה עושה את זה?

את התשובה לשאלה קבלתי באותו ערב, בחבורה שערך בביתו. אליה הוא הזמין גם אותי במיוחד. הוא הורה לכבות את מכשירי ההקלטה והחל מספר לנו את סיפור חייו המסעיר.

הוא תיאר לנו, כיצד היה בצעירותו בחור סוער ושובב, אמנם הוא מאוד אהב ללמוד אבל אהב גם את מנעמי העולם ואז הוא הנמיך את קולו ושאל: אתם יודעים מה הוציא אותי משם, מהעולם הזה, מה גורם לי להחזיק מעמד?! גם לי יש ניסיונות, רגעים של התמודדות... אבל כשחשים פעם אחת את ההרגשה של 'קרבת אלוקים' אמיתית הכל נראה אחרת.

הוא המשיך וסיפר כיצד חש פעם קרבת אלוקים עצומה ולאחר שחש את טעמה הטוב כל כך, בכל יום הוא היה מוותר על הנאות קטנות והיה מבקש מה': ריבוננו של עולם את

ידעתי שהוא צודק. אבל הבנתי שאלה הם חיי, כי אין באמת מה לעשות.

## אני לא אדם מדומיין בכלל, אבל זאת הייתה הסיגריה האחרונה שלי - לאחר 15 שנות עישון כבד מנשוא!

בערב ראש השנה בצהריים, לאחר שבירת הצום, אני יושב בדירה באומן עם כוס קפה וסיגריה ומהרהר במחשבותיי. פתאום ר' ישראל, נכנס אל הדירה ורואה אותי מעשן ושואל אותי: "משה היקר, למה אתה מעשן? מדוע זה חסר לך?"

עניתי לו שאיני מסוגל להפסיק. ובכלל, גם כך אני מתמודד בכל כך הרבה חזיתות ומלחמות עקובות מדם בו זמנית - כך שהעישון ככל הנראה אינו המלחמה הנכונה כעת עבורי...

"אתה יודע?", הוא אמר לי בפשטות, "יעקב, חבר טוב שלי שאתה גם מכיר אותו, עישן בעבר עישון כבד מאוד והפסיק לחלוטין. יודע איך? הוא הלך לציון והתפלל על כך, הוא ביקש מרבינו שאשר את העישון, שיעורר עליו רחמים ויעתיר עליו בתפילה על הדבר הזה. ככה, בפשיטות ממש. ואכן, הוא נושע, הוא יצא מה!"

הכנות הזו הסעירה אותי.

חשוב לי לציין שעד אז הייתי נוהג לרכוש מדי שנה באומן עשרות רבות של 'פקטים' ולהעבירם לארץ. וגם, השהות באומן לצד ימי ראש השנה המותרים בעישון הוציאו ממני שרשראות עישון בלתי פוסקות של חבילה אחר חבילה...

אבל החלטתי לדבוק בפשטות הזו. הלכתי למקווה וצעדתי לציון, התפללתי על זה, ולאחר מכן אמרתי במילים הכי פשוטות: "מורי ורבי, אתה הרי לא רצית שנעשן. בדיוק היום שמעתי סיפור שאפשר

מצאתי את עצמי מאחר לעבודה, זו שהייתה מרכז חיי עד אז... לא האמנתי שזה קורה לי.

## "משה, איך יכול להיות שאתה עדיין עבד של הסיגריות הרעות הללו?"

למעלה מעשרים שנה הייתי מקפיד לנסוע כל שנה לאומן, נסיעה של איש עסקים, אלגנטית כזו, כלי מדי הרכה רגש, אבל בתקופה הזו של חיי בסערה שבה הייתי נתון מצאתי את עצמי מתגלגל לתוך ראש השנה שלא חוויתי מעודי. בהתקרב ימי ראש השנה, חיים - שהיה אולי מהיחידים שראו את מה שמתחולל בחיי הציע לי כי שנה זו אהיה אתו ביחד בדירה באומן ביחד עם עוד יהודי עובד ה' ששמו ר' ישראל. שמחתי על ההצעה. להיות לבד, עם עצמי, לחשוב קצת על החיים.

כשארננתי מזוודה לראשונה בחיי הכנסתי לתוכה מספר ספרי קודש, שכן הרי כבר יש לי סדרים קבועים שלא ארצה לפספס אותם במהלך ימי הנסיעה... מלבד זאת חשתי לראשונה קשר חדש ועמוק עם הצדיק, מעין תחושה פנימית ועמוקה שעוררה בי ציפייה ורצון להגיע כבר ולהשתטח על הציון הקדוש. עדיין לא הזכרתי את זה. אבל יש נקודה שליוותה אותי במשך שנים ארוכות, ולמרות שחוויתי שינויים חזקים בחיי - זו נותרה ללא שינוי: לצערי, קרוב לחמש עשרה שנים ברצף, שאני פשוט מכור ומעשן מדי יום חבילה וחצי של סיגריות עוצמתיות וגדושות בניקוטין.

בשדה התעופה, רגע לפני העלייה למטוס, חיפשתי בחופזה אחר 'חדר העישון' כדי להספיק ולחטוף את הסיגריה האחרונה לפני 'צום הטיסה'... לאחר ריצות נואשות בפרוודורים הארוכים של שדה התעופה, מצאתי חדר עישון וסוף סוף הדלקתי את הסיגריה - אך בדיוק באותו רגע אני שומע שמכריזים את שמי במערכות הכריזה.

רצתי בהלה לשער וראיתי שכל הנוסעים כבר עלו למטוס. נותרתי רק אני, וכמעט שסגרתי בעדי את שער העלייה למטוס. לאחר תחנונים רבים וגערות, הסכימו לפתוח לי את השער ורצתי למטוס כאחוז טירוף וחסר-נשימה.

בעודי מתיישב על מקומי במטוס, כשעיניי כולם משפדים אותי, קול פנימי חד וישיר הצליף בי ללא רחם: "משה, איך יכול להיות שאתה עדיין תקוע בשיגעון הזה, שאתה עדיין עבד של הסיגריות הרעות הללו?" התביישתי.

ההנאה שוויתרתי תן לי בלימוד או בתפילה. ואכן ה' יתברך נתן לו להרגיש אותם. 'ההתמודדות לא נגמרת לעולם', הוא סיים. 'אך בכל פעם שהיא מגיעה מחדש אני שם את הטעם הטוב והמתוק של הקירבת אלוקים מול הנאות עולם הזה וזה מה שנותן לי את הכח להתמודד'.

אני לא יודע איך המשתתפים האחרים בחבורה הבינו את הדברים, אבל אני יצאתי משם 'שיכור' בזעיר אנפין. הדיבורים הללו נתנו לי המון תקווה. פעם ראשונה שראיתי מולי איש שכבר טעם מהעולם הזה, והצליח לצאת ממנו, ואף לצחוק עליו. עד כדי כך שכל כולו היה לימוד ועבודת ה' כידוע התפילה שלו הייתה אורכת שעות ארוכות בצעקות ובנעימות, כאילו אין הוא בשר ודם כלל וכלל.

## מאתע רחל ---

זה היה בי"ז בתמוז. בגלל הצום לא עבדתי עם חיים ולפתע געגוע בלתי מוסתר עלה בי לנסוע לקבר רחל. זמן רב שלא הייתי שם וחשבתי לעצמי: "יש לך יום ללא עבודה, מה לך להיכנס למשרד ושוב להתמודד ולהילחם עם הניסיונות. קח את הרכב וסע לאמא..."

וכך, אני מוצא עצמי נכנס למקום הקדוש כששקט פנימי אופף את נפשי. התיישבתי בצד עם ספר תהילים (דבר שלדאבון לב לא קרה זמן רב מאוד) ובמשך רבע שעה קראתי פרקי תהילים במתינות. טעם מתוק שאין לו הסבר התפשט בי.

למחרת בבוקר כמו מגנט חזרתי לשם. קראתי שוב תהילים, ותחושת שלווה עמוקה השתלטה עליי.

לאחר מכן נשקתי לספר התהילים והתחלתי לצאת לכיוון החנייה אל הרכב, אבל אז נזכרתי שרק לפני יומיים אחי הציע לי להצטרף למחזור השלישי של לימוד היומי בליקוטי הלכות. כמוכן הסברתי לו שזה לא קשור אליי - אבל כעת, כשליבי פתוח, מה רע יהיה לנסות? צעדתי אל ההיכל ופתחתי ליקוטי הלכות. מי יודע, אולי אתחבר...

האמת שאני אדם מאוד מקורקע ושכלי, לא אחד שנסחף אחר ריגושים וקטעי ליקוטי הלכות מסעירים - אבל ישבתי שם, בהיכל הכולל של קבר רחל, מוקסם. לא הצלחתי לסגור את הספר. חשתי תענוג שלא הכרתי מעולם.

האירוע הזה חזר על עצמו יום אחר יום, ומרוב שהייתי באורות, פתאום





איך אני עומד למרגלות הר שראשו מגיע השמימה. בהתרגשות העתרת על החיים שלי והתחננתי לפני ה' יתברך שאני רוצה להשתנות, שאני רוצה להיוולד מחדש.

לא חלמתי כמה מהר זה יקרה. כשגלגלי המטוס פגשו את הקרקע של ארץ ישראל, ידעתי בצורה הברורה ביותר: זמנים חדשים באו לכאן. משה חדש נולד.

השנה החדשה פרסה כנפיים צחורות על עולם.

חשוב לי לשוב ולהדגיש שאינני איש של 'אורות' כלל וכלל. אדם מקורקע מאוד אני, שכלתן ולא נותן לרגש להשתלט עליי. עם זאת, התחלתי את תפילת שמונה עשרה של מעריב בהתעוררות רבה. בפתע פתאום, הרגשתי אור עוצמתי עוטף אותי ומכניס בי הרהורי תשובה וחרטה שלא היו לי מעודי.

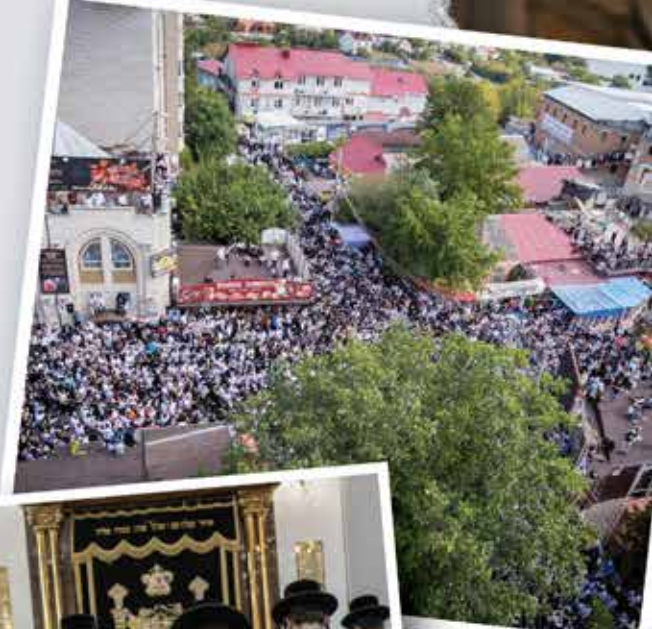
למרות שאני האדם האחרון שאבכה, כולל ביום חופתי שלא הזלתי דמעה למשל, מצאתי עצמי מתייפח בככי חסר שליטה. חרטה עמוקה ונוקבת גאתה בי. הזוהמה שהייתי חי בה

**מצאתי עצמי מתייפח בבכי חסר שליטה. חרטה עמוקה ונוקבת גאתה בי. הזוהמה שהייתי חי בה במשך שנים כמו צפה למול עיניי הזולגות.**

במשך שנים כמו צפה למול עיניי הזולגות.

זכיתי לדקות ארוכות של תשובה מאהבה והזדככות, כשבסיומן הבנה חדה ובהירה מילאה בפתע את כל ישותי: 'משה של עד היום - לא קיים עוד. משה חדש נולד לעולם. מה שהיה - לא יוסיף להיות'.

פרץ של כוחות רעננים וחרגים חדר אליי, והרגשתי לראשונה בצורה



לצאת

מזה. אני מעז אפוא לעשות איתך עסקה: אם במשך כל הראש השנה לא אתאוה לעשן אפילו פעם אחת, אקבל על עצמי לא לקנות פקטים של סיגריות השנה ולהפסיק לעשן" --- כמה דקות לפני כניסת החג פגשתי חבר ושאלתי אותו האם יש לו סיגריה. הוא נדהם לגלות שלי אישית אין סיגריות ברשותי (כאחד שתמיד מחזיק מאגרים שלמים...), בעודי מדליק את הסיגריה שיתפתי אותו בגילוי לב שייטכן מאוד וזו הסיגריה האחרונה בחיי.

אני חושב שמי שמשתתף איתי בסיפור עד עתה מבין היטב שאיני אדם מדומיין כלל - ולכן יהיה מסוגל להאמין לי למשפט הבא וההזוי לחלוטין שאומר: זאת הייתה הסיגריה האחרונה שלי בחיי!

זכותו של רבינו עמדה לי, ובבת אחת הוסרה ממני ההתמכרות הנוראית שהייתה לי במשך חמש עשרה שנים ברצף! בלי שום כלי עזר, קורסים או ספרים! זה פשוט נמחק לי מהתודעה, וכהיום אני נגעל מכל ריח עישון, וחומל בתוכי באמת ובתמים על כל המעשנים המכורים...

כשהבנתי את העוצמה האדירה של כוח הצדיק, שרבינו מזכיר בתורה לד שהצדיק יכול לפעול מופתים עבור האדם גם ברוחניות, בבחינת 'צדיק מושל יראת אלקים' - לקרב נפשות ישראל לאביהם שבשמים. הרגשתי



ברורה

מאוד: יש לי את הכוחות להיוולד מחדש, כפשוטו.

חברים פגשו אותי ברחובות אומן, אך אני התחמקתי מהם בתואנות שונות. הרגשתי שאיני מסוגל להיות חלק מהם כמו בעבר. התהלכתי בסהרוריות והתרגשות עזה מההתחלה החדשה הפורצת לחיי.

**כשגלגלי המטוס פגשו את הקרקע של ארץ ישראל, ידעתי בצורה הברורה ביותר: עידן חדש בא לכאן. משה חדש נולד. איני יודע עדיין איך וכיצד - אבל בוודאות חיים חדשים קיבלתי.**

כשפתחתי את המזוודות ומשפחתי הגיעה לראות את עשרות הפקטים שבוודאי הבאתי - התדהמה הייתה עצומה למראה המזוודה שלא היה בה ולו סיגריה אחת. אך זו הייתה כאין וכאפס לעומת ההלם הגדול שאחז בהם למשמע תגובתי הפשוטה: "הפסקתי לעשן" ---

לא ארך זמן רב וסביבתי הקרובה החלו להבין שמהו טוב ומהו רע מתחולל בי. תחושה של שמחה ושלווה פנימית, של רוגע, מילאו את כל ישותי.

**"משה, מה קורה איתך?"**

חג סוכות מרומם ועילאי חלף עליי ב"ה יחד עם משפחתי. בבוקרו של הושענא רבה מצאתי עצמי עומד לאחר התפילה עם הטלית והקיטל, מחפש מקום בעולם שאוכל לבטא בו את סערת הרגשות העזה שאני נתון בה.

מצאתי עצמי מחנה את הרכב בכניסה לשביל של יער סנהדריה. נכנס רגלית אל עובי היער והתרגשות בלתי מוסתרת פועמת בי.

'משה, קול פנימי קרא בי, 'ביום



אחד זכית להפסיק לצמיתות עם התמכרות קשה של חמש עשרה שנה ברצף... תראה כמה כוחות טבועים בך! תבין מה רבינו עושה איתך, אם כך - איך ניתן להמשיך לחיות בהפקרות כזו? מה תענה ליום פקודה?!

משך שעה ארוכה הקולות הפנימיים געשו ורעשו בתוכי. בסיום ההתבודדות עליתי לרכב בעודי חש בעיצומו של חלום.

כשנכנסתי לבית, כמו רוח סערה, רעייתי הבינה שמשוהו משמעותי קורה איתי. כל התקופה האחרונה התחברה לכדי מציאות לא ברורה, והיא שאלה בספק דאגה וספק סקרנות: "משה, מה קורה איתך?"

ניצלתי את ההזדמנות וזרקתי לחלל החדר את המטען הכבד המתבשל בתוכי כבר זמן רב: "ברשותך, אענה באמצעות שאלה שאינה מעשית כרגע: לו יצויר שאני משתוקק לעזוב את כל עיסוקי ואת כל ההשתדלות לפרנסתנו, ובמקום זאת להגות בהיכל בית המדרש בשקידה על התורה הקדושה, בסדרי לימוד בכולל. מה דעתך על זה?" שקט עמוק שרר בחדר.

עוד לפני שקיבלתי תגובה, המשכתי בקול רוטט: "הלוא עד היום רגילה היית לשפע רב ותזרים מזומנים מצוי - האם תהיי מוכנה להקריב עבור התורה במסירות נפש ממש, גם אם יתכן שנגיע בשל כך לפת לחם?" היא הייתה בשקט כמה רגעים, ואז נרעדתי למשמע התשובה המרגשת: "כן" - - -

כבר לא נותר מקום לספקות. הצדיק האמת שהייתי אצלו רק לפני ימים ספורים מטלטל את חיי בעוז ובתעצומות רחימאיים. הרגשתי שאין יותר מקום לספק - השינוי פשוט מתחולל! אני הולך ומתקרב יותר ויותר לה' יתברך!

## הרבי מטלטל לי את החיים

מוצאי שמחת תורה. שתיים בלילה. אחרי הקפות שניות, עדיין נתון בסערה פנימית עמוקה. יורד לרכב ומנווט שוב לקבר רחל. המקום שומם כמעט לחלוטין, ואני עומד מול הפרוכת המיוממת וחש כי השעה היא

לראשונה כזה משפט - לאחר למעלה משנה שאנו לומדים יחד מדי יום?! שאלתי אותו ברעד.

כך ה' האיר לי, הוא עונה בתמימות. אני רועד מהתרגשות. אני זוכה להיות עד ברגעים אלה להתגלות אלוקית, פשוטו כמשמעו. הרי בקושי חלפה לה שעה קלה מאז שהטמנתי פניי בפרוכת הלבנה וביקשתי מענה - והנה קיבלתי עתה מענה חד ומדויק!

בלי להסס פעמיים, הסתובבתי לשותף שלי שישב שם גם כן ולמד אתנו, והודעתי לו בצורה ברורה: "אני רוצה להיפגש איתך היום אחרי הצהריים. יש לי משהו חשוב לשוחח איתך עליו".

בחלוף כמה שעות נכנסתי למשרדו והנחתתי את ההחלטה הסופית: "ידידי, אתה הרי מכיר אותי ולא מהיום. אני אדם רציני והחלטי, אין אצלי רגשות ודמיונות. עם זאת, ברגעים אלה אני מוסר לך את המפתחות. קח במתנה גמורה את החלק שלי בעסק. סיימתי את חלקי בעבודה, מעתה ואילך אני הופך להיות בן תורה והעסק הופך להיות עבורי היסטוריה. בהצלחה רבה!"

כעבור רגעים ספורים הוא התעשת והזדעק: "נאחזה בך רוח שטות ושיגעון? זה הרי ריבוי אור ממש! איך אתפעל את העסק לבד, ומה תדרוש ממני בתמורה לחלקך בעסק?"

הבטתי בו במבט יציב ושליו: "כמו שאמרתי, אני מבקש ממך דבר. הכל נתון לך במתנה גמורה. נעשה את זה בצורה מסודרת ובנוהל חפיפה מסודר ככל שתבקש. יש לך את כל הרשימות, הספקים, ובעצם את הכל. האמת, דבר אחד אני כן רוצה לבקש ממך. טובה אישית. אל תספר לאיש על החלטתי. אם אתה מסתכן, תוכל לומר שעברתי לעבוד בנדל"ן..."

הוא מצמץ והביט בי בהלם גמור, ולאחר מכן נענה: "שיהיה לך בהצלחה!" מאותה שעה, נפרדה דרכינו. יצאתי לדרך חדשה, התחלתי לחיות מחדש.

כאמור, בתחילת הדרך שמרתי על העניין בסוד גמור, אך בחלוף תקופה השינוי שעשיתי החל להתפרסם והנה אני עומד כאן לפניכם זה שתים עשרה שנה שאני זוכה לעסוק בתורה מבוקר עד ליל. עומד ומספר לכם את מסע חיי.

והשאר? היסטוריה...

תודה מיוחדת לידידנו ר' לייזר זוסיא גודלסקי ממוקד ברסלב על הסיוע האדיר לטובת כתבה זו

גורלית. לפתע המילים הבאות נפלטות מפיו: "ריבוננו של עולם, אם אעשה שינוי בחיים - במקום הזה אקבע את מקומי, ובשעות הללו אשב ואלמד!"

למחרת בבוקר, אסרו חג, אני קם בבוקר ויודע שהתחלה חדשה באה לכאן. הדרך לקבר רחל הופכת להיות מוכרת...

חופן את פניי בפרוכת הלבנה ומתפלל במילים פשוטות: "אבא, אינני מבין רמזים. יש בי התעוררות עצומה ואורות גדולים - ובאמת שאין לי שום הסבר לזה. אני רוצה שינוי, אבל עליי לדעת תשובה ברורה על השאלה הזו: האם זה נכון לעשות את הצעד המשמעותי הזה, לעזוב הכל ולשבת בכולל - או שלא?"

"אני מתחנן, ריבוננו של עולם, אנא תענה לי על זה בצורה ברורה ומהירה, לפני שההתעוררות חלילה תיעלם. האם מחר בלילה אני מופיע באירוע, עם כל המלצרים, האוכל, ההזמנות והכספים והטרדות הכרוכים בזה - או שאני נשאר כאן?!" - - -

## "לפתע הוא מנחית את ידו הרחבה על השולחן בדפיקה אדירה, והישיר אליי מבט גוער-אוהב: "יהודי כמוך צריך לעזוב את כל העיסוקים, ולשבת במשך כל היום ולהגות בתורה הקדושה!" - - -

מקבר רחל יצאתי אל החברותא ר' אליהו. כעבור חצי שעה ישבנו יחד בהיכל בית המדרש וצללנו לעומק הסוגיות של מסכת בבא בתרא. ר' אליהו מציע מהלך אפשרי בהבנת הדברים, אבל אני נלחם כנגדו ומתנגד בתוקף.

"לא!" התעקשתי כנגדו, "אתה טועה, זה לא הפשט!"

הבאתי לר' אליהו כמה הוכחות ניצחות, ולאחר וויכוח קצר הוא ביקש להמשיך ולהתקדם בלימוד, למרות שלא סיימנו עדיין לפצח את הפשט. אך אני לא הסכמתי להתקדם עד שנברר את הכל היטב ולעומק.

ר' אליהו קיבל את דעתי והחל לדפדף במפרשים, עד שגילה להפתעתו רבינו גרשום שמקשה את הקושייה שלי ומציע פשט אחר בסוגיה.

לפתע פתאום, בלי הודעה מוקדמת, הנחית את ידו הרחבה על השולחן בדפיקה אדירה, והישיר אליי מבט גוער-אוהב: "יהודי כמוך צריך לעזוב את כל העיסוקים, ולשבת במשך כל היום ולהגות בתורה הקדושה!" - - -

הבטתי בו המום.

"מה מביא אותך לומר לי



# ר' משה, איך עושים את זה?

כל השאלות הקשות שרציתם לשאול מאחורי הקלעים עם תשובות מרגשות לא פחות

## י. הכהן

משהו שהוא נהנה ממנו.

לפני שחיתנתי, היה לי חבר בכולל, שהיה צריך בדחופות כסף לשכירות. והוא אומר לי, אתה תמיד מדבר על ביטחון, תחזק אותי. התחזקנו יחד, ואז אמרתי לו ישועה וודאי תראה, גם אני צריך לחתן עכשיו. הכאב ראש שלך זה 10,000 שקל, הכאב ראש שלי זה 100,000 שקל. אני אומר לך שתהיה ישועה, חלפו שבועיים, אני מגיע לכולל הייתי במצב רוח טוב אז הוא אומר לי נו... הגיעה הישועה? אחרת שמחה זו מה עושה, עניתי לו בוודאי הישועה! זה שאני מחייך ושמח עכשיו, כשאין לי שקל בכיס, זו הישועה הכי גדולה. מה צריך כסף. אם אני נמצא במצב שטוב לי, מה זה משנה אם יש את הכסף או אין? הרי למה אנחנו רוצים כסף? שיהיה לנו טוב בחיים. טוב לי, לא מפריע לי בכלל. אני בטוח שיהיה לי, מה אני דואג מהחתונה בכלל? יהיה בסדר, יהיו ניסים. הדבר הזה, זה המתנה הכי גדולה.

אני זוכר שבאותה תקופה הלכתי עם הבנה שהתחלתי ב: חשבתי לעצמי: 'עכשיו אני מבין לראשונה מדוע הקדוש ברוך הוא אינו מעניק כסף רב לאברכים... כי לכאורה אם אברכי הכולל הם עמודי התווך של העולם, אז בוודאי שמגיע להם לקבל את הכסף טוב שיש בעולם ולמה דווקא הם צריכים להתאמץ כל כך לפרנסתם?! לראשונה הבנתי שאת הקרבת אלוקים שמרגיש אברך כולל בכל חודש כשהוא פשוט רואה בעיניים כיצד הקדוש ברוך הוא 'סוגר' את החודש, בלי כל הסבר טבעי. את התענוג הזה הקדוש ברוך הוא מפרגן רק לאברכים.

'אחי היקר' פונה ר' משה ברגש לקהל הקוראים ומצהיר מניסיונו: 'לפעמים קשה לך, אולי משהו עובר עליך, אבל אל תטעה לרגע שמישהו נרדם פה ושכח אותך חלילה. הכל מנוהל, ה' רואה, יודע ושומע, הוא פשוט נמצא איתך!'

בזכותה של אמא רחל שתעזור לי. למחרת באורח פלא הוכנסו לחשבונות הסכום המדויק שהיה חסר לי! אני רואה שהעברה בוצעה מחבר מתקופת העבודה, גם הוא עוסק בתחום ההסעדה, וכשהתקשרתי לשאול אותו מה הביא אותו להעביר לי את הסכום המדובר, הוא מספר לי שהוא נקלע לאחרונה לקשיים משפטיים והוא רצה להעביר תרומה להרבות את זכויותיו לאורך שיושב ולומד. לאחר כמה שנים שלא שוחחנו וללא כל סיבה הגיונית הוא נזכר דווקא בי, ובשינוי שעשיתי. כשביקשתי ממנו להיזכר באיזה שעה הוא חשב עלי, הוא אימץ את מוחו ולאחר זמן מה נקב בשעה המדויקת, כמובן שזו הייתה בדיוק אותה שעה שאני עמדתי אצל אמא רחל וביקשתי ישועה. סיפור זה הוא רק אחד מיני רבים.

לאחר תקופה, המצב התייצב. באורח פלא הוצעה לי עבודה קלה וצדדית שעליה הוצע לי תשלום גבוה ובזכותה אני יכול לכסות אחוזים ניכרים מצרכי הבית והשאר, ה' יתברך עושה ניסים חדשים כל יום. אתם רואים שאני עומד כאן ואני חי, וחשוב להדגיש בלי חובות.

מאז כבר זכיתי להשיא שניהם מילדי ואין לי שום חובות מכך. תסבירו איך זה יכול להיות...

### מה המסקנא שלך מאותם ימים בהם היית שרוי בדוחק?

'אני לא מסכים עם ההגדרה, מזדעק ר' משה. 'לא, לא הייתי בדוחק'. והוא ממשיך: תחשבו על מישהו שסוחב הביתה ארגזים של דולרים... ייתכן שהוא מתאמץ מאד ומזיע אבל אין מאושר ממנו, זו ההרגשה שזכורה לי מאותם ימים.

הרי העולם בעיקר מחפש סיפוק, רוגע ואושר, שווה לאדם להתאמץ והוא אף לא ירגיש שום סבל, בשביל

יימנו לקרוא את הסיפור ואנחנו מרוגשים ומטולטלים. שיחת החברים חרגה בהרבה מהזמן שהקצבנו לה, אך לא יכולנו להיפרד מ'ר' משה לפני שנקבל תובנות על המשך דרכו בחיים, ביקשנו את רשותו להישאר איתנו לזמן נוסף ור' משה נענה בחיוב.

**שאלנו את ר' משה: אנחנו מכירים את האורות הראשונים שיש בכל התחלה חדשה בעבודת ה', רק תגלה לנו בבקשה את האמת, איך הסתדרת בלי עבודה לאחר מכן, האם אכן חיכה לך 'מן' ליד הדלת?**

ממש לא. היו לי תקופות לא פשוטות בכלל. ההכנסה שלי בתקופה היא הייתה הרבה פחות ממה שהייתי צריך למחייתי, תקופה ארוכה חייתי כך בדחוק גדולה ותבינו, אני איש מאד מתוכנן ומסודר וחיים כאלו היו אמורים לשגע אותי, אבל דווקא הימים ההם לא יישכחו ממני לעולם, כמובן החיובי.

הימים הללו היו מאתגרים והייתי צריך להתחזק הרבה באמונה, אבל דווקא מתוך הדחוקות היא חוויתי קרבת אלוקים כמו שלא חוויתי מעולם. דווקא בשעות הקשות ההם, למדתי והתמדתי בתורה הרבה יותר טוב מכפי שאני זוכה ללמוד כיום. והיה לי טוב, כי חייתי עם הידיעה שיבוא יום וירווח לי, והקב"ה בוודאי לא יעזוב אותי.

דווקא בתוך החושך הזה, הייתי רואה ניסים לא רגילים בעליל, ממש סיפורים מסמרי שער בעיני השגחה פרטית. ואשתף אתכם רק בנס אחד מתוך רבים: חודש אחד היו חסרים לי כמה אלפים בכדי 'לסגור' את החודש, וכמובן שהכתובת המיידית היה, איך לא, קבר 'רחל אמנו'... עמדתי במקום בו עמדתי לפני כמה שנים לקבל עלי את החלטה על השינוי. וביקשתי בפשיטות מה' יתברך שמכיוון שאני צריך לסגור את החודש וחסרים לי עדיין כמה אלפי שקלים אני מבקש

ובינתיים, בעוד שמחכים לשינוי הגדול כבר אפשר לחטוף המון דברים קטנים בדרך. למשל, לוותר על עוד איזה רצון לא טוב, להוסיף עוד כמה דקות לימוד, אולי להשקיע קצת פחות ב'השתדלות' ורדיפה אחרי הממון. בעצם, אי אפשר לדעת אם בכלל יבוא יום אחד שינוי כזה דרסטי, ייתכן שבסוף נגלה שדווקא כל השינויים הקטנים הביאו אותנו למחוזות שלא חלמנו שנגיע אליהם.

אנו נפרדים מר' משה, גלגל השמש שקע זה מכבר אל מעבר לאופק, ואנו ממחרים לתפילת ערבית, באחד מבתי הכנסיות הפזורים לרוב בשכונה הירושלמית.

אך נראה כי על אף הלילה החשוך הממלא את חלל היקום, הזריחה האמיתית רק החלה בשיחת החברים הזו, שחרגה בהרבה מהזמן שהקצבנו לה. האויר מרגיש צלול מתמיד ואנו ממחרים לשאוף ממנו מלוא ריאותינו, גם האויר הירושלמי הקריר של שעת הלילה המאוחרת לא מצליח לחדור את תחושת החמימות שמתפשטת בליבנו, על היותנו חלק מן העם הנבחר, שעם כל ההקלם שיש בו הוא הרגיש לנו הערב גלוי מתמיד.

עוד הספקנו לראות את פסיעותיו המתרחקות של ר' משה, שחזר חזרה למעטה החשאיות באחד מסמטותיה המיושנות של ירושלים של מעלה, יהודי של צורה, או אם תרצו שלבש צורה, בסיפור מעורר השתאות ותדהמה.

מי כעמך ישראל מצאתי עצמי נושא עינים למרום, ונראה כי גם הירח שהולך ומתגלה בימים אלו קורא אחרי ומעלה את רגשותי ונהמות ליבי, מה שאין העט יכול לכתוב והדף להכיל לפני כסא הכבוד, 'רבנו של עולם', קראתי לשמים. 'עוד כמה משה'לך יש לך בעולמך חבויים ונסתרים, שאת קולם לא נשמע לעולם, וסוד חייהם לא יחשף על דפי אף גיליון, אך לעינך הם וודאי חרוטים, מעשייהם הטובים, ההתגברויות הקטנות והגדולות שלעיתים רק אתה יודע ומכיר בהם, עומדים יחד ומזמרים לפניך את תווי החיים בהרמוניה המושלמת ביותר.'

'טאטע', אני מרים את עיני למרום. ונדמה בעיני כאילו העולם נברא זה עתה מחדש, או שהיו אלה רק דמעותיי ששטפו את העולם, 'ראה והבט מי כעמך ישראל'.

הרצון בונה את הכלי שכשיבוא יום ויהיה לך ההרור תשובה, יהיה לך את הכח לעשות את זה.

תאמין שיש מציאות שכשהקדוש ברוך הוא יפתח לך, אתה לא תרצה דברים אחרים, אתה לא תילחם עם זה. אתה תמאס בזה. זה יעזוב אותך, זה יימחק לך מהתודעה, כפשוטו. אתה פתאום תסתכל על זה בכוח,

## אל תפחדו לרצות, כשהאור יאיר בכם אתם תיוולדו מחדש, אני נולדתי מחדש, הרצונות שלי חדשים, השאיפות שלי אחרות

פתאום תסתכל בחרטה, איפה הייתי כל החיים, על מה בזבזתי את החיים.

'ותקשיבו טוב', הוא מעורר אותנו. 'הרבי מגלה חידוש נורא, בגודל מעלת הרצון. (וכלל הדבר, שמאד יקר הכיסופין וההשתוקקות לדבר שבקדשה. כי על ידם נתהווה נפש, ונגמר על ידי הדיבור, תורה ל"א) שכשיהודי מגביר את הרצון והכיסופים הוא בונה נפש חדשה. כלומר, כשעומדת לפני האדם מניעה שאין לו כוחות להתמודד איתה, והוא מגביר את הרצונות, אזי נולדת נפשו מחדש. הוא מקבל נפש חדשה שיש לה כוחות אחרים וגדולים להתגבר על הכל'.

ראיתי את זה על עצמי אני נולדתי מחדש, כפשוטו ממש.

אם אתה מאמין ויודע שהאמת היא שצריך לשבת וללמוד, ולעבוד את ה', כשאתה רואה יהודי בן תורה, אתה מעריך אותו, אתה מקנא בו, אתה רוצה את זה גם, יבוא יום ואתה תזכה לזה.

וברור הדבר שאם תרצה באמת, אתה גם תגיע, כי הקב"ה נותן המון הזדמנויות במהלך החיים. ואני עדות חיה להזדמנות כזו. אם תרצה את ההזדמנות, יהיה לך כלים לעשות את זה ביום מן הימים..... אנחנו כחסידי ברסלב צריכים לדעת, שלא צריכים לפחד משום דבר, אלא אדרבא צריך לדעת שאנחנו יכולים.

כשחיים עם ההרגשה הזו, אי אפשר להסביר את זה, זה עולם אחר. אנשים חושבים שביטחון זה אומר שלבעל ביטחון תמיד יש הכל. זה לא כך. בעל ביטחון הוא אחד שבוטח בהשם 'תברך, ויודע שהוא איתו בכל מצב, זה ממשיך את השפע כמו שרבנו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ו עיין שם). אבל הדבר הטוב ביותר שהוא נותן לך זה את הרוגע.

ר' משה מחייך, הביטחון והתלות המוחלטת שלו בכורא עולם נותן לנו את הרוגע. ישנם המון אנשים בעלי ממון ובעלי יכולת, ואין להם רוגע בחיים. אדם שבוטח, יש לו רוגע, פשוט לא חסר לו כלום.

מה כל העולם מחפש? מזדעק ר' משה: רוגע, שלוה, להרגיש טוב עם עצמו. אז אם טוב לך, אתה צריך משהו נוסף? אתה לא צריך כלום!!!

וחשוב לא פחות מכך הוא מדגיש, זה להכניס את האוירה הזו לבני הבית, להתפלל על כל דבר, הילד מבקש ממך משהו, תגיד לו בפשיטות: צדיק'ל, תתפלל על זה והקב"ה ישלח מה שצריך.

מכיוון שלעיתים כשאתה נמצא באור שלך מבלי לשתף על כך את בני הבית זה יכול לגרום מתחים מיותרים, אבל כשכולם נמצאים במקום הזה יחד, זוכים להגיע לבית של אמונה וביטחון בצורה אמיתית ורגועה.

**ר' משה, שאלה לסיים: אנשים רבים קוראים את הכתבה ושואלים את עצמם: איך גם אני עושה את השינוי המיוחל בחיים שלי, מה יש לך לומר להם?**

ר' משה מחייך ועונה בשלוש מילים: אל תפסיקו לרצות. אל תפחדו לרצות!!!

ומסביר: אני במצבי הקודם פחדתי לרצות, הייתי שקוע במקומות ותאוות שלא ראיתי את עצמי יוצא מהם, וידעתי בסתר ליבי שאם אני ארצה עכשיו עבודת ה', ואני אקבל את זה, זה לא מסתדר עם התאוות והרצונות הגשמיים שלי, פשוט פחדתי לרצות שינוי.

היום במבט לאחור אני זועק, אחים יקרים, אל תפחדו לרצות, כשהאור יאיר בכם אתם תיוולדו מחדש, אני נולדתי מחדש, הרצונות שלי חדשים, השאיפות שלי אחרות, יוצא לי לא פעם לחשוב על הדברים שעניינו אותי בעבר, ולא האמנתי שבוא יבוא יום ואני יצליח להתנתק מהמקומות האלו, ויותר מכך שלא אצליח להבין את אלו ששקועים בזה כעת.

גם אם אתה מרגיש שאתה לא מסוגל לעשות שינוי, תבקש דבר אחד, תן לי רצון לרצות. תאמין שזה יכול לקרות גם איתך, ולכן אתה יכול לרצות, זה לא רחוק ממך.

# אהה חייו ולא אהבנו

סביבו החלה להתרקם מארג של רמזים. זה התחיל  
בחברותא שגילה אור חדש בחייו, המשיך בילדים  
שמשום מה נמצאו עבורם מוסדות לימוד מתאימים רק  
בעיר אחרת, ובבית כנסת מאיר שנסגר בגלל הקורונה,  
וספרים שהתגלו בבית כנסת צדדי... // סיפור חייו  
המרתק של הר"ר ליאור שמעון יונג הי"ו

נחמן גלינסקי

## לא מוכר את עצמי

מכיוון שממילא לא הייתי מסודר בחיים, התחלתי בשלב  
מסוים לחפש את עצמי, ולנסות להבין מי אני ומה אני.

כך מצאתי את עצמי בגיל 17 עובר להתגורר שנה בחו"ל,  
וגם לאחר מכן, גם כאשר הגיע תאריך גיוסי לצבא, לא חשבתי  
לחזור.

חזרתי כעבור כמה חודשים, כאשר לשיטתם אני כבר נחשב  
לעריק.

בשדה התעופה עצרו אותי ואני מצידי הבהרתי לנציגי  
הצבא בצורה הכי ברורה שאני לא מתכנן להתגייס. אני לא

## ימי ילדות

נולדתי להוריי באחת השכונות בקרית, שכונה יוקרתית  
שחבריי היו מקנאים בי על שאני גר בה, בסביבת משפחות  
מהמעמד הגבוה, לאבא קצין בכיר בצבא.

אך למרות שהתנאים מסביבי היו נוחים ונעימים, כלל לא  
נמשכתי ללימודים. הייתי נעדר בקביעות מבית הספר,  
ומכיתה ט' לא הופעתי כלל ללימודים. במקום זאת העברתי  
את זמני איכשהו...

במבט לאחור, אני חושב שזה היה נס ההצלה הראשון שלי,  
מאחר שבזכות חוסר הלימוד לא מילאתי את מוחי בשטויות  
וההבלים שמלמדים בבתי הספר החילוניים.



שהיא מסוגלת להעניק לנפש היהודית, וכך, לאחר כמה שנים של תהייה, כשהייתי בן 26 החלטתי 'לחתוך'.

התחלתי לשמור שבת, ונכנסתי ללמוד בישיבה - וזה הפך לעובדה מוגמרת - אני בעל תשובה.

יש לי ב"ה אופי חזק, וכאשר אני מחליט שאני 'הולך' על משהו, אני הולך עם זה עד הסוף. כך למשל התחלתי לגדל זקן מיד כאשר שמעתי על העניין הגדול שבכך, וכן הלאה, וכך זכיתי להיכנס לגמרי לעולמה של תורה ולשמור את התורה והמצוות כולם כראוי.

בגיל 27 כבר זכיתי להקים את ביתי ב"ה על אדני התורה והיראה.

## המאור שבתורה

לאחר שחזרתי בתשובה התחלתי ללמוד כל היום כולו. המאור שבתורה שבה אותי, ולמדתי עם חברותות במשך שעות ארוכות, בלי לדאוג דאגות פרנסה ודאגת מחר.

זכיתי לשהות בשיעורים של גדולי ישראל ותלמידי חכמים בעלי שיעור קומה, ולקלוט אל תוכי עוד ועוד שיעורים המחיים את הנפש, ולהשלים את כל הפערים שצברתי במשך קרוב לשלושה עשורים.

למדתי הלכה בצורה יסודית, והיה לי חלום להפוך לרב ידוע. הייתי יושב בצמוד לרבנים ידועי שם במשך שעות רבות, ובצורה הכי קרובה שומע מהם הדרכות ועצות.

היה לי חברותא קרוב מאוד, עימו למדתי בקביעות ובהתמדה, וזכינו להתעלות כראוי.

אגב, באותה תקופה אבי חלה. הוא היה מקבל קצבה קבועה

מוכן לתת את עצמי למדינה, שתנצל אותי שלוש שנים ואחר כך תזרוק אותי...

אך הם שידעו שאבי משמש כקצין נכבד, וחששו לביזיון גדול. הם ממש התחננו שגם אני אלך לקצונה, אבל הבהרתי שזה לא יקרה, לא הרגשתי שום חיבור לציונות ומה שהיא מייצגת, הכרתי אותה טוב מדי מבית אבי וידעתי שאין לה מה לתת לי ולכן לא ראיתי שום סיבה להקריב שלוש שנים מחיי עבורה.

כך מצאתי את עצמי משרת ב'בית נופש' לחיילים, משהו שמיועד לבחורים משועממים פרוטקציונרים כמוני, מקום שאפשר לעשות בו מה שרוצים ועדיין להיחשב כמשרתים בצבא... כעבור שנתיים סיימתי את ה'שירות' מבחינתם, כשבמציאות לא הייתי שם יותר מחודש וחצי במצטבר.

את זה אני מספר גם כדי לשתף במעט במסע החיפוש שלי וזה אותי מאז צעירותי, אני מכיר את המערכת מבפנים, ויודע היטב שהכל בלוף אחד גדול...

## אנשכנו כחמור

למעשה, כבר משנות ילדותי המוקדמות הייתי מדבר עם ה' בקביעות. אמי הייתה חולה, ולכן הייתי בודד מאוד, וכך מצאתי את עצמי מגיל חמש בערך מדבר כל לילה איתו לפני השינה.

אמי באה מבית מסורתי וכך ידעתי מעט שבמעט על המציאות של הקב"ה בעולם, וכך זכיתי לדבר אליו. לא ידעתי כמובן מה זה התבודדות, אבל זכיתי לקיים את העצה הזו. זה מגלה שלכל יהודי בפנימיות, בעומק שבעומק, יש חיבור אמיתי לה' יתברך, רצון כנה לקיים את רצונו. אבל הכיסויים הרבים שמלבישים על הלב רח"ל, הם אלו שמסתירים את האור האמיתי הזה מלהתגלות.

אך למרות זאת, הסביבה בה גדלתי הייתה חילונית לכל דבר, במבט לאחור אני חושב שהייתי ממש כמו שהתנא רבי עקיבא העיד על עצמו על הימים בהם הוא היה 'עם הארץ' - "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור"...

לדאבון לב, המערכת ה"ישראלית" בנויה כך שכל מי שמצוי בה סופג כמויות של רעל ושנאה, לתעב את כל מי שרוצה ללכת בדרך ה' ולקיים את תורתו באמת. אם זה בבית הספר ואם זה בתקשורת וכדומה. כל הגישה היא אנטי תורה, אנטי דת. רק 'לעבוד את היצר' רח"ל, להרוויח כמה שיותר - גם אם לשם כך צריך לרמות או לדרוך על השני. העיקר זה כסף, רכבים טובים, בית מפואר או סממנים חיצוניים אחרים שלא באמת מכסים על הנקודה היהודית המשתוקקת שמתחבאת עמוק עמוק בלב.

אך בכל השנים הללו, משהו בתוכי לא נרגע. כל הזמן חיפשתי משהו, ולא ידעתי מה. הנפש שלי, אי שם בפנים, השתוקקה למשהו גבוה יותר ולא הצלחתי להרגיע את הצימאון הזה.

## מצאתי את שאהבה נפשי

בתחילת שנות העשרים שלי, גיליתי את היהדות ואת מה

התגוררתי, החלטתי לעבור לבית שמש. מצאתי דירה בשכונת חפציבה, ועברתי אליה בערב ראש השנה של תש"פ.

כך, לאט לאט, עם מארג של רמזים מן השמיים, החל הרועה הרחמן למשוך את נשמתו אליו...

## החידוש: ריקוד!

חיפשתי בית כנסת נחמד שארגיש בו בנוח, ומצאתי את בית המדרש של אנ"ש 'אנשי הצדיק', הממוקם בשכונה.

שם גיליתי משהו חדש: ריקוד אחרי התפילה!

תמיד חיפשתי חיבור פנימי לשמחה וחיות, וכאן ראיתי פתאום שאחרי התפילה פשוט רוקדים! שמחים על כך שזכינו להתפלל!

חסידי ברסלב וותיקים, לא מבינים מה הריקוד הזה עושה למישהו מבחוץ. מבחינתם זה כבר 'מנהג' שהופך להיות מעט טכני, אבל כמי שבא מבחוץ, זה כבש אותי. ביטוי חיצוני ברור כזה של שמחה, זה כל כך מחיה!

צריך להיזהר מאוד לא להזדקן בעבודה מיוחדת זו, לרקוד על נועם גורלינו ושמחת יהדותינו.

הצטרפתי לשיעור נחמד שהתקיים אחרי התפילה, בספר עם שם מעניין 'עלים לתרופה', וגיליתי עולם שלם שלא הכרתי...

אך למרות זאת, לעשות כזה שינוי בחיים, לא קורה ברגע.

## קורונה וימי שמואל...

ואז, חצי שנה אחרי המעבר לבית שמש, הגיעה הקורונה לעולמינו.

בית הכנסת נסגר, ומצאתי את עצמי מתפלל במניין בבית כנסת צדדי.

שם גיליתי את הספר 'חיי מוהר"ן' והחלטתי שאני חייב לעבור על כל הספר, ולהבין מהי ברסלב...

כך, בכל תפילה ותפילה הייתי מתקדם עם הלימוד, עוד סעיף ועוד סעיף...

בהתחלה היו לי קושיות ואי הבנות, אבל ה' זימן לי במקביל גם את הספר 'ימי שמואל' - יומן חייו של החסיד הנלהב ר' שמואל הורביץ זצ"ל - וזה ענה לי על כל הקושיות. תמיד חיפשתי את ההתלהבות בעבודת ה', ובימי שמואל גיליתי עולם מאיר כל כך של עבודת ה' ודיבוק חברים. לא עזבתי את ימי שמואל עד שסיימתי את שני הכרכים הראשונים. הרגשתי שר' שמואל עושה לי 'סמינר פרטי', עונה לי על כל השאלות...

כך הכל התחבר בשבילי - החברותא שהתקרב, המעבר לבית שמש כאילו בגלל הילדים, התפילות באנשי הצדיק, והקורונה ששלחה אותי לחיי מוהר"ן וימי שמואל, שכולם יחד קירבו אותי לאורו הבהיר של רבינו הקדוש.

והיה מעניק לי חצי ממנה, וכך יכולתי להמשיך להתמקד רק בלימוד התורה.

אני מאמין שבזכות הזו, הוא זכה להשיב את נשמתו בטהרה. כאשר יומיים לפני שנפטר הוא התעורר ואמרתי יחד עימו את כל סדר הווידוי, לאחר מכן הורדם והונשם ולא התעורר עד שהחזיר את נשמתו ליוצרה.

רמזים

עברו כמה שנים, בהם ניסיתי כל הזמן ללמוד עוד ועוד ולהגיע למעמד מכובד כפוסק הלכה מפורסם וכדומה, ואז הקב"ה החל לשלוח לי רמזים...

כמה דברים אירעו באותה תקופה, וכלפי חוץ לא היה נראה שיש ביניהם קשר:

זה התחיל בזה שהחברותא שלי התקרב לרבינו, והתחיל לדבר איתי מעצותיו הנפלאות ודרכיו המחיים כל נפש.

כל מה שהוא היה מספר לי כלל לא נשמע לי באותה תקופה, אבל ראיתי שזה עושה לו התלהבות בעבודת ה' ולא רציתי לקרר אותו, אבל לא הבנתי מה הוא מצא שם, וממה הוא כל כך שמח...

גרם לכך גם שבעת חזרתי בתשובה התפרסמו כל מיני דיבורים של התנגדות על הנסיעה לאומן וכדומה, כך שהיה לי ברור שאני לא קשור לכל העניין הזה שנקרא ברסלב.

ה' ריחם עליי שלא התנצחתי עם החברותא, אלא כיבדתי אותו והקשבתי לדבריו למרות שלא היה נראה לי שזה קשור אליי.

במקביל, ילדי גדלו, ומכיוון שרציתי לשלוח אותם דווקא למוסד על טהרת הקודש ולא מצאתי מוסד מתאים בירושלים בה



ר' שמואל הורוויץ



בית כנסת אנשי הצדיק בית שמש

התפללתי גם על זה, וב"ה בהמשך זכיתי שנוות ביתי שכנעה נשים רבות בחנות בה היא עובדת, שישלחו אף הן את בעליהן לרבינו על ראש השנה בלי מניעות, וכמה וכמה זכו להגיע לרבי בזכות זה.

## כמו חמצן

כיום אני זוכה להיות דבוק באורו של רבינו הקדוש. רבינו מוליך אותי בדרכו הטהורה. זכיתי להבין עד כמה המטרה היא רק לעבוד את ה' בתורה ותפילה ומעשים טובים ופשוט לעשות את רצונו יתברך, לא לשאוף להאדיר את השם הפרטי של האדם גם אם במעטה של למדנות או רבנות - אלא לקיים רצון ה' בתמימות ובפשיטות מתוך אמונה ושמחה.

הייתי במשך חיי בהמון מקומות יקרים, אבל אין תחליף למה שאתה מקבל אצל הרבי, עצות לכל רגע ורגע בחיים, כל דבר בחיים לקחת למקום הנכון ולא להיבהל מהדברים הכי קשים. להתחיל כל יום מחדש ולעולם לא להתייאש.

ראש השנה אצל הרבי, הוא כמו חמצן ממש.

אני מרגיש לקראת סוף השנה שהחמצן שלי הולך ואוזל, ואני חייב לנסוע שוב כדי לחדש את המלאי...

אודה ה' מאוד בפיו ובתוך רבים אהללנו שסיבב את חיי שזכיתי לגלות את אור החיים, שמירת התורה והמצוות, ועל כך שזכיתי לגלות את דרכו המיוחדת של רבינו הקדוש, אור האורות, צדיק יסוד עולם.

## כגוף בלי נשמה

אגב, תקופה קודם לכן כבר זכיתי לשמוע על עצת ההתבודדות בדרכו של רבינו הקדוש, ומאחר שכאמור כבר היה לי חיבור אישי לעצה זו, קיבלתי אותה בהתלהבות.

אך אז ראיתי את ההתבודדות כאילו היא עצה מוצלחת בפני עצמה, ולא הבנתי שיש צדיק אמת שהוא זה שעומד על גבינו ומחזק אותנו בכל עת ועת להחזיק איתן בעבודה נפלאה זו, וכי הוא זה אשר הוריד את הדבר העצום הזה מגבהי מרומים עבורינו ממש, והוא זה שיכול ומסוגל להתאים את העצה בדיוק עבורך ולרקוח לכל אחד ואחד את ה'רצפט' והתרופה המיוחדת לו.

העצה הזו, למרות שאיך שמקיימים אותה זה נפלא מאוד - אינה עומדת בפני עצמה. יש מי שמעניק 'אחריות' למי שמקיים אותה, ומי שעושה את ההתבודדות מתוך התקשרות לצדיק שגילה אותה זוכה לדברים הרבה.

כך גם דיבורים נוספים ששמעתי בשם הרבי במהלך השנים, אבל היו כגוף בלי נשמה. האמת היא שכאשר זוכים להתקרב לרבי בצורה כזו שמבינים שהוא זה שהולך לפנינו ואין לנו כלל מה לדאוג (כדבריו הק' טרם נסתלק מהאי עלמא), יש לעצותיו הק' עוצמה אחרת, עומק לפנינו מעומק.

## בציון הקדוש

בראש השנה שלאחר מכן אי אפשר היה לנסוע לאומן, בגלל הקורונה. אבל בשבת חנוכה שלאחר מכן, זכיתי להגיע לציון בפעם הראשונה בחיי.

עברתי מסע לא פשוט בדרך לשם. הרכב שהיה צריך לקחת אותנו מקייב (היו ימים...) לא הגיע, ועד שהוא הגיע היה לנו תאונת דרכים. כשהגענו למלון, גילינו שנפלטנו משום מה מהרשימה, ועוד ועוד... אבל דומה שאין מה להרחיב על מניעות ומסע קשה, מאחר שכולם מכירים את זה מקרוב, וכיום כולם עוברים פי כמה מזה עם הנסיעות הארוכות והמתישות...

בכל אופן, כשהגעתי לציון הרגשתי ממש כמו בתיאורים, בהם כשאתה נכנס לציון אתה מרגיש שרבינו בעצמו כביכול נותן לך לחיצת יד של 'ברוכים הבאים', ואומר לך 'תתחיל לומר וידוי דברים' ואז אתה יושב שם כל הלילה...

ממש ככה קרה איתי. אני אחד כזה שלא בוכה, אפילו ביום הכיפורים אני לא זוכה לדמעות. וכאן פשוט ישבתי ובכיתי את נשמתי קרוב לחמש שעות ברצף בלי להרגיש כיצד הזמן חולף.

ואגב, היה לי קשה מאוד לנסוע מצד בני הבית, מאחר שאני ב"ה בעל תשובה בגפי ואין לי משפחה תומכת שיכולה לעזור כשאני משאיר את המשפחה מאחור, כך שבעבר הייתי צריך לוותר אפילו על נסיעה לחתונה קרובה. וכאשר הגעתי לציון

# אנשי קניא ומתן של מונרו

קפיצה מיוחדת למוטרו החוקה לשיחה נלכבת עם  
שניים מאנשי שלומינו היקרים ר' לוי ניימאן ור' יואל כץ  
על החבורה הנפלאה של ה'בעלי בתים' שאמורה להיות  
מודל לחיקוי בכל מקום.

## היום הנבחר

ר' יואל כץ מסביר: בחרנו את מוצאי יום שלישי - יום שהוכפל בו כי טוב, כיום המתאים ביותר עבורנו. חבורה של ליל שישי לדוגמא, על אף היותה סמוכה לשבת, יש בה חיסרון מסוים. ישנם כאלו שבליל שישי הוגים בחומש רש"י או ב'אור החיים' על הפרשה. חלק מהציבור עסוק בהכנות לשבת.

יום שלישי הוא בדיוק באמצע השבוע, עמוק בתוך הטרדות של ששת ימי המעשה. ובמיוחד למי שדורך בבית כנסת של ברסלב רק משבת לשבת, הרי שיום זה הוא היום המתאים ביותר. רחוק מהשבת הקודמת והרבה לפני השבת הבאה, וזאת כדי להמשיך את האור של רבינו הקדוש על כל ימות השבוע.

## כעת נעבור אל הנעשה בחבורה עצמה - מה עושים בזמן שמתאספים יחד?

אנו הוגים בספר 'שיחות הר"ן' בדרך כזו: בכל שבוע לומדים שיחה מתוך הספר הקדוש ומנסים להבין את הנאמר בה. לאחר מכן מגלגלים שיחת חברים פתוחה בין כלל המשתתפים. משתדלים להבין לעומק, להתחבר ולקרב את הדברים לנקודת הלב.

'שיחות הר"ן' בחבורה?? לא מצאתם ספר עמוק יותר לעיין בו...

אתם לא תאמינו, אבל למרות שלמדתי פעמים רבות שיחות הר"ן, בלימוד בחבורה גיליתי את שיחות הר"ן מחדש.

ישנן שיחות בהן רבינו מצטט מאמר חז"ל מסוים. תמיד השאלה היא, מה רבינו הוסיף פה? מה התחדש בשיחה זו יותר מהפשט הפשוט.

תופעה ייחודית ישנה בעולם, מצויה היא עד מאד אצל אנשיו של הבעל תפילה: למרות היותם אנשי משא ומתן העמלים במשך היום למחייתם, בקיאים עד דק בספרי החשבונות ומהלכי המסחר, מחשבותיהם משוטטות הרחק הרחק.

נקווה שבמילים אלו הצלחנו אולי להגדיר את החבורה המופלאה הקיימת במונרו שבארצות הברית. 'בעלי בתים' של רבינו, ובאדיש: 'דעם רעבינ'ס בעלי בתים'!

## פנינו מועדות אל אחד מחברי החבורה הר"ר לוי ניימאן שליט"א ובפינו השאלה: כיצד קמה וגם ניצבה חבורה יקרה זו?

תושבי אמריקה זוכים מידי שנה לקראת היארצייט של מורינר ר' נתן, להשתתף במעמד האדיר 'להבעיר'. אשר כשמו כן הוא. מעמד שמטביע את חותמו על כל המשתתפים, המבעיר ומלבב את הלב לפחות עד המעמד של השנה הבאה.

לקראת המעמד הראשון, ניגשתי אל אחד המארגנים ושאלתי אותו: לשם מה כל הרעש והבלגן. מה רוצים להרוויח מכל האירוע?

המארגן ענה לי כי מטרתם היא, שיקומו ויתארגנו בכל שכונה ושכונה, ויחד יתאספו לקבל את האור של רבינו הקדוש.

לאחר האירוע כבר לא הייתי זקוק להסברים נוספים על טיב המעמד. האש ניצתה באותם ימים.

מיד לאחר מכן פניתי אל כמה מחבריי במונרו, והודעתי להם על ייסוד החבורה.

## נקודת המוקד

הצצה להתפשטות אורו של הרבי במקומות חדישים ורחוקים  
מ. מנדליאך



עם הזמן יצא שמעה של החבורה למרחוק. מידי יום שלישי מתאספים ובאים חסידי ברסלב לקבל את זריקת החיזוק שלהם למשך כל ימי השבוע. מגיעים לכאן אף ממרחק באמצעות רכבים פרטיים.

כיום החבורה מונה כחמש עשרה עד עשרים משתתפים קבועים, ועוד מעגל רחב יותר של כאלו שבאים לעיתים להתחזק איתנו.

החבורה כוללת בתוכה כמה גוונים. כל אחד עם הנקודה שלו, עם ההרגש שיש לו בתורות של הרבי.

בשבוע האחרון נכנסו לבית המדרש כאלו שאינם מחסידי ברסלב, על מנת להתפלל 'מנחה מעריב'. כשהם ראו את ההתאספות, התיישבו גם הם בין החברים. ראיתי על פניהם ארשת של הערכה וקנאה: כיצד יכול כל אחד לנהל שיחת חברים נלהבת בעבודת ה'. משימה שאינה שייכת רק לעובדים מופלגים.

בין המשתתפים בחבורה ישנו אחד שעובד במאפייה. במסגרת עבודתו דואג הוא להביא כיבוד בשפע לבני החבורה. כך אנו נעזרים גם באחרים כמותו, השמחים ליטול חלק במה שהקב"ה זימן לידם.

### סיום לגמרה של תורה

לאחר לימוד של שלוש שנים זכינו לסיים את הספר 'שיחות הר"ן'. את הסיום ערכנו ברוב פאר והדר, והשתתפו בו כל מי שהחבורה נותנת לו חיזוק ועידוד - גם אם נבצר ממנו להגיע בפועל מידי שבוע. בסך הכל הגיעו כחמישים איש.

את משא הסיום נשא הר"ר אברהם רוטנברג שליט"א שהוא בעצמו מנהל משרד גדול אך דבוק בעבודת ה' בכל עת, הוא הגיע במיוחד ממונסי. אחד מבני החבורה הלחין שיר ו'גראמן' מיוחד, אותו זימרנו יחד במעמד הסיום.

הסיום המרגש נתן לכולם כח והתחדשות, לקראת המשך הלימוד שיהיה בעז"ה בספר 'השתפכות הנפש'.

מסופר על כמה מאנשי שלומנו, שגם בעת עסקם במשא ומתן היו 'תופסים' אותם פעמים רבות נושאים עיניים למרום, ופיהם ממלמל חרישית. אולי בזכות הלימוד ב'השתפכות הנפש' נזכה לכך גם אנחנו!



בכל שיחה ושיחה אנו שואלים את עצמנו: מה הרבי בא לומר כאן? מה יוצא לנו למעשה - מוסר או התחזקות? כל אחד אומר את הרעיון שלו, יחד יוצאים דברים יפים מאוד.

משתתפי החבורה שהינם כאמור אנשי משא ומתן, מעידים כולם - כי השיחה אותה למדו בחבורה מלווה אותם במשך כל השבוע. עם זה הם פותחים את תפילת שחרית בבוקר, וזה מה שמחיה אותם בשעות הארוכות במשך היום - כִּי הוּא זְכוּת גְּדוּל לְהֵאָדָם כְּשֶׁזֶכָה שִׁיְהִי מְחֻשְׁבוֹתָיו מְשׁוּטְטוֹת בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ זְכוּנוֹ לְבְרָכָה הַקְּדוֹשׁ וְהַנוֹרָא מְאֹד.

### ושמעו הולך

בראשית ימיה של החבורה היו בה רק שלשה משתתפים. מטבע הדברים - היו אף מקרים שנבצר משני האברכים האחרים לבוא ונשארתי אני לבדי...

# החינוך הבנים

## הילד פשוט לא מקשיב לי, מה לעשה?

מדות רעות המתעוררות בעקבותיהן.

חובתנו לברר הטוב מהרע ולא להיות שותפים לחלק השלילי שרווח בננו, זוהי שליחותו של כל אחד מישראל, ובודאי שאסור לתת ליצר הרע להתלבש במצוות [ראה לקו"מ ח"א א']. אבל חוץ מעצם הדבר שאסור לתת למדות הרעות הללו לשלוט עלינו בשום מצב [שאגב ואולי לא כל כך אגב, מדובר במדות חמורות ביותר, שחז"ל וכל הספרים הקדושים ובפרט רבינו הקדוש מרחיבים בגודל טומאתם ונקזם ברוחניות ובגשמיות, ואף בעבירות מעשיות חמורות של הלבנת פנים והונאת דברים והרמת יד על חברו [על אף שהוא ילדך הקטן] באם ההכאה לא באה לטהרת החינוך באמת, ועוד], אך בנוסף לכך יש לזכור, שלחינוך דרושה סיעתא דשמיא, כשם שבלי המון תפילה אי אפשר להצליח, כי התפילה היא כלי השפע (ראה לקו"מ ח"א לד-ג), כך גם במעשים, מי שבא לעשות פעולה וברצונו שתשרה שם שכינה צריך שאכן יעשה שם את רצון ה', ורק אז יש תקוה שיכוננו מעשי ידיו.

### לחנך רק בשביל להרבות כבוד ה'

מי שבא לחנך והוא מכוון שהחינוך הזה וכל פעולה הכרוכה בו תהא לכבוד ה', אזי שורה ברכה במעשה ידיו ולעולם לא יכשל, וכפי שרבינו הקדוש מלמדנו (בלקו"מ ח"ב יב) "ועיקר היהדות הוא רק לילך בתמימות ובפשיטות בלי שום חכמות, ולהסתכל בכל דבר שעושה שיהיה שם השם יתברך ולבלי להשגיח כלל על כבוד עצמו, רק אם יש בזה כבוד השם יתברך יעשה, ואם לאו לאו, ואזי בודאי לא יכשל לעולם", אך כאשר האדם ח"ו משגיח ורותח על כבוד עצמו, ובפרט כאשר התעוררו בו רגשי כעס ונקמה ושנאה ונצחנות שאינה סובלת אמת (לקו"מ קכ"ב), אזי ה' יתברך לא נמצא שם. וכשהוא לא נמצא שם אין הברכה שרויה בפעולה זו.

חז"ל הקדושים (סוטה ה.) לימדונו, שאין דבר הגורם השראת השכינה כשפלות רוח, וכמאמר הכתוב אשכון את דכא, ופירש רש"י "אני את דכא - אני מרכין שכינתי אצלך". רבי נתן כותב: "וכשנתגלה אלקותו יתברך שם, אזי נמשך כל הברכות וכל טוב ונשמרים מכל רע בבחינת בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך" (לקוטי הלכות, שו"ת ג-ב). ולעומת זאת, אין דבר שמרחיק מהשראת השכינה כגסות רוח עליה אומר הקב"ה 'אין אני יכולין לדור בעולם' (שם סוטה ה.). מלבד מה שאין דבר שגורם צרות ומריבות [גם בינו לבין בני ביתו] כמו גאוה זו, וכפי שרבינו הקדוש מלמדנו (בלקו"מ ח"ב סי' פ"ב): "וכשרואה אדם בעצמו שהולך לו שלא כסדר, ידע שיש לו גדלות, יעשה תשובה וישפיל את עצמו, ואזי נעשה כסדר". כך, שהרוצה להכין כלי מחזיק ברכה לחינוך בנו, ישפיל את כבודו וימחל על העלבון הפרטי שלו, ומי כרבינו הקדוש נתן לנו את ה'כלים' לקבל בזיון באהבה [גם כשזה בא מילדך שלך], ולימד אותנו (בלקו"מ ח"א ו') שזה עיקר התשובה והכנעת היצר הרע והכלי לקבלת כל קודש. יש להבין גם, שאם החינוך בא מתוך מדות רעות, אזי אכן 'מחנכים'

**שאלה:** אני מנסה לבנות את המשמעת אצל ילדי אך ללא הועיל, מה עוד לא ניסיתי, פרסים ומתנות, איומים, סטירות ואפילו ענשים כבדים, אך כל אלו לא הצליחו להביא לכך שיעשו על המקום ותיכף ומיד את מה שאני מבקש מהם ויקשיבו לי כשאני פוקד עליהם משהו. מה אפשר לעשות?!

\*\*\*

**תשובה:** צר לי עליך אחי, הכאב מגודל העלבון והאזלת היד מובן היטב, האב הגדול והחזק חש מושפל ומובס ממרומי כס הנהגתו ושליטתו מול איזה קטנטן שאמור להיות תלוי בו. אבל הבה נתחזק יחד להבין בהשקפת התורה על פי אמתת דעת רבינו הקדוש מה עלינו לעשות במצב זה.

### למה בכלל צריך משמעת?!

לפני שנחשוב איך משיגים 'משמעת' כדאי שנעצור רגע ונחשוב מדוע אנו רוצים 'משמעת'.

אין ספק שמשמעת ציוות ודרך ארץ הם כלים הכרחיים להצלחת חינוכו של הילד, כאשר חז"ל (במסכת סוטה מט:) מתארים את צרת דור האחרון הם מציינים ש'בעקבתא דמשיחא חוצפה יסגא, נערים פני זקנים ילבינו בן מנוול אב', זהו כמובן חורבן כח ההתחנכות של הילד מאביו, וכמו שעניינו אכן רואות את ירידת הדורות, כאשר כל ילד ונער חכמים בעיניהם ומתחכמים על הוריהם ומוריהם אף בכל השאלות הכי גורליות בחייהם וזה מונע בעדם מלצמוח כראוי בכל שטחי החיים. אולם הבה נבין נקודה יסודית, כל נשכח שיחד עם הרצון האמיתי באמת שנטוע בלב כל אבא שבנו יצליח בחיים ברוחניות ובגשמיות, יש לנו גם קצת 'מדות טובות' משל עצמנו, לא כל אחד זכה להזדכך ולהתעלות לגמרי, ומה לעשות שעדיין כואב לנו כשפוגעים בנו, אנחנו רוצים גם כבוד, וכשנוגעים בכבוד הזה מתעוררים יצרים אפלים ברגשי נקמה ונצחנות ללחום על כבודנו האבוד, אולי לא נעים להכיר בכך, אבל זוהי מציאות קיימת.

ומדות אלו מתעוררות לא רק כשאדם מבוגר פגע בך, אלא גם כשילד ואפילו ילדך שלך פגע בך, רש"י (ב"ק פג:) אומר, ש'אדם קל שבייש בושתי מרובה', זה מעליב עד עמקי הנשמה, ובעקבות כך מתעוררים רגשות של כעס על כפיות הטובה של הילד, רגשות כאב של גאוה כאשר חשים אזלת יד מול יצור קטן שאמור לכבד אותך ועושה צחוק ממך בפניך, ואף רגשות של נצחון ונקמה ושנאה. כמובן, ש'על כל פשעים תכסה אהבה' וברוב המקרים מתגברים ומוחלים ומנסים שוב ושוב, אבל המדות הללו בוערות בפנים.

יש לנו אם כן תערובת טוב ורע בתוקף שבו אנו דורשים את המשמעת, מצד אחד טוב נפלא של 'כרחם אב על בנים' באהבה אמיתית שרוצה לחנך את הילד ולגדל וליישר לו את הדרך לטוב לו לנצח, ומצד שני, תוקפנות הנובעת מגאוה כעס ונצחון, ועוד שלל



**אם את חשים בעת הרצון להשליט משמעת שהדמים רותזים בקרבנו, והמכות והאיזמים הפסיקו לנבוע רק ממקום טהור, אלא נכנסנו למין נקמנות ומאבק כוחות המבקש להעמיד את הבן על מקומו וללמדו לקח אחת ולתמיד או למחות על כבודו הרמוס, אזי חובתנו לעצור מיד, זה בין כך לא יועיל אלא יזיק**

דבר מסויים וכדומה, אולם החלק העיקרי בחינוך למשמעת הוא חינוך למדת ההכנעה, החוצפה נובעת מיצר לבו של אדם הרע מנעוריו המסרבו להיכנע לגדול ממנו, וגורם לו לראות רק את עצמו כחכם מכל אדם, ועל ההורים להשריש בילד לפי הבנתו ענוה אמיתית שעניינה הכרה באפסיות שכלנו, עד כמה אין בנו תבונה להבחין בין רע לטוב ועד כמה אנו עלולים להזיק לעצמנו אם לא נציית לגדול מאתנו [לכל אחד לפי ענינו].

### טיפין טיפין...

את החינוך לכך עושים לאט לאט, טיפין טיפין, ככל חינוך למדה טובה אחרת, מציינים ומדברים ומעוררים את 'כח המדמה' על חומרת ההליכה אחר השכל העצמי בלי ההורים ואת גודל הטוב הנפלא של מי שמציית, מדברים המון שהקב"ה ברוב רחמיו הפקיד את ההורים עם כל הכלים המועילים שיידעו מה טוב עבורך, ושלא לחינם ציווה הקב"ה ב'עשרת הדברות' שתשמע בקולם כי רק כך תצליח לעולם. ובחינוך זה לא יתכנו קיצורי דרך, זה לא הולך 'על המקום תיכף ומיד', [שבדרך אגב, הבה נבחן מעט את עצמנו אם אכן גם אנו מציינים למלך מלכי המלכים 'תיכף ומיד על המקום' או שמה יש בידינו גם קצת עצלות ורפיון ידים ושאר התחכמויות], עלינו לשמוח בכל התקדמות של ריכוך כלשהו בקשיות עורף של הבן ובכל המעטה של עזות מצח הנובעת מגאווה והתרברבות של 'מי כמוני יודע', ולחנך ולחזור ולחנך על הכנעה זו מתוך אריכות אפיים מופלאה, לא להבהל ולא להרפות, זוהי מתנת המתנות שבידינו להעניק לו לכל חייו, ועל כך יש להרבות בתפילה ובחינוך מתון לאורך ימים טובים.

בכלל יש לדעת, ששכר ועונש בחינוך מועילים **בעיקר** על חלק ההרגל החיצוני, אבל נקודת היסוד שצריכה להעסיק אותנו יותר מכל היא על החינוך הפנימי, אך אם אנו מדברים על שכר ועונש לגבי משמעת הרי שהדברים חמורים פי כמה, איזה טעם יש ל'משמעת' כזו שבה שָׁכַר האב את בנו 'הנסיך הנכבד' שישמש עבורו כפועל שישמע בקולו תמורת ממתק פלוני, איזו הנאה יש לאב כשהצליח' אחר איזמים כבדים ומכות וסטירות וענשים כבדים שבנו הלך ועשה את שביקש **תיכף ומיד** מרוב פחד ואימה, [מלבד מה שרבינו הקדוש הזהיר שלא להשתמש בקביעות עם כלים אלו מלבד במקרים יוצאי דופן, שבהם הילד מסכן את עצמו או סביבתו וכדומה] הלזה 'משמעת' יקרא!?

השכר מותר רק כאמצעי להבעת הוקרה לאחר מעשה, אך לא כ'דמי שכירות' חלילה שאז אין בהם שום תועלת אלא להיפך, כי אז חינוכנו שהאב הוא זה שמשועבד לבנו ובאם אינו מרצהו אין הבן חייב לציית לו. ואף העונש - של מניעת הנאה כלשהיא וכדומה - צריך לבוא בהדגשה שהוא כאמצעי המביע את עומק הצרה שהוא נמצא בה באם יורגל שלא לציית, או ככלי עזר צדדי להרגל מלבד החינוך העיקרי. ועל הכל ולפני הכל ואחרי הכל, נעתיר בתפילה לפני מי שאמר ונעשינו הורים, שיתן לנו את הכח להתנשא מעל כל חולשות נפשנו ונחנך באמת ובתמים בקדושה ובטהרה באהבה וביראה לכבודו יתברך, ושנראה ברכה בעמלנו אלו הבנים בזכותו של אותו זקן דקדושה שהינו מנהיג הדור היחידי לבני הנעורים (ראה חיי"מ רנ"ח), ובזכותו נזכה לראות ולרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלצנו.

למופת את הילד, מרגילים אותו להיות אלים ואכזר על כל מי שלא יציית לו מיד ושלא לסלוח למי שיפגע בכבודו, אם אנו באים להעניש רק מכח התורה לכבוד ה', ולקיים בשליחותו יתברך את ה'חושף' שָׁבְטוֹ שונא בנו ואוהבו שָׁחַרְוֹ מוֹסֵר, אזי השראת השכינה גורמת שאכן יתגלה חלק הטוב שבילד והרע יפול ושיתחנך לכל הטוב, אבל אם החינוך בא מתוך מדות רעות אזי אכן מחנכים את הבן להתנהגות כזאת מול כל אחד שיעמוד כנגדו.

כך, שאם אנו חשים בעת הרצון להשליט משמעת שהדמים רותחים בקרבנו, והמכות והאיזמים הפסיקו לנבוע רק ממקום טהור, אלא נכנסנו למין נקמנות ומאבק כוחות המבקש להעמיד את הבן על מקומו וללמדו לקח אחת ולתמיד או למחות על כבודו הרמוס, אזי חובתנו לעצור מיד, זה בין כך לא יועיל אלא יזיק.

גישתנו לתביעת משמעת צריכה לבוא אך ורק ממקום טהור, כי כך גזרה תורה שעל הבן לכבד הוריו, ומפני שזוהי טובתו הנצחית והגשמית, עלינו להתעלות בכל כוחנו כמה שאפשר מנגיעות אישיות ולכסוף ולצעוק אל ה' הרבה שיטהר אותנו מכל המדות הרעות הללו בבואנו לחנך.

### לא צריך לפחד יותר מדאי

כמובן ש'מן הזהירות שלא להזהר הרבה', אסור לעצור את החינוך לגמרי מתוך 'נערווין' (-עצבים) שאולי מעורב בדברינו לילד איזו נגיעה של כבוד עצמי, אין ספק שיש לנו נגיעות כאלה, ואם נמתין עד שנזדכך לגמרי הרי שלעולם לא נחנך, אבל יש הבדל גדול בין 'נגיעה' לבין רתיחת מדות, ומי שחש בנפשו שהתעוררה בו אש של כעס גאוה נקמה שנאה נצחון וכדומה הרי ש'חכמתו מסתלקת', הוא הפסיק להיות מחנך והפך למשהו שרחוק מאד מה' יתברך, צריך לבחון עצמנו האם אנו סובלים עדיין את הילד ורואים היטב את חלקי הטוב שבו, האם יש לנו אריכות אפיים אליו והאהבה אליו חיה ופועמת עתה, שכל אלו מעידים שאנו באים לחנך מכח מצוות התורה המצווה עלינו לחנך ואז כאמור שכינה שרויה שם, או שחלילה בוער בנו קוצר רוח ורע עין שאז הוא ההיפך הגמור חלילה.

עתה ניגש לעצם השאלה, איך מביאים למשמעת. צריך להבין שמשמעת עם היותה כלי לקבלת חינוך אולם היא גם אחת הדברים העיקריים שבעצם יש לחנך עליהם, כמו שיש להרגיל ולחנך לתפילה ולתורה או למדות טובות כויתור ונתינה, כך יש לחנך למשמעת.

ידוע, שבחינוך ישנם שני חלקים. א. חלק ההרגל החיצוני על הפעולה, ב. והוא העיקר, הקניית הבנה פנימית בערך הדבר ורצון והתחברות בעצם לטוב זה. כשם שלא נרצה שהחינוך לתפילה יהא לאמירת מילים בלבד, אלא למשהו פנימי יותר [בכל גיל לפי השייך והמוכן לו] ועל כן לא די בחינוך כזה שבו נעניש או נתגמל למי שאמר את כל מילות התפילה בקול, אלא נשתדל בכל עת לצייר ולהשריש ולנטוע את יקרת כל מילה בתפילה, כמה היא חשובה אצל ה' ומה היא פועלת, ואת יקר המתנה הזאת שיש לנו כתובת למי לפנות בכל עת צרה כי הוא שומע תפילה ועוד, כך גם החינוך למשמעת.

מלבד ההרגל החיצוני, שעניינו בין השאר הרגל לציות ועשייה והצבת 'קווים אדומים' שאין לעבור עליהם בשום פנים ואופן בדרך שבה פונים ומדברים להורים ושאינו מקום לוויכוחים אחר שציוו על

# הקו החדש שכובש את ברסלב בסערה

רבים מאיחט קבלו ציטוט מהמספר של 'מעיינות ברסלב' וביקשו לשמוע מה עומד מאחורי המערכת החדשה. בשיחה המיוחדת עם הר"ד דוד גולדמן ור' ישראל יצחק ברוין ממופעיליו, אנו מנלים קצה של מורפכת ענק שעוד חכבוש את כל ברסלב

דיומא, ובמסגרתו עולה מידי יום סיקור קצר על המאורעות השונים בתולדות ימיה של חסידות ברסלב ביום זה - עובדות היסטוריה יארציטיים ועוד.

ניתן טעימה קטנה למי שטרם שמע מדור זה: ימים ב' וג' אייר הינם ימי השנה של 27 הקדושים מיקירי אנשי שלומנו באומן. ביניהם העובד ר' מתעס' הידוע ועוד, שנעצרו ונהרגו על ידי הקומוניסטים, כמו"כ יארציטיים של גדולי אנ"ש מדורות הקודמים כר' נפתלי כהן חמיו של ראב"נ, ור' אברהם דער בעדער מאומן, וכן של הרה"ק ר' אברהם דוב מחמלניק מחותנו של רביה"ק.

היומיים הבאים - ד' וה' אייר, המה הימים בהם יצא רבינו הקדוש מהעיר ברסלב לעבר אומן, מקום המוכן לו מששת ימי בראשית לעסוק בתיקון נשמות ישראל.

ישנו גם מדור קבוע, בו עונה הרה"ח ר' מיכאל חשין בדרך של שיחת חברים על שאלות במגוון נושאים. שאלות שנשאלו מראש על ידי המאזינים.

יש מדור נוסף בשם 'ספיר ויהלום'. במדור זה הרה"ח ר' מרדכי שלום רוזנפלד מתייחס ומבאר במתיקות נושאים ומושגים המופיעים רבות בספרי רבינו, ונושאים אחרים השגורים בפיהם של אנ"ש.

מדורים אלו עולים בשלוחה המרכזית - 1, ולאחמ"כ עוברים לשלוחות המדורים הקבועים בשלוחה 4.

## צאי לך בעקבי הצאן

פרויקט נוסף הקיים ב'מעיינות ברסלב': אנו לוקחים הקלטות ישנות של שיעורים ושיחות מאנ"ש מהדור הקודם באיכות שמע ירודה, עובדים עליהם ומשדרגים אותם, עד שלשומע נדמה כאילו מדובר בהקלטה מאתמול. כך הבאנו בקו הקלטה מאת ר' יצחק מנדל רוטנברג זצ"ל, שזכה להכיר את ר' אברהם ב"ר נחמן באומן עוד משנות התר"ס. קיבלנו תגובות נלהבות על השיעור, שכמו מחזיר את השומע עשרות שנים לאחור, כשהמטרה בפרויקט זה להחזיר את השומע הצעיר לדור הקודם.

חץ מקשת יצא שמעו של הקו החדש 'מעיינות ברסלב' - בשפת האידיש. מספר הקו לא פורסם על גבי כרזות ומודעות כלל, למרות זאת, היקף המחייגים והמאזינים בתקופה הקצרה מאז הוקם הקו, עולה על כל דמיון.

העומדים מאחורי יוזמה מבורכת זו, הינו הר"ר דוד גולדמן הי"ו מבית שמש והר"ר ישראל יצחק ברוין הי"ו מירושלים. פנינו איפה אליהם, על מנת לקבל סיקור קצר, מה ניתן לדלות מהמעיינות המפכים בקו.

## עשרות רבות של שיעורים

הקו שנפתח זה עתה כשבוע לפני פסח, כבר מלא בתוכן רב. השלוחות השונות פועלות ומלאים מזן אל זן, כאילו מדובר בקו שכבר קיים זמן רב.

מיום ליום מתווספים בו שלוחות חדשות ושלל שדרוגים, כפי שתראו בס"ד בתקופה הקרובה.

בשלוחה המרכזית - שלוחה 1 עולים כל העת שיעורים מאנשי שלומנו שליט"א בשפת האידיש. השיעורים שכבר הושמעו עד כה, הם רבים מאוד ומגוונים. אנו עובדים ללא הרף לחפש ולהשמיע בקו חומר איכותי, כזה שעולה על שולחן מלכים. כאשר חשובי אנ"ש שעודדו ודרבנו אותנו לפתוח את הקו, הם מנחים ומנווטים את דרכנו על כל צעד ושעל, למען נוכל להוציא דבר נאה ומתוקן ושלא תצא תקלה מתחת ידינו.

בנוסף, בשלוחה זאת מושמעות תדיר עדכונים חשובים הנוגעים לכלל אנשי שלומנו. הודעות על אירועים וכינוסים, כמו גם עדכונים על שלל נושאים בעולמו של חסיד ברסלב.

שלוחה זו הינה כאמור השלוחה הראשית. כל שיעור המושמע בשלוחה זו, מועבר לאחר זמן ומתוּק ב שלוחה נפרדת וממוקדת.

## מדורים בקו

בקו תמצאו מדורים מיוחדים ומרתקים. יש את המדור המרתק 'עניינא



## תגובות נלהבות

במערכת נכנסים כל הזמן עשרות תגובות של מאזינים הן מאנ"ש שמספרים כיצד קו זה הכניס בהם חיות וברען חדש, והן מקורבים שמספרים על החן המיוחד והדיבורים האוטנטיים בפשיטות ותמימות, נביא שתי דוגמאות של הודעות שהושארו במערכת בשלוחה 8.

סיפר לנו ר' חיים יצחק שפרינגר מ'הר יונה': יש לי ידיד שקצת מתעניין בספרי ברסלב, והחלטתי לקרוא לו 'לחבורה' בה מתאספים אברכים מאנ"ש מידי שבוע. התקשרתי אליו פעם ופעמיים אך הוא לא ענה לי. הצטערתי על ההזדמנות שהוחמצה.

אחרי שהסתיימה ה'חבורה', הוא חזר אלי ואמר לי: 'יש לי דרישת שלום ממך!' 'מה כוונתך?' שאלתי.

'שמעתי אותך בקו של מעיינות ברסלב'. מדובר על מיזם מיוחד, בו אחד עשרה אברכים ואני ביניהם, השארנו הודעה קצרה, ואמרנו את ה'הרגש' שיש לנו בספירת העומר.

הייתי בהלם. לא תיארתי לעצמי עד כמה התפוצה של הקו קיימת גם בקרב אלו שאינם חסידי ברסלב.

במערכת התקבלה גם הודעה מאברך שזכה להתקרב לרבינו לפני מספר חודשים.

בהודעה הוא אמר, כי הוא קצת מתבייש להשאיר את ההודעה למרות שכבר השאיר הודעה דומה לפני מספר ימים. אך אינו מסוגל להתאפק, ומוכרח לומר לנו שוב כמה הקו מחיה אותו, ממש כמו אויר לנשימה! עד שהוא מרגיש שיום

**בהודעה הוא אמר,  
כי הוא קצת מתבייש  
להשאיר את ההודעה  
למרות שכבר השאיר  
הודעה דומה לפני  
מספר ימים. אך אינו  
מסוגל להתאפק,  
ומוכרח לומר לנו  
שוב כמה הקו מחיה  
אותו, ממש כמו אויר  
לנשימה**

שהוא מאזין לקו, כל העבודת ה' שלו מלא בחיות והתלהבות.

תגובות חמות נוספות קיבלנו על סדרת שלהבת הספירה - שיעוריו המיוחדים של ר' וועלוול חשין. בשיעוריו מבאר הוא ביד אמן את כל מהלך ספירת העומר, לקשר את המילים לעבודת ה' הפרטית, וכעת התחיל על פי סדר הפסוקים ב'למנצח בנגינות'.

חוץ מהתגובות החמות שקיבלנו, קיבלנו גם משוב מאוד חזק מזה שאנשים תרמו מיוזמתם בשלוחה 8 סכומים נכבדים לקו, רק בגלל שהם מרגישים שזה מה שמחיה אותם, ומאיר להם את האור של הרבי.

## יפוצו מעיינותיך

לשם השמעת שיעורים באיכות גבוהה, חילקנו ופיזרנו כמות גדולה של מכשירי הקלטה לאברכים ובחורים. כמו"כ שלושים מכשירי הקלטה יקרים ואיכותיים נוספים כבר הוזמנו על ידנו, ועתידיים להגיע בתקופה הקרובה ממש. את המכשירים נחלק לכל מי שמתתף בשיעורים ובחבורות, כך נוכל להכפיל ולשלב את השיעורים המושמעים בקו.

לטובת זיכוי הרבים, מי שיש בידו שיעורים מוקלטים מוזמן לפנות אלינו ולהשאיר הודעה בשלוחה 8. בשלוחה זו - שלוחת השארת הודעות למערכת, כן ניתן לפנות אלינו בכל הערה והארה.

## מעייני שאינו נפסק לעולם

קו 'מעיינות ברסלב' - כשמו כן הוא. מעיינו של רבינו הקדוש שופע ונובע מים חיים כל העת. מעיינות של שמחה, תמימות ופשיטות, אמונה בהשם ובתורתו הק' ובצדיקו האמיתיים. כל שנותר לנו - ללגום מאותם מעיינות זכים וטהורים.

בחיוג פשוט למספר הטלפון: 025.950.950 תוכלו להתחבר אל המעיין המפכה, לשמוע את הקול והניגון של חסידות ברסלב. הקול הנח והזך בדרך המסורה לנו מדור דור, דרכו עוברת השארתו של רבינו הקדוש לדורות.

**כמו"כ לאחר ביקוש גובר מאנ"ש בחו"ל לעשות מספר מיוחד גם להם, פתחנו מספר לחיוג מארה"ב המספר הוא:**

**1.848.3.950.950**





## מנויים יקרים!

**החודש תקבלו את גיליון  
'אבקשה לבית' מוגדל ומורחב  
עבור החודשים אייר וסיון גם יחד  
מלא בתוכן מדהים ומעשיר  
שיכניס לביתכם הרבה אור  
וחיות דקדושה**

הצטרפו עוד היום וקבלו במתנה  
את גיליון אייר סיון עד לבית

להצטרפות ולקבלת הגיליון מידי חודש, חייגו:

**079-56-82-867**